

Møte tirsdag den 18. desember 2007 kl. 10

President: Eirin Faldet

Dagsorden (nr. 36):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om frivillighet for alle (Innst. S. nr. 104 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 39 (2006-2007))
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Olemic Thommessen, May-Helen Molvær Grimstad og Trine Skei Grande om å bedre vilkårene og rammebetingelsene for frivillig sektor (Innst. S. nr. 102 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:107 (2005-2006))
3. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2007 under Barne- og likestillingsdepartementet (Innst. S. nr. 98 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 20 (2007-2008))
4. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Kultur- og kirkedepartementet (Innst. S. nr. 99 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 23 (2007-2008) unntatt kap. 340, 341, 342, 3340, 3341 og 3342)
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Kunnskapsdepartementet (Innst. S. nr. 97 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 7 (2007-2008) kap. 231)
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging, anlegg og drift av Skarv (Innst. S. nr. 106 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 5 (2007-2008))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 m.m. under Olje- og energidepartementet (Innst. S. nr. 92 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 21 (2007-2008))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Børge Brende, Harald Victor Hove, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve om strategi for bygging av kraftlinjer (Innst. S. nr. 86 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:9 (2007-2008))
9. Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet (Innst. S. nr. 76 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 3 (2007-2008))
10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 146/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2003/87/EF av 13. oktober 2003 om en ordning for handel med kvoter for klimagassutslipp (kvotedirektivet), samt tilhørende rettsakter (Innst. S. nr. 107 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 26 (2007-2008))
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Miljøverndepartementet (Innst. S. nr. 93 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 16 (2007-2008))
12. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Torbjørn Andersen, Hans Frode Kielland Asmyhr, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen om å begrense fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker (Innst. S. nr. 87 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:112 (2006-2007))
13. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie og Olemic Thommessen om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern (Innst. S. nr. 85 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:10 (2007-2008))
14. Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet for 2007 (Innst. S. nr. 105 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 28 (2007-2008))
15. Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 14. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 22):
«Stortinget ber Regjeringen om å fremme sak for Stortinget hvor man vurderer å fremme nødvendige lov- og forskriftsendringer, slik at Tollvesenet kan få nødvendig myndighet til for eksempel å holde igjen mistenkte, stoppe kontrollobjekter, adgang til å bruke blålys og til å fravike vegtrafikkloven.»
16. Forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 23):
«Stortinget ber Regjeringen i sitt arbeid med politi-registerloven sørge for at den som registreres i identitetsregisteret kan slettes etter en viss tid, med mindre den registrerte er dømt for nye lovbrudd eller andre viktige forhold tilsier at registreringer bør opprettholdes.»
17. Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 25):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og eventuelt fremme nødvendige forslag i forhold til om staten også i andre saker enn de som faller inn under volds-offererstatningen, skal ha en ordning hvor staten forsutterer erstatningsbeløpet og deretter krever regress. Regjeringen melder tilbake til Stortinget på eget måte i egen sak.»
18. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 25):
«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008 om å komme tilbake

med en nærmere gjennomgang av voldsoffererstatningsordningen.»

19. Referat

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen vil framsette et representantforslag.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:00:24]: På vegne av representantene Torbjørn Andersen, Tord Lien, Kåre Fostervold og meg selv har jeg gleden av å framsette forslag om en energipolitisk handlingsplan.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om frivillighet for alle (Innst. S. nr. 104 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 39 (2006-2007))

S a k n r . 2

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Olemic Thommessen, May-Helen Molvær Grimstad og Trine Skei Grande om å bedre vilkårene og rammebetingelsene for frivillig sektor (Innst. S. nr. 102 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:107 (2005-2006))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at debatten blir begrenset til 65 minutter, og at taletiden fordeles slik: Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Første taler er Erling Sande på vegne av saksordføreren for sakene nr. 1 og 2, Magnhild Eia.

Erling Sande (Sp) [10:02:35]: Frivilligmeldinga er eit sterkt og solid handslag til dei tusenvis av eldsjeler og deltakarar som er engasjerte i frivillige organisasjonar over heile landet.

Det er riktig òg frå denne talarstolen å rette ei stor takk til alle dei som på ulikt vis, og i ulike posisjonar, bidreg til det store mangfaldet og den enorme innsatsen som er så tydeleg beskrive i meldinga.

Med dei tiltaka som blir skisserte i meldinga, kombinert med etableringa av frivilligregisteret, har denne regjeringa gjeve frivillig verksemd ei forsterka og meir sjølvstendig plattform.

Senterpartiet gjekk ved stortingsvalet for to år sidan til val på kultur og frivillig arbeid som viktige saker for denne stortingsperioden. I regjeringserklæringa fekk partiet gjennomslag for at arbeidet med ein ny og heilskapleg frivilligpolitikk og betre rammer for frivillig sektor skulle gjevast prioritet i Regjeringa sitt arbeid. No leverer vi varen i ei melding som eg er viss på vil bety ein betre kvardag for frivillig arbeid og ikkje minst vere ei sterk godkjenning av det arbeidet som blir gjort i regi av frivillige lag og organisasjonar over heile landet.

Eg registrerer at denne meldinga er møtt med ein overveldande positiv respons frå sektoren sjølv. I møte med både enkeltorganisasjonar og samanslutningar som famnar fleire organisasjonar, t.d. Frivillighet Norge, blir det gjeve ros for meldinga. Det er difor underleg å registrere kommentarane og merknadene frå opposisjonspartia i innstillinga, som står i skarp kontrast til dei attendemeldingane og vurderingane som sektoren sjølv gjev til oss. Opposisjonen gjer i innstillinga ei fortolking av sjølv grunn tanken i meldinga som eg meiner det ikkje finst belegg for, og som berre tener til å avspore debatten og tilsløre realitetane. Lat meg difor igjen understreke det prinsipielle fundamentet, nemleg organisasjonane sitt sjølvstende og eigenverd. Den statlege politikken skal leggje til rette for at aktivitet og engasjement i frivillig sektor blir styrkt.

Sal av vaflar og dugnadsinnsats byggjer fellesskap og har difor ein verdi utover det reint økonomiske. Men Senterpartiet ynskjer å gje alle landets frivillige større moglegheit til å bruke si tid og sitt engasjement på det dei i utgangspunktet har sagt ja til, nemleg det å skape aktivitet, og dermed mindre tid og krefter på å skaffe pengar i kassa. Gjennom frivilligmeldinga gjev Regjeringa eit solid og konkret handslag til dei tusenvis av eldsjeler og deltakarar som er engasjerte i frivillige organisasjonar over heile landet.

For Senterpartiet har det vore viktig å lytte til kva dei frivillige organisasjonane sjølv opplever som utfordringar. Det å avbyråkratisere samhandlinga mellom organisasjonane og offentlege styresmakter er høgt prioritert. Meldinga skisserer difor ein ny, heilskapleg frivilligpolitikk som vil frigjere tid – og dermed òg ressursar – til økt aktivitet og mindre papirarbeid i lag og foreiningar. Det skal t.d. gjerast ei systematisk kartlegging av kva krav til rapportering og informasjon som det offentlege i dag pålegg frivillige organisasjonar, og på den bakgrunn skal det kome eit framlegg om konkrete forenklingar. Her kviler det ei utfordring både på offentleg forvaltning og organisasjonane sjølv til å identifisere rapportering og administrering som ikkje er naudsynt, og samstundes må ein syte for eit system som sikrar at offentlege midlar kjem dit dei skal.

Dette er eit av grepa som viser at Regjeringa ynskjer ein meir autonom frivillig sektor. Her meiner Senterpar-

tiet at frivilligregisteret vil vere ein tenleg reiskap for å redusere behovet for rapportering m.m.

Frivillig verksemd skal stimulerast og utviklast – ikkje kvelast av byråkrati og dårleg økonomi. I Senterpartiet er vi opptekne av praktisk politikk og konkrete resultat. Gjennom å realisere tiltaka i frivilligmeldinga vil Senterpartiet fortsetje arbeidet med å betre rammevilkåra for frivillig arbeid – både nasjonalt og lokalt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:07:07]: Det er hyggeleg å ha representanten Erling Sande med i debatten til familie- og kulturkomiteen igjen.

I frivilligmeldinga blir mykje av det som skjer i frivillig sektor, beskrive veldig godt. Samtidig er det manglar, og vi hadde forventningar, når ein skulle ha ein heilskapleg gjennomgang.

Representanten Erling Sande sa at Regjeringa har levert varene. I ein merknad i innstillinga ser vi at det er fråverande i mandatet til det utvalet som skal gå gjennom meirverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet og frivillig sektor, å utgreie momskompensasjon, i den forstand at nullsats skal utgreiast, eventuelt ein redusert sats, og tenestemomsproblematikken. Det hadde mange venta. Her er det tydeleg at mange representantar frå Regjeringa har snakka med fleire tunger. Mange har hatt forventingar om at f.eks. nullsats skulle utgreiast. Men no har ein sagt klart frå at mandatet ikkje eingong gir lov til å utgreie dette. Kva er Senterpartiets svar på det?

Erling Sande (Sp) [10:08:16]: Eg må nok innrømme at Senterpartiet òg trudde at dette var noko av det som utvalet i utgangspunktet skulle utgreie. No får vi sjå kva utvalet kjem med, om dei omtaler desse spørsmåla. Det som iallfall er sikkert – vi kan jo ikkje gå inn og regulere arbeidet til eit slikt utval undervegs – er at dette kjem til å bli omtalt når denne saka kjem til politisk handsaming.

Olemic Thommessen (H) [10:09:00]: Når man går inn i frivillighetsmeldingen, ser man at den gir en fyldig beskrivelse av hvordan frivillig sektor på forskjellige områder kan bidra. Det dreier seg om bistand. Det dreier seg om integrering og mangfold. Det dreier seg om inkludering, demokratisk utvikling osv.

I det videre arbeidet – for det er jo det videre vi må se frem til, det er jo ikke så mange konklusjoner her – ser representanten Sande for seg at man skal stimulere disse oppgavene ytterligere, at man skal gå videre med dette arbeidet, og at det offentlige kan komme opp med målrettede midler for hvordan frivillig sektor kan ivareta disse temaene?

Erling Sande (Sp) [10:09:58]: Frivillig sektor er sjølvstendig. Staten skal ikkje bruke frivillig sektor til å nå politiske mål dersom ikkje frivillig sektor ynskjer det.

Eg oppfattar representanten Thommessen slik at han ikkje vil utelukke frivillig sektor frå dei ordningane staten har oppretta for å nå politiske mål. Samtidig trur eg vi er

einige om at vi på sida av det skal sikre det frivillige arbeidet ei sjølvstendig plattform, slik at det kan utvikle seg utan å måtte gjere seg avhengig av statlege løyvingar som fordrar at ein oppfyller visse statlege mål.

Trine Skei Grande (V) [10:10:53]: I stortingsvalkampen var jeg med i flere politiske debatter med senterpartifolk som var veldig engasjerte når det gjaldt frivillighetspolitikk. Det tror jeg dem på.

Noe av det man løftet fram som et stort problem, var byråkratiseringa innen frivillig sektor. Derfor har vi i opposisjonen vært ganske spente på hva Senterpartiet ville få til i regjering når det gjelder å få ned byråkratiet. Vi har ventet ganske lenge på denne meldinga. Vi har ventet så lenge at vi faktisk har begynt å bli litt utålmodige. Vi har tenkt at Senterpartiet sikkert har jobbet mye i Regjeringa for å få ned byråkratiet. I dag sier Erling Sande at det nå skal være en systematisk kartlegging av byråkratiet. Det man har fått til etter noen år i regjering, er at man skal få til en systematisk kartlegging, som sikkert kommer til å føre til mer byråkrati for organisasjonene der den systematiske kartlegginga skal skje. Er det på tide for Erling Sande å innrømme at han kanskje er litt skuffet over egen regjering?

Erling Sande (Sp) [10:11:56]: Dersom det var tilfellet, skulle eg gjerne ha innrømt det. Men det er ikkje tilfellet. Den gjennomgangen vi skal ha, skal nettopp føre til mindre byråkrati for frivillige organisasjonar. Det frivilligregisteret vi har oppretta, skal føre til mindre papirarbeid, mindre byråkrati for frivillige organisasjonar og meir tid for dei frivillige til å gjere nettopp det dei er med for, nemleg frivillig arbeid, jobbe med det dei er interesserte i, og det som dei brenn for.

Eg synest det er flott at Venstre er utolmodige etter at Regjeringa skal nå dei måla ho har sett seg. Ingenting er betre enn det. Eg ser fram til å høyre representanten Skei Grande sitt innlegg, der ho forhåpentlegvis kjem til å leggje vekt på det som eventuelt skjedde på frivilligområdet under den regjeringa som Venstre var ein del av i førre periode.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Espen Johnsen (A) [10:13:14]: Lat meg starte med eit sitat:

«Frivillighet Norge er svært glad for at Frivillighetsmeldingen er lagt fram. Meldingen inneholder en helhetlig og grundig gjennomgang av frivillig sektor og bærer preg av at regjeringen har lyttet til frivilligheten i arbeidet med meldingen.»

I arbeidet med frivilligmeldinga har vi hatt eit veldig godt samarbeid med store delar av frivillig sektor. Det har gitt ei god melding, med gode beskrivingar og tiltak – ei melding som anerkjenner den uvurderlege rolla frivillige lag og organisasjonar spelar, og ei melding med mange og gode tiltak for frivillig sektor. Meldinga er eit svar på behovet for ein ny og heilskapleg frivilligpolitikk, slik vi lovde i Soria Moria-erklæringa.

Sitatet innleiingsvis var frå Frivillighet Norge si høyringsutsegn til meldinga. Frivillighet Norge er eit samarbeidsforum for 150 små og store organisasjonar rundt omkring, med 2,8 millionar enkeltmedlemmer over heile landet.

Dei forslaga vi har lagt fram, og som vi no skal vedta, er komme på bordet etter ønske og påverknad frå dei frivillige sjølv, frå Frivillighet Norge, frå idrettsrørsla, frå små og store frivillige lag og organisasjonar.

Derfor var det gledeleg og stimulerande, vil eg seie, å sitje på høyringar i komiteen og oppleve at store delar av frivillig sektor meinte at meldinga er nyttig og viktig for alle som i ei eller anna form driv med frivillig arbeid, og at tilbakemeldingane har vore ganske så samstemde. Det gjer oss trygge på at tiltaka er gode og verknadsfulle for dei det gjeld.

Gjennom meldinga anerkjenner vi det frivillige arbeidet, først og fremst eigenverdien, men også sektoren si store betydning for oss som samfunn. Frivillig sektor er ein kanal for engasjement og samfunnsdeltaking og har avgjerande betydning for livskvalitet, for fellesskap og for utvikling av eit levande sivilsamfunn. Derfor legg vi særleg vekt på sektoren sitt sjølvstende. Frivillig sektor skal utvikle seg på eigne vilkår, styrt av frivilligheita sjølv – fordi frivillig aktivitet først og fremst er viktig i seg sjølv og for den som engasjerer seg. Det gjev mening å delta, det blir opplevd som viktig og nyttig å engasjere seg for saker ein brenn for – ein blir både klokare og flinkare. Derfor er kanskje det aller viktigaste med ein stor og sterk frivillig sektor at mange får moglegheit til å delta i meningsfylt aktivitet. I tillegg sørgjer frivilligheita for at vi når viktige samfunns mål som frivilligheita skaper i seg sjølv, f.eks. demokrati og deltaking, men òg samfunns mål som helse, bistand, omsorg, inkludering og mange fleire.

Noreg ligg heilt på topp samanlikna med andre land når det gjeld deltaking i frivillig verksemd. Det finst 115 000 lag og organisasjonar over heile landet, og til saman utgjer det, så langt ein greier å berekne, over 113 000 årsverk frivillig arbeid. I løpet av året er det nesten seks av ti som deltek i frivillig arbeid, og vi har dobbelt så mange medlemskap i Noreg som vi har innbyggjarar. Tal er i mange samanhengar lite viktig, men tala er i alle fall med og gjev eit innblikk i og eit inntrykk av ein stor og kraftfull sektor.

Arbeidarpartiet og regjeringspartia har lagt til grunn fire prinsipp for forslaga i meldinga: Vi vil betre rammevilkåra for frivillig sektor, vi vil auke ressursane til lokal aktivitet og lågterskelaktivitet, vi ønskjer å støtte opp om betre og styrkt innsats for inkludering og integrering, og vi ønskjer å bidra til meir kunnskap og forskning. Derfor foreslår vi å gje 1 milliard kr i kompensasjon for bortfall av automatinntekter i 2008 og 2009. Vi står ved den lovnaden som vi har gjeve til frivillig sektor. Vi foreslår å lempe på skattar og avgifter, slik at grensene for når ein må betale arbeidsgjevaravgift, blir utvida, at beløpsgrensa for fritak for lønnsoppgåveplikt og forskottstrekk blir heva, og at skattefrådraget for gaver til frivillige organisasjonar blir vidareført. Vi utvidar grensa for å betale arbeidsgjevaravgift med 50 pst. frå 2008 – frå 30 000 kr til 45 000 kr

for kvar arbeidstakar og frå 300 000 kr til 450 000 kr pr. organisasjon. Grensa for fritak for lønnsoppgåve og forskottstrekk blir utvida til det dobbelte – frå 2 000 kr til 4 000 kr. Dette er tiltak som betrar rammevilkåra for frivillig verksemd – og det har dei bedt om – slik at det blir lettare å rekruttere og halde på gode leiarar, trenarar, dirigentar osv., og at meir av tida kan brukast på aktivitet, ikkje på rapportering og byråkrati.

Så vil vi auke ressursane til lokalaktivitet og lågterskeltilbod. Derfor innfører vi bl.a. ei ordning med «grasrotandel» på Norsk Tipping sine spel, slik at dei som spelar, kan velje å gje 5 pst. av innsatsen direkte til sitt lokale idrettslag, sitt kor, sitt Raudekrossen-lag. Vi meiner det vil stimulere aktiviteten og engasjementet lokalt, i det enkelte lokalsamfunnet, i den enkelte organisasjonen. Det vil heilt sikkert bety større inntekter for svært mange lag rundt omkring og gjere det lettare å drive.

Eg må seie at det er ganske oppsiktsvekkjande at ein samla opposisjon går imot ei ordning som – i alle fall så vidt eg kan sjå – ein meir eller mindre samla frivillig sektor har støtta. At ein samla opposisjon går imot ei desentralisering av spelemidlane, og at ein samla opposisjon går imot meir direkte lokal innverknad på tippeoverskottet, trur eg ikkje minst idretten og andre delar av frivillig sektor vil merke seg. For at endå fleire av dei som i dag ikkje er ein del av frivillig sektor, skal kunne bli det, treng vi fleire lågterskelmoglegheiter. Derfor skal vi også styrkje Frifond-ordninga og evaluere ho, vi skal kartleggje om det er mogleg og nødvendig å tilpasse statlege tilskott endå betre til nye organisasjonsstrukturar, og vi ønskjer oss forenklingar i forhold til bl.a. rapporteringskrav.

Ei tredje viktig utfordring er knytt til integrering og mangfald. Frivillige organisasjonar spelar ei viktig rolle for å fremme mangfald og inkludere og involvere ulike folk med ulik bakgrunn, og dei ønskjer å gjere meir av det. Vi ønskjer å hjelpe til, slik at frivillig sektor kan bli endå flinkare. Vi må auke bevissteita, og vi må leggje forholda til rette. Derfor er eit av tiltaka å opprette ei eiga stilling under Frivillighet Norge som er øyremerkte til integreringsarbeid. Frivillighet Norge har ønskt det, vi støttar det, men eg ser at også på dette området er opposisjonen ueinig med oss.

Eit siste viktig område for oss er behovet for meir kunnskap om frivillig sektor. Frivillig sektor er i stadig endring. Derfor er det viktig – både for frivillig sektor sjølv og for myndigheitene – å ha oppdatert og god kunnskap, slik at dei utfordringane som ein kan komme til å stå overfor, kan løysast på ein best mogleg måte.

Frivillighet Norge har vore veldig oppteken av behovet for meir forskning og kunnskap. Vi er einige i det, og vi vil frå neste år setje i gang eit forskingsprosjekt over – i første omgang – ein treårsperiode, knytt til frivillig sektor. Vi har i budsjettet løyvd dei første pengane til arbeidet. Vi vil lære meir om sektoren og meir om betydninga frivillig verksemd spelar i vårt samfunn. Opplegget for prosjektet skal utformast saman med frivillig sektor.

Eg hadde trudd at det skulle vere stor oppslutning om desse prinsippa og tiltaka, ettersom frivillig sektor sjølv har vore så sentral i arbeidet med meldinga. Men når ein

les innstillinga, får ein det bestemte inntrykket at opposisjonen faktisk er imot det Regjeringa seier og gjer. Det har eg i og for seg ingenting imot, men det opposisjonen med store ord og formuleringar kritiserer oss for, er dei same tiltaka som frivillige lag og organisasjonar har etterspurt. Vi har rett og slett høyrte på frivillig sektor. Opposisjonen sin kritikk av Regjeringa er derfor ein kritikk av frivillig sektor.

Det er sjølvstøtt lov for opposisjonen å vere ueinig med frivillig sektor òg, men då kunne ein kanskje vente at det kom fram andre tiltak, ei anna innretning og ein annan politikk. Det ser eg ikkje. Dei kjem med diverse påstandar, men det er ingen samanhengande prinsipiell eller annan politikk å sjå. Dermed er det kanskje slik at det er ueinighet for ueinigheita si skuld som er det aller viktigaste. Vi ser rett nok at Kristeleg Folkeparti vil ha ei «green card»-ordning, som vil påleggje frivillig sektor å sikre fritidstilbod til alle i grunnskulealder. Spør ein meg, tenderer det i alle fall til å kunne kallast eit instrumentelt grep – bidreg til ein meir autonom frivillig sektor gjer det i alle fall ikkje.

Eg ser at opposisjonen meiner det nettopp er den instrumentelle tilnærminga som er problemet. Samtidig tek dei til orde for at ein frå statleg side bør få på plass ei eiga tilskottsordning for funksjonshemma sine lokalorganisasjonar. Vel, eg støttar at funksjonshemma sine lokalorganisasjonar skal ha gode vilkår, men også dette vil vere ei styring av frivillig sektor – med ei eiga statleg tilskottsordning med klart definerte kriterium, utanom dei ordningane vi har i dag.

Vidare er opposisjonen imot at vi skal bruke statlege pengar på å styrkje arbeidet med inkludering og involvering av barn og unge med innvandrarbakgrunn. Samtidig ser eg at dei i innstillinga deler bekymringa over at det er færre barn og unge med etnisk minoritetsbakgrunn som deltek i frivillige aktivitetar. Det er altså ikkje samanheng mellom det opposisjonen kritiserer, og dei forslaga – eller mangel på forslag – som kjem fram.

Det gjekk mange år med borgarleg regjering utan at det kom noka frivilligmelding. Vi har brukt dei to åra vi har styrt, til å jobbe saman med frivillig sektor. Difor er eg glad for at det i tillegg til regjeringspartia her i salen er stor støtte til den meldinga vi no behandlar, utanfor denne salen. Eg meiner at dei tiltaka som er foreslått, vil vere med og gjere det lettare for frivillige lag og organisasjonar, meir meiningsfylt, og at endå fleire vil kunne delta i frivillig arbeid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:23:02]: Det var morsomt å være på høring, sier representanten Johnsen. Jeg er ikke helt sikker på om vi har vært på samme høring i forbindelse med frivillighetsmeldingen. Vi hørte om store frivillige organisasjoner som må drifte på opparbeidede fond. For eksempel selskaper som Redningsselskapet må bruke av fondene sine til vanlig drift. Vi greier oss for øvrig ikke uten Redningsselskapet i Norge, så er ikke det litt pussig?

Så ble det også sagt på høringen at de har gitt oss tankerom – tankerom, men ikke handlerom. Mener representanten Johnsen at de frivillige lag og organisasjoner nå har fått handlerom?

Espen Johnsen (A) [10:23:54]: Med den meldinga og dei tiltaka som er lagde fram, som vi følgjer opp, og dei tiltaka som både har kome i budsjettet, og som skal kome vidare i tida framover, vil det bli lettare for frivillige lag og organisasjonar enn det har vore fram til no, rett og slett fordi vi gir lette på skatte- og avgiftssida som er bra for frivilligheita, og i motsetning til Framstegspartiet støttar vi innføring av ein «grasrotandel», som vil gjere inntektene for frivillige lag og organisasjonar lokalt større. Så der Framstegspartiet vel å gå imot det som vil tene frivilligheita, vel vi å støtte opp under det som vil tene frivilligheita.

Difor trur eg at framtida vil vise oss at dei bekymringane som mange frivillige lag og organisasjonar i dag har slite med, og som dei beskrev på ein god måte, vil bli mindre i tida framover. Det er heile hensikta med meldinga og med dei tiltaka vi foreslår, at det skal bli lettare for frivillige lag og organisasjonar landet over å drive sitt viktige arbeid. Tiltaka som ligg her, er eit bidrag til det, og eg er sikker på at dei kjem til å vere verknadsfulle. Elles hadde det ikkje vore så stor oppslutning som det har vore blant frivillige organisasjonar.

Olemic Thommessen (H) [10:25:09]: Det var en ting som representanten Johnsen sa i innlegget sitt, som fikk meg til å ta denne replikken. Han sa at tilskuddsordningene – og jeg tror jeg siterer nokså riktig – skal bedre tilpasses organisasjonsstrukturene innenfor det frivillige. Jeg lurer på om representanten Johnsen kunne utdype det litt?

Espen Johnsen (A) [10:25:35]: Det er slik at frivillig verksemd er i stadig endring. Organisasjonane endrar seg, og måten folk engasjerer seg på, endrar seg. Difor er det òg i nokre tilfelle nødvendig å sjå på om dei verkemidla som det offentlege har for å støtte opp om frivillig aktivitet, er godt nok tilpassa den forma, den strukturen, det engasjementet som folk i frivillige lag og organisasjonar uttrykkjer. Difor ønskjer vi at meir av dei offentlege midlane skal kome gjennom f.eks. driftsstøtte i staden for prosjektstøtte. Det vil vere eit viktig tiltak for at aktiviteten skal føregå på organisasjonane sine premisser. Kanskje vil det òg vere slik at store organisasjonar veks fram i dag i ei form som gjer at dei ikkje vil kunne hente offentleg hjelp til aktiviteten sin, men fortener det. Difor er det behov for å ha ein gjennomgang nettopp av korleis tilskottsordningane er innretta slik at dei treffer best, og at flest mogleg kan få uttrykkje seg gjennom sitt frivillige virke.

Trine Skei Grande (V) [10:26:52]: Jeg bor i Gamlebyen i Oslo. Det betyr at jeg heier på Vålerenga og er medlem av Klanen, selvfølgelig. Det har jeg vært veldig lenge. Jeg tror at Vålerenga nok kan få en del penger gjennom grasrotandelen.

Representanten Johnsen representerer Oppland, og han har ikke hørt noen organisasjoner som har vært kritiske til grasrotandelen. Da kan han ikke lytte spesielt godt når han er hjemme. Tror representanten Johnsen at de små organisasjonene klarer å markedsføre seg overfor de store når det gjelder fordelingen av grasrotandelen? Sånn som vi har forstått det, blir det ikke noe mer penger til frivilligheten av grasrotandelen. Man tar bare en prosentandel av de pengene som allerede er der. Tror representanten Johnsen da at det er bra for organisasjonene i hans valgdistrikt at man får innført grasrotandelen? Tror han 4H i Oppland kommer til å få store overføringer med en sånn greie?

Espen Johnsen (A) [10:27:55]: Svaret er ja. Eg meiner det. Eg meiner at det kanskje først og fremst er ei ordning som vil verke for dei små organisasjonane. Det er dei små 4H-laga, dei små idrettslaga og dei små frivillige organisasjonane ute i Distrikts-Noreg som flest lettast identifiserer seg med. Eg veit veldig godt kor eg skal bruke mine 5 pst. Eg veit kor foreldra mine kjem til å bruke sine 5 pst. Og eg veit at det er veldig mange foreldre og besteforeldre og andre folk rundt omkring i lokalsamfunnet som har eit forhold til idrettslaget sitt eller 4H-laget sitt eller kva slags lag det måtte vere. Difor er dei eg er minst bekymra for, dei lokale.

Det eg gleder meg mest over ved heile ordninga, er at vi kjem til å styrkje nettopp distriktslaga ute i landet. Og eg trur det kjem til å bli meir inntekter. I dag spelar eg ingenting, men eg kjem til å sende inn ein lottokupong i ny og ne, fordi eg veit at 5 pst. av lottoinnsatsen min kjem til å gå til Vestre Slidre idrettslag, og det er bra.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:29:38]: Endelig fikk Stortinget en melding om frivillighet. Siden flere saker tidligere allerede har vært behandlet, som f.eks. etablering av frivillighetsregister og reguleringen av lotterivirkksomheten, uten at det er sett i sammenheng med denne meldingen, er det ikke fritt for at jeg synes den halter litt.

Fremskrittspartiet har alltid kjempet for frivillige lag og organisasjoner. Det var for det frivilliges framtidige liv at vi kjempet mot endringen av lotteriloven. Vi er nemlig overbevist om at uten det frivillige Norge stopper landet. De frivillige lag og organisasjoner tar ansvar for en rekke oppgaver som enten ville forblitt ugjort, eller som det oftest måtte ha gjort. Dessuten er det vel heller ikke tvil om at for hver krone de frivillige lag og organisasjoner bruker, får samfunnet tifold igjen.

Frivillig sektor bidrar innenfor en rekke velferdsområder og bidrar til mangfold, som gjør Norge til et rikere land. I den senere tid har også det frivillige Norge blitt en politisk røst, og det er bra. Jeg tenker her f.eks. på NGOU-en om enslige asylsøkerbarn, som var den første i sitt slag i Norge, og som var et imponerende stykke arbeid. I tillegg blir de aller fleste saker sendt på høring til ulike lag og organisasjoner, slik at man også får kjennskap til deres synspunkter.

Frivilligheten skal være fri, og den skal være villig. Det betyr at staten ikke skal legge for store føringer på hvordan lag og organisasjoner skal drives. Men for at det skal fungere, må rammebetingelsene for lag og organisasjoner være forutsigbare.

Fremskrittspartiet står sammen med Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om det aller meste i forbindelse med denne meldingen, både når det gjelder kritiske vurderinger av den statlige kontroll og styring med frivillige lag og organisasjoner, forslag om moms, arveavgift og en helhetlig gjennomgang av spillpolitikken.

Men på ett punkt skiller Fremskrittspartiet seg fra resten. Det er når det gjelder statlige bidrag til de frivillige lag og organisasjoner. Vi var som kjent imot å innføre automatmonopol for Norsk Tipping. Grunnen var at vi så at dette ville få store konsekvenser for finansieringen av det frivillige Norge, noe som vi selvsagt får rett i. Neste år er et unntaksår, og Regjeringen har sendt et forslag om at statsråden skal fordele 150 mill. kr til utvalgte frivillige lag og organisasjoner. Jeg er glad for alle midler som går til de frivillige lag og organisasjoner, men når det blir så politisk styrt at statsråden skal velge ut hvilke organisasjoner som skal få penger, blir det uhørt. Hva med de hundretusener av idealister og engasjerte mennesker landet rundt som mister de pengene de hadde, som har lagt all sin fritid ned i dugnad og et levende lokalengasjement? De er neppe blant de utvalgte hos statsråden. De må tilbake til fortidens vaffelsteking, loppemarked og andre ting å tjene penger på for å kunne tilby våre barn og ungdommer et godt og verdifullt fritidstilbud, og for å gi våre gamle, våre ensomme og våre syke et lys i tilværelsen. Er det mening i sånt da? Vi er verdens rikeste land, og så kan vi ikke engang ta oss råd til å sikre at frivillig sektor skal overleve! Det hjelper ikke med 17. mai-taler og ønsker om god jul og godt nyttår hvis realiteten er at Regjeringen og Stortinget ikke bedrer forholdene for frivillig sektor.

På høringen sa en av organisasjonene at frivillighetsmeldingen har gitt oss tankerom, men ikke handlingsrom. Hva hadde vært nødvendig for å få handlingsrom, spør jeg meg? Jo, høyere beløpstak ved gaver til frivillige lag og organisasjoner, forutsigbar grunnstøtte – som det var mulig å forholde seg til, og ikke bare en prosent av et tall, hvis det overhodet finnes et slikt tall – full momskompensasjon, fritak for arveavgift på testamenterte gaver, alle som ønsker det, burde kunne stå i frivillighetsregisteret, og sist, men ikke minst, redusere skjema- og søknadsvel-det.

Dette er bare noen av de virkemidlene som hadde gitt frivilligheten større handlingsrom. Dette var noe konkret, og dette burde vært med i frivillighetsmeldingen.

Jeg er redd forholdene for frivillig sektor resulterer i færre ildsjeler, mindre entusiasme, og sakte vil man se at færre rekrutteres til frivillig arbeid. Da er det barn og unge og de svakeste av oss som vil tape. Det har ikke Norge råd til.

Frivillige lag og organisasjoner har vært egenfinansiert gjennom en årrekke. Det at staten nå skal gi mindre i grunnstøtte, og at lag og organisasjoner må søke prosjektstøtte i større grad enn tidligere, bidrar til en politisk over-

styring også her. Ikke bare må lag og organisasjoner søke om prosjektstøtte, det blir også lagt sterke føringer på hvordan disse midlene skal brukes fra statens side. Det er viktig for Fremskrittspartiet, og jeg antar at de andre opposisjonspartene er med meg, at organisasjonene skal få drive med det de kan, det de ble opprettet for, enten det er barn og ungdom, kultur eller idrett, helse eller velferd, og ikke må bruke tiden sin på skjemaveldet og å søke på prosjekter som det slett ikke engang er sikkert at de får støtte til.

For noen vil kanskje dette være kjent:

- åpne for enklere regelverk når det gjelder skatt, moms og arbeidsgiveravgift
- respektere organisasjonenes egenart ved å redusere bruk av prosjektmidler
- utrede varige ordninger for momskompensasjon for frivillige organisasjoner

Disse tre punktene kommer fra Soria Moria-erklæringen, for dem som ikke visste det. Det som bekymrer meg, er at her hadde Regjeringen hatt en gyllen mulighet til faktisk å oppfylle sine løfter, men hva skjer? Fremdeles er det prosjektstøtte, fremdeles ingen avklaring om momskompensasjon, og vi kan vel her si, som representanten Molvær Grimstad var inne på, at halvparten av det frivillige Norge føler seg vel litt lurt i og med at man trodde at dette momsutvalget også skulle se på momskompensasjon for frivillige lag og organisasjoner. Det er heller ingen økning på beløpstaket for gaver til frivillige organisasjoner.

Fremskrittspartiet er ikke veldig imponert over det stykke arbeid som Regjeringen har lagt ned i denne meldingen. Det er fremdeles mange fagre ord og løfter og lite konkrete tiltak. For dem som driver med frivillighet, er det ikke så viktig hvilke ord som står i meldinger, eller hvilke ord som uttales her i dag, for den saks skyld. Det som er viktig, er hva vi faktisk gjør, slik at de gis en mulighet til å fortsette sitt gode arbeid.

Dermed tar jeg opp de forslagene som vi har.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Gunn Karin Gjøl (A) [10:37:42]: Jeg må si som jeg har sagt mange ganger tidligere: Når jeg hører Fremskrittspartiets presentasjon av sin kulturpolitikk, synes jeg den framstår som ganske forvirrende. Ikke minst gjelder det spillpolitikken deres. De var en av initiativtakerne til endring av tippenekkelen, som bidrog til at frivilligheten har fått mer penger – ære være Fremskrittspartiet for det.

Men så i neste runde gjør de alt de kan for å bidra til at det kommer minst mulig penger i potten til å distribuere gjennom tippenekkelen. De gjør det ved at de sammen med resten av opposisjonen går mot forslaget om grasrotandel, noe som åpenbart ville bidratt til mer penger i potten. Det andre de gjør, og som er enda mer alvorlig, er at de åpner kommisjonærnettverket for internasjonale spill-selskaper, noe som vil uthule hele Norsk Tipping og muligheten for å skaffe masse penger til frivillige organisa-

sjoner i Norge. Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er: Synes de det er bedre at pengene fra norske spill går i lommene til den internasjonale storkapitalen enn at de tilkommer Fotballforbundet, Håndballforbundet, Røde Kors og alle de lag og organisasjonene i Norge som åpenbart har mye større behov for pengene enn de internasjonale selskapene?

Karin S. Woldseth (FrP) [10:39:03]: For det første: Hvis Arbeiderpartiet hadde stemt med oss den gangen man innførte automatmonopol, hadde vi i hvert fall sikret pengene til frivillige lag og organisasjoner.

Når det gjelder det at vi åpner for utenlandske selskaper, er ikke det verre enn at man kan innføre en konsesjon, en lisens, slik som det er gjort i England, Tyskland og i mange andre land, hvor en andel av det utenlandske selskaper får inn fra Norge, går til veldedige formål. Her gjelder det bare å se litt videre på det og ikke tro at Norsk Tipping er det eneste rette for Norge, og at det kun er de som kan fordele midler til gode formål. Det er faktisk ikke slik.

Erling Sande (Sp) [10:40:04]: Karin S. Woldseth frå Framstegspartiet skisserte i sitt innlegg reaksjonar på ei melding frå Regjeringa som er heilt motsett av det vi hører frå dei frivillige organisasjonane, også det vi hørde då vi hadde dei frivillige organisasjonane på høyring her i Stortinget. Då var gjenklagen at dette var eit godt utgangspunkt for det frivillige arbeidet vidare. Dette var ei god melding, og ikkje minst var dette ei viktig melding for frivillig sektor. Eg har lyst til å spørje representanten Woldseth: Kva er det som får ho til å tru at dei frivillige organisasjonane eigentleg meiner noko heilt anna enn det dei gjev uttrykk for når dei møter på høyring i Stortinget?

Karin S. Woldseth (FrP) [10:40:51]: Det gjør de ikke, og det som de frivillige lag og organisasjoner sa, var at dette var et godt utgangspunkt. Men jeg tror at både Regjeringen og regjeringspartiene har skapt en utrolig forventning. Frivillighetsmeldingen er fin den, men den har veldig lite konkret i seg som gir noen forutsigbare rammebetingelser som de frivillige lag og organisasjoner kan forholde seg til. Det tror jeg er den største utfordringen. Det er mange vakre ord. Det er mye status quo, men det er lite konkret om hva spesielt de små frivillige lag og organisasjoner kan vente seg i årene som kommer, og særlig etter 2009.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Olemic Thommessen (H) [10:42:13]: De frivillige organisasjonene i Norge representerer grunnleggende verdier i vårt samfunn. Fellesskapsfølelse og solidaritet er nært knyttet til det vi forbinder med dugnadsånd og fellesskapsarenaer der vi møtes i frivillig arbeid.

De frivillige organisasjonene er tuftet på enkeltmennesker som finner sammen i felles interesser, og som gjennom personlig innsats skaper arenaer for utfoldelse, ikke bare for seg selv, men også bidrar til at andre får mu-

ligheter til å delta i aktivitet. Det er en dimensjon som er viktig å ha med seg. De frivillige organisasjonene utgjør ryggraden i det sivile samfunn og kan gjennom det være en motvekt til og et korrektiv til staten som maktfaktor. Ikke minst i vårt land har vi sett hvordan store folkelige organisasjoner bidrar til motkulturer, også i forhold til politisk arbeid. Vi har målrørsla som eksempel på det, og kanskje Nei til EU også er et eksempel på det.

I denne sammenheng står de frivillige organisasjonenes evne til kritikk og uavhengig samfunnsengasjement sentralt. Det sivile samfunn er ikke bare en ufarlig sfære av fritidssysler. Det sivile samfunn utgjøres også av grunnleggende verdier som handler om befolkningens evne og vilje til å mobilisere når det gjelder ting de synes er viktige, uavhengig av statlig eller offentlig lederskap.

Frivilligheten er også bidragsyter til viktige samfunnsmessige oppgaver. Ikke minst gjelder dette innenfor det humanitære området, der vi vet at det utføres svært viktige og sentrale oppgaver av store organisasjoner. Det ligger i sakens natur at frivilligheten fremstår som et bredt felt – mange forskjellige interesser, stor forskjell på organisasjonene, fra de store profesjonelle, nærmest bedrifter, til små sammenslutninger med bare noen få medlemmer.

En samlet opposisjon fremmet i juni 2006 et forslag om å utarbeide en frivillighetsmelding. I dette forslaget, som vi også behandler nå, pekte vi på 13 forskjellige saksområder vi mente det ville være nyttig å få utredet. Det politiske hovedgrepet, kursen, som Espen Johnsen lurte på hvor var hen, kan han se der. Den lå nemlig i ønsket om tiltak av generell, overordnet karakter.

Vi konstaterer at mange av disse problemstillingene dessverre kun er overfladisk behandlet eller ikke behandlet i det hele tatt i den foreliggende meldingen. I denne sammenheng er det skuffende at vi ikke er kommet lenger f.eks. når det gjelder spørsmålet om mva.-regelverket. Vi hadde også ventet at de lovene det hastet slik med å få vedtatt i vår, lov om innsamlingsaksjoner og lov om frivillighetsregisteret, ville blitt mer utfyllende satt i sammenheng. Ikke minst dreier dette seg om frivillighetsregisteret. Dette registeret har muligheter i seg til å bli et meget godt redskap i møte mellom frivilligheten og offentlig sektor. Det fordrer imidlertid at det utformes på en måte som skaper en oppslutning som også omfatter de små organisasjonene. Da må disse oppleve frivillighetsregisteret som et tjenlig verktøy, og offentlige myndigheter må gjennom aktiv tilpasning gi muligheter for rasjonalisering. I så henseende lå det mangler i den saken som ble behandlet i Stortinget før sommeren, og vi hadde gjerne sett en bedre oppfølging på det nå. Dette tatt i betraktning kan vi dessverre ikke si at vi har fått den helhetlige fremstillingen som vi hadde håpet på.

Høyre og de andre opposisjonspartiernes frivillighetspolitikk bygger på en sterk vektlegging av det sivile samfunns selvstendige stilling. For Høyre er dette en kvalitet i seg selv. Det sivile samfunns kraft og evne til kritikk og mobilisering er en fellesskapsverdi som ligger i naturlig forlengelse av Høyres vektlegging av det personlige ansvar. Vår politikk på området vil derfor være preget av ønsket om generelle tilnærminger og tilpasninger som bi-

drar positivt til den frivillige virksomheten, uten at offentlige midler legges ut som et agn for spesielle aktiviteter eller virksomheter. Dette opplever vi er ganske grunnleggende forskjellig fra regjeringspartiene, noe man først og fremst ser gjennom den tilnærmingen meldingen har. Meldingens struktur er kapittel for kapittel en systematisk gjennomgang av en rekke politiske målsettinger med derpå følgende analyse av hvordan det frivillige organisasjonsliv kan bidra til å oppfylle Regjeringens prosjekt. Den naturlige oppfølging av dette vil være målrettet bevilningspolitikk som tilgodeser gitte aktiviteter. Vi ser også tydelige tegn på dette i enkelte konkrete forslag, eksempelvis ved videreføring av Frifond-ordningen, der man skal gjøre tilpasninger som prefererer integrerende virksomhet. Det er et i og for seg prisverdig formål, men samtidig en klar instrumentell tilnærming, som slik sett også rimer godt med Regjeringens øvrige kulturpolitikk.

Regjeringens utgangspunkt fører oss rett inn i et av de vanskelige områdene i forholdet mellom frivillighet og velferdsstatens virksomhet. Særlig på det humanitære området har frivilligheten gått foran med tiltak som etter hvert er innarbeidet som offentlige oppgaver, f.eks. sykehus og sjøredningstjeneste. Stort sett har det blitt utviklet et godt og konstruktivt samarbeid mellom organisasjonene og de offentlige aktørene som er involvert. Imidlertid har flere av disse oppgavene etter hvert blitt tatt inn i folks bevissthet som offentlige kjerneoppgaver. I mange tilfeller betyr det at det offentlige bygger ut tilsvarende virksomhet, og at man i mange tilfeller kommer i et konkurranseforhold. Fra SVs side har man lenge hatt et standpunkt om at staten burde overta en del av disse virksomhetene, eksempelvis Redningsselskapet og deres oppgaver.

Høyre mener det er svært viktig at man opprettholder det private engasjementet den frivillige innsatsen betyr. For det første bidrar organisasjonene på en måte det ikke uten videre er gitt at staten kan. Men viktigere er det at dette engasjementet åpenbart betyr noe for den generelle solidariteten i vårt samfunn. En velutviklet velferdsstat gir heldigvis gode støtteordninger gjennom livet, men baksiden av denne medaljen er at vi fort kan komme dit at vi fraskriver oss ansvar i trygg forvisning om at det offentlige tar det for oss. Her representerer frivilligheten en motkraft vi alle er tjent med skal holdes levende. Her møter vi en annen ideologisk betinget barriere, nemlig der private organisasjoner driver virksomhet i konkurranse med offentlige på områder der dagens regjering på prinsipielt grunnlag foretrekker de offentlige. Eksempelvis ser vi dette innenfor barnevernet og rehabilitering. Riktignok ser vi at Regjeringen modifierer seg i den forstand at man fra det hold skiller mellom kommersiell og ideell virksomhet. Imidlertid er det selv med dette utgangspunktet i mange tilfeller langt igjen før ideell og offentlig virksomhet konkurrerer på like vilkår.

Regjeringens tilnærming fører oss inn på en vei der organisasjonene i stadig sterkere grad vil være avhengig av et nært forhold til staten. Støtteordninger og virkemidler er rettet inn mot de enkelte felt og oppgaver som vil skape et avhengighetsforhold det kan bli krevende å balansere.

De frivillige organisasjonenes stadig sterkere orientering mot offentlige myndigheter avspeiles også i den utviklingen vi har sett når det gjelder samarbeid organisasjonene imellom. Etter mer eller mindre mildt press fra statens side har de frivillige organisasjonene strukturert seg i pyramidale organisasjoner med nasjonale ledd, som har i oppgave å ivareta kommunikasjon med departement og storting. Jeg understreker at denne organiseringen i utgangspunktet ikke nødvendigvis er negativ, men vi ser jo at dette skaper en god mulighet til å øve statlig innflytelse overfor organisasjonene. Høyre har særlig merket seg at man nå har lagt inn den øverste sten i pyramiden, Frivillighet Norge. Vi har merket oss at denne organisasjonen har fått særskilt behandling i visse sammenhenger i forbindelse med høringer, og vi har merket oss at Regjeringen i statsbudsjettet bidrar med en egen stilling i Frivillighet Norge der man skal jobbe med å implementere integreringsdimensjonen og dermed Regjeringens prestisjeprosjekt nr. 1, Mangfoldsåret.

Frivillighetsmeldingens første kapittel understreker betydningen av frivillighetens selvstendighet. Skal selvstendigheten, altså autonomien i det frivillige, være noe mer enn en festformulering, må også politikken på området balanseres slik at man ikke gjennom gode hensikter og formål lar dette gli ut. Høyre vil derfor fortsette å etterspørre generelle virkemidler og en politikk der båndene mellom politiske mål og frivillig virksomhet ikke blir vevet sammen, slik at frivilligheten setter nesen etter de politiske målene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Magnar Lund Bergo (SV) [10:51:22]: Jeg merker meg at Høyre og Venstre i innstillingen har gått ett skritt fram, men tar to skritt tilbake i forbindelse med viljen til å regulere pengespill. Jeg ser at de er skeptiske til den høringen som nå pågår, i forbindelse med at man skal kunne kontrollere overføringer av penger og gevinster på nett, at det blir vurdert å gjøre spill som ikke er godkjent, ulovlig i Norge.

Jeg er selvfølgelig klar over at et slikt tiltak ikke vil hindre alt spill på nett. Målet er heller å heve terskelen for spill på nett, da vi fra SVs side mener at det er en uheldig virksomhet. Jeg hadde inntrykk av at Høyre også mente det. Så ser vi at Høyre i stedet ønsker å gå inn for andre typer restriksjoner.

Det har vært sagt at tiltakene ikke vil virke, men da finner jeg det merkelig at de internasjonale spillseksjonene, som har sagt at de ikke vil virke, nå bruker millioner på annonser i norske aviser for å hindre at dette blir vedtatt. Finner Thommessen det merkelig at de selskapene som selv sier at dette ikke kommer til å virke, er villige til å bruke millioner for å hindre at det blir vedtatt?

Olemic Thommessen (H) [10:52:39]: Nå har ikke jeg akkurat fulgt med på hva de selskapene sier, men jeg kan jo i denne sammenheng kommentere at vår holdning til dette spørsmålet ikke er preget av at det er noen stor entusiasme for at internasjonale nettoperatører skal suge ut

penger av det norske markedet. Spørsmålet er bare hva slags resept man legger opp til. Her har vi konstatert at det finnes ganske mange innfallsvinkler på det. Vi støtter oss i betydelig grad til teknologinemndens betraktninger rundt dette spørsmålet. Hvis representanten Lund Bergo leser merknadene, vil han se at vi også ønsker at det skal være rom for en meny av virkemidler for å motvirke spill på nettet.

Jorodd Asphjell (A) [10:53:50]: Vi har i dag fått lagt fram en storingsmelding om frivillighet som skal bidra til større engasjement og en enklere hverdag for alle dem som legger ned flere tusen timer i året.

Vi ser at lavere skatter og avgifter er en av bitene, knyttet til arbeidsgiveravgift, vi ser dette med hevelse av beløpsgrenser og fritak for lønnsoppgaveplikt. Vi ser at skattefradrag for bidrag til frivillige organisasjoner videreføres. Vi ser at frivillighetsregisteret blir positivt mottatt ute i klubber og kretser, og vi ser at enkelte konkluderer med hva momsutvalget har fattet vedtak om. Men de skal ha sitt siste møte i februar – og jeg tror at det vil være positivt.

Men så ser jeg at når det gjelder grasrotandelen, som både Norges Idrettsforbund, Frivillighet Norge, Røde Kors og Kreftforeningen er veldig positive til, og som skal bidra til en positiv markedsføring av alle lokaler klubber, lag og foreninger, stiller Høyre seg på tvers av alle dem som støtter denne meldingen. Hvorfor det?

Olemic Thommessen (H) [10:54:57]: Først vil jeg ønske Regjeringen velkommen etter når det gjelder det som ble nevnt om skatter og avgifter – vi ønsker oss enda romsligere rom rundt det. Det er nettopp en type eksempel på generelle forbedringer som jeg tror er en god innfallsvinkel til hele frivilligheten.

Når det gjelder grasrotandelen, er det et spørsmål om hvordan denne vil fungere. Det vet vi ikke så mye om ennå. Men det vi vet, er at det antakelig vil bli stor konkurranse de store organisasjonene imellom for å skaffe seg denne grasrotandelen, altså en tøff form for markedsføring. Jeg tror i den sammenheng at de små organisasjonene vil komme til å falle gjennom. Jeg merker meg at alle de organisasjonene som representanten her nevner, er eksempler på store organisasjoner som har stor kredibilitet og stor offentlig oppmerksomhet. De klarer seg nok i en slik sammenheng. Små organisasjoner vil falle gjennom. Og de 5 pst.-ene vi snakker om, vil bli svært, svært lite i forhold til de utgiftene de vil ha med å skulle hevde seg i markedsføringssammenheng.

Erling Sande (Sp) [10:56:14]: Eit kort spørsmål også frå meg. Høgre er jo eit parti som held den individuelle fridomen høgt, altså mennesket si moglegheit til å påverke eigen kvardag. Den grasrotandelen som Regjeringa har foreslått i meldinga, er jo ei moglegheit for meg når eg tippar, til å øyremerkje ein liten del av den summen eg set inn, til mitt lokale lag eller ein organisasjon. Kvifor vil Høgre fråta tipparane denne moglegheita til å lyfte fram sitt eige lag og si eiga foreining gjennom tippinga si?

Olemic Thommessen (H) [10:56:51]: Det er nok ikke først og fremst tipperne vi tenker på i denne sammenheng. Jeg vet ikke hvor mye representanten Sande tipper for, om han er en stor spiller, men han kunne jo begynne å reflektere over, hvis han har et lokalt lag – et ungdomslag et eller annet sted i Sogn som han har tenkt å esle sine 5 pst. av det han tipper for, gjennom året – hvor mye penger det vil representere for det laget.

Det vi ikke har fått svar på, er om det laget i det hele tatt vil få den muligheten, for det er jo spørsmål om hvordan en slik grasrotandel skal organiseres. Vi har ikke fått noen gode svar på at det vil bli rom for de små organisasjonene, og da snakker vi om helt små lag og foreninger. Skal de registrere seg i frivillighetsregisteret? Vi har ikke fått svar på hva det vil bety av merarbeid og byråkrati – om det i det hele tatt blir rom for dem der.

For det andre har vi ikke fått svar på hvordan grasrotandelen skal formidles ut til disse organisasjonene. For det tredje snakker vi om små penger, og for det fjerde snakker vi om at disse må i gang med en stor markedsføring i konkurranse med store, tunge og profesjonelle aktører.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Magnar Lund Bergo (SV) [10:58:17]: I noen sammenhenger kan det gis inntrykk av at det står dårlig til med frivilligheten i Norge, at det var mye bedre før, at det var flere som deltok, og at dugnadsånden var større. Ja, samfunnet har endret seg, og det er mange aktører som nå slåss om vår oppmerksomhet. Men det er godt å konstatere at frivilligheten består og muligens er større og mer aktiv enn det vi forestiller oss i hverdagen.

I internasjonal sammenheng er Norge landet som utmerker seg med ekstrem høy deltakelse i lag, foreninger og frivillighet av alle slag. Det er kanskje ikke rart at ordet «dugnad» for et par år siden i Nitimen ble kåret til det norskeste ordet.

Meldingen som foreligger, gir en helhetlig og grundig gjennomgang av frivillig virksomhet i Norge, og den setter på denne måten betydningen av frivillig virksomhet inn i et samfunnsperspektiv. Meldingen understreker både den historiske betydningen av frivillig sektor og hvilken betydning frivillig virksomhet fortsatt spiller i utviklingen av det sivile samfunn.

I Soria Moria-erklæringen slo vi fast at det skulle utarbeides en ny og helhetlig frivillighetspolitikk, slik at det frivillige Norge kunne få mer forutsigbare rammebetingelser. Frivillig sektor bidrar med store verdier i samfunnet i form av 113 500 frivillige årsverk og en omsetning på 61 milliarder kr. Sektoren sysselsetter ca. 69 000 ansatte. Regjeringspartiene har bl.a. gjennom denne meldingen ønsket å anerkjenne frivillig sektor som en egen samfunnssektor.

Regjeringen vil bl.a. gjennom denne meldingen sikre frivillighetens uavhengighet, legge til rette for at alle kan delta i frivillig arbeid, sørge for bedre virke for frivillig arbeid lokalt, øke kunnskapen og oppmerksomheten om fri-

villighetens rolle og betydning for samfunnet og samordne og utvikle statlig frivillighetspolitikk.

Stortingsmeldingen formidler et bilde av en vital frivillighet som gjennomgår endringer, og hvor oppslutningen om organisasjonene er stigende. Den lokale frivilligheten står generelt sterkt, og frivillig sektor yter store bidrag til samfunnet, både gjennom tjenesteproduksjon og omfattende frivillig innsats. Frivillig sektors aller viktigste verdi er imidlertid ikke kvantifiserbar. Denne viktigste verdien ligger i organisasjonenes bidrag til menneskers livskvalitet gjennom medvirkning til gode møteplasser, inkludering, gode oppvekst- og nærmiljøer, opplæring, meningsdannelse samt demokratibyggning.

Frivilligheten i Norge har også en lang og viktig tradisjon som pioner innen ulike felt, bl.a. som følge av sin nære kontakt med befolkningen lokalt. Den anerkjennelse av frivilligheten som en egen samfunnssektor som vi nå får til, er en historisk milepæl som SV mener legger et solid grunnlag for å styrke frivillighetens rammebetingelser og egenart her i landet.

Frivillighetsmeldingen understreker verdien av mangfoldet i frivillighetssektoren og viktigheten av de frivillige organisasjoners uavhengige stilling. Dette er svært viktig for SV. Derfor er vi også glad for at dialogen med det frivillige Norge har vært veldig god i prosessen rundt utarbeidelsen av denne meldingen. Frivillighet Norge sier i sin høringsuttalelse:

«Frivillighet Norge er svært glad for at Frivillighetsmeldingen er lagt fram. Meldingen inneholder en helhetlig og grundig gjennomgang av frivillig sektor og bærer preg av at regjeringen har lyttet til frivilligheten i arbeidet med meldingen.»

SV er opptatt av at den økonomiske uavhengigheten er viktig for frivillighetens selvstendige stilling. Totalt sett skaffer frivillig sektor til veie ca. to tredjedeler av sine inntekter i form av gaver, arv, medlemsavgifter og salg, mens en tredjedel av inntektene kommer fra offentlige tilskudd. Men her er det selvsagt også stor variasjon mellom de forskjellige organisasjoner.

SV er veldig glad for at regjeringspartiene, stortingsflertallet, og Frivillighet Norge er enige om viktigheten av at frivilligheten har tilgang til langsiktige, trygge og etisk forsvarlige inntektskilder. Vi er i denne sammenheng veldig fornøyd med de tiltak og lovendringer vi i regjering har fått gjennomført for å hindre en utvikling hvor store deler av frivillig sektor får store deler av sine inntekter fra pengespill – og dermed bidrar til sosiale problemer og lidelse for mange mennesker. Vi er veldig glad for at frivilligheten og Regjeringen nå er enige om de overordnede linjene for en ansvarlig spillpolitikk.

Frivillighetsmeldingen åpner også for mange tiltak for å bedre rammebetingelsene for frivillig sektor, bl.a. åpning for såkalte kjøpsutløsende donasjoner i markedsføringslovgivningen, videreføring av skattefradragordningen for gaver, heving av beløpsgrensen for frivillige organisasjoners lønns- og trekkoppgaveplikt fra 2 000 til 4 000 kr samt videreføring av gjeldende satser for trekkfrie utgiftsordninger. Dette var bare noen eksempler.

I likhet med Frivillighet Norge er SV svært opptatt av at aktiviteter legges til rette for funksjonshemmede. Mens det offentlige må jobbe for stadig å bedre infrastrukturen gjennom universell utforming i nyere bygg og forbedringstiltak i eldre bygg, bør også frivilligheten fortsette sitt arbeid med bevisst å tilrettelegge for at funksjonshemmede kan delta aktivt i frivillige organisasjoners aktiviteter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:03:41]: Representanten Lund Bergo sa at tidligere var de frivillige lag og organisasjoner finansiert gjennom pengespill, som skapte store sosiale problemer. Tippenøkkelen er vel fremdeles til stede, og fremdeles finansieres frivilligheten av pengespill, selv om det ikke er automater, som han antakeligvis siktet til.

Jeg har lyst til å stille representanten Bergo spørsmål om grasrotandelen. I de 22 største byene i landet vårt er det et utrolig mangfold av frivillige lag og organisasjoner. Tror representanten Bergo at de utallige frivillige lag og organisasjoner som er i de store byene, og som må slåss med de ti store humanitære organisasjonene om denne grasrotandelen – som fremdeles ikke utgjør flere penger, de er vel en andel av den fordelingen som allerede er – vil få mer penger?

Magnar Lund Bergo (SV) [11:04:52]: Det er overraskende at representanten for Fremskrittspartiet er bekymret for at folk selv skal få lov til å bestemme hva deler av deres spillinnsats skal gå til, og at de heller vil at staten skal styre de pengene. Men jeg registrerer jo hva representanten mener.

Jeg mener at grasrotandelen i utgangspunktet er et forsøk fra Norsk Tipping på å få i gang flere pengespill for å få mer penger i kassa. Jeg synes det er helt greit, dersom det er pengespill som ikke skaper mer avhengighet, og som blir betegnet som ufarlige. La oss nå få se hva dette er. Jeg synes det i og for seg er et kreativt tiltak. Det er ikke noen stor eller viktig sak. Men det er et kreativt tilskudd fra Norsk Tipping. Det som jeg synes er mest positivt med det, er at det kan sikre at vi nå kan få inn organisasjoner som tidligere ikke har vært søkegode til disse midlene. Men jeg ser at de store kan komme inn. Jeg tror at det kanskje i byene vil bli et problem. Men jeg tror at i små lokalsamfunn vil vi se at det er de lokale lag og organisasjoner som får disse tilskuddene.

Olemic Thommessen (H) [11:06:11]: I tidligere replikkordskifter i forbindelse med budsjetter og saker i forrige periode har vi vært innom grensene for hva som bør være statlige eller offentlige oppgaver, og hva som bør være frivillig sektors oppgaver. SV har tidligere gitt uttrykk for – jeg tror det var representantene Lund Bergo og May Hansen – at f.eks. deler av Blindeforbundets og Redningsselskapets aktivitet like gjerne kunne vært statlige oppgaver.

Jeg har lyst til å trekke den problemstillingen et hakk videre, i forhold til frivillige organisasjoners engasjement

når det gjelder barneverninstitusjoner og rehabilitering – for å bruke ett eksempel. Vi kunne også på sykehussiden nevne f.eks. Revmatismesykehuset, som Sanitetsforeningen er opptatt av. Hvordan ser representanten Lund Bergo på frivillige organisasjoners eierskap til disse virksomheter? Mener representanten Lund Bergo at dette er virksomheter som fortrinnsvis bør være av statlig karakter?

Magnar Lund Bergo (SV) [11:07:17]: Ja, i utgangspunktet så gjør jeg det. Samtidig bor jeg i Norge. For å si det sånn: Vi kan vel såpass mye historie at vi er glad for at de frivillige institusjonene fantes den gang staten ikke så det som interessant overhodet å ta seg av dem som kanskje hadde det aller dårligst. Og det fungerer.

Det jeg er skeptisk til, er når den type virksomheter som representanten Thommessen nevner, blir gjort til forretningsvirksomhet – til business. Jeg er nok mye mer positiv til at Frivillighets-Norge kan gjøre dette. Jeg har jo det prinsipielle utgangspunkt at jeg ønsker at staten skal, uansett, ta ansvar for økonomiske rammer og drift og problemene med dette, og løse problemene. Men at vi i mange tiår framover vil benytte oss av Frivillighets-Norge, ser jeg på som en naturlig ting. Jeg vil uansett mene at selv om staten har hovedansvar, vil vi alltid ønske oss et tilleggstilbud fra frivillige, et tilbud utover det som er en statlig norm for slik virksomhet.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:08:36]: Dei fleste sektorane er omtalte i frivilligheitsmeldinga, både velferdsorganisasjonar, minoritetsorganisasjonar, idrettsorganisasjonene, barne- og ungdomsorganisasjonar m.m. Men det er ei gruppe som er heilt utelaten, og det er miljø- og friluftorganisasjonane.

Kva er representanten Lund Bergo sin kommentar til det? Er det fordi miljøorganisasjonane er veldig kritiske til å utfordre den sitjande regjering – same kven det er – dersom det er ting dei ikkje er nøgde med? Er det deira kritiske holdning som har gjort at ein ikkje har teke dei med, eller er det ein glipp?

Det andre er Momskompensasjonsutvalet. Vi hørde her at Senterpartiet var overraska over at dette med å utgreie f.eks. ein nullsats ikkje var med i mandatet. Var SV overraska over det?

Magnar Lund Bergo (SV) [11:09:28]: Til det første. Det er ikke helt korrekt det representanten Molvær Grimstad sier. Jeg er enig i at det ikke står mye om miljøorganisasjonene, men det står noe. Naturvernforbundet er nevnt, Bellona er nevnt, Den Norske Turistforening er nevnt – så det er omtalt. Jeg vil påstå at vi i SV har varme tanker for miljøvernorganisasjonene, og vi vil sørge for at de er levedyktige også i framtiden.

Så til det andre spørsmålet – og svaret er egentlig litt det samme. Meg bekjent vil vi få dette på bordet medio februar, og vil da sannsynligvis kunne behandle det til våren. Jeg skulle også gjerne sett at momsspørsmålet var behandlet i meldingen, men sånn er det nå ikke. Da får vi ta det i den store politiske sammenhengen når dette foreligger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:11:01] (leiar i komiteen): Frivillig sektor er van med fine festtarlar. Vi er alle samde om at frivillig engasjement er viktig og har mykje å seie for svært mange menneske. Det er det brei politisk einigheit om. Men ved handsaminga av frivilligheitsmeldinga ser vi tydelege politiske skiljeliner mellom høgre-sentrum på den eine sida og venstresida på den andre. Ja, det er ulike syn på forholdet mellom stat og sivilsamfunn. Sjeldan har det vore tydelegare enn no.

Den 16. juni 2006 fremja opposisjonspartia eit Dokument nr. 8-forslag om å betre rammevilkåra for frivillig sektor. St.meld. nr. 39 for 2006-2007 Frivillighet for alle blei fremja 10. august 2007, over eitt år etter framlegginga av representantforslaget. Då meldinga endeleg kom, forventta eg ein gjennomgang av dei tema vi tok opp i representantforslaget. Det har ikkje skjedd. Det har nok bl.a. si årsak i at vi har ulikt syn på forholdet mellom stat og sivilsamfunn.

Kristeleg Folkeparti ønskjer ein frivillig sektor med fridom til å eksistere på egne vilkår og ut frå egne føresetnader. Det kan sjå ut som Regjeringa ser på frivilligheita som iverksetjar av statleg politikk. Kristeleg Folkeparti legg vekt på frie midlar. Regjeringa ønskjer kontroll gjennom direkte statleg tilskot. Kristeleg Folkeparti vil bruke finanspolitiske verkemiddel som gir gode rammevilkår utan statleg overstyring. Regjeringa ønskjer direkte tilskot med føringar som å realisere Regjeringa sine egne mål. Regjeringa avslører den instrumentelle tilnærminga si på same måte som då vi handsama kulturbudsjettet for nokre dagar sidan. Representanten Espen Johnsen var innom Kristeleg Folkeparti sitt forslag i innstillinga om «green card» til barn og unge. Det er ikkje ei styring av frivillige lag og organisasjonar, men eit verdikort som gir alle barn høve til å delta på fritidsaktivitetar.

Dei som er med i frivillig arbeid, gjer dette ut frå egne føresetnader og ut frå eige engasjement. Det må vi ta omsyn til. Då må staten leggje til rette for utvikling på sektorens egne føresetnader.

I ein kronikk publisert i Aftenposten 15. november skriv Håkon Lorentzen ved Institutt for samfunnsforskning:

«Utviklingen svekker altså de nasjonale organisasjonenes rolle som interesseformidlere og styrker dem som statlige iverksettere.»

Debattredaktør Knut Olav Åmås følgde opp i same avis 19. november. Der reflekterte han over faren for at den kritiske rolla til dei frivillige organisasjonane blir svekt når staten vil at organisasjonane set i verk offentlege mål. Han skriv at sektoren er «presset av stat og kommunesektor, som intenst ønsker hjelp til å løse sine svulmende oppgaver».

Avhengigheitsforhold mellom stat og frivillig sektor må ikkje gjere dei frivillige organisasjonane til reiskap for staten. Eg er bekymra for at Regjeringa over tid svekkjer dei nasjonale organisasjonane som kunnskapsbasar, pådrivarar for aktivitet og som korrektiv til offentleg makt. Vi må respektere frivilligheita og organisasjonslivet for det dei er, ikkje berre for det dei gjer.

Frivillig sektor er ein viktig korleksjon til offentleg makt. Eg spør meg derfor kvifor ikkje natur- og miljøsektoren er omtalt i meldinga meir enn med stikkord. Er det fordi dei, slik Regjeringa ser det, ikkje leverer samfunnsnyttige tenester?

Folkeleg eigarskap og deltaking i miljøpolitisk debatt er heilt sentralt for å forankre og løyse dei store miljøutfordringane vi står overfor. Friluftslivet sin verdi for god livskvalitet – gjennom kombinasjonen av fysisk aktivitet og naturoppleving – og kva haldninga til miljø og berekraftig utvikling har å seie, må føre med seg ei heilt anna oppmerksomheit på det frivillige området enn det Regjeringa legg opp til i meldinga.

Regjeringa har gitt inntrykk av at dei vil komme attende til spørsmålet om nullsats for frivillig sektor når Kulturkommissjonen har levert innstillinga si. Men så viser det seg at dette er det utanfor utvalet sitt mandat å vurdere, noko òg finansministeren stadfesta på direkte spørsmål frå underteikna i spørjetimen tidlegare i haust. Eg er overraska og skjønner at frivilligheita kjenner seg lurt.

Kristeleg Folkeparti meiner det er naudsynt at Regjeringa legg fram ei eiga sak der tenestemoms, gradert moms og nullsats på moms for frivillige lag og organisasjonar blir vurderte. Eg hadde også gjerne sett at dei raudgrøne ønskte meir kunnskap om viktige finanspolitiske verkemiddel som gir frivilligheita betre rammevilkår – og samstundes større fridom.

Kristeleg Folkeparti ønskjer å styrkje frivilligheita med tiltak som ikkje overstyrer. Derfor har vi ei rekkje forslag som kan medverke til det.

Frivilligheita er viktig for det ho er, og for kva ho har å seie for einskildmennesket og for samfunnet.

Eg vil ta opp det forslaget som vi har i innstillinga.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Espen Johnsen (A) [11:16:42]: Eg hadde trudd at vi i innstillinga – og iallfall i innlegget no – hadde fått avklart korleis Kristeleg Folkeparti vil stille seg til den delen av frivilligheita som ikkje er ubetydeleg, og som frå 2009, med Kristeleg Folkeparti sitt opplegg, vil tape 1 milliard kr. Det er ein ganske omfattande sum, og eg trur det hadde vore bra for frivilligheita å få avklart kva slags politikk Kristeleg Folkeparti har for desse organisasjonane.

Kristeleg Folkeparti er imot den spelpolitikken som Valgerd Svarstad Haugland tok initiativ til, og som no blir følgd opp. Kristeleg Folkeparti vil bruke heile Norsk Tipping sitt investeringsfond i 2008 – og dermed gå vekk frå den avtala vi hadde med frivilligheita. Konsekvensen av det er altså at frå 2009 står frivilligheita med 1 milliard kr mindre i inntekt enn det ho har hatt det siste året, og det ho vil ha i 2008 og 2009.

Da er det rart og overraskande at det ikkje kjem fram korkje i innstillinga til kulturbudsjettet, i finansinnstillinga eller i innstillinga til frivilligheitsmeldinga korleis Kristeleg Folkeparti har tenkt å stille seg til at 1 milliard kr

blir borte for frivilligheita. Korleis vil Kristeleg Folkeparti stille seg til det?

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:17:53]:

Eg er glad for det spørsmålet. Kristeleg Folkeparti synest det er viktig å styrkje frivillige lag og organisasjonar. Og hadde vi vore så heldige at vi hadde fått fleirtal på Stortinget for å fjerne speleautomatane, som har gitt svært mange speleproblem over tid, ville vi også ha vore med og teke ansvaret over statsbudsjettet for å styrkje frivillige lag og organisasjonar. Det har vi ikkje fått fleirtal for, men i statsbudsjettet for inneverande år har vi foreslått auka tiltak utover Regjeringa sitt forslag både når det gjeld lønnsplikta, som er foreslått auka frå 4 000 kr til 5 000 kr, og grensa for arbeidsgivaravgift. Det ville gi ein proveny på 10 mill. kr. Skattefrådraget for gaver til frivillige lag og organisasjonar er foreslått auka frå 12 000 kr til 18 000 kr. Det vil bety svært mykje for frivillige lag og organisasjonar. Men eg trur at dersom vi hadde fått fleirtal, måtte vi ha løyvd meir pengar til forskning, som f.eks. til Kreftforeininga, som ikkje har fått finansiert sine midlar til forskning via statsbudsjettet.

Kristeleg Folkeparti ville ha vore offensivt med.

Magnar Lund Bergo (SV) [11:19:07]: Det kunne vært fristende å ta en runde med representanten Molvær Grimstad om alle de gode forslag som er fremmet i denne sal om pengespillpolitikk, og som Molvær Grimstad har stemt ned, men det skal jeg ikke gjøre.

Jeg vil tilbake til frivillighetsmeldingen. Da jeg leste innstillingen, ble jeg i utgangspunktet litt bekymret. Det er en ganske aggressiv opposisjon, som er negativ på nesten alle mulige punkter. Jeg ble mer beroliget da jeg leste notatene fra høringsrundene og så at opposisjonens momenter hadde liten støtte hos dem det faktisk gjelder, nemlig Frivillighets-Norge. Jeg ser på dette mye som et oppkonstruert motsetningsbilde når det gjelder synet på frivillighet.

Når det gjelder det å være instrumentell, har vi vært og er det – delvis. Og så er vi påpasselige med at det samtidig skal være autonomi i sektoren. Mener representanten Molvær Grimstad at det mellom opposisjon og posisjon er en prinsipiell forskjell i synet på autonomi, eller er det en gradsforskjell?

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:20:29]: Det som er viktig for Kristeleg Folkeparti, er at vi styrker frivillige organisasjonar – utan at det blir stilt krav.

Under budsjettdebatten for nokre dagar sidan blei kulturminister Trond Giske, når det gjaldt føringar i samband med mangfaldsåret, sitert på det han har uttalt til Klassekampen – eg trur det var der – om at organisasjonane blei evaluerte ut frå om dei hadde innfridd Regjeringa sitt mål. Det vi ikkje ønskjer, er at vi skal bruke frivillig sektor for å få gjennomført politiske målsetjingar som vi bestemmer. Vi vil la frivilligheita sjølv komme med innspel om kva dei synest er viktig.

Når det gjeld det å stemme ned gode forslag, har jo SV gått Kristeleg Folkeparti ein høg gang etter at dei har komme i regjering. Det er gode forslag – ikkje direkte inn-an spelpolitikken, men på andre område – som blir nedstemte av SV i dag, og som ein skulle tru at SV ville vere med og støtte, f.eks. å utgreie moms og få ei eiga sak om det.

Vi vil halde fram med å fremje gode saker. SV skal ha honnør. Når det gjeld spelpolitikken, er det dei som har gått lengst, og det skulle eg ønskje at dei framleis gjorde.

Erling Sande (Sp) [11:21:45]: Representanten Molvær Grimstad legg stor vekt på forskjellen mellom staten og det sivile samfunnet. Vi er frå Senterpartiet si side einige med Kristeleg Folkeparti i at det er viktig å sikre uavhengig finansiering av frivillig sektor. Nettopp derfor er det m.a. viktig å redusere bruken av prosjektmidlar, slik komiteen peikar på.

Men så hender det at samfunnet ynskjer å nå nokre mål på andre område. Eg kan som eit eksempel nemne det å setje av pengar til folkehelseområdet. Er det slik å forstå at Kristeleg Folkeparti meiner at frivillige organisasjonar som i utgangspunktet kanskje jobbar med den typen problemstillingar, skal vere utelukka frå å søkje om desse midlane? Meiner Kristeleg Folkeparti at den typen midlar skal gå uavkorta til offentlege institusjonar og aktørar åleine?

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:22:36]: Kristeleg Folkeparti har aldri sagt at organisasjonar ikkje kan søkje om midlar. Det vi reagerer på, er at ein set av stadig meir pengar målretta og ber organisasjonane bruke dei til det formålet. Det å styrkje folkehelseperspektivet er kjempeflott, men då må frivillige lag og organisasjonar vere med og leggje ein del av premissane og føringane for korleis dei ønskjer at desse pengane skal brukast. Det må ikkje vere ein slik grad av detaljstyring frå Regjeringa si side at dersom pengane blir brukte spesifikt slik og slik, då kan ein få gjennomført handlingsplanen sin, og då er det bra. Vi vil at frivillige organisasjonar skal vere med og styre og bestemme kva dei ønskjer å satse på, og staten må gjerne leggje til rette med pengar.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V) [11:23:52]: Frivilligheten i Norge har en ganske spesiell rolle, den har historisk hatt en veldig spesiell rolle, veldig forskjellig fra mye av den europeiske frivilligheten. Den europeiske frivilligheten har vært mest preget av veldedighet, mens den norske frivilligheten har vært mest preget av sjølhjelp – at man organiserer seg for å løse de utfordringene som et lokalmiljø har.

De aller fleste fellesskapsløsningene vi har i landet, er basert på frivillige initiativ. Det gjelder sykehusvesenet vårt, det gjelder utdanning av sykepleiere – som den historiske, flotte venstredamen Fredrikke Marie Kvam satte i gang med her i landet – og det gjelder sosialhjelp, som

egentlig var et legdssystem der alle i en bygd slo seg sammen og huset dem som hadde spesielle utfordringer, noen måneder hver. Legdssystemet var ikke et system som man anser som særlig fint ut fra menneskerettigheter og verdighet, som det snakkes om. Men det var et ganske utrolig system. Jeg synes jeg ser det systemet gjennomført i dag – at folk med spesielle utfordringer sosialt skulle komme hjem til hver og en av oss, og at vi skulle ta ansvar for dem noen måneder hver. Det er klart at det var store sosiale grep som var basert på frivillig innsats og frivillig initiativ.

Helt fram til i dag – f.eks. i kriesenterbevegelsen som har jobbet mot incest – har innsatsen vært basert på frivillig initiativ blant folk som har vært veldig engasjert i temaer de ønsker å løse. Så har samfunnet, fellesskapet og staten overtatt etter hvert.

Stort sett alle deler av vårt sosiale fellesskap er startet via brennende ildsjeler som har vært opptatt av å løse en sosial utfordring. Staten har vært veldig lite innovativ på det området. Derfor er det viktig at man legger til rette for den innovasjon som ligger i frivillighet i forhold til fellesskapsbygging også i tida framover. Derfor er det viktig at man ikke byråkratiserer det. Derfor er det viktig at man legger til rette for at folks initiativ, folks ønske om å bruke penger på ulike ting, blir kanalisert akkurat på den måten. Derfor har Venstre vært veldig for å sette i gang noen større prosjekt for å få gjort noe – ikke bare med byråkratiet, men med momsreglement, med det at gaver til frivillighet skal gi skattefradrag. Det handler også om arbeidsgiveravgiften. Det er ikke mer enn et år siden Venstre la fram et Dokument nr. 8-forslag om å øke grensene i forbindelse med arbeidsgiveravgiften. Da fikk vi høre fra Regjeringa at det var umulig å gjennomføre. I dag prøver de å strekke seg mot de målene Venstre satte, og synes at det er veldig fint.

Jeg har lyst til å dvele litt ved denne grasrotandelen, som vi nå fikk høre ikke var et forslag fra Regjeringa, men fra Norsk Tipping. For meg er det her en fundamental forskjell i tilnærminga når det gjelder frivillighet, for det man sentrerer, er jo hvor man legger finansieringa. Ved å legge all finansiering gjennom det offentlige, blir det viktig for frivilligheten å tilpasse seg det offentliges regler. Ved å legge all finansiering til private, vrir man det den veien. Vi i Venstre mener at det må være en variasjon av inntektskilder for de frivillige. Men det man gjør med grasrotandelen, er at man fokuserer på at organisasjoner må markedsføre seg overfor de store spillerne. Da blir altså ikke det viktigste å fokusere på aktiviteten, men på markedsføringa av seg sjøl. For meg som 4H-er blir det da viktig å markedsføre 4H i de arenaene der man møter stor-spillerne – de som bruker mye penger. Ikke blir det noe mer penger av det, for det er bare 5 pst. av det man allerede har der. Så skal man bruke de pengene på å fokusere på en markedsføring overfor stor-spillerne som en aktivitet i frivillige organisasjoner.

Det Venstre mener, er at en heller må åpne for at organisasjonene sjøl får større mulighet til å utvikle egne spill, slik at folk faktisk støtter de organisasjonene de vil støtte, gjennom andre spill og ikke gjennom Norsk Tipping. I

dag har Norsk Tipping tilranet seg en posisjon i fordelingen av penger både til frivillighet, kultur og idrett som er helt ute av proporsjon i forhold til det som var tankegangen.

Det er mange utfordringer her, men det er klart at det er en grunnleggende forskjell i tilnærminga mellom opposisjonen og det Regjeringa har lagt fram.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Britt Hildeng (A) [11:29:10]: Opposisjonen har samlet seg om en felles ideologisk angrepsplattform som de kaller instrumentell tilnærming. Det paradoksale er at en rekke organisasjoner selv nettopp har en instrumentell tilnærming til det de gjør.

Som representanten Skei Grande viste til, er det en rekke organisasjoner som egentlig har vært forløpere for Velferds-Norge. Det er avholdsbevegelsen, Kirkens Bymisjon, Sanitetskvinnene, redningsselskapene og Røde Kors – organisasjoner som i dag ber om penger fra det offentlige for å løse nødvendige velferdsoppgaver. Mener Venstre at disse organisasjonene bør slutte med dette? Og hvis ikke, mener da Venstre at kommune og stat ikke skal stille noen krav med hensyn til hvordan disse pengene brukes, eller ha noen mening om hvordan disse pengene skal brukes?

Sigvald Oppebøen Hanssen hadde her teke over presidentplassen.

Trine Skei Grande (V) [11:30:26]: Nå tror jeg vi i tillegg må gå en liten runde og ramse opp disse organisasjonene, for det er faktisk noen av dem som ikke mottar offentlig støtte – som prinsipielt ikke ønsker å motta offentlig støtte – fordi de ønsker å gjøre den oppgaven de gjør, uten å få slik støtte. For eksempel mottar ikke Norske Kvinners Sanitetsforening offentlig støtte. Nok om det.

Det som er Venstres utgangspunkt, er at vi mener at man må ha en variasjon av kanaler. Vi mener at organisasjonene må gjøres i stand til å skape sine egne inntekter, fortrinnsvis gjennom spill, som historisk har vært arenaen å gjøre det på.

Det er også snakk om at det offentlige spesielt må tilby støtte til de små organisasjonene, til barne- og ungdomsorganisasjonene og til de organisasjonene som jobber for lite ressurssterke mennesker. Så må vi også ha andre typer tilskudd. Vi er ikke imot offentlig støtte, men vi er imot at det offentlige skal styre hva folk skal gjøre, og at det offentlige f.eks. ansetter folk i organisasjoner for å motivere organisasjonene til å gjøre ting de egentlig ikke har lyst til å gjøre.

Erling Sande (Sp) [11:31:46]: Når ein høyrer det representanten Trine Skei Grande seier om grasrotandelen, får ein inntrykk av at organisasjonane lokalt skal leggje om heile verksemda si frå det dei gjer i dag, til å marknadsføre seg i forhold til denne 5 pst. grasrotandelen.

Da er spørsmålet mitt til Trine Skei Grande, som framheva egne lotteri som alternativ inntektskjelde: Er det slik

(Sande)

at organisasjonenes egne lotteri ikkje treng å bli marknadsførte? Og er det slik at den marknadsføringa som skjer for grasrot delen, medfører svære utgifter for dei lokale organisasjonane?

Trine Skei Grande (V) [11:32:34]: Med fare for å være litt belærende overfor hr. Sande med hensyn til historien her: Det er slik at de frivillige organisasjonene i utgangspunktet var de som hadde monopol på spilldelen i Norge. Det er et historisk faktum.

Så var det slik at man begynte med et pengelotteri for en spesiell sak, slik at staten liksom skulle gå inn på spillmarkedet for én sak. Så begynte man med tippingen, så begynte man med Lotto, og så kom Flax-loddet. Da lovet statsministeren at det aldri skulle bli noen flere nye spill, og han lovet at det aldri skulle bli noen flere skrapelodd enn dette. Nå skulle automatene være organisasjonenes marked. Det ble faktisk slik at organisasjonene ble avslått støtte fra staten fordi de ikke hadde gått inn på automatmarkedet. Og så finner staten på at man også skal ta automatmarkedet. Samtidig begrenser man – og fryser – alle nye spill, mens Norsk Tipping så å si gis frie tøyler til det ene skrapeloddet etter det andre, med stor kreativitet, mens de også får tilgang til NRK i beste sendetid. Så det Sande sa, er mildest talt historieløst.

Britt Hildeng (A) [11:33:53]: Representanten Trine Skei Grande advarer mot å være belærende. Jeg kunne jo returnere det til representanten, når hun hevder at organisasjoner som Sanitetskvinnene prinsipielt ikke mottar penger. Nå er det slik at Sanitetskvinnene driver store, viktige institusjoner innen helse- og omsorgssektoren og får millioner av offentlige midler, på samme måte som en rekke andre organisasjoner.

Mener representanten at når det offentlige har formeninger om hva slags kvalitet man skal ha på disse tjenestene, da er dette er en instrumentell tilnærming, og at stat og kommune ikke skal ha noen formening om hvordan disse store bevilgningene skal brukes?

Trine Skei Grande (V) [11:34:51]: Det må jo være en stor forskjell på om man deltar i en anbudsrunde for å levere tjenester til det offentlige, eller om man driver frivillig organisasjonsarbeid. Norske Kvinners Sanitetsforening får ikke støtte til sitt organisasjonsarbeid. De bruker faktisk det meste av sin tid til å samle inn penger til det sosiale arbeidet de driver. Men de leverer også en del tjenester til det offentlige ut fra anbud, og da er det vanlige anbudsregler som gjelder for disse organisasjonene, som det er for andre private aktører. Det er slik vi har gjort det i fordelingen av oppgaver mellom det private og det offentlige hos oss.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Statsråd Trond Giske [11:35:52]: Bare en liten saksopplysning i forhold til replikkordskiftet, så det ikke skal henge i lufta: Det var den *forrige* regjeringen som innførte

en frys for nye spill. Den nåværende regjeringen har opphevet denne frysen og gitt godkjenning til nye spill, også fra frivilligheten – bare så det er oppklart.

Frivilligheten betyr mye for oss. Uten idretten, kulturen og andre frivillige organisasjoner ville Norge vært et mye fattigere land. Et godt samfunn er avhengig av gode velferdsordninger. Men et sterkt sivilsamfunn og sterke lokalsamfunn er også med på å skape et samfunn hvor alle er med – kanskje den viktigste faktoren for å skape et samfunn som er godt for alle. Derfor har Regjeringen fremmet en stortingsmelding om frivillighet, den største og mest omfattende gjennomgangen av norsk frivillighet noen gang, hvor frivillig sektor anerkjennes for den uvurderlige innsatsen den gjør, og hvor det slås fast at rammevilkårene for frivilligheten skal bedres i årene framover, og hvor det – etter frivillighetens eget ønske – synliggjøres hvilken stor betydning frivilligheten har. Det synes som om opposisjonen forveksler en beskrivelse av frivillighetens store samfunnsbetydning med en instrumentell tenkning om at dette er målet med den frivillige aktiviteten.

Jeg setter pris på at en samlet komite står bak selve hovedbudskapet i meldingen, nemlig at frivillig sektor er viktig. Frivillighetsmeldingen har som et av sine hovedmål at organisasjonene skal oppleve et godt støttevirke-middelapparat fra det offentlige, mindre byråkrati, forenklete støtteordninger, skatteletter og nye tiltak, som et frivillighetsregister og endrede lotteriregler som legger til rette for frivilligheten.

Meldingen varsler også at det i framtiden vil bli mindre prosjektstøtte og mer direkte støtte, slik at organisasjonene selv får større frihet. I tillegg bedrer vi rammevilkårene for de frivillige organisasjonene betraktelig. I meldingen foreslår Regjeringen en historisk frivillighetssatsing, en egen frivillighetsmilliard – en årlig økning i utbetalingene fra Norsk Tipping til frivilligheten på 1 milliard kr. Jeg hørte representanten fra Fremskrittspartiet snakke om at meldingen ikke var konkret. Jo, den er svært konkret. Denne milliard vil gi over 300 mill. kr mer i året til idretten, og solide økninger til mange frivillige organisasjoner, bl.a. Redningsselskapet. De heiste flagget til topps og feiret på hjemmesidene sine da frivillighetsmeldingen kom.

I 2008 og 2009 vil vi i tillegg bruke 1,4 milliarder kr til ekstraordinær støtte til organisasjonene som har tapt store inntekter etter forbudet mot automater, såkalte overgangsmidler. Jeg minner om at en siste hilsen fra den forrige regjering til disse organisasjonene var at disse overgangsmidlene, som den gangen var anslått til rundt 900 mill. kr, ikke skulle komme fordi organisasjonene hadde hatt så store ekstraintekter. Nå har de hatt mange ekstraintekter utover det; likevel sørger Regjeringen for gode overgangsmidler.

Vi innfører en ny støtteordning for lokallagene, den såkalte grasrotandelen. Alle med Norsk Tippings spillkort kan velge et lokalt lag eller en forening som man vil gi støtte til, og som vil få 5 pst. av spillerens innsats, uavhengig av om spilleren vinner eller taper. Det kan gi mellom 400 og 500 mill. kr rett på konto, til idrettslag, til korps,

kor og andre lokallag. Alle som har drevet lokallag, vet hva 10 000 kr, 30 000 kr eller 100 000 kr inn på konto betyr. Dette vil være et skikkelig håndslag til den lokale frivilligheten. Det er nesten ikke til å tro at opposisjonspartiene går imot dette. Men jeg gleder meg til diskusjonen når pengene begynner å komme inn til korps, kor og idrettslag – og til å fortelle at Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet gikk imot dette. Pengene hadde ikke kommet inn på disse kontiene hvis de hadde fått det som de ville.

Vi reduserer også skattene for frivilligheten. Allerede i neste års statsbudsjett doubles grensen for skattefri godtgjørelse fra frivillige lag fra 2 000 kr til 4 000 kr, og grensen for å slippe arbeidsgiveravgift heves fra 30 000 til 45 000 kr. Dermed blir det lettere å gi godtgjørelse til dem som gjør en ekstra innsats. Igjen: Dette utgjør 1 promille av den skatteletten den forrige regjering gav totalt sett. Likevel fant man altså ikke i løpet av fire år plass til denne skatteletten. Det var andre, de rikeste, som var viktigst.

Dugnadsjobben er en viktig del av det frivillige arbeidet, men når alle ildsjelene i frivilligheten får bedre arbeidsbetingelser, kan de bruke tiden sin på det viktigste, nemlig den aktiviteten som engasjerer dem – om det er idrett, kultur, sosialt arbeid, lokalt veldedighetsarbeid eller andre ting. Det er vår tilnærming til frivilligheten. Den mest instrumentelle tilnærmingen må være at man tvinger frivilligheten til å bruke enda mer tid på pengeinnsamlinger istedenfor på den aktiviteten de selv bestemmer.

Den frivillige innsatsen i Norge betyr veldig mye for viktige samfunns mål. Det gjøres stor innsats, bl.a. innenfor helse- og ungdomsarbeid, redningstjenester og internasjonal solidaritet. Men det er ikke målet med frivilligheten. Målet med frivilligheten er at de menneskene som engasjerer seg der, selv kan bestemme hva de ønsker å drive med, kan få engasjere seg i det de brenner for, og drive frivillig arbeid hvor man dyrker sine egne interesser, utvikler sine evner og føler seg som en del av et fellesskap.

Det gode samspillet mellom det offentlige og frivillig sektor har bidratt til å gjøre Norge til et bedre land å bo i. Mange nye tjenester er først utviklet av frivilligheten og så overtatt av det offentlige. Slik vil det helt sikkert også være i framtiden. Norske Kvinners Sanitetsforening er nevnt her. De bygde den første institusjonen for pasienter med tuberkulose og viste vei i bekjempelse av sykdommen, og tjenesten ble etter hvert overtatt av det offentlige.

Noen av republikantene har hevdet at meldingen unnlater å omtale de organisasjonene som er kritiske og utfordrer makten. Nå har man fått svar fra regjeringspartiene om at de faktisk er nevnt i meldingen. Men frivillig sektor i Norge er heldigvis så stor at dersom vi skulle ha omtalt hver eneste organisasjon og hvert eneste lag, måtte vi ha doblet størrelsen på meldingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:42:24]: Jeg synes det er betegnende når statsråden sier at han gjerne vil høre hva Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet

sier når pengene begynner å trille inn. Kanskje han ikke hører noe på en stund, for vi vet jo ikke hvordan disse pengene skal trille inn, og vi vet heller ikke hvor mye penger det er snakk om.

Statsråden viser til frivillighetsmilliarden. Han skal ha skryt for at han faktisk har satt frivillighet foran milliarder og for at det kommer konkrete penger til frivilligheten. Men før man innførte automatmonopol, var det et overskudd ut til frivillige lag og organisasjoner på 4 milliarder kr fra automatspill. Da lurer jeg på hva statsråden har tenkt å bruke resten av overskuddet fra automatspill til, for jeg går ut fra at denne milliarder han snakker om etter 2009, er på overskuddet fra automatspill.

Statsråd Trond Giske [11:43:27]: Nå går det heldigvis veldig godt for Norsk Tipping. Representanten Woldseth vet veldig godt at målet med automatereformen var å redusere omsetningen kraftig. Vi ville ikke ha fått de samme overskuddene fra Norsk Tippings spillterminaler som det vi har hatt fra automatene, i hvert fall ikke slik det var i toppårene 2004 og 2005.

Den virkelige katastrofen for norsk frivillighet hadde kommet dersom Fremskrittspartiet hadde fått gjennomslag for sin politikk med liberalisering av spillpolitikken: fritt fram for utenlandske selskap, gjerne med lisens, men som det blir meget vanskelig å kontrollere – det så vi med automatereformen – med økt spilleavhengighet, store sosiale tragedier og mindre penger til norsk frivillighet. Det må være den dårligste politikken, både når det gjelder de sosiale konsekvensene og ikke minst for inntektene for lag og organisasjoner i Norge.

Olemic Thommessen (H) [11:44:31]: Statsråden sa i sitt innlegg at dette som opposisjonen oppfatter som en instrumentell tilnærming, nemlig at det politiske mål nokså systematisk gjennom meldingen er koblet til frivillig aktivitet, anser de som en ren beskrivelse. Da har jeg lyst til å peke på at det er noe med hvilke signaler man gir, og hvordan de oppfattes. Jeg har lyst til å gå til statsbudsjettet, hvor vi hadde en post som innebar at Frivillighet Norge skulle få en egen stilling, en egen person som skulle jobbe med – jeg tror det stod – integreringsperspektivet i forhold til frivillige organisasjoner til neste år. Nå er det vel kanskje ikke helt tilfeldig at det er akkurat integrering det skulle jobbes med, i forbindelse med at vi står foran et mangfoldsår.

Hvordan tenker statsråden seg at denne personen skal jobbe? Ser ikke statsråden at det er veldig nærliggende å se et slikt grep som et ganske instrumentelt grep overfor frivillige organisasjoner?

Statsråd Trond Giske [11:45:41]: Det er klart at et instrumentelt grep kalles politikk. Vårt politiske mål er at alle mennesker i Norge skal ha likeverdige muligheter til å delta i organisasjonslivet. Jeg trodde faktisk det var et mål Høyre delte.

Vi ser at folk med minoritetsbakgrunn deltar mindre i frivillige lag og organisasjoner, særlig de som er nyan kommet til landet. Vi tror ikke det er fordi organisasjone-

ne har satt seg som mål at de ikke vil ha med innvandrere. Vi tror det finnes noen strukturelle problemer her. Frivillighet Norge er opptatt av det, og de har skrevet det i sitt frivillighetsmanifest som de har laget sammen. Derfor har vi lagt til rette for at de kan gjennomføre det de selv ønsker. Men det er selvsagt også et politisk mål at folk med innvandrerbakgrunn kan delta i lag og organisasjoner. En hensiktsmessig måte, etter Frivillighet Norges eget ønske, er å ha en koordinator sentralt som kan jobbe, legge til rette for og hjelpe organisasjonene med det målet de har. Men er det en organisasjon som ikke vil ha innvandrere med, så er det synd, og jeg vil motarbeide det politisk, men vi skal selvsagt ikke tvinge det på dem. Men jeg håper virkelig at Høyre er enig med meg i at dette er et viktig mål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:46:51]:

Når ein høyrer regjeringspartia, skulle ein tru at dette var ei frivillighetsmelding som alle var svært nøgde med. Men når vi har lytta til organisasjonane, er det mange som er nøgde med beskrivinga, men som ikkje synest tiltaka er gode nok. Frivillighet Norge, som har blitt nemnt fleire gonger her, var svært skuffa då dei fekk eit brev frå Regjeringa der det gjekk fram at nullsats ikkje er med i mandatet til Momskompensasjonsutvalet. Ein aksepterte at problemstillinga ikkje var med i meldinga, men då ein fekk vite at dette ikkje ligg i utvalet, var skuffelsen stor, for mange frivillige lag og organisasjonar seier at om det blir gjort noko med momsproblematikken, vil det vere det som kan bety mest for frivillige lag og organisasjonar sine rammevilkår. Derfor er eg overraska når regjeringspartia ikkje eingong vil vere med på forslaget der vi ber Regjeringa om å greie ut både tenestemoms, gradert moms og nullsats, slik at frivillig arbeid skal bli styrkt.

Statsråd Trond Giske [11:48:01]: For det første var det etter eget ønske fra frivilligheten at vi fremmet frivillighetsmeldingen før momsspørsmålene var avklart – det gjøres i en egen utredning under Finansdepartementet. For det andre er det fint at frivilligheten faktisk sitter i utvalget, både Frivillighet Norge og idrettsbevegelsen sitter der og har full anledning til å ta opp de spørsmål de ønsker. For det tredje vil vi selvsagt få en svær prosess i etterkant, og jeg har ingen tro på at frivilligheten ikke kommer til å fremme sine syn og sine argumenter.

Men det er jo merkelig at regjeringspartiet fra forrige periode, Kristelig Folkeparti, ikke gjorde noe med dette da de satt i regjeringssjøsposisjon. De satt der i sju av åtte år fram til 2005 og la fram statsbudsjett, uten at man bedret momssituasjonen for frivilligheten. Man kunne gjort det for innkjøpsordningen for varer, som har eksistert helt siden 1997, og man kunne også gjort det etter momsreformen i 2001. Jeg skjønner at Kristelig Folkeparti har langt større ambisjoner og håp for frivillighetens rammebetingelser med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i regjering, og det er det all grunn til å ha.

Trine Skei Grande (V) [11:49:11]: Espen Johnsen sa at hvis man er uenig med Regjeringa, er man mot fri-

villigheten. Jeg vet at det er en god del organisasjoner som har vært veldig kritiske til innføring av grasrotandel, og jeg antar at de da blir definert som mot Regjeringa og også mot frivilligheten. Jeg skal ikke fortelle navnene deres, for da vil de kanskje ikke få støtte framover. Likevel vil jeg benytte sjansen til å be statsråden garantere – «er dere kvitt meg» har jo forsvunnet litt som begrep, for det gjelder jo ikke likevel – at det ikke blir byråkrati knyttet til grasrotandelen.

Kan du garantere at inntektene øker så dette ikke bare er en omfordeling? Og kan du garantere at de små distriktsorganisasjonene blir de store vinnerne, som Erling Sande sa, og at det ikke er Klanen, som jo er et veldig godt formål, og Vålerenga som får det – at de små kanskje kan få litt penger?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå via presidenten.

Statsråd Trond Giske [11:50:20]: Jeg tror dette kan bli en ganske enkel og byråkratisk ordning. Det snakkes liksom litt flåsete om Klanen og Vålerenga. Vålerenga er for meg mye mer enn et tippeserielag. Man har 70 forskjellige nasjonaliteter som spiller aldersbestemt fotball. Jeg synes det er et utmerket formål for en grasrotandel.

Jeg skal ikke si at alle som er uenig i Regjeringens politikk, er mot frivilligheten, men jeg vil nesten si at Venstre nærmer seg det punktet. Der er det i hvert fall en konsekvent linje, for man er like mye mot i regjering som i opposisjon. Man var mot endringene i tippenøkkelen i sin tid, som gav 800 mill. kr mer til frivilligheten, man var mot å opprettholde bevilgningene til frifond og kulturbygg da tippenøkkelen ble innført, man var mot at pengene til Den kulturelle skolesekken skulle gå ut til grasrota, man var mot Kulturloftets 1 pst., man var mot overgangspenger etter automatereformen, man var mot å gjennomføre automatereformen, man var mot frivillighetsregisteret, man var mot innsamlingskontroll, og man er mot grasrotandelen. Så jeg lurer på hva vondt frivilligheten har gjort Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti, siden man på punkt etter punkt går mot det som er frivillighetens egne ønsker og interesser.

Trine Skei Grande (V) [11:51:32]: Frivilligheten vet bedre enn som så, så jeg skal ikke argumentere mot alt det statsråden ramset opp. Men jeg vil gi han anledning en gang til til å svare på det spørsmålet jeg stilte.

Kan han garantere at det blir mer penger? Kan han garantere at de små organisasjonene får noe? Jeg støtter alt det pene han sa om Vålerenga, og håper at det trykkes i Adresseavisen også. Jeg vil gjerne ha en garanti fra statsråden om at han klarer å ha et fokus på dette som gjør at det ikke bare er de store organisasjonene som vinner, men også de små.

Statsråd Trond Giske [11:52:05]: Jeg vet ikke hvem som vinner eller taper. Jeg vet at dette kommer folk selv til å bestemme. Jeg har faktisk tillit til at folk vil sørge for nærmiljøene sine, at de vil sørge for det lokale idrettsla-

get, korpset sitt, 4H-foreningen, eller hva som er viktigst lokalt. Men jeg kan ikke garantere det, for jeg bestemmer ikke det. Hele poenget med reformen er at her skal folk selv få bestemme. Det er jo helt ufattelig da at Venstre faktisk går imot det. Jeg tror det kommer til å gi økte inntekter for Norsk Tipping, for det vil tydelig vise sammenhengen mellom det å spille på Norsk Tippings spill og det å gi penger til frivilligheten. Fikk vi bare 2–3 milliarder kr av det som nå spilles på nett, over på Norsk Tipping, ville det ha dekket opp mer enn grasrotandelen.

Men Venstre kommer ikke unna at de var mot den nye tippefordelingen, og de var mot spillreformen. Vi hadde manglet mange, mange millioner kroner i potten til frivilligheten, grasrotandel eller ikke, hvis Venstre hadde fått gjennomslag for sin politikk. Jeg ser at representanten nå forlater talerstolen, men hun kommer ikke unna det Venstre har stått for i regjering og i opposisjon.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jorodd Asphjell (A) [11:53:35]: Frivillighet for alle er et godt begrep. Det sier noe om hva vi ønsker.

Denne stortingsmeldingen øker kunnskapen og oppmerksomheten om frivillighetens arbeid og rolle i lokalsamfunnene våre. Den gir bedre kår for frivilligheten, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Satsingen på frivillighetsområdet er en direkte oppfølging av Soria Moria-erklæringen og en oppfølging av Regjeringens arbeid med å innfri Kulturløftet. Frivillighet gjør samfunnet vårt både rikere, sterkere og bedre.

Frivillighetens viktigste ressurs er enkeltmennesket, og det er gode lokale lag og organisasjoner. Det finnes ikke noe alternativ til frivilligheten, verken i antall mennesker eller årsverk. Bare innenfor idretten er det 700 000 frivillige. Det legges ned 23 000 årsverk, som utgjør 6 milliarder kr på landsbasis og årsbasis.

Idrett er god samfunnsøkonomi. Jeg kjenner meg ikke igjen i beskrivelser om at idrettsorganisasjoner ikke blir tatt på alvor. Som mangeårig tillitsvalgt både på lokalplan, kretsplan og nå som styremedlem i Norges Idrettsforbund føler jeg at idretten har blitt hørt i denne prosessen knyttet til frivillighetsmeldingen.

I tillegg til de menneskelige ressursene er selvsagt en god og forutsigbar økonomi en viktig innsatsfaktor for alle som driver frivillig arbeid rundt omkring i landet vårt. Regjeringen og statsråden følger opp dette. Sven Mollkleiv skrev i et brev til de politiske partiene den 7. juni 2007:

«Nå må politikerne løfte blikket og sette i verk tiltak for å sikre frivilligheten stabile, langsiktige og forsvarlige inntekter. Vi trenger frie inntekter, som organisasjonene kan bruke i tråd med egne prioriteringer, uavhengig av det offentliges behov og prioriteringer.»

Overgangsmidlene som Regjeringen har lagt opp til i 2008–2009, betyr mye for alle dem som driver frivillig arbeid, og alle de leddene som får ta del i denne frivillighetsmilliarden.

Skatte- og avgiftspolitikken lettes for enkelttillitsvalgte og for klubbene. Vi snakker om grasrotandelen. Her er

det jo snakk om at vi skal ha et lokalt engasjement. Det er ikke de store hovedorganisasjonene som skal ta dette, men lokale klubber og lag og foreninger rundt i hele landet, fra kommuner med 500 innbyggere til kommuner med 400 000 innbyggere. Det snakkes om mandatet til Momskompensasjonsutvalget. Jeg vet i hvert fall at Norges Idrettsforbund, Frivillighet Norge og flere sitter i det utvalget og har muligheten til å løfte inn sine spørsmål, sine behov og sine ønsker. Jeg er sikker på at dette tunge utvalget, som er nedsatt av Finansdepartementet og finansministeren, vil ta de innspillene på alvor. Og når konklusjonen skal legges fram i løpet av februar 2008, er jeg sikker på at Frivillighet Norge vil være godt fornøyd med de resultatene som vil bli lagt fram der. Jeg synes dette er enestående i norsk idrett, norsk frivillighet og norsk spillpolitikk, og det gir mulighet for stabile rammevilkår for frivilligheten rundt om i landet vårt.

Regjeringens frivillighetspolitikk gir bedre rammebetingelser, økte ressurser til lokal aktivitet i alle typer lag og foreninger, den gir styrket integrering, styrket inkludering på tvers av både kulturer og nasjonaliteter, osv., den gir styrket kunnskap og forskning på en rekke områder, og den styrker også folkehelsearbeidet og samspillet mellom frivilligheten og det offentlige, innenfor skolehverdagen m.m.

Frivillighetsmeldingen er den største gjennomgangen av frivillig sektor noen gang. Den gir frivillig sektor stor anerkjennelse. Vi ser at dette løftes opp på et politisk plan, hvor mange interesserer seg, ikke bare her i Stortinget, men også i kommunestyre, fylkesting og rundt i det offentlige Norge. Det er en satsing på Frivillighets-Norge, det er en satsing på frivillighetsfeltet, og forholdet mellom offentlig sektor og frivillig sektor blir satt på dagsordenen.

Men det er også viktig å huske på at de medlemsbaserte organisasjonene rundt i landet skal bygge på frivillighet, de skal bygge på dugnadsinnsats, som er noe helt enestående i europeisk sammenheng. De skal bygge på demokrati, de skal bygge på likeverd, og de skal bygge på lojalitet. Det er gode miljøer og verdier som settes i fokus. Det er det denne stortingsmeldingen handler om. Den handler også om å ha medlemmene i fokus, enkeltmennesket i fokus. Glede, fellesskap, helse og ærlighet er idrettens verdier. Jeg synes denne meldingen gir grobunn for et viktig arbeid framover, og den gir grobunn for god satsing.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Knut Gjerde (FrP) [11:59:00]: Det frivillige arbeidet er en av bærebjelkene i det moderne samfunnet. Det er i stor grad idealister i nærmiljøet som står for arbeidet i frivillige organisasjoner, og det er viktig at foreningslivet har gode rammevilkår og forutsigbarhet.

Fremskrittspartiet har merket seg at det står skrevet i meldingen at det er nedsatt et offentlig utvalg for å utrede regelverket for merverdiavgift på kultur- og idrettsområdet, og at Regjeringen vil avvente utforming av nytt regelverk til utvalgets innstilling foreligger. Vi er kjent med at

finansministeren har uttalt at man ikke vurderer merverdiavgiften for frivillige, tjenestemoms m.m. i dette utvalget. Vi håper at dette spørsmålet blir avklart, slik at frivillige lag og organisasjoner vet hva de har å forholde seg til.

Vi mener at utilstrekkelig momskompensasjon til idrettslag, musikkorps m.m. i stor grad vil gå ut over arbeidet med barn og ungdom. Staten må legge til rette for at ledere i frivillige lag og foreninger får lov til å bruke tiden sin på å skape aktivitet. Dersom det blir for tungt å drive, kan vi risikere at mange av bærebjelkene i nærmiljøet finner seg andre ting å fylle fritiden med. Dette vil igjen gå ut over barn og unge. Vi mener at en aktiv barne- og ungdomstid i f.eks. idrettslag, musikkorps o.l. er viktig i det forebyggende arbeidet for å unngå at barn og ungdom faller utenfor og havner på skråplanet.

Det må ikke bli så komplisert å drive med frivillig arbeid at folk velger det bort. Foreningslivet er allerede hardt merket av bortfall av automatinntekter, og utilstrekkelig momskompensasjon kan bli en svært tung tilleggsbyrde. Derfor mener Fremskrittspartiet at det er så viktig å legge til rette for gode rammevilkår for de frivillige organisasjonene. Som varaordfører i en middels stor kommune, Nedre Eiker, jobber jeg nær grasrota. Jeg vil påstå at uten de frivillige organisasjonene vil Kommune-Norge bli fattig. Det er hundretusenvis som er engasjert i dette arbeidet, og de må ivaretas. Fremskrittspartiet er kjent med at en samlet frivillig sektor mener at full momskompensasjon for frivillige organisasjoner er et av de viktigste spørsmålene for å bedre sektorens rammebetingelser framover.

Så ta det frivillige Norge på alvor. Lytt til dette rådet, så beholder vi den frivillige sektoren også i framtiden.

Lise Christoffersen (A) [12:01:39]: En nesten tom presselosje, et nesten tomt galleri og en nesten tom sal – det burde vært motsatt, for vi behandler nå en av de viktigste sakene denne høsten, fordi organisasjonene spiller en nøkkelrolle i samfunnet. De bygger på engasjement og fellesskap, de er skoler i demokrati, og de er kanaler for det betydelige antall timer frivillig samfunnsinnsats som legges ned hver eneste dag. De har en enorm verdi i seg selv, og samfunnet er helt avhengig av dem.

Det er nok å nevne idretten, vår aller, aller første store demokratibevegelse, som fortsatt er Norges største folkebevegelse med over 2,1 millioner medlemskap i over 12 400 idrettslag, i alle lokalmiljøer. Kombinasjonen av topp og bredde er unik. I Idrettspolitisk dokument er en åpen og inkluderende idrett valgt som hovedmål. Viktige verdier ligger bak det valget. Det er verdier som integritet, likeverd, toleranse, forståelse og respekt, verdier som er grunnleggende i et hvert demokratisk samfunn. Men parallelt med den egenverdien er det også opplagt at noen både vil og kan påta seg viktige oppgaver på vegne av fellesskapet. Idretten er en opplagt partner i så måte.

Min egen krets, Buskerud, har visjonen «Idrett så flere vil» og en virksomhetsidé om at idretten i Buskerud skal bidra til et samfunn i endring, ikke bare gjennom å tilpasse seg, men gjennom aktivt å påvirke. Målet er fysisk aktive voksne og eldre og fysisk aktive barn og unge, hver

dag. Det vi ser, er at den typen mål utfordrer idrett i tradisjonell forstand, både når det gjelder type aktiviteter, og når det gjelder målgruppe. Idrett og fysisk aktivitet er ikke alltid synonyme begreper, men idretten er selv villig til endring for å bidra på viktige områder. Noen opplagte sosiale forskjeller i helse starter tidlig i livet og skyldes ofte sosiale forskjeller i aktivitet. Det handler også igjen om sosiale forskjeller i opplevelse og deltakelse. Idrettslag i skolen er et Buskerud-konsept som sprer seg over hele landet.

Vi skal bekjempe fattigdom med arbeid. Mange utstøtte er ikke fysisk i stand til å stå i en jobb. Kvalifiseringsprogram gjør at fysisk aktivitet kan inngå i individuelle planer i NAV. Vi har en IA-avtale, sykefraværet skal ned, og mye handler om fysisk aktivitet. Idretten er en arena for inkludering av innvandrere og funksjonshemmede. Slik kunne jeg fortsatt og fortsatt og fortsatt.

Penger finnes i Kulturdepartementet, i Barne- og likestillingsdepartementet, i Helse- og omsorgsdepartementet, i Arbeids- og inkluderingsdepartementet og i Kunnskapsdepartementet. Utfordringen for idretten er å jakte på disse pengene gjennom gode prosjekter. Utfordringen for samfunnet er å sikre stabilitet, så det ikke bare blir prosjekter som kommer og går, men en kontinuerlig aktivitet og bedret folkehelse. Idrettsforbundet er da også en av mange organisasjoner som er kjempefornøyd med den framlagte meldingen.

Anne Margrethe Larsen (V) [12:05:06]: Frivillig sektor har lenge vært en ressurs for vår utenriks- og sikkerhetspolitikk, og denne frivillighetsmeldingen ser jeg som en god anledning til å se dette i en litt større sammenheng.

Jeg er opptatt av at utenriks- og sikkerhetspolitikken skal ut av elfenbenstårnene på Victoria Terrasse og ut til folket. Dette er også en erklært politikk for den rød-grønne regjeringen, noe jeg vil gi den honnør for. Men for å få til en slik åpning, trengs mer enn gode intensjoner om samråd og åpenhet.

Utenriks- og sikkerhetspolitikk er et fagfelt forvaltet av en tradisjonelt sett lukket etat med egne koder og regler. Jeg mener at frivillig sektor kan spille en viktig rolle med hensyn til å fremme mer åpenhet og bredde i prosesser knyttet til dette fagfeltet. Det jeg bl.a. tenker på, er at frivillige organisasjoner kan etablere egne fagmiljøer som stiller kritiske spørsmål. De kan dermed fungere som vaktbikkjer, der de ser Regjeringen i kortene og passer på at den holder det den lover, eller påpeker mangel på konsistens i Regjeringens politikk. Den frivillige sektor kan dessuten bidra til å skape debatt om spørsmål knyttet til viktige veivalg. Slike valg bør ikke tas uten bred debatt i det norske samfunn hvor alle berørte parter er med.

Utviklingspolitikken, nordområdene og europapolitikken er blant de områdene hvor jeg mener at den frivillige sektor har mye å bidra med for å skape mer bredde og dybde i vår utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det hører med å nevne at frivillige organisasjoner kan ha et stort kontaktnett og innpass i miljøer som Regjeringen ikke har innpass i, noe som f.eks. gjør dem egnet til å fremme spørsmål knyttet til sivile og politiske rettigheter i land med au-

toritært styresett. Frivillig sektor kan dessuten gi viktige bidrag til folk-til-folk-prosesser mellom landene.

Jeg ser dermed den frivillige sektor ikke bare som en forlengelse av Regjeringens politikk, men som en egen aktør som kan gi viktige korreksjoner til Regjeringens politikk. For at frivillige organisasjoner skal kunne fylle slike roller, bør det etableres en sunn avstand mellom dem og Regjeringen. Mange av organisasjonene får imidlertid sine viktigste økonomiske bidrag fra Regjeringen, og i det lille norske miljøet er det ikke uvanlig at man bytter hatter mellom offentlig og frivillig sektor. Dette kan gjøre det vanskelig for den frivillige sektor å holde den nødvendige avstand og fylle rollen som vaktbikkje og kritiker.

Jeg tror ikke det finnes noe enkelt svar på dette, annet enn at det krever aktsomhet og godt skjønn. Dette er viktig, da jeg mener at vi i framtiden trenger en enda større og sterkere frivillig sektor, og da tenker jeg på en frivillig sektor som er frivillig ikke bare i navnet, men også i gavenet.

Til slutt, som frivillighetsmenneske et helt liv: 58 pst. av Norges befolkning svarte nylig at de hadde deltatt i frivillig arbeid i 2004. Og de fleste jobber frivillig ut fra en motivasjon; de jobber for en god sak.

Odd Einar Dørum (V) [12:08:25]: Jeg synes det er litt merkelig begrepsbruk tidvis i debatten – jeg hørte bl.a. representanten Bergo. Det er slik at staten er borgernes apparat for i fellesskap å opptre i samfunnsfellesskapet og samfunnet. Men det sivile samfunn, som i Norge har en lang tradisjon, og som består av frivillige organisasjoner, er ikke et supplement til statens apparat, det er noe av grunnlaget for at vi har stat. Det er jo i hele tilnærmingen til dette, hvor man etter hvert har begynt å krysse av frivilligheten på en virksomhetsplan i kommuner og stat, at vi kommer galt av gårde.

La meg ta noen eksempler fra det sosiale, kanskje diakonale, landskap. Vi har ideelle organisasjoner som har startet behandlingstiltak for rusede folk. I dag presses en del av disse behandlingstiltakene ved anbud bl.a. fra «Helse Størst», Helse Sør-Øst. I anbudsbruken kjører profesjonsspråket i juridisk formdrakt over det kloke folk har lært gjennom livets harde skole, og over god faglighet om hva som skal til for å hjelpe folk som sliter. Vi har nå kommet i den svarte situasjonen at er du i fengsel, får du et glitrende tilbud om skole. Det er bra. Er du i en rusinstitusjon, må institusjonen i dag kjempe livet av seg for å sikre at du får skole.

Hva er dette et uttrykk for? Det er et uttrykk for at noe av virksomheten i det sivile samfunn, med sosiale tradisjoner, som har vært svært viktig i Norge bl.a. på rusfeltet, men også på andre områder, presses nå av statens apparat i juridisk formdrakt til å stoppe å levere noe som alle som har peiling, vet er fornuftig. Da er frivilligheten ikke engang blitt et supplement, da er den blitt noe som man rett og slett ikke forstår. Man forstår rett og slett ikke det fenomenet som er der. Jeg vil ikke si at det gjelder den sittende statsråd, men apparatet gjør det ikke

I sin tid har jeg hatt noen kollokviegrupper med den ærede arbeiderpartirepresentant Bernt Bull. Vi har kollo-

kviegruppen fordi vi av og til føler at det både i kommune og stat sitter folk som nesten ikke skjønner det frivillige liv, med mindre de har tatt statsvitenskap. Det frivillige liv må man ha på pulsen, man må skjønne det, og så må man lytte til det språket som en fagmann som Håkon Lorentzen har, når han beskriver hva dette er i sin kjerne, og når Håkon Lorentzen stiller sitt advarende utrop.

Det er bare å tro meg, jeg har en del fartstid både i kommunal og i statlig tjeneste. Jeg vet at det finnes massevis av velvillige folk, men det hjelper ikke med velvillige folk hvis man ikke har en presis oppfatning om det sivile samfunn som en forutsetning for å bygge fellesskap, som en forutsetning for å bygge stat, og det hjelper ikke hvis man ikke har skjönt hva dette har bidratt med. Da brukte jeg med vilje tilfellet rusinstitusjoner, for det blir jo helt galt at man prøver å presse livet av institusjoner – hvis man har skjönt noe så enkelt som at folk som sliter med livet, trenger skole. Det får du i fengsel – ros til det. Men kommer du i en rusinstitusjon, har du trøbbel, fordi profesjonen eller en eller annen forvaltningsinteresse kjører over livets gode og kloke skole. Frivilligheten forvalter livets kloke og gode skole. Det er derfor det er trukket opp en ideologisk og praktisk frontlinje i dagens debatt.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [12:11:42]: Det var statsråd Trond Giske som fekk meg til å teikne meg til eit treminuttsinnlegg. Statsråden snakkar om momsutvalet, og om at Frivillighet Norge og idretten sit i utvalet og kan ta opp det dei vil. Men det er ikkje så lett for desse organisasjonane når Regjeringa har bestemt mandatet og i tillegg har skrive brev om at nullsats ikkje skal vurderast av utvalet. Då blir det på ein måte å innskrenke fridomen litt for dei som sit der.

Frivillighet Norge var innforstått med at frivilligmeldinga blei lagd fram før momssaka var ferdig utgreidd. Men dei blei veldig overraska då dei fekk beskjed om at nullsats ikkje ligg i mandatet, og ikkje skal utgreiast i dette utvalet.

Eg hugsar at statsminister Jens Stoltenberg på ein konferanse for Frivillighet Norge sa at han var klar over at organisasjonane ønskte nullsats og betre ordningar for moms, men i den samanhengen hadde Regjeringa sett ned eit utval, så det skulle ein komme tilbake til seinare. Så her har fleire hatt eit inntrykk av at noko skal bli utgreidd, mens det likevel ikkje blir det. Som vi også høyrde frå representanten frå Senterpartiet, trudde ein at dette arbeidet kom til å bli teke med i utvalet.

Kristeleg Folkeparti i regjering var i gang med eit arbeid. Vi fekk innført momskompensasjonsordning for frivillige organisasjonar då vi sat i regjering, og vi skulle også setje ned eit utval. Så blei det regjeringsskifte, og vi er glade for at Regjeringa har følgd opp det vidare arbeidet.

Men det er litt slik då at når det er ei sak vi gjerne skulle ha gjort noko med, betyr det at vi held fram med å jobbe med det i opposisjon. Regjeringa viser stadig til at Kristeleg Folkeparti har sete så lenge i regjering. Sjølv om den noverande regjeringa har sete i snart to og eit halvt år, viser ein likevel til det som har skjedd tidlegare, og ikkje dei

moglegheitene denne regjeringa faktisk har hatt til å gjennomføre ting.

Eg har hatt møte med organisasjonar som ikkje er fornøgde med Regjeringa sin innsats og frivilligmeldinga. Men fleire av dei er engstelege for å komme med kritikk til ei fleirtalsregjering, fordi dei fryktar det kan straffe seg å ha komme med kritikk når nye budsjett skal leggjast fram og nye pengar skal løyvast. Derfor er det ekstremt viktig at Regjeringa lét frivilligheit få lov til å vere frivilligheit, og organisasjonar vere organisasjonar, både når det gjeld kritikk og ros, utan at ein skal frykte for innstramming.

Elles heilt til slutt: Grasrot delen som har vore debattert her, burde kanskje heller ha gått til organisasjonar som har avstått frå inntekt frå speleautomatar.

Gunnar Kvasheim (V) [12:15:05]: Det har vært interessant å følge debatten om frivillighetsmeldingen og lese innstillingen fra komiteen. Det synes som om det er to ulike tilnærminger til frivillig sektor. Regjeringspartiene har fokus på de frivillige organisasjonenes rolle som det offentlige forlengede arm, som et instrument for å løse ulike oppgaver. Venstre er på sin side opptatt av at organisasjonene skal ha frihet, at organisasjonene har stor egenverdi. Og det er selvfølgelig positivt at de også er aktører som løser viktige samfunnsoppgaver.

Jeg har med forundring merket meg at det er lite fokusering på frivillige organisasjoners kritiske samfunnsrolle. Kanskje er det forklaringen på at Regjeringen er så lite opptatt av miljøorganisasjonene, og at de er ofret så lite oppmerksomhet i meldingen. Det er oppsiktsvekkende, for dette er en sektor som er preget av dugnad og frivillighet. Det er oppsiktsvekkende fordi miljø- og klimaarbeidet aldri har vært så mye på dagsordenen som nå, og disse organisasjonenes betydning har aldri vært større. Derfor bør de stimuleres og gis økt handlingsrom, ikke neglisjeres.

For Venstre er det viktig å arbeide systematisk for å redusere byråkratiet som frivillig sektor møter. Det er behov for regelendringer på en rekke områder. Vi må legge opp til at de som driver med frivillig arbeid, kan bruke mindre tid på byråkrati, og vi må gi dem et større økonomisk handlingsrom enn det mange opplever at de har i dag.

Sett på denne bakgrunn er det en svakhet at ikke momskompensasjonsordningen er diskutert i innstillingen. Mange opplever det urimelig at en del av pengene skaffet gjennom dugnad og frivillig arbeid, skal gå til skatter og avgifter. Dette var bakgrunnen for at Venstre i 2006 foreslo å øke grensen for når det skal betales arbeidsgiveravgift av frivillige organisasjoners innsats. Vi foreslo grensen økt fra 300 000 kr til 450 000 kr. Dette stemte regjeringspartiene imot. Ja, ikke bare det, de sa at vårt forslag stred mot formålet med skattereformen. Nå opplever vi at de har tatt dette inn i sin budsjettinnstilling. I løpet av kort tid har det gått fra å være en umulighet til å bli en del av Regjeringens skrytliste.

Nå vil jeg utfordre Regjeringen på et tilsvarende område. Det gjelder grensen for når det skal betales skatt av dugnadsarbeid. Det beløpet har stått uendret på 140 000 kr

lenge. Jeg har utfordret finansministeren til å bidra til å få det økt. Det har hun sagt nei til. Dette førte til at Hinna Idrettslag da de hadde stått dugnadsvakt på parkeringsplassen utenfor Viking Stadion, fikk et skattekrav fra skattekontoret i Stavanger. Det er behov for både å rydde i regelverket og å høyne denne beløpsgrensen. Jeg håper at også dette Venstre-forslaget blir fulgt opp av Regjeringen, når den får tenkt seg om.

Statsråd Trond Giske [12:18:23]: Først til innlegget fra Odd Einar Dørum, som jeg synes var et aldeles glitrende innlegg. Men det var jo ikke et oppgjør med staten. Det var et oppgjør med privatisering, anbudsutsetting og konkurranse. Og det er helt riktig som Dørum sier, det er ikke statens samarbeid med sivil sektor som er problemet, men at man for det samarbeidet innfører liberalistiske prinsipper som overhodet ikke er tilpasset den frivillige sektorens måte å arbeide på. Det er derfor Kirkens Bymisjon i Oslo opplever at det blir vanskeligere å drive rusarbeid, sosialt arbeid, fordi markedsprinsippene til det regimet som Venstre i Oslo støtter, ikke er tilpasset sivil sektor, men et markedsbasert system, hvor konkurranse, bedrifter, overskudd og lønnsomhet er styrende for det sosiale arbeidet. Skriv ned hvert et ord i referatet og få det straks sendt til Elvestuen og andre i Oslo bystyre. Måtte det bli Venstres politikk også i Oslo, for det hadde vært en stor, stor forbedring i tilnærmingen til sivil sektor i denne byen.

Fleire her er opptatt av grasrotandelen. Jeg må si til Molvær Grimstad: Grasrotandelen gjør at alle de organisasjonene som ikke er inne i tippenekkel fra før, og som ikke har hatt automatinntekter, kan skaffe seg penger fra tippenekkel. Det er det som skjer. Det er ingen begrensning. Det er ikke sånn at det er de som har hatt automatinntekter, som nå kan få 5 pst. Alle kan få 5 pst. Vi hadde tenkt dette som en invitasjon til alle organisasjoner som f.eks. av idealistiske eller sosiale grunner har sagt nei til automatinntekter. Nå får de en mulighet til å ta del i Norsk Tippings midler selv om de ikke har hatt automater. Men det går Kristelig Folkeparti imot. Da blir spørsmålet: Hvilken annen måte har Kristelig Folkeparti tenkt å sørge for dette på, når man er imot grasrotandelen? Jo, man skal bevilge penger over statsbudsjettet. Man sier samtidig at frivillig sektor kan være forsiktig med kritikk fordi de frykter straff når budsjettet lages. Bli den muligheten mindre, eller blir den større, hvis en ny milliard skal legges inn i statsbudsjettet? Bli friheten for de frivillige organisasjonene større eller mindre når pengene skal bevilges over statsbudsjettet hvert eneste år, med prosentvis fordeling, osv., enn når de kommer fra tippemidlene, enn si bestemmes av spillerne selv, av det norske folk selv?

Så kan det sies mye om diskusjonen om det instrumentelle. Det står på første side i frivillighetsmeldingen en sterk advarsel mot å tenke instrumentelt rundt frivillig sektor. Dette er et oppkonstruert problem, og jeg tror det først og fremst viser at opposisjonen har svært vanskelig for å finne en alternativ politikk til den frivillighetspolitikken som Regjeringen faktisk fører.

Trine Skei Grande (V) [12:21:45]: La meg først benytte anledningen til å fjerne alle statsrådets bekymringer for at det drives for lite Venstre-politikk i Oslo. Vi har ganske stor innvirkning på politikken i Oslo, og alle de prinsippene som ble framført av hr. Dørum, er også de prinsippene vi har i Oslo. Det betyr at sjøl om man ikke går på de hardeste anbudsrunderne, skal man likevel kunne ha gode forhandlingsrunder mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene. Men vi har også private aktører, som skal behandles på en annen måte igjen.

Grunnen til at jeg tar ordet, er at det har vært spørsmål om hva som er alternativet til grasrotandelen. Jo, alternativet til grasrotandelen er at vi ønsker å åpne Norsk Tippings kommisjonærnettverk. Dermed kunne de frivillige organisasjonene hatt sine egne spill på det nettverket uten at det gikk gjennom Norsk Tippings spillekort – som vi kunne ha diskutert lenge her – og uten at det gikk gjennom Norsk Tippings byråkrati. Kanskje kunne organisasjonene klart det like godt sjøl, hvis det var det de faktisk hadde ønsket. De som har blitt strupt her, er jo de små organisasjonene, som ikke klarer å hamle opp med det store nettverket som Norsk Tipping har.

Jeg synes det er snakket veldig lite om forskning på frivillighet. Venstre har en stor påplussing på dette i sitt alternative budsjett. Regjeringa sier at de skal forske på frivillighet, og at det er ganske viktig, fordi folk har ganske mye fordommer og forutinntatte holdninger til frivillighet og hvem det faktisk er som er de frivillige. Spesielt vi som har jobbet mye med barne- og ungdomssiden når det gjelder frivillighet, merker at det er en tankegang om at det er de ressurssterke ungdommene som er organisert gjennom frivillige organisasjoner. Enhver som har vært på et møte i en frivillig organisasjon, vet at det er stedet for alle rarिंगene. Her blir absolutt alle mennesker ønsket velkommen. Her har alle lik stemmerett. Her har alle mulighet til å komme inn. Her kan folk bare betale kontingenten sin, så er de en del av et fellesskap, uansett.

Jeg mener at de frivillige organisasjonene nok ikke bare trekker til seg eliten, men de skaper en elite. Veldig mange ungdommer som ellers kanskje ikke hadde blitt så aktive borgere i samfunnet, blir nok mye mer aktive av å være med her. De aller fleste som har stått her på denne talerstolen, har nok en fortid i en frivillig organisasjon, noe som gjør at de faktisk tør gå på denne talerstolen.

Så hadde statsråden sin vante tirade mot Venstre i replikkvekslingen, som jeg bare skal kommentere kort. Det er kanskje på tide at statsråden leser merknadene som er skrevet i saken. Det er en god egenskap. For sjøl om man går imot ting, betyr ikke det at man er imot det hele. Det betyr faktisk at man ønsker noe bedre. Det er en type Bush-doktrine som innføres her, om at enten er man for Regjeringa, eller så er man imot frivilligheten. Det er en Bush-doktrine som burde være litt avleggs – den funker ikke i USA lenger heller.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [12:25:06]: Utfordringa med grasrot delen er at veldig mange organisasjonar lett vil bruke mykje tid på å marknadsføre sin vesle organisasjon for å få merksemd rundt han, i staden for å konsentrere seg om organisasjonsarbeidet. Men viss det var slik at denne 5-prosenta på ein måte hadde vore samlande for alle organisasjonar som hadde valt ikkje å ta inntekter frå gevinstautomatar, ville ein kunne fordele dei utover utan at ein var avhengig av at eit enkelt lite lokallag dreiv aktiv marknadsføring for sitt lag.

Det andre som blir sagt, er at dei som skal fordele midlane, då også vil gjere det gjennom t.d. frivilligregisteret. Men det er ikkje alle organisasjonar som får vere med i frivilligregisteret. Viss du er ein underliggjande instans i Kyrkja, og driv eit kor der, vil du ikkje få vere med i frivilligregisteret. Vi syntest dette var for dårleg utgreidd og ville sende saka tilbake til Regjeringa, slik at dei kunne komme tilbake med ei sak som var betre gjennomtenkt, og meir sett i heilskap. Men organisasjonane generelt, også dei som ikkje får tilskot i dag, er det viktig å ta vare på.

Statsråd Trond Giske [12:26:28]: For det første er det siste feil. Et kor som er i Den norske kirke, i en menighet eller lignende, som er organisert som en egen enhet, som en egen organisasjon, kan registrere seg i frivillighetsregisteret og få penger fra 5-prosenta.

Argumentasjonen fra Venstre er for meg helt uforståelig. På den ene siden er de veldig bekymret for at det er de små som ikke skal få nytte av grasrotandelen, og så er man også bekymret for at det skal bli veldig mye markedsføring. Vel, men så er alternativet å åpne kommisjonærens system for egne lotterier og spill fra disse organisasjonene. Vel er Nardo skolekorps, med all respekt å melde et fantastisk skolekorps, men jeg tror altså ikke de har ressurser til å sette i gang et eget spill som skal markedsføres over Norsk Tippings kommisjonær-system. Og for å konkurrere med de andre spillene antar jeg at det er langt mer markedsføring som kreves enn å få lokalmiljøet på Nardo til å sette 5-prosenta opp på spillekortet sitt. Det henger jo ikke sammen overhodet. Det er selvsagt de store organisasjonene som kan lansere nye, store spill over tippekommisjonærens system. Man kan gjerne snakke om dette, men man kan i hvert fall ikke snakke på vegne av de små lag og organisasjoner, og i hvert fall ikke hvis målet er mindre markedsføring. Jeg tror dette kommer til å ordne seg helt fint. Lokalmiljøet kommer selv til å finne ut hva som er viktigst for dem i lokalmiljøet, og det kommer til å spre seg godt utover, kanskje bedre enn medlemsbaserte systemer, fordi man virkelig får se hva som er viktig i nærmiljøet.

Så er det slik at vi i denne debatten ikke har fått svar på hva alternativet er, f.eks. til spillpolitikken. 1 milliard kr skal gå over statsbudsjettet, sier noen. Andre sier at det bare skal åpnes for andre med lisens osv. Det er i hvert fall slik at frivilligheten er sterkt skeptisk til det.

Jeg mener at opposisjonen stort sett bærer preg av at de har lyttet lite til frivilligheten selv. Det kan en også se på

merknadene, der en kritiserer folkehelseprosjektet i samarbeid med idretten. Man er i og for seg for, men det er en instrumentell tenkning.

La meg vise til Norsk Idrettsforbunds idrettspolitiske dokument for tingperioden 2007–2011, hvor man skriver at idretten ønsker å samarbeide bl.a. med det offentlige og andre frivillige organisasjoner for å kunne bidra til «en bedre folkehelse gjennom et allsidig og kvalitativt godt aktivitetstilbud i lagene». Jeg venter på opposisjonens knallharde oppgjør med den instrumentelle tenkningen i Norsk Idrettsforbund. Dette er altså idrettsbevegelsens eget ønske, og vi følger opp. Man må lytte til frivilligheten, og så samarbeider vi om en god politikk.

Vi er altså nå midtveis i denne stortingsperioden, og opposisjonen melder seg egentlig ut av å få et konstruktivt samarbeid om gode resultater. Vi var også knallharde i kritikken vår da vi var i opposisjon. Men noen ganger samarbeidet vi for å få til ting, og jeg vil anbefale opposisjonen å bruke den muligheten i resten av stortingsperioden, for å melde seg helt ut av et politisk område som frivilligheten, på tvers av frivillige organisasjoner og på tvers av regjeringspartienes politikk, tjener altså ingen.

Olemic Thommessen (H) [12:29:57]: Opposisjonen har samlet seg om et sett merknader som er et oppgjør med det vi ser på som en instrumentell tilnærming. Dette er et resultat av et langt løp. Det er et langt løp gjennom mange år, hvor i og for seg også opposisjonen har vært med på store deler av denne prosessen. Det er en historisk prosess.

Vi synes nå dette er en utvikling som er kommet så langt at det er nødvendig å sette ned foten. Det er nødvendig å skru på noen varselys. Det er nødvendig faktisk å signalisere en alternativ kurs. Den later posisjonen til ikke å ha lagt merke til, men den befinner seg og er formulert i vårt Dokument nr. 8-forslag, som bl.a. beskriver 13 konkrete tiltak som alle er av generell karakter, som alle vil styrke det frivillige kulturlivet eller frivilligheten generelt i en åpen tilnærming, uten at man dermed gir politiske signaler.

Det posisjonen undervurderer, er den utrolig sterke signaleffekt som ligger i hele den strukturen som frivillighetsmeldingen har. Det er klart at når man hele tiden gir klare signaler om at de som retter seg inn mot det som er ønsket, antakelig vil bli belønnet, ja, da får man en annen kurs.

Frivilligheten utgjør et stort og veldig sammensatt område. Det er ikke slik at man kan sette opp en regel mot den andre, og slik sett finne en tydelig retning. Det som er et tydelig signal fra oss, er at når Regjeringen formodentlig kommer tilbake til alle de 13 tiltakene som vi har etterspurt, og som i relativt liten grad er konkretisert i meldingen, men som man på en del områder har signalisert at man vil komme tilbake til, ja, da skal det ikke være noe problem å finne støtte i opposisjonen for å gjennomføre det. Dette er først og fremst et signal om hvordan vi ønsker politikken utformet i retning av generelle linjer, i stedet for å kjøre etter en kurs som signaliserer så tydelig hvor man vil.

Når vi er inne på hele feltet av institusjoner eller organisasjoner som driver virksomhet tett opp mot offentlige aktører: Ja, selvfølgelig skal vi ha et godt og konstruktivt samarbeid mellom stat og organisasjoner når det gjelder f.eks. sykehus og Frelsesarmeens forskjellige aktiviteter. Det er i mange situasjoner vi selvfølgelig skal ha det. Da er det en enda mer krevende balansegang å sørge for at initiativet hele tiden ligger hos de frivillige. Da er ikke en generell formulering i et innledningskapittel nok. Da er det faktisk det som står i resten av meldingen, som er det viktigste.

Gunn Karin Gjøl (A) [12:33:18]: Jeg vil gi opposisjonen rett i én ting i dagens debatt, og det er at den prøver å gjøre frivillighetsmeldingen til en ideologisk debatt. Med respekt å melde må jeg si at det de kommer fram til, er særdeles høytflygende, og man må nesten ha en doktorgrad i filosofi for å skjønne hva de mener.

Hvis man leser innstillingen, er det mange og lange ideologiske utredninger og påstander som ender opp i ingen ting. Man skulle forvente at dersom man er så ideologisk uenig i Regjeringens frivillighetspolitikk, har man et alternativ, og det må jo gis til kjenne i innstillingen gjennom alternative forslag. Leser man forslagene, ser man at det er syv forslag som er fremmet av opposisjonen. Tre av forslagene dreier seg om finansieringen av frivillig sektor på et område hvor i hvert fall jeg mener at det kun er en gradforskjell mellom regjeringspartiene og opposisjonen. De fire siste forslagene dreier seg om spillpolitikk. De fleste av de fire siste forslagene dreier seg om å svekke Norsk Tippings rolle som en aktør for å skaffe penger til frivillig sektor i Norge.

Det som er ganske oppsiktsvekkende, er at deler av opposisjonen er livredd Norsk Tipping og ser på dem som den store, stygge ulven. I regjeringspartiene ser vi på Norsk Tipping som et viktig bidrag for å gi mer penger til frivilligheten. Vi ønsker faktisk å styrke Norsk Tipping, nettopp fordi alternativet er internasjonale spill-selskaper som går inn på det norske markedet og tar en større og større andel av de pengene som folk er villig til å spille for. Vi ønsker at Norsk Tipping fremdeles skal være stor og sterk, slik at vi får mesteparten av disse inntektene til frivillige lag og organisasjoner i Norge. Derfor synes jeg det er ganske oppsiktsvekkende at opposisjonen går mot grasrotandelen, et tiltak som åpenbart vil bidra til at man får et lokalt engasjement, og det vil bidra til at lokale lag og organisasjoner får noen ekstra tusen kroner i lomma, som de absolutt er avhengig av.

Det aller mest oppsiktsvekkende er forslaget fra Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet, som ønsker å oppheve spillmonopolet gjennom at de åpner kommisjonærnettverket for andre aktører, selskaper som Bets og Landbrooks, som er internasjonale spill-selskaper hvor pengene som kommer inn til de selskapene, går i lomma på de store internasjonale spill-selskapene, og ikke, slik det gjøres gjennom Norsk Tipping, til frivillige lag og organisasjoner. Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at opposisjonen på den måten ønsker å svekke de frivillige organi-

sjasjonene i Norge gjennom å svekke tippemonopolet til Norsk Tipping.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:36:28]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å si mer, men representanten Gjul provoserte nok til at jeg må gjøre det.

For det første sier representanten Gjul at opposisjonen kommer med fire forslag om spillpolitikk. Ja, det er vel ikke veldig rart, når det forvaltes forferdelig mye penger i Norsk Tipping. Det brukes mye penger i Norsk Tipping. Stortinget får bare i liten grad kjennskap til hvordan disse pengene fordeles.

Så til at Norsk Tipping er den store, stygge ulven. Det er ikke slik at Norsk Tipping er den store, stygge ulven, men jeg tror at regjeringspartiene er så desperate etter å ha kontroll med den store pengesekken som kommer fra Norsk Tipping, at de kan ikke se at det finnes andre muligheter for å få inntekter på spill. Det er greit at representanten Gjul trekker fram utenlandske spill-selskaper. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, er det fullt mulig å gjøre som f.eks. i Storbritannia, der 17 pst. skatt fra spill-selskapene går til frivillig arbeid. Det er fullt mulig å gjøre det på andre måter. Men det er også mulig for de store organisasjonene å komme med spill, f.eks. Røde Kors, altså de ti humanitære organisasjonene. Det gir da muligheten for de mindre lag og organisasjoner til kanskje å bruke grasrot-andelen.

Når vi da hører at representanten Lund Bergo sier at det var Norsk Tipping som hadde funnet på dette for å få flere til å spille, sånn at man fikk mer i Norsk Tippings kasse, ja så stemmer det med mine antagelser, at Regjeringen vil ha mer penger inn i den kassen, sammen med Norsk Tipping. Vi vet jo at Norsk Tipping har vært arkitekt for flere forslag tidligere.

Så til den andre delen av representanten Gjuls innlegg, om at vi ikke kommer med konkrete tiltak. Da vil jeg bare si som representanten Thommessen sa: Jeg tror ikke representanten Gjul har lest Dokument nr. 8-forslaget vårt spesielt godt. Der står det om 13 ulike tiltak som kan settes i verk for å øke ikke bare tankerommet, men også handlingsrommet. Det er konkrete virkemidler som vil gjøre rammebetingelsene for de frivillige lag og organisasjoner bedre. Jeg vil råde representanten Gjul til å lese alle dokumenter i saken før hun kommer med påstander.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.
(Votering, sjå side 1608)

S a k n r . 3

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i statsbudsjettet 2007 under Barne- og likestillingsdepartementet (Innst. S. nr. 98 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 20 (2007-2008))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 1609)

S a k n r . 4

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Kultur- og kirkedepartementet (Innst. S. nr. 99 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 23 (2007-2008) unntatt kap. 340, 341, 342, 3340, 3341 og 3342)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 1610)

S a k n r . 5

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Kunnskapsdepartementet (Innst. S. nr. 97 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 7 (2007-2008) kap. 231)

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [12:40:55] (leiar i komiteen): Eg vil berre setje fram forslaget i innstillinga frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, der vi

«ber Regjeringen om en orientering om personalsituasjonen i barnehagesektoren i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008».

Eg viser elles til debatten som har vore under budsjettbehandlinga, om barnehagane og utfordringane med å få nok førskulelærarar.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har teke opp det forslaget ho refererte.
Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.
(Votering, sjå side 1611)

S a k n r . 6

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om utbygging, anlegg og drift av Skarv (Innst. S. nr. 106 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 5 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 40 minutt og blir fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til statsråden.

Presidenten vil samtidig gjere merksam på at olje- og energiministeren har meldt eit ønske om å få ei utviding av si taletid for å kunne gi Stortinget ei orientring i tilknytning til ei sak i dagens media om Mongstad og CO₂-problematikken. Presidenten vil derfor foreslå at statsrådets taletid blir utvida med 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå statsråden innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletid, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det blir sett på som vedteke.

Torny Pedersen (A) [12:43:02] (ordfører for saken): «Skarv har lettet, vi er i gang». Dette kan leses på baksiden av SAS Norge magasinet. Videre står det at dette er den største industrielle investeringen som kommer på Nordlands sokkel de neste årene, at BP driver kompetansefremmende tiltak for å styrke interesserte bedrifter i Nord-Norge, og at dette vil bli synlig på Helgeland.

Som saksordfører er jeg glad for at komiteen valgte å behandle saken om utbygging, anlegg og drift av Skarv før nyttår, da operatøren har avtaler på vent.

Jeg skal ikke gå gjennom hele Skarv-konseptet, men utbyggingsløsningen inkluderer et flytende produksjons- og lagringsskip, installasjoner på havbunnen og eksportør for gass. Investeringsvolumet er på over 31 milliarder kr.

Komiteen er enig i løsningen som den ligger i dag, og vet at operatøren har vurdert andre utbyggingsløsninger, men på grunn av fleksibilitet og kostnader ble produksjonsskip med dreieskive valgt.

Det er litt rart at Kristelig Folkeparti og Venstre er skuffet over den utbyggingsløsningen som Regjeringen legger til grunn. Da er de skuffet over egen Bondevik-regjering, for dette konseptet ble utviklet i Bondevik-regjeringens tid og endelig vedtatt høsten 2005. Hvorfor Kristelig Folkeparti og Venstre ikke hadde større innflytelse den gangen, kan ikke denne regjeringen lastes for.

Det som er beklagelig, er at elektrifisering fra land ikke kan nyttes på denne type skip. Med denne utbyggingen vil CO₂-utslippene øke med oppimot 1 pst. i Norge. Regjeringen ved Olje- og energidepartementet har tatt følgene av det og pålegger nå rettshaverne i Skarv å utarbeide et program som skal legge til rette for overføringer av store kraftmengder til produksjonsskip. Dette programmet skal legges fram i løpet av 2008. Det er viktig at rettshaverne får bruke hele 2008 til dette arbeidet. Ingen er tjent med et halvgjort arbeid. Vi ønsker oss en fullverdig utredning som forteller oss om mulighetene for å elektrifisere produksjonsskip.

Skarv vil også ha utslipp til sjø, men det er vurdert slik at de løsningene som er valgt, er de beste sett fra et miljøståsted.

Jeg mener at utbygging og drift av Skarv-feltet vil gi ringvirkninger på land, spesielt på Helgeland, og gi regionens næringsliv et oppsving. Det allerede etablerte samarbeidet mellom BP og leverandørnettverket for olje og gass i nord, LOG Nord, gjør at man forventer store leveranser i regionen, og i Nordland. Petroleumsutbygginger skal komme lokalmiljøene og landsdelene til gode. Det er derfor gledelig at hele komiteen legger til grunn at Nordland er en regional enhet for ringvirkninger, siden Skarv er et felt utenfor Nordland.

Jeg er redd for at en del politiske handlinger kan stenge for mangfoldet på norsk sokkel. Dette var alle partiene bekymret for under behandlingen av StatoilHydro-saken. Ettersom det er et politisk ønske om at de mindre utenlandske selskapene tar flere og flere operatøroppgaver, mener jeg det er viktig å se på de totale rammene for disse selskapene. Skal vi i framtiden kreve bare elektrifisering,

komme hva det koste vil for selskapene, med eller uten nok forsyning fra land, og skal vi i framtiden kreve at hele deres driftsorganisasjon legges nord for 62. breddegrad ved feltutbygginger i Norskehavet og Barentshavet, selv om selskapene ikke har mulighet til å etablere to eller flere fullverdige driftsorganisasjoner? Blir de da operatører på norsk sokkel, eller velger de å flytte ut av landet? Dette skal vi diskutere når petroleumsmeldingen er lagt fram i 2008.

Jeg mener at den modellen som BP har brukt for Skarv-utbyggingen, er en god løsning i dette tilfellet. Den skaper arbeidsplasser i regionen, og den synliggjør verdiskaping knyttet til petroleumsvirksomhet i nord. Dette er avgjørende for framtidig petroleumsvirksomhet i de nordlige havområdene.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:48:25]: Dette er en hyggelig sak å diskutere. Det er jo en sak som hele Stortinget stort sett er enstemmig enig om på nesten alle punkter.

Det er flere grunner til å glede seg i dag. For det første er vi vitne til et prosjekt som representerer god verdiskaping. Det gir en god netto verdiskaping for framtiden, for å utnytte oljeresurser er vi flinke til, og det er særdeles viktig når vi ser på utviklingen i norsk petroleumsvirksomhet for tiden. På gassiden går det relativt greit, men på oljesiden ser vi en betydelig reduksjon i produksjonstakten. Da er det viktig at vi klarer å realisere de gode prosjektene som finnes, slik at vi også har en industrivirksomhet som fornyer seg selv, som kommer med nye funn, som produseres når de gamle tar slutt. Vi skulle hatt flere slike prosjekter, derfor håper vi at Regjeringen legger opp til en offensiv politikk i forbindelse med lete- og utviklingsarbeidet.

Vi er også vitne til et prosjekt som har gode løsninger – det gir en del gode ringvirkninger lokalt, det gir sysselsetting lokalt, en tar i bruk norsk teknologi, og ikke minst vil jeg berømme BP for at de bevisst legger opp til at mange av prosjektoppgavene deles i stykker som er så pass små at lokale leverandører kan være med og aktivt konkurrere om dem, i motsetning til hva vi har sett i enkelte tidligere prosjekter, der oppgavene er blitt så store at det kun er store norske og utenlandske selskaper som har hatt anledning til å konkurrere om dem.

Debatten rundt elektrifisering av sokkelen går jo stadig. Det er også gjenstand i denne saken. Jeg synes den løsningen vi har funnet, er god. En skal ikke risikere at dette prosjektet blir utsatt, eller får så store kostnader at det bare blir skrinlagt, fordi en ønsker å trumfe igjennom et prinsipp. Elektrifisering støtter Fremskrittspartiet der det er fornuftig, enten fordi det er kort avstand fra land, eller fordi en f.eks. setter i verk tiltak der det er naturlig å elektrifisere når man oppgraderer.

Vi ser fram til å få til elektrifisering av flytende produksjonsheter, og Sevan Marines løsning virker spennende, men jeg har stor forståelse for at det ikke var mulig å ta det inn i denne sammenhengen, rett og slett fordi det kom for sent inn i prosjektets framdrift. Skulle en tatt den løsningen nå, ville det forsinket det med flere år. Når en vet hva slags konkurranse det er om å få tak i kapital fra

oljeselskapene, tror jeg ikke det ville vært smart å forsøke det prosjektet.

Jeg synes dette er et godt prosjekt også fordi vi får flere operatører på norsk sokkel. BP er jo operatør allerede, men det er flere felt som drives av andre enn StatoilHydro. Det er ikke noe mål i seg selv å motarbeide StatoilHydro, men det er et mål å få maksimal verdiskaping på sokkelen, og da trenger vi mange kompetansegrupper som kan konkurrere om virkelighetsbeskrivelser og om løsninger. Det gir større bredde og får Skarv på plass, og det er bra.

Jeg synes også det er veldig positivt å registrere den enstemmige støtten fra Stortinget. Det har ikke alltid vært slik når man har behandlet oljesaker, at alle partiene har syntes «dette er bra». Nå er det riktignok noen dissenser på elektrifisering og på miljøltiltak, men det er ingen som direkte går imot dette prosjektet. Det synes jeg er veldig positivt, for inntrykkene som er skapt i media, både når det gjelder Statfjord-ulykken sist uke, og når det gjelder utspill fra finansministeren, som riktignok er blitt kraftig moderert, er at det er enkelte partier som egentlig ikke ønsker at oljeaktiviteten skal komme i utvikling og bygges ut. Når vi ser på de konkrete sakene, ser vi at den motstanden ikke eksisterer.

Fremskrittspartiet mener at det en likevel burde ha sett på i denne saken, var lokalisering av driftsorganisasjonen. Vi synes det er litt rart at en sier retorisk fra Regjeringen at en ønsker å drive en aktiv nordområdepolitikk, og en ønsker en aktiv distriktspolitikk. Så får en et oljefelt som ligger utenfor Midt-Norge, men legger ikke hele driftsorganisasjonen dit. En legger kun deler av den dit. Det synes vi er beklagelig. Vi ønsker å få størst mulig støtte fra de andre partiene, for å få flertall for vårt forslag sammen med Kristelig Folkeparti. Jeg registrerer at saksordføreren sier at den debatten kommer i forbindelse med oljemeldingen. Den debatten tar vi veldig gjerne imot, og håper vi får en god utredning av saksforholdene, både historisk og mulighetene i framtiden.

Jeg tar herved opp forslaget som Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [12:53:55]: I likhet med de to foregående talerne som har hatt ordet her, synes også Høyre det er en gledelig sak vi har til behandling i dag. Det som kan være litt synd, er at den kan bli noe formørket av orienteringen om en annen sak. Det synes jeg er litt synd, for den oppmerksomheten burde denne saken ha hatt alene.

Dette er en liten sak i norsk oljehistorie, men for den nye regionen, region nord, er det en veldig stor, viktig og betydelig sak. Jeg vil bare ha sagt, i en innskutt bisetning, at når vi befinner oss utenfor Helgelandskysten, rett vest av Sandnessjøen, er det mange nordpå som ikke bruker begrepet Midt-Norge. Selv om vi befinner oss nord i Norskehavet, er man veldig bevisst i nord på å ha grensene klare. Jeg tror det er helt avgjørende for denne sakens ut-

vikling og de kommende aktiviteter at man nå ser at aktivitet på sokkelen i nord gir ringvirkninger i nord. Det er norsk politikk nødt til å ta inn over seg og begripe. I hvert fall de som er entusiaster, som vil delta i utviklingen på dette området, er nødt til å være seg dette bevisst. Det gjelder kanskje i enda større grad selskaper som har som sitt høyeste mål å få delta i utvikling, aktivitet og leting i nord. Da er de nødt til å ta inn over seg at skal man ha naboskapet i orden, skal man ha legalitet, skal man ha oppslutning, må de som har feltene utenfor seg, som tar de miljømessige belastningene, se at aktivitet skal gjenspeiles på land, slik som man har bygd opp resten av Kyst-Norge fra Trøndelagsgrensen og sørover til kanskje den mest vellykkede kyststripe i hele verden.

Derfor er det en stor dag for Helgeland. Det er også en stor dag når man ser fremover på hva som kan skje, for det er klare parallelliteter her. Man kan sammenligne med hva som har skjedd i Midt-Norge, i særlig grad på Møre-kysten. Det er ingen tvil om at man, når man tidligere har hatt Norne, når det nå er et avsluttende arbeid med stortingsbehandlingen av Skarv og etter hvert Idun, selv om den behandlingen er samtidig med Skarv, når Victoria kommer, og forhåpentligvis Luva og Stetin etter hvert, vil få en aktivitet med så mange felt i drift at hvis de rette grep blir gjennomført som de fleste aktører ønsker, tror jeg man kan være i stand til å se ringvirkninger på land, også i Helgelandsregionen, der leverandørindustri, varer og tjenester kan rekrutteres lokalt, noe som igjen vil øke mulighetene for å få knoppsskyting enda lenger nordover. Men jeg gjentar at det er veldig viktig at selskaper og norsk politikk tar inn over seg nødvendigheten av å ha en utvikling innen aktiviteten på land, samtidig som man åpner nye områder.

La meg også få lov å si at det sies mye pent om operatøren. Det sies mye pent om BP i denne sammenheng. Selskapet har tatt klare initiativ. De har selv foreslått å legge en driftsstøtteenhet med ansvar for logistikk, innkjøp, vedlikehold osv. i tilknytning til forsyningsbasen i Sandnessjøen. Jeg registrerer med interesse at det i hvert fall fra lokalt hold blir gitt uttrykk for langt mer positive adjektiv til BP enn i omtalen av Statoil, som tross alt har operert Norne gjennom nokså lang tid. Når vi ser den omsetning som forsyningsbasen i Sandnessjøen har ved å drifte et av landets mest lønnsomme felt, er det som årsomsetning, tilsvarende den for en filial av enten Rema eller Rimi, for ingenting å regne. Det er gledelig å kunne konstatere at BP har hatt en annen tilnærming.

La meg si at jeg også har registrert at det er mange som har hatt ønsker om å få driften plassert i Harstad, i Stjørdal eller andre steder. Men jeg tror det samlet sett er en veldig god løsning som er foreslått, og som Høyre ikke har noe problem med å slutte seg til.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [12:59:19]: Jeg vil starte med å si at jeg lyttet nøye til Ivar Kristiansens innlegg. Spesielt spisset jeg ørene da han snakket om at saka kunne

bli «noe formørket», og jeg ventet på fortsettelsen. Jeg tenkte at han kanskje skulle si noe om at Skarv-utbygginga øker norske CO₂-utslipp med 1 pst., og at det var der formørkelsen lå. Men sånn var det visst ikke i Ivar Kristiansens og Høyres verden, og det syns jeg er interessant, ikke minst også med tanke på at vi nettopp har avsluttet klimaforhandlingene på Bali, og at vi nettopp har delt ut en fredspris til FNs klimapanel og Al Gore.

Sjøl om mange selvfølgelig ser på dette som en gledens dag i forhold til at Skarv-utbygginga vil skape ny optimisme, arbeidsplasser osv., syns jeg ikke det er verdig et parti som ønsker å framstå med en svært så miljøvennlig og klimavennlig side, ikke også å berøre denne sida ved denne dagen, nemlig at vi med dette øker norske klimagassutslipp med 1 pst. For det er en alvorlig situasjon.

Skarv er planlagt utbygd som et helt nytt produksjonsskip med dreieskive og fem brønnrammer på havbunnen. Operatøren har vurdert andre utbyggingsløsninger, men på grunn av fleksibilitet og kostnader ble produksjonsskip med dreieskive valgt, som saksordføreren gjorde rede for.

Fra SVs side mener vi at Skarv-utbygginga viser hvilke utfordringer vi står overfor i oljepolitikken framover. Vi er opptatt av at vi skal lære av noen av de feilene som også er begått i denne saka. Vi ønsker å ta en gjennomgang for å se hva vi kan gjøre annerledes i framtida, fordi vi mener at Skarv-saka kan gi oss viktig lærdom hvis vi er enige om at det er et viktig mål å redusere norske utslipp. La meg ta tre eksempler på det:

- For det første det faktum at det kunne investeres milliardbeløp uten at konsesjon var gitt. Dermed oppstår det fort en bordet fanger-situasjon.
- For det andre at den utbyggingsløsninga som er valgt, med flytende produksjons- og lagringsskip med dreieskive, vanskeliggjør en løsning med utslippsfri kraft fra land. Dette er imidlertid en beslutning og en forsettelse som er begått for mange år siden, som også representanten Torny Pedersen påpekte i sitt innlegg.
- For det tredje mangelen på åpenhet og demokrati i prosessene. Dette gjelder konsesjonssystemet generelt. Her har også olje- og energiministeren signalisert en vilje til å gå inn i systemene for å skape større innsyn, åpenhet og demokrati.

I forbindelse med nye feltutbygginger skal elektrifisering fra land utredes. Dette er også gjort i forbindelse med Skarv-utbygginga. Operatøren mener det ikke fins mulige tekniske løsninger for å elektrifisere et produksjonsskip med dreieskive på så dypt vann. Det er usikkerhet med en strømkabel på 370 meter som må opp fra bunnen og gjennom dreieskiva. Dette har man ikke sikker teknologi for i dag, samtidig med at avstanden til land er 200 km.

Det er beklagelig at elektrifisering fra land ikke kan benyttes, men samtidig positivt at operatøren har lagt til rette ved at hele prosessanlegget er elektrifisert. Dette vil i framtida gi muligheter til å erstatte gassturbinene med en konverterstasjon som muliggjør bruk av andre strømkilder.

Olje- og energidepartementet vil pålegge rettshaverne i Skarv å gjennomføre et program som skal legge til rette for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip.

Programmet skal være ferdig allerede ved utgangen av 2008. Det er viktig å understreke at en samlet komite har store forventninger til dette arbeidet, som på sikt kan gi teknologi for elektrifisering av produksjonsskip. I SV vil vi følge dette nøye.

Jeg vil så vidt nevne at vi har merket oss at Høyre, som har lagt fram felles krav med Kristelig Folkeparti og Venstre i klimaforhandlingene knyttet til elektrifisering, ikke er med på sine to klimakameraters merknader i innstillinga knyttet til elektrifisering i denne saka.

Jeg vil også kort nevne at vi i SV er svært fornøyd med at olje- og energiministeren vil gjenoppta drøftingene om grønne sertifikater med Sverige. Å få opp et marked for fornybar energi må være høyeste prioritert framover. I den forbindelse er det verdt å trekke fram at tidsskriftet Arbeidsliv i Norden har beregnet at økt satsing på fornybar energi kan gi inntil 425 000 jobber i Norden. Så det er et stort marked innenfor dette, og framtida kommer til å være fornybar.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:04:35]:

De siste ukene har vært preget av klimasaken og de bestrebelsene som gjøres nasjonalt og internasjonalt for å ta opp kampen mot de globale klimaendringene. Forhandlingsmøtet på Bali ble avsluttet for tre dager siden, og i forrige uke mottok Al Gore og FN fredsprisen for sin innsats for å spre kunnskap om de alvorlige klimaendringene som truer vår klode.

Dette kaster et nokså underlig lys over den saken vi har til behandling i dag. Midt i en tid da vi får lagt inn over oss nødvendigheten av å redusere utslippene av klimagasser, behandler vi en sak som bærer i stikk motsatt retning. Skarv-feltet vil i driftsperioden slippe ut 490 000 tonn CO₂ årlig, noe som medfører at de årlige nasjonale utslippene av klimagasser vil øke med 1 pst. Disse utslippene vil gjøre arbeidet med oppfyllelse av Norges forpliktelser til reduksjon av klimagassutslipp enda vanskeligere, og utslippene fra Skarv vil måtte kompenseres med andre utslippsreducerende tiltak.

Kristelig Folkeparti er skuffet over den utbyggingsløsningen som Regjeringen legger til grunn for Skarv-feltet. Flytende produksjonsskip med dreieskive vanskeliggjør en løsning med utslippsfri kraft fra land. Dette gjør at nok en installasjon på norsk sokkel utstyres med svært forurensende gassturbiner med kraftforsyning. Det er likevel bra å konstatere at installasjonene tilrettelegges for elektrifisering ved et senere tidspunkt.

Kristelig Folkeparti mener det er bra at rettighetshaverne pålegges å gjennomføre et utviklingsprogram for elektrifisering av produksjonsskipet. Vi mener imidlertid at programmet må forelegges myndighetene tidligere enn det Regjeringen har foreslått, og ferdigstilles senest innen utgangen av 2010, for målet for dette utviklingsarbeidet må være at Skarv-feltet elektrifiseres så tidlig som mulig.

Når Kristelig Folkeparti velger å stemme for denne utbyggingen, er det i hovedsak fordi det er foretatt preinvesteringer i feltet i størrelsesorden 4 milliarder kr, og fordi vi ser store muligheter for å få på plass en løsning med elektrifisering på relativt kort sikt. Kristelig Folkeparti

ønsker å ta lærdom av denne saken og sørge for at den ikke gjentar seg. Vi mener at det for framtiden ikke skal godkjennes planer for utbygging og drift av petroleumsfelter som ikke i utgangspunktet baserer seg på elektrifisering, dvs. kraft fra land eller annen utslippsfri kraft. Dette kravet mener vi må innarbeides i alle kommende konsesjonsrunder på norsk kontinentalsokkel. Petroleumssektoren står i dag for en fjerdedel av de nasjonale utslippene av klimagasser.

Kristelig Folkeparti er skeptisk til de store preinvesteringene som er foretatt på Skarv-feltet. Regjeringen bør vurdere endringer i prosedyrene knyttet til behandling av framtidig utbygging på norsk sokkel, hvor Stortinget får anledning til å behandle saken uten at tilsvarende føringer er lagt.

Kristelig Folkeparti mener det også er viktig at Oljedirektoratet får et sterkere mandat til å arbeide for at utbyggerne av petroleumsfelt velger utslippsfrie utbyggingsløsninger. Dette bør presiseres i tildelingsbrevet fra Olje- og energidepartementet.

For å legge bedre til rette for elektrifisering av oljeinstallasjoner i framtiden vil det også være viktig at Regjeringen setter fart i den varslede satsingen på utbygging av ny fornybar energi. Kristelig Folkeparti er glad for signalene om at Regjeringen nå vil gjenoppta forhandlingene med Sverige om grønne sertifikater. I påvente av et eventuelt forhandlingsresultat bør støtteordningene for utbygging av ny fornybar energi styrkes betraktelig. Dette er også et klart krav fra energibransjen.

Representanten Thorkildsen hadde i sitt innlegg et fokus på at SV ønsket en gjennomgang av oljepolitikken. Kristelig Folkeparti bruker denne saken til å begynne en gjennomgang av oljepolitikken. Jeg kan ikke se at representanten Thorkildsen og SV har noen egne merknader som går i retning av en slik gjennomgang som hun i dag står og sier SV vil ha.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at nye utbygginger av oljefelt nord for 62. breddegrad skal komme lokalmiljøet og landsdelene til gode i form av arbeidsplasser og aktiviteter. Det blir derfor feil å godta at driftsorganisasjonen for Skarv lokaliseres i Stavanger når oljefeltet ligger utenfor Sandnessjøen. Kristelig Folkeparti mener det derfor må stilles krav til operatøren av Skarv om at driftsorganisasjonen skal lokaliseres nord for 62. breddegrad.

Jeg tar med dette opp våre forslag.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Erling Sande (Sp) [13:10:02]: Det er framleis store petroleumssressursar på norsk sokkel, og vi vil òg i åra framover i denne salen handsame planar for utbygging og drift av felt på sokkelen. Skarv-utbygginga er allereie skildra av tidlegare talarar, og eg skal ikkje gjenta det som er sagt, berre understreke nokre poeng som har vore sentrale for Senterpartiet i prosessen.

Elektrifisering av sokkelen er tiltak med stor miljøgevinst under visse føresetnader, nemleg at det finst tiljen-

geleg rein kraft på land, og at ein har den teknologien som gjer denne elektrifiseringa mogleg.

Senterpartiet hadde òg helst sett at Skarv blei drive med miljøvennleg kraft frå land, men i dette tilfellet er ikkje desse føresetnadene på plass. Med det som bakgrunn meiner vi frå Senterpartiets side at det er positivt at selskapet har lagt til rette for framtidig bruk av andre energikjelder, og vi er glade for det programmet som olje- og energiministeren har pålagt rettshavar for å drive fram den teknologien som er nødvendig for elektrifisering av denne typen produksjonsskip.

Så til ringverknader i regionen. Senterpartiet gler seg over dei ringverknadene som Skarv-utbygginga har for regionen i form av aktivitet og arbeidsplassar. Vi er opptekne av ei aktiv petroleumsforsvaring i tråd med dei føringane som er lagde i lovgjevinga. Og vi er opptekne av at utbygginga på sokkelen skal gje arbeidsplassar på land i den aktuelle regionen. Derfor er vi spesielt fornøgd med at dette skal vere eit viktig fokus i den komande petroleumsmeldinga.

Til slutt: Skarv-utbygginga fører med seg vesentlege miljøutfordringar gjennom auka utslepp. Derfor er det riktig å ta lærdom av denne og andre utbyggingar for å sikre meir miljøvennlege løysingar på sokkelen i framtida. All den tid vi ikkje har høve til å handtere dei utsleppa som kjem i kjølvatnet av petroleumsvirksemda vår, går det auka utslepp ut i atmosfæren. Regjeringa tek dette problemet på alvor, og den innsatsen som ein legg inn på fangst og lagring av CO₂, og på å fremje miljøvennleg kraft, er eksempel på det.

Gunnar Kvassheim (V) [13:12:34] (komiteens leder): Venstre kommer til å stemme for å gi Olje- og energidepartementet samtykke til å godkjenne utbygging og drift av Skarv. Det er et prosjekt som kan framskaffe betydelige mengder med olje og gass, og som kan bidra til verdiskaping og betydelige inntekter. Det må også forventes at lokalmiljøet og den aktuelle landsdelen får betydelig glede av utbyggingen gjennom arbeidsplasser og aktivitet.

Fremskrittspartiets Ketil Solvik-Olsen gav uttrykk for en viss forundring over at partier som hadde vært kritiske til utslippet på Statfjord, nå stemte for denne utbyggingen. Jeg kan redegjøre for Venstres posisjon. Den er at vi lenge har ment at på noen områder er det en så åpenbar konflikt mellom oljeaktivitet og miljø at en bør ha petroleumsfrie soner. Det dreier seg om områder i Lofoten og Vesterålen. Men det er ikke den type områder vi her diskuterer, så vi har en god sammenheng i vår politikk på dette området. Det er fortsatt slik at det eneste partiet i denne salen som gikk til valg mot all oljeaktivitet i Barentshavet, er SV.

Denne saken er imidlertid en illustrasjon på at det kan være vanskelig å få en sammenheng mellom det vi politikere sier vi vil, og det vi faktisk gjør. 2008 kommer til å bli et år med rekordhøye CO₂-utslipp i Norge. Petroleumssektoren står for en betydelig del av disse utslippene. Derfor må vi få til et opplegg med elektrifisering av eksisterende installasjoner, og vi må få til et opplegg som gjør at nye utbygginger baserer seg på kraft fra land. Vi beklar

ger at det er valgt en løsning for Skarv som vil gi store utslipp, og som ikke baserer seg på kraft fra land. Venstre og Kristelig Folkeparti har derfor fremmet et eget forslag som setter søkelys på det vi faktisk kan gjøre noe med i dag, og det er å legge større trykk på det programmet som skal gjennomføres for å utvikle teknologi for å få overføringer av store kraftmengder til produksjonsskip. Det bør settes som vilkår at strømforsyning fra land skal gjennomføres når en sikker løsning for elektrifisering er tilgjengelig for det feltet vi i dag diskuterer. Vi mener også at det bør slås fast at nye prosjekt skal basere seg på kraft fra land, og at dette tas med i utlysningsteksten.

Det er også behov for å legge om prosedyrene ved behandling av framtidige utbygginger, slik at det ikke gjøres investeringer som i praksis binder opp den endelige avgjørelsen.

Venstre er opptatt av at utbygging av olje- og gassfelt skal komme tilliggende lokalsamfunn og landsdeler til gode. Dette gjelder også ved utbygginger i Norskehavet og Barentshavet. Vi viser her til at komiteen peker på at Regjeringen vil komme tilbake til denne lokaliseringsproblematikken i forbindelse med petroleumsmeldingen, som ventes framlagt i 2008.

Det er klart at det er en klar sammenheng mellom muligheten for å elektrifisere våre olje- og gassinntallasjoner og den kraftmengde som er tilgjengelig på land. Ikke minst i dette perspektivet er det deprimerende å registrere at etter to år er en nå tilbake der en var ved regjeringsskiftet, nemlig i forhandlingssituasjon med Sverige vedrørende grønne sertifikater. Det betyr at vi har kastet vekk to år hvor vi kunne ha framskaffet betydelige mengder med ren energi på land – som også hadde vært interessant i den sammenheng som vi her diskuterer. Nå får en håpe at Regjeringen denne gangen lykkes i forhandlingene med Sverige. Noen garanti for det har en ikke. Derfor er det helt avgjørende at Regjeringen også legger fram et alternativ til grønne sertifikater som kan gi store mengder fornybar energi. Da må en oppjustere betydelig de satsene som ligger inne i dagens ordning.

Det Norge står med i dag, er altså rekordhøye utslipp av CO₂ og et av Europas dårligste systemer for støtte til fornybar energi – en svært dårlig kombinasjon.

Statsråd Åslaug Haga [13:17:09]: Skarv er et godt prosjekt for videreutvikling av norsk petroleumsvirksomhet. Jeg er derfor glad for at komiteen slutter seg til Regjeringas forslag om utbygging av feltet.

Jeg vet at dette ikke bare er et resultat av en hektisk innsjutt her i Stortinget. Årsaken til at vi har fått en god omforent løsning på Skarv, er et godt arbeid av alle involverte, og ikke minst skyldes det at det har vært et aktivt og konstruktivt lokalt og regionalt engasjement for å få en løsning som har gode virkninger for Helgeland og Nordland.

Skarv vil ha forsyningsbase og driftsstøtteenhet i Sandnessjøen og helikopterbase i Brønnøysund. Resten av driftsorganisasjonen vil være lokalisert i Stavanger. Løsningen medfører at vi har fått til en styrking av basemiljøet på Helgeland. Skarv vil føre til økt sysselsetting i

landsdelen. BP har allerede inngått et samarbeid med ulike aktører om kompetanseutvikling i regionen.

Det har allerede vært avholdt flere leverandørseminarer på Helgeland. Leverandørnettverk legger til rette for samarbeid mellom lokale bedrifter og de store leverandørene til prosjektet. Vi har gode erfaringer med bruk av leverandørnettverk gjennom utbyggingen av Snøhvit og Ormen Lange. Jeg tror at også Skarv-utbyggingen vil bli et godt eksempel på hvordan vi kan få ringvirkninger lokalt og regionalt.

Operatøren har vurdert ulike kraftløsninger for Skarv og funnet at et turbinanlegg på skipet er den beste løsningen. Kraft fra land er også vurdert. I dag finnes det ikke nødvendige tekniske løsninger for å overføre kraft gjennom dreieskiva på et produksjonsskip. Det er store teknologiske utfordringer og høye kostnader knyttet til å utvikle og teste en løsning for kraft fra land til et produksjonsskip. Regjeringa har derfor stilt som vilkår at rettighetshaverne i Skarv skal gjennomføre et program som skal legge til rette for å utvikle teknologi for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip. Programmet skal forelegges myndighetene innen utgangen av 2008. Det er fremdeles en del ubesvarte spørsmål som gjenstår før vi kan hente kraft fra land til sokkelen, både når det gjelder forsyningssikkerhet og overføringsteknologi. Dette er derfor et viktig program for å komme et skritt videre i arbeidet med å redusere utslippene av CO₂ fra petroleumsvirksomheten. Jeg tror det er viktig å understreke at det ikke er noen snarveier i dette arbeidet, men vi må ganske enkelt bygge stein på stein.

Det er gjort betydelige preinvesteringer i prosjektet. Prosjektet er eksponert for kostnader i størrelsesorden 4 milliarder kr i desember 2007. Departementet har blitt orientert om utviklingen og har kommunisert tydelig at samtykket til preinvesteringer er under forutsetning av at det ikke legger føringer for myndighetenes godkjenning av prosjektet. Jeg vil imidlertid understreke at preinvesteringer av et slikt omfang er uheldig, og jeg legger til grunn at preinvesteringer av denne størrelsesorden ikke blir ny praksis.

Utbyggingen av Skarv er en av de største utbyggingene i årene framover. Feltet vil være et godt tilskudd til infrastrukturen i den nordlige delen av Norskehavet og bidra til videre utvikling av ressursene i området. Feltet har lang forventet levetid og vil føre til store ringvirkninger både nasjonalt, regionalt og lokalt. Skarv viser at norsk sokkel fortsatt har mye å by på.

Så har jeg fått lov til å orientere om forhold knyttet til CO₂-håndtering på Mongstad, og jeg forstår at presidenten ønsker å ta det under dette dagsordenspunktet.

Regjeringa har satt seg ambisiøse mål knyttet til CO₂-håndtering. Blant annet viser analyser fra Det internasjonale energibyrå at så mye som 20–28 pst. av verdens CO₂-utslipp kan reduseres ved hjelp av CO₂-fangst og -lagring. Dette sier noe om hvor viktig det er at vi fortsetter med stor innsats for å bidra til at teknologier for fangst og lagring av CO₂ kommer på plass.

Partnerskapet i testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad, som består av DONG Energy, Shell, StatoilHydro,

Vattenfall og Gassnova, har gjennomført grundige utrednings- og planleggingsarbeider. Jeg vil i den sammenheng orientere om at Regjeringa har sluttet seg til partnerskapets anbefalte framdriftsplan og kostnadsanslag for planleggingsfasen fram til investeringsbeslutning for testsenteret. Partene er enige om at det er nødvendig å bruke tid og ressurser fram til 4. kvartal 2008 for å sikre et godt grunnlag for investeringsbeslutningene. Partene, som er tunge industriaktører med bred kompetanse innen denne typen komplekse prosjekter, peker på at testsenteret er et komplisert prosjekt, hvor det er behov for grundig forarbeid og planlegging. Som en konsekvens av dette er den planlagte oppstarten anslått til 2011. Resultatet av avtalepartenes planleggingsarbeid viser at kostnadene i planleggingsfasen vil bli høyere enn anslaget på avtaletidspunktet i juni. Planleggingen budsjetteres nå til totalt om lag 260 mill. kr, hvorav om lag 120 mill. kr knytter seg til planlegging og forberedelser av infrastruktur på Mongstad. Partene har blitt enige om at StatoilHydro skal forskuttere planleggingsutgiftene på om lag 120 mill. kr fram til investeringstidspunktet. De forskutterte planleggingsutgiftene vil bli belastet partene som beslutter å delta i byggingen og driften av anlegget.

Med den nye informasjonen om framdriften i planleggingen vil budsjettbehovet for 2008 sannsynligvis bli mindre enn anslått i St.prp. nr. 1 for 2008. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med nærmere orientering om status og framdrift for prosjektet, og eventuelt forslag om endrede bevilgninger i forbindelse med revidert budsjett for 2008.

Staten har tatt ansvar for etablering av en transport- og disponeringsløsning for 100 000 tonn CO₂ pr. år fra testsenteret. Flere alternative løsninger er vurdert, bl.a. midlertidig transport av CO₂ til Sleipner eller Snøhvit med skip, forsert tidsløp for fullskala rørtransport og utsettelse av transportløsning fra testsenteret til infrastruktur for fullskalaanlegg på Mongstad og Kårstø er på plass. Totale kostnader for en midlertidig skipsløsning er anslått til i størrelsesorden 3 milliarder kr. Regjeringa har på denne bakgrunn besluttet at arbeidet med en midlertidig skipstransportløsning avsluttes. For å bidra til å veie opp for at fanget CO₂ slippes ut fra testsenteret på Mongstad i en periode – vi snakker da om en periode på tre–fire år – legger Regjeringa til grunn at det skal kjøpes utslippskvoter tilsvarende et årlig utslipp på 100 000 tonn CO₂ fram til anlegget er knyttet til en fullskala transport- og lagringsløsning.

Jeg vil understreke at arbeidet med å etablere en fullskala transport- og deponeringsløsning for CO₂ fortsetter. Videre vil Olje- og energidepartementet umiddelbart iverksette arbeid for å vurdere hvordan CO₂ fra testsenteret kan tilkobles et permanent transportsystem for CO₂ når dette kommer på plass. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med en vurdering av budsjettbehovet for 2008 knyttet til arbeidet med transport- og lagringsløsningen for CO₂.

Når det gjelder investeringer i det fullskala anlegget, skjer de etter planen, nemlig i 2012. Tidspunktet for oppstart av det fullskala anlegget i 2014 ligger fast.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:26:05]: Jeg skal i mitt spørsmål ta opp CO₂-prosjektet på Mongstad. Jeg konstaterer at når det gjelder alle store CO₂-prosjekt i forbindelse med gasskraftverk, har Regjeringa vært på vikende front. Kårstø ble utsatt fra 2009 til 2012, Tjeldbergodden ble skrinlagt, Hammerfest fikk ikke konsesjon, og på Mongstad får vi nå den første utsettelsen.

Mongstad-prosjektet var spesielt spennende og fikk helhjertet støtte fra Fremskrittspartiet, fordi man her la opp til et fornuftig løp med å bygge pilotanlegg, teste og evaluere anlegget og så ta investeringsbeslutning om et fullskala anlegg. Slik bør et prosjekt gjennomføres.

Med denne utsettelsen er det grunn til å frykte at man ikke får tilstrekkelig tid til å teste og evaluere pilotanlegget før man må ta investeringsbeslutningen. Kan statsråden gi en tidshorisont for hvor lenge man får teste dette før man må ta investeringsbeslutningen? Det er jo ikke nok at det bygges. Snøhvit-anlegget viser at mange problemer kan oppstå selv med den teknologien man trodde man behersket. Kan man forsikre om at det er forsvarlig å ta en investeringsbeslutning i 2012 med den informasjonen man har?

Statsråd Åslaug Haga [13:27:13]: For det første er jeg glad for den entusiasmen som Fremskrittspartiet har til Mongstad-prosjektet. Dette er et uhyre krevende prosjekt. Når vi nå har valgt å orientere Stortinget om at det ikke blir en investeringsbeslutning før fjerde kvartal i 2008, er det basert på de klare rådene vi har fått fra partnerskapet som, som kjent, består av DONG Energy, Vattenfall, Shell og StatoilHydro. Vi legger til grunn at vi skal ha oppstart av det fullskala anlegget i 2014, og tar det klare utgangspunkt – dette har vi drøftet med partnerne – at vi vil ha tilstrekkelig tid til å gjennomføre testing med det opplegget som vi nå har orientert Stortinget om.

Tord Lien (FrP) [13:28:22]: Mitt spørsmål dreier seg om Skarv-utbyggingen. Det har vært slik tidligere ved feltutbygginger i Norskehavet at driftsorganisasjonene i hovedsak eller i sin helhet har blitt lagt til en av de regionene som grenser til Norskehavet. Det har vært en uttalt målsetting fra et stort flertall i dette hus at man skal bygge sterke driftsmiljøer nord for Dovre.

Så er man i den paradoksale situasjonen at Senterpartiets leder, som statsråd for Olje- og energidepartementet, nå velger å gå bort fra denne etablerte politikken. Da er spørsmålet mitt: Er dette et tegn på at vi har en ny politikk? Kommer Regjeringa til å følge opp dette ved senere utbygginger? Jeg minner om at statsråden selv sier at det fellet vi behandler i dag, er en av de største utbyggingene framover. Er det slik at Regjeringa vil legge dette prinsippet til grunn for videre feltutbygginger i Norskehavet?

Statsråd Åslaug Haga [13:29:27]: Regjeringa, inkludert olje- og energiministeren, som også tilfeldigvis er leder for Senterpartiet, er levende opptatt av hvordan vi skal

(Statsråd Haga)

greie å skape gode ringvirkninger av petroleumsvirksomheten på land. Jeg forstår at Fremskrittspartiet uttrykker det samme engasjementet. Det er veldig bra. Vi kommer i arbeidet framover til å legge stor vekt på at vi nettopp skal utnytte de mulighetene som finnes.

Når det gjelder Skarv, vil vi få ca. 40 nye ansatte i Sandnessjøen direkte knyttet til forsyningsbasen eller driftsstøtteenheten. Dette er viktige arbeidsplasser i regionen. Vi legger også stor vekt på at vi skal involvere leverandørindustrien i arbeidet framover. Og totalt sett mener jeg at vi vil se svært akseptable ringvirkninger av dette prosjektet i regionen.

Ivar Kristiansen (H) [13:30:50]: Det er jo en dramatisk nyhet statsråden presenterer for Stortinget. Én ting er at det bærer mot et års utsettelse i tid, det er tapt tid. Det bærer mot en økning av kostnader, hvor man antyder en fordobling. Jeg tror det er all grunn til å stille seg spørsmålet: Hva slags forarbeid er det departementet har gjort i disse sakene, som er basert på tidligere råd som er gitt i Stortinget? Samtidig fikk vi her for en ukes tid siden gjennom media presentert at de samme, om ikke tilsvarende, problemene har vi nå fått anskueliggjort på Snøhvit-feltet – over to måneder med 1,1 millioner tonn CO₂-utslipp, 2 pst. av Norges totale utslipp. I dag blir vi også gjennom media fortalt at de siste nye opplysningene om nasjonens såkalte månelandingsprosjekt har altså statsråden vært kjent med i tre uker. Kan statsråden bekrefte, eventuelt avkrefte, at hun har vært kjent med disse opplysningene i løpet av de siste tre ukene?

Statsråd Åslaug Haga [13:32:03]: For det første vil vi gjennom den beslutningen som Regjeringa har tatt knyttet til testsenteret, bidra til å slippe ut 100 000 tonn CO₂ i atmosfæren, dem skal vi kjøpe kvoter for. Jeg vil minne representanten Kristiansen om at hans regjering bidrog til at man bygde Snøhvit på Melkøya. Der er det et gasskraftverk som står og slipper ut 1 million tonn CO₂ pr. år, og det lå ingen planer inne for rensing.

Når det gjelder spørsmålet om tapt tid – nei, her er det ikke spørsmål om tapt tid. Vi har lyttet til de kommersielle aktørene som vi er opptatt av å ha med oss i prosjektet på Mongstad. De har sagt til oss at for å sikre et forsvarlig tidsløp er vi avhengig av å utvide tidshorizonten noe. Det er også det eneste som vil gi oss et forsvarlig teknologisk løp framover. Det er vi avhengig av. Jeg er opptatt av at vi skal sikre oss at vi har trygg grunn under føttene i det videre arbeidet med dette prosjektet.

Gunnar Kvasheim (V) [13:33:27]: Regjeringens gasskraftløfter når det gjelder Kårstø og Mongstad, var på ingen måte kvalitetssikret da de ble gitt. De var skreddersydd for å få SV med på laget videre. Er det noe jeg er overbevist om, er det at landets statsminister hele veien har visst at det er vesentlig billigere å kjøpe kvoter enn å utvikle dette prosjektet i Norge. Og han har visst at det vi i dag står overfor, ville bli utgangen av denne saken. Det er ingen grunn til å sette sin lit til de løftene som gis om fullskalarensing i 2012 på Kårstø og i 2014 på Mongstad.

Alle årstall har blitt forskjøvet så langt, etter hvert som de nærmer seg.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det som nå skjer, i tråd med den konsesjonen som er gitt til Mongstad-anlegget, hvor jeg antar det er satt begrensninger for utslippene i tråd med de ambisjonene en hadde? Og når det er slik at statsråden har visst det som nå blir utgangen på Mongstad i flere uker, hvorfor har da ikke offentligheten og Stortinget blitt informert om det? Passet det ikke inn i utstillingsvinduet før forhandlingene på Bali?

Statsråd Åslaug Haga [13:34:34]: Jeg tror det er viktig å minne Stortinget om hvor komplisert Mongstad-prosjektet faktisk er. Det er ganske enkelt ingen som har gjort dette før oss. Vi kommer til å stå overfor tekniske utfordringer, og vi kommer til å stå overfor økonomiske utfordringer på mange punkter i dette prosjektet. Vi må ha respekt for at dette er komplisert. Så er min oppgave å gi Stortinget så trygg grunn under føttene som overhodet mulig i dette prosjektet videre, og det bidrar jeg med nå.

Vår ambisjon er helt klart å ha fullskalaanlegget oppe i 2014. Og det er ingen ting ved dette som skulle forhindre det. Regjeringa har sjølsagt visst om at det har blitt økte kostnader ved dette prosjektet i noen tid. Jeg har sjølsagt hatt behov for å klarere beslutningen om hvordan vi skal håndtere dette, i regjeringen. Denne type prosesser vil representanten Kvasheim være godt kjent med tar mer enn et døgn.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:35:54]: Jeg må si jeg er overrasket i dag når statsråd Haga, som selv har utnevnt seg som klimaminister, velger en økonomisk argumentasjon, og ikke en miljøargumentasjon.

Statsråden informerer Stortinget i dag om at Regjeringa har sluttet seg til partnerskapets investeringsbeslutningsprogram og dets framdriftsplan – jeg tror det er et noenlunde riktig sitat fra statsrådens redegjørelse. Mitt enkle spørsmål er: Når tok Regjeringa denne beslutningen om å slutte seg til partnerskapets investeringsbeslutningsprogram og dets framdriftsplan?

Statsråd Åslaug Haga [13:36:38]: Svaret på spørsmålet er at vi kun snakker om svært få dager siden Regjeringa fattet den beslutningen. Grunnen til at jeg ønsker å gå offentlig ut med dette så raskt, er ganske enkelt den at partnerskapet møtes i dag, og da er det riktig at Stortinget er orientert om saken.

Jeg synes det er interessant å høre på Kristelig Folkeparti i disse sakene, hvor de er svært høye og mørke. Det var altså de som bidrog til at vi har et gasskraftverk som står og putrer på Melkøya og slipper ut 1 million tonn CO₂ pr. år – og ingen planer om rensing. 100 000 tonn er under alle omstendigheter et begrenset omfang av CO₂. Jeg kimsrer ikke av det. Derfor velger vi også å kjøpe kvoter når det gjelder disse utslippene.

Men la meg minne om at vi snakker om en periode på maksimalt fire–fem – kanskje bare tre – år. Kristelig Folkeparti har bidratt til at et gasskraftverk står og putrer uten rensing på Melkøya – i all tid.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jan Sahl (KrF) [13:38:10]: Vår hovedtalskvinne har grundig gjort rede for Kristelig Folkepartis grunnleggende syn på oljevirkningsomheten i nordområdene – og på utbygging av Skarv i særdeleshet.

Jeg ønsker å knytte bare noen få bemerkninger til hvilke forventninger Kristelig Folkeparti har når det gjelder de regionale ringvirkningene av økt oljeaktivitet i nord. Og her kan det godt hende at vi er «høye og mørke», som olje- og energiministeren gav uttrykk for i replikkordskiftet.

Det har vært knyttet svært store forventninger til utbyggingen av Skarv, og det skal – i rettferdighetens navn – sies at det vil bli en god del ringvirkninger. Jeg ser nevnt i media ny helikopterterminal i Brønnøysund, utvidelse av flyplassen i Sandnessjøen, ny forsyningsbase med driftsstøtteenhet, nytt hotell i Brønnøysund, oljerelaterte investeringer for øvrig, 600 årsverk i utbyggingsfasen og 200 årsverk i driftsfasen. Og her skal det også være mulig for nordnorsk arbeidskraft å kunne delta.

Da er det spesielt gledelig at vi har en linje for brønntechnik ved Sandnessjøen videregående skole – en linje som for øvrig Kristelig Folkeparti bidrog til fortsatt skulle være der og ikke flyttes til Bodø.

Men vi kan ikke være fornøyd i nord så lenge hele driftsorganisasjonen ikke blir flyttet nordover. Kompetansmiljøet i tilknytning til Skarv skal altså fortsatt være i Stavanger. Jeg merket meg at saksordføreren var rimelig fornøyd med det, og understreket at vi skulle komme tilbake til dette i forbindelse med oljemeldingen. Jeg lurar på om det er mulig å komme tilbake til denne saken, om Skarv. Det vil jeg betvile, når vi nå gir grønt lys for den utviklingen vi her ser.

Stoltenberg II-regjeringen har lenge varslet en nordområdesatsing som ingen tidligere har sett maken til – slik ble det sagt. Alle statsråder skulle bidra. Hva opplever vi så? I rettferdighetens navn vil jeg si at utenriksministeren leverer – det har jeg uttalt i saker tidligere – men de øvrige statsrådene er nærmest fraværende. Og her lar, etter mitt skjønn, olje- og energiministeren en gyllen mulighet gå fra seg, ved å akseptere at den tunge delen av driftsorganisasjonen, kompetansen, skal bli værende i Stavanger.

Det er skuffende at regjeringspartirepresentantene i salen aksepterer dette så lett, men jeg synes faktisk det er enda mer skuffende at Høyre – med sin våpendrager Ivar Kristiansen, som har vært så høyt på banen når det gjelder oljeaktivitet i nord, og sterkt har kritisert bl.a. Kristelig Folkeparti, som har en litt mer restriktiv holdning – ikke velger å være med på de forslagene som foreligger.

La meg til slutt bare understreke at Kristelig Folkeparti i forbindelse med oljemeldingen vil stå på det samme syn, at driftsorganisasjonen skal følge med når det gjelder ny oljeaktivitet i nord.

Ivar Kristiansen (H) [13:41:35]: La meg først bare si til representanten Sahl at hvis *det* hadde vært hele Stortingets

utgangspunkt, er jeg ganske sikker på at vi ikke hadde hatt saken om Skarv til behandling i Stortinget i dag. Saken hadde neppe vært klar for det – og man ville ikke ha kommet så langt som det man har i dag. Jeg vil heller ha til behandling i dag en sak som gir store ringvirkninger – heller én fugl i hånden enn ti som svirrer rundt på taket. Men dette får vi sikkert anledning til å komme litt tilbake til.

Opprinnelig var det representanten Thorkildsen som fikk meg til å be om ordet. Jeg ble litt overrasket over hennes tilnærming, der hun valgte ikke å snakke så veldig mye om Skarv – den saken vi har til behandling i dag – men heller om Høyres tilnærming til saken. Hun gikk ganske sterkt til angrep på Høyre.

Litt ut fra de klimaforhandlinger som nå pågår, måtte jeg ta meg bryderiet med å se på hva det er som skiller Høyre og SV i denne saken. Jeg ser bare at vi skriver det samme i innstillingen, og vi stemmer likt når vi skal trykke på grønn eller rød knapp i dag. Jeg kan ikke oppfatte dette som noe annet enn at SV i dette spørsmålet må stå for en politikk som er stikk i strid med Regjeringens. Og jeg kan heller ikke si noe annet enn at det innlegget som Inga Marte Thorkildsen holdt fra Stortingets talerstol i dag – og når SV stemmer slik de vil gjøre i dag – hadde passet mye bedre ute på plenen.

Til slutt: Jeg registrerer at statsråd Haga i dag realiserer det kjente begrepet «angrep er det beste forsvar». Jeg tror at vi, når vi har til behandling spørsmål som er så krevende, må finne oss i – som statsråden selv var inne på – at det stilles spørsmål om både forarbeid og tilnærming. Da holder det ikke å henvise til hva en tidligere regjering gjorde. Ingen tidligere regjering har vedtatt CO₂-utslipp fra Snøhvit på 1,1 millioner tonn i løpet av to måneder – ingen har gått inn for det. Og med den tilnærmingen vi har til Mongstad, er det heller ikke spørsmål om å se bakover.

Enhver statsråd må finne seg i at Stortinget stiller kritiske spørsmål om oppfølging og tilnærming, og at de anbefalinger til vedtak som Stortinget får, har en kvalitet som gjør at vi til enhver tid inntar fornuftige og riktige standpunkter. Det er lite som tyder på at vi er der i dag.

Og når statsråden sier at det ikke er noe som tyder på at vi ikke vil nå målet vårt i 2014, er det nettopp tvilen som begynner å snike seg inn i informasjonsrunder som dette.

Tord Lien (FrP) [13:45:08]: La meg begynne med å berømme BP for den jobben de sammen med lokale politikere og lokalt næringsliv i Helgeland har gjort med LOG Nord, prosjekter og leverandørseminarer. De har på en meget tilfredsstillende måte muliggjort lokalt næringslivs deltakelse i utbyggingen av feltene Skarv og Idun. Det er åpenbart et eksemplarisk stykke arbeid som er gjort.

Det å bygge sterke driftsmiljøer innebærer også at folk med petroleumsfaglig kompetanse får arbeidsplasser i tilknytning til allerede etablerte driftsmiljøer. Man kan for så vidt velge å etablere nye driftsmiljøer, men det er uansett avhengig av at ansatte med petroleumsfaglig kompetanse – geologer o.l. – faktisk jobber i tilknytning til Norskehavet. Det har vært et mål å bygge sterke driftsmiljøer i tilknytning til Norskehavet.

Jeg har ikke hørt noen av representantene fra regjeringsspartiene, heller ikke statsråden, være klare på om det fortsatt er et mål å bygge sterke driftsmiljøer i tilknytning til Norskehavet. Dersom de ikke har det som mål lenger, er det greit om befolkningen får slått det klart fast.

Vi vet at det er betydelig oppslutning om petroleumsvirksomheten både på Møre, i Trøndelag og i Nord-Norge. Men denne oppslutningen er avhengig av at man i disse delene av landet ser at man får verdiskapning tilknyttet denne virksomheten.

Jeg ble, i likhet med representanten Kristiansen, litt overrasket da representanten Thorkildsen holdt sitt innlegg, for jeg var på nippet til å anta at SV ville stemme imot hele greia i dag, men det gjør de altså ikke. Når det gjelder det som Thorkildsen sa om skyggespill, er det slik at BP har vært sjeldent åpen, og dialogen mellom BP og departementet har vært sjeldent åpen. Hvis man hadde hatt interesse av det, hadde man visst om en god del av de planlagte måtene å drive Skarv på, men også at BP og Olje- og energidepartementet har hatt en intensjon om å legge hoveddelen av driftsorganisasjonen til Stavanger. Det har man visst om lenge. Det har i hvert fall jeg visst om lenge.

Uansett hvordan man snur og vender på dette, er det Stortinget som bestemmer. Jeg savner en avklaring om fremtiden. Jeg skjønner jo at hvis representanten Thorkildsen og SV får gjennomslag for sin petroleumpolitikk, blir det ikke noen flere driftsorganisasjoner å plassere. Da blir de driftsorganisasjonene liggende på Soria Moria, og der skaper de verken verdier eller arbeidsplasser.

Tore Nordtun (A) [13:48:31]: Vi har nå avsluttet arbeidet med en sak – ressursene ble funnet i 1998, altså for ti år siden – og nå gjør vi det endelige vedtaket i Stortinget om utbygging av feltet og om driftsorganisasjonen.

Det som gjorde at jeg tok ordet, var for så vidt det første innlegget til Holten Hjemdal fra Kristelig Folkeparti. Hun var inne på at det nå var en totalt ny oljepolitikk, og snakket på en måte som gjør at jeg etterlyser hvorfor det ikke kom forslag om at man skulle stemme imot hele Skarv-utbyggingen. Det var en gigantisk argumentasjon for at man ikke skulle gå i gang med noe som helst fordi det var så mange uklarheter – det var brudd med norsk oljepolitikk osv.

Jeg må si at jeg er forundret over at Fremskrittspartiet sammen med Kristelig Folkeparti stiller som vilkår for driften av Skarv at driftsorganisasjonen skal plasseres nord for den 62. breddegrad. Jeg følger en del av synspunktene, men det kan ikke være slik at hvis man finner mindre felt, enten det er sør eller nord for den 62. breddegrad, skal hele organisasjonen flyttes i forhold til det. Man må også ta hensyn til økonomi og drift i feltene. Det kommer til å bli oppdaget mange nye felt – heldigvis – på norsk sokkel framover. Vi må bruke vett når det gjelder hvordan de skal organiseres. Det er det som er brukt i forbindelse med Skarv-utbyggingen – til de grader. Over 40 mennesker skal etablere seg i første runde – i Brønnøysund, i Sandnessjøen, altså i Helgelandsområdet. De bygger opp lærervirksomhet osv. Det er slik vi må gå fram framover.

Når det gjelder de nye feltene, små og mindre felt, må vi også organisere dem på en slik måte at man får rekruttert folk, at man får stabile miljøer og framtidsutsikter i de miljøene som er der. Det er åpenbart for alle og enhver at vi ikke kan flytte store hovedkvarter langsmed kysten på grunn av et eller annet representantforslag fra en som kommer fra de områdene man føler seg presset fra. Man må se det i en helhet. Derfor er det så viktig å ha totalitet når vi skal drøfte oljemeldingen til neste år.

Så til slutt vil jeg si litt om – jeg legger ikke skjul på det – en utfordring vi har, og det er det miljømessige aspektet ved hele saken. Det synes jeg Regjeringen har redegjort grundig for. Men når vi skal forsyne feltet med 80 MWh – 700 GWh – hvor skal vi ta det fra? Det er det ikke kommet svar på. Det er den store utfordringen for oss. Her har Regjeringen og statsråden lagt et løp sammen med BP, som gjør en kjempeinnsats her, for å kunne vurdere denne saken framover – når vi har mer energi og mer kunnskap tilrettelagt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:51:52]: Det er alltid litt uheldig å debattere to ting i samme sak, som vi nå står i fare for å gjøre her, ved å diskutere både Skarv og Mongstad i én runde. Jeg skal fokusere på Mongstad.

Når vi ser på problemstillingen som er oppe her, tror jeg alle synes det er uheldig. Det er litt ulike variasjoner når det gjelder hvordan en bør agere i forhold til det. Jeg synes vi skal stikke fingeren i jorda og se hva som realistisk er mulig, hva som er fornuftig ressursmessig, og så forholde oss til det. Så får det heller være at enkelte da må gå tilbake på løfter de har gitt. Det kan jeg leve greit med.

Men når en likevel ser på totaliteten av dette – vi hadde en interpellasjonsdebatt i Stortinget for halvannen uke siden om norsk næringslivs involvering i CO₂-renseprosjektene – ser en, når en tar for seg listen, at tidligere olje- og energiminister Enoksen var bombesikker på at CO₂-verdikjeden på Tjeldbergodden ville bli realisert. Det var hans kommentar til NTB da dette ble gjenstand for offentlig debatt i februar/mars 2006. Statsminister Stoltenberg sa i samme sammenheng at han var rimelig sikker på at dette også ville være lønnsomt for selskapene å gjennomføre uten statlig finansiering. Nå vet vi at prosjektet er lagt på is.

En vet at Hammerfest Energi har et prosjekt med gasskraftverk på Melkøya med CO₂-rensing fra Sargas, men de har ikke fått konsesjon fra NVE. En vet at det finnes planer om kullkraftverk på Husnes, men CO₂-renseanlegget er fra Sargas, med en antatt kraftpris på rundt 30 øre pr. kWh – men ingen signaler fra Regjeringen. En vet at Regjeringen har brukt halvannen milliard kroner på å bygge to mobile gasskraftverk i Midt-Norge uten CO₂-rensing. En vet at Regjeringens plan om CO₂-rensing på Kårstø er utsatt med minst tre år. En vet at det er utsettelse på gang på Mongstad. Jeg tror det blir en utsettelse også utover 2014, men det vil jo tiden vise. En vet at Statkraft, som er Regjeringens styrte selskap, bygger to gasskraftverk i Tyskland uten at CO₂-rensing har vært et tema. En vet at det er debatt om norsk deltakelse i utviklingen av dette, og selv om Regjeringen gir inntrykk av at dette ord-

ner seg ved at alle forsøker, vet en også at det er en del selskaper som uttrykker bekymring for om de vil rekke tidsfristen, så lenge Regjeringen står fast på den.

Da blir spørsmålet: Skal vi drive på og behandle ett og ett prosjekt om gangen, med utsettelse og uten mulighet til å se ting i sammenheng, se kostnader i sammenheng, se teknologiutvikling i sammenheng, eller skal vi få en helhetlig tilnærming til det? Jeg mener at det siste burde være det fornuftige.

Da utfordrer jeg statsråden til å ta ordet mer enn én gang i en debatt i Stortinget – lær gjerne av statsråd Giske – og svare på en utfordring om hvorvidt Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding eller en handlingsplan, for den saks skyld, der en ser CO₂-politikken i forhold til kraftproduksjonen i en helhet, for å se på alle prosjekter igjen, for å få lagt en del prinsipper fast, slik at også andre som gjerne har et kraftprosjekt, vet hvilke generelle rammebetingelser som er førende, og ikke må vente til konsekvenssoknaden er sendt.

Gunnar Kvassheim (V) [13:55:18]: Statsråden snakket i replikkordskiftet nesten mer om Melkøya-anlegget enn om Mongstad, som var temaet for hennes redegjørelse. Når hun i tillegg gir en feil framstilling av det som var det politiske håndverket som førte fram til Melkøya-anlegget, kan det gi grunnlag for noen kommentarer.

Det er vel kjent at dette anlegget ikke bare ble drevet fram, men at en fikk et skreddersydd skatte- og avgiftsregime for at det skulle realiseres. Og de som fikk til det, var først og fremst Arbeiderpartiet. Uten den innsatsen hadde ikke det anlegget blitt realisert.

Da Bondevik II-regjeringen overtok, var denne saken de facto avgjort. I konsesjonsvilkårene sies det at det skal avsettes areal ved Melkøya-anlegget som kan brukes til renseanlegg, og hvis statsråden er så bekymret for utslippene på Melkøya – det burde hun være – kan hun ta fatt i dette området som er avsatt til renseanlegg, og medvirke til at det blir brukt til rensing. Det vi trenger i klimadebatten, er mindre historiefortelling og mer politisk handling.

Det er grunn til å etterlyse hvor SV står i dag, i lys av den orienteringen som ble gitt. For det er åpenbart at gasskraftpolitikken til Regjeringen først og fremst har måltall som skal holde SV om bord. Da Soria Moria-erklæringen ble presentert, sa Kristin Halvorsen at gasskraftstriden var over; en skulle få rensing på Kårstø i 2009. Det er et løftebrudd, når en nå slår fast at det tidligst vil komme i 2012.

Likedan er det på Mongstad, hvor et av kronargumentene for anlegget og for satsingen der var at en del av disse utslippene skulle renses fra dag én. Kristin Halvorsen var blant dem som var tydeligst på og mest begeistret for det. Jeg etterlyser noen betraktninger fra SV rundt det som er skjedd i dag, for det framstår mer og mer klart at dette er skreddersøm for å holde dem om bord, ikke et kvalitets-sikret årstall som en jobber målbevisst for å nå.

Så har jeg lyst til å gjenta et nokså grunnleggende spørsmål, som statsråden ikke svarte på i replikkordskiftet, nemlig om det som nå skjer, er i samsvar med konsesjonsvilkårene, og om hvordan den siden av saken vil bli

håndtert. Det vi ser nå, er dessverre det som er statsministerens tilnærming til klimapolitikken: «Business as usual» hjemme, med økte utslipp, og så skal en handle kvoter i utlandet.

Torny Pedersen (A) [13:58:38]: Tilbake til Skarv. Dette er en stor dag for Helgeland og Nordland. Skarv gir mange arbeidsplasser i en region som virkelig trenger det, samtidig som man får til et samarbeid med selskapet BP som operatør for å legge til rette for utdanning som passer til denne næringen. Det er tenkt både i Sandnessjøen, i Mosjøen og i Mo i Rana.

Slik mener jeg at vi må tenke i forbindelse med kommende petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Da blir det vanskelig for meg at man blir låst totalt til etablerte baser og driftsorganisasjoner. Dem vi har, skal være gode, men slik jeg ser det, er det StatoilHydro som pr. i dag kan ha flere fullverdige driftsorganisasjoner langs kysten vår. De mindre selskapene må nok vurdere fleksibilitet og kostnader når de tar på seg operatøransvar.

Representanten Sahl lurer på om jeg gir grønt lys for at det meste ligger igjen i Stavanger. Jeg mener det er viktig å få så mye vi kan få, istedenfor ingenting. Det er det saken i dag dreier seg om. Hadde vi skulle ha trumfet igjen om hva det skulle være med driftsorganisasjonen, hadde vi antakelig ikke hatt Skarv-saken i Stortinget i dag.

Skarv er en marginal utbygging. Jeg ser fram til å diskutere dette når petroleumsmeldingen er lagt fram. Dette har vi bedt Regjeringen om å legge opp som en stor sak i petroleumsmeldingen som kommer til neste år. Det har med det framtidige mangfoldet på sokkelen å gjøre. Jeg vil ha alt vi kan få, ikke minst opp til nord. Men den framtidige nye petroleumsvirksomheten og dens eksistens vil nok ha en annen utvikling enn den petroleumsindustrien har hatt til i dag. Det blir ikke enklere og billigere å drive i havet i nord.

Tord Lien (FrP) [14:01:35]: Det er ikke grunn til å vente med noen særlig grad av spenning på petroleumsmeldingen. Nå har både representanten Nordtun og representanten Pedersen, begge fra Arbeiderpartiet, slått klart fast hvordan det blir. Det er ikke lenger noe ønske fra flertallet i denne sal om å bygge sterke driftsmiljøer nord for Dovre. Det er veldig prisverdig at de to representantene slår dette klart fast. Det kan være greit om også statsråden bekrefter at det er det som gjelder.

Jeg har bare lyst til å understreke en del ting. Representanten Pedersen sier at det kun er Statoil som kan ha mer enn ett driftsmiljø. Så vidt jeg vet, har Shell det allerede. De nye utbyggingene i Norskehavet skal ikke foretas av StatoilHydro. Da vet vi hva som gjelder i forhold til det.

Det forslaget som vi legger fram i dag, sammen med Kristelig Folkeparti, gjelder Skarv. Vi ser fram til en debatt om utviklingen i Norskehavet.

Jeg blir forvirret og vet sannelig ikke lenger om Skarv er et stort eller et lite funn, fordi statsråden sier at det er en av de største utbyggingene i Norskehavet i framtiden, mens Pedersen sier at det er et ubetydelig og lite funn. Jeg blir litt usikker. Men lønnsomheten ved utbygging av

Skarv ville ikke ha blitt særlig svekket ved at man opprettet – ikke flyttet 40 arbeidsplasser, som Arbeiderpartiet ved flere anledninger har gått inn for i andre sammenhenger, men opprettet – 40 nye arbeidsplasser en annen plass enn man hadde tenkt. Det tror jeg vi kan være enige om.

I forhold til dette med tidsaspektet, er det i dag Stortinget har denne saken til behandling. Det er i dag Stortinget kan si sin mening om dette. Det er slått klinkende klart fast i massevis av saker som handler om norsk petroleumspolitikk, at det er Stortinget som bestemmer. At Arbeiderpartiet og Senterpartiet velger å stemme for å opprette disse arbeidsplassene i Stavanger, får stå for deres regning, men det er i dag Stortinget er invitert til å ta stilling til denne saken, og det har noen av oss gjort.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:04:12]: Statsråd Åslaug Haga sa i sitt innlegg at det ikke finnes noen snarveier til elektrifisering. Det er vi helt enige om. Men vi må starte, og Kristelig Folkeparti og Venstre viser litt mer utålmodighet enn det Regjeringen gjør.

I sin redegjørelse sa statsråden også at Regjeringen har ambisiøse mål, men da må man spørre seg om man har tatt noen snarveier. Vi kan bare gå en uke tilbake. Da ble vi orientert om at den norske posisjonen i forhold til Bali var at vi skulle få på plass CO₂-håndtering, fangst og lagring inn i neste periode. Det var en av de norske posisjonene. Spørsmålet er, når vi nå ser hva som skjer på hjemmebane, om man har tatt en liten snarvei for å få på plass et godt poeng som selger bra i en nyttårstale, og som selger bra i tabloide aviser.

For meg er det litt avgjørende å høre på statsråd Haga sine svar i replikkordskiftet. Hun sier at hun har visst om dette i noen tid, om at dette vil få økte økonomiske konsekvenser. Hun sier i svaret til meg at det er svært få dager dette dreier seg om. Fra vår side ber jeg om at statsråden presiserer hva hun legger i disse to utsagnene, fordi det vil være viktig for Kristelig Folkepartis behandling av saken videre.

Tore Nordtun avla meg en liten visitt i sitt innlegg. Han mente jeg holdt et innlegg som argumenterte for at Kristelig Folkeparti og jeg ikke ville stemme for saken. Hvis representanten Nordtun hadde hørt etter, sa jeg:

«Når Kristelig Folkeparti velger å stemme for denne utbyggingen, er det i hovedsak fordi det er foretatt pre-investeringer i feltet i størrelsesordenen 4 milliarder kr, (...).»

Det var noe statsråden også kommenterte i sitt innlegg. Videre:

«(...)fordi vi ser store muligheter for å få på plass en løsning med elektrifisering på relativt kort sikt.»

Derfor velger vi å stemme for denne saken.

Jeg må stille spørsmål om representanten Nordtun husker hva som står i Soria Moria-erklæringen, et dokument som den representanten bør kjenne bedre enn jeg. Der står det at det vedtatte mønsteret for drifts- og basestruktur i oljesektoren skal ligge fast og brukes aktivt i forbindelse med nye utbygginger på norsk sokkel.

Det er vel riktig i dag å spørre om Regjeringen følger Soria Moria-erklæringen om en aktiv bruk av den basestrukturen som allerede finnes.

Statsråd Åslaug Haga [14:07:29]: Jeg skal svare på noen av de spørsmålene og kommentarene som har kommet.

Først til representanten Solvik-Olsen, som ønsker seg en mer helhetlig gjennomgang av CO₂-politikken, slik jeg forstår ham. Jeg legger vekt på å orientere Stortinget gradvis om utviklingen av disse store prosjektene, noe som jeg tror representanten vil anerkjenne at jeg har gjort i de få månedene jeg har sittet som statsråd. Jeg har likeledes når det gjelder både Kårstø og Mongstad, sagt at vi skal komme tilbake til de økonomiske sidene ved disse prosjektene i revidert nasjonalbudsjett. Det gir oss under alle omstendigheter en anledning til å drøfte disse prosjektene mer i helhet. Jeg stiller sjølsagt i Stortinget på akkurat det tidspunkt Stortinget måtte ønske å ha meg her. Jeg tror ikke det vil være klokt at vi legger til rette for stortingsmeldinger – som det tar lang tid å utarbeide – på dette feltet, fordi utviklingen går så raskt. Vi må legge opp til en form vi kan kommunisere på som er tilstrekkelig fleksibel, og som reflekterer den dynamikken som faktisk er på dette feltet nå.

Til representanten Kvasheim, som kanskje ikke er i salen lenger, men som spør om det jeg har meldt i dag er i samsvar med konsesjonsvilkårene som er gitt til Statoil-Hydro: Det er ikke riktig godt å skjønne hva som ligger i spørsmålet, men det som under alle omstendigheter er klart, er at StatoilHydro må ha en endret utslippstillatelse. Det er jo nettopp derfor jeg har sagt at vi skal kjøpe kvoter for den mengden CO₂ som kommer ut i atmosfæren. I praksis vil dette være doble kvoter, for først kjøper kraftvarmeverket kvoter, og så kjøper vi kvoter. Men så handler jo dette til sjuende og sist om spørsmålet om det er verdt å bruke 3 milliarder kr på en skipsløsning for å deponere 100 000 tonn CO₂. Regjeringa mener da, som man forstår, at det ikke vil være klok bruk av penger.

Så til representanten Holten Hjemdal når det gjelder elektrifisering: Vel, vi – Olje- og energidepartementet – får presentert en rapport om elektrifisering 4. januar. Jeg ser fram til å rapportere til Stortinget når det gjelder den, og få en bred diskusjon om hvordan vi skal angripe elektrifisering i tida framover.

Så til spørsmål om tidsfristene: Jeg har sagt at det er svært få dager siden Regjeringa behandlet denne saken. Det er riktig, som jeg sa i svaret til representanten Holten Hjemdal tidligere. Departementet har vært kjent med disse tallene i – jeg tør ikke si om det er to eller tre uker. Det er nå engang slik at et departement trenger å saksbehandle de rapportene man får – i dette tilfellet fra Gassco – og så skal saken gjennom i regjering. Jeg tror alle de som har vært innom regjeringskontorene, vil forstå at man trenger noe tid, både for å gå gjennom rapporter og for å finne ut av hvordan man skal parre beina, for så å klargjøre hvordan man skal håndtere saka i forhold til regjering og storting.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:11:14]: Først til Gunnar Kvassheim, som spurte hvor SV står i denne saken i dag. Vel, vi står jo trygt om bord. Vi er en del av denne regjeringa, og det har vi tenkt å fortsette å være. Ingen av partiene her i Stortinget syns at dette er noen all right situasjon, men vi tar, som alle andre, til etterretning den beslutninga som er tatt. Vi er også opptatt av å sikre at framdriften for fullskalaanlegget fortsatt skal stå fast, og det gjør den. Det skal ikke være tvil om at Regjeringa holder fullt trykk på denne saka videre. Vi fra SVs side ser jo også at det er voldsomt å skulle bruke 3 milliarder kr for maks fem driftsår. Vi vil likevel understreke at fangst og lagring av CO₂ vil bli en dyr affære, og Regjeringa har vist at den er villig til å betale for den affæren, men pengene må jo sjølsagt også brukes på en fornuftig måte. Samtidig vil jeg si at vi vil gå inn i alle sider ved saka, for å få klarhet i de delene som vi ikke har hatt mulighet og tid til å sette oss inn i foreløpig.

Til representanten Tord Lien vil jeg si, som jeg også sa i mitt hovedinnlegg, at det er positivt at BP har lagt til rette ved at hele prosessanlegget er elektrifisert. Det vil i framtida gi muligheter til å erstatte gassturbinene. Vi er også fornøyd med at rettshaverne i Skarv pålegges å gjennomføre et program som skal tilrettelegge for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip. Dette er noe som Regjeringa kommer til å følge nøye opp.

Til slutt en liten visitt til Ivar Kristiansen, som hadde en skarpere tone tilbake enn jeg i og for seg hadde til ham. Det tar jeg egentlig som et tegn på at jeg traff ham på et ømt punkt. Jeg mener at Høyre taler med to tunger i klimasaka. Utad framstår partiet som om de har sett lyset, at de virkelig har begynt å være et foregangsparti når det gjelder klima. Mens hvis vi går inn og ser i f.eks. oljepolitikken – og særlig på historien til Høyre, den nære historien, og en del av merknadene som er i forhold til statsbudsjettene – er det ganske tydelig at det ville ha vært bygd en del gasskraftverk uten CO₂-rensing hvis det hadde vært opp til Høyre, og at elektrifisering ikke er så viktig for partiet likevel. Når det gjelder f.eks. Snøhvit, er det jo slik, som statsråd Haga sa, at dette er et gasskraftverk som slipper ut 1 million tonn CO₂ pr. år, noe som representanten Ivar Kristiansen framstod som bekymra for, da han hadde en replikk i stad. Jeg kan heller ikke se at Venstre helt kan fraskrive seg dette ansvaret, sjøl om de febrilsk forsøker å få det til i dag.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:14:36]: Først: Jeg synes det er litt rart å få en sånn debatt mellom Høyre og SV, som i denne saken fører nøyaktig den samme politikken, men som begge – spesielt SV – prøver å fraskrive seg innholdet i. Nok om det.

Jeg vil tilbake til statsråden, og til at en stortingsmelding tar for mye tid. Ok, jeg krever ikke en stortingsmelding. Legg fram en tiltaksplan! Det burde det vel ta mindre tid å legge fram. Eller gjør som statsråd Enoksen og

legg fram en stortingsmelding på fire sider, slik han gjorde når det gjelder fornybar energi. Det burde det ikke ta for lang tid å utarbeide.

Poenget her er ikke nødvendigvis kun Kårstø og Mongstad. Poenget er å ha en forutsigbar politikk, slik at alle aktører som kunne tenkt seg å bygge et gasskraftverk, et kullkraftverk eller noe annet som slipper ut CO₂, på forhånd ville visst hva slags politikk de har å forholde seg til. Da ville vi ikke fått en slik sak til sak-politikk, der Regjeringa er veldig ambisiøs, men så får vi stadig utsettelse, slik vi har opplevd på samtlige av de prosjektene som Regjeringa holder på med. Det er spesielt viktig, siden statsråden selv har sagt at nye gasskraftverk øg i Midt-Norge skal ha CO₂-rensing ved oppstart. utfordringen er enorm!

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad begrenset til 1 minutt.

Ivar Kristiansen (H) [14:16:03]: Høyre forholdt seg til Regjeringens anbefalinger i denne saken som berører Skarv-utbyggingen.

Statsråden har jo selv i dag gjort det klart når det gjelder spørsmålet om elektrifisering, at det ikke er på plass nødvendige teknologiske løsninger som muliggjør dette. Det forholder vi oss til. Det merkelige i dagens debatt er at SV argumenterer sterkt imot dette, men velger å stemme for.

Så sier representanten Thorkildsen at Høyre ikke tar det så nøye med elektrifisering. Jo, vi gjør det! Vi jobber hver dag i Stortinget for å få på plass løsninger for ny fornybar energi i Norge som er bedre enn Europas nest dårligste. Skulle vi lytte til SV i disse spørsmålene, skulle vi altså bare elektrifisere sokkelen og gjøre oss enda mer avhengige av import av energi, enda mer avhengige av import av kullkraft, altså den mest forurensende energi som finnes. Det er en politikk som Høyre advarer mot.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1612)

S a k n r . 7

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2007 m.m. under Olje- og energi-departementet (Innst. S. nr. 92 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 21 (2007-2008))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1612)

S a k n r . 8

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Børge Brende, Harald Victor Hove, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve om strategi for bygging av kraftlinjer (Innst. S. nr. 86 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:9 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Terje Aasland (A) [14:18:43] (ordfører for saken): I Dokument nr. 8:9 ønsker forslagsstillerne å få en egen sak til Stortinget hvor intensjonen er å øke lokal kraftproduksjon, for så å redusere behovet for store naturinngrep ved høyspentledninger og i tillegg få fram alternative løsninger med kabling og sjøkabel i spesielt utsatte områder.

Komiteen deler forslagsstillerens oppfatning om at framføring av store høyspentlinjer kan medføre konflikt, både når det gjelder miljø, estetikk og det visuelle uttrykk. Det er vel slik at det ikke bare kan, men faktisk medfører konflikt med slik linjeframføring. Derfor er det allerede igangsatt et arbeid fra statsrådets side, hvor målet er å redusere konfliktnivået på det området. Dette ble varslet i brev fra statsråden til komiteen den 26. november. Jeg vil legge til at dette er et meget viktig strategiarbeid, som kommer til å avveie mange flere problemstillinger enn det forslagsstillerne i utgangspunktet peker på. Komiteens flertall imøteser derfor at det arbeid som nå gjøres, legges fram for Stortinget til behandling.

Forslaget har et hovedproblem, og det er at forslagsstillerne gjennom forslaget framsetter en svært risikofylt stadfestelse om at man ønsker å øke lokal kraftproduksjon, for så å hindre behovet for utbygging av høyspentlinjer.

For det første: For å problematisere litt rundt dette kan man si at forsyningssikkerheten er avhengig av en bedre overføringskapasitet mellom ulike regioner i landet og mot utlandet.

For det andre er det ikke helt uproblematisk at man må bygge ut linjekapasitet for å få ny kraft inn i markedet. I for mange eksempler hindres ny kraftproduksjon på grunn av for dårlig linjekapasitet.

For det tredje er altså linjekapasitet helt vesentlig i forhold til fleksibilitet knyttet opp mot utnyttelse av både eksisterende og ny kraftproduksjon, samtidig som det også er knyttet opp mot en variabel i forbruket.

Konklusjonen er derfor, etter mitt skjønn, at forslagsstillerens intensjon vanskelig lar seg gjennomføre, selv om vi godt kunne tenke oss en teknologi som sikret overføring av store mengder kraft trådløst. Men vi er ikke akkurat der nå, og det må vi ta hensyn til.

Et fjerde element er nok den realiteten at ny kraftproduksjon også vil ha betydelig innvirkning på naturen. Ny fornybar energi er etter mitt skjønn, med unntak av bioenergi, av en slik karakter at naturinngrepene ikke vil være helt ubetydelige, og heller ikke uten diskusjon. I en slik sammenheng vil nok naturinngripens retorikk bli

valgt av både dem som var mot utbygging av f.eks. vindmøller, og av dem som var mot utbygging av kraftledninger. Hvem som har feil, og hvem som har rett i et slikt spørsmål, er en vanskelig problemstilling, som statsråden og Regjeringen nå jobber med.

Men forsyningssikkerhet er først og fremst kritisk sett i sammenheng med linjekapasitet og linjekvalitet, men det handler selvfølgelig også om produksjonskapasitet og forbruk. At man i noen helt spesielle tilfeller kunne tenkes å få et redusert behov for nye kraftlinjer ved å bygge ut ny kraft, skal jeg ikke avvise. Vi vil forhåpentligvis få på plass en ordning med grønne sertifikater og utløse ny kraftproduksjon i et større omfang enn det vi har sett fram til i dag. Da vil jo akkurat den problemstillingen være relevant. Da tror jeg det er helt avgjørende for å lykkes at en faktisk har tilstrekkelig linjekapasitet, noe som jo forslaget egentlig ønsker å begrense.

Det siste temaet jeg ønsker å bringe fram som et problemområde i forhold til forslaget intensjoner og mål, er jo at en da vil begrense markedets muligheter for å virke. Hvis en ikke har tilstrekkelig utbygd ledningsnett i Norge, vil en få innestengt kraft, med den følge at prisvariasjonene vil bli ganske store, og jeg tror også til dels dramatiske, dersom en ikke sørger for at ny kraftproduksjon følges opp med økt overføringskapasitet.

På denne bakgrunn kan flertallet ikke slutte seg til forslaget som fremmes i Dokument nr. 8:9 for 2007-2008. Flertallet innstiller derfor på at forslaget vedlegges protokollen. Jeg håper at et samlet storting faktisk gjennom denne debatten kan innse problemstillingene i forslaget, og støtte den flertallsinnstillingen som foreligger.

Torbjørn Andersen (FrP) [14:23:56]: Jeg vil innlede med å få si at fra rundt 1950 og fram til 1990 førte Norge trolig verdens mest aktive kraftpolitikk. På hele 1960-, 1970- og 1980-tallet var det svært få andre land som bygde ut så mye ny vannkraftproduksjon som nettopp Norge. Selv i dag er altså Norge verdens sjetteste produsent av fornybar vannkraft. Også da Norge som det første landet i Europa i 1990 vedtok å deregulere kraftmarkedet, ledet Norge an internasjonalt og banet vei for den nye tids kraftpolitikk basert på liberalisering og marked.

Den omfattende dereguleringen av norsk kraftsektor i 1990 både var og forblir riktig, etter mitt syn, men dereguleringen av kraftsektoren har hatt en meget vesentlig svakhet ved seg, nemlig mangel på utbygging av ny kapasitet. Manglende kraftutbygging siden dereguleringen i 1990 i Norge har mange ulike forklaringer, som det får for lang tid å komme inn på her nå, men Fremskrittspartiet har kontinuerlig i løpet av de siste 10–15 årene tatt til orde for en mer aktiv kraftpolitikk. Fremskrittspartiet har stadig påpekt behovet for ny kraftutbygging i Norge, men dessverre uten å ha fått gehør fra de andre partiene på Stortinget for dette syn. Fraværet av en aktiv kraftpolitikk etter dereguleringen i 1990 har resultert i en stadig større ubalanse mellom kraftforbruk og kraftproduksjon. Dette har gitt en strammere kraftbalanse og en betydelig svekket forsyningssikkerhet. Resultatet av 10–15 år med

slumrende norsk kraftpolitikk ser vi klart i dag, for i dag er Norge ikke lenger selvforsynt med strøm selv i et såkalt normalår for nedbør, men landet er altså blitt helt avhengig av å importere strøm fra utlandet. Det er også slik at i hele sju av de elleve siste årene har Norge vært nettoimportør av strøm fra danske og svenske kull- og kjernekraftverk.

Det norske kraftforbruket har økt med hele 20 TWh i 15-årsperioden fra 1990 til 2005, fra ca. 106 TWh i 1990 til 126 TWh i 2005, mens utbyggingen av ny kapasitet bare har vært på rundt 4–5 TWh i samme periode. Skulle kraftutbyggingen holdt tritt med økningen i kraftforbruket, måtte vi ha bygd ut rundt 30 nye Alta-kraftverk i løpet av de siste 15 årene, mens vi altså bare har bygd ut kapasitet tilsvarende sju–åtte Alta-kraftverk. Det norske kraftunderskuddet blir også vanskeligere å håndtere fordi kraftforbruket har økt ulikt i regionene. Dermed er sentralnettets betydning blitt stadig viktigere for kraftflyten fra regioner med kraftoverskudd til regioner med kraftunderskudd.

Fremskrittspartiet mener det er viktig med et meget godt utbygd sentralnett, regionalnett og lokalnett for distribusjon av elektrisk energi i Norge, men rent systemmessig – og det er mye av poenget med forslaget her – er det en klar fordel med best mulig regional kraftbalanse, for å slippe unødvendig store transportvolum av strøm over lange avstander mellom regionene.

I dag er leveringssikkerhet for elektrisk energi en svært kritisk infrastruktur i vårt moderne samfunn. Det moderne samfunn er blitt svært sårbart for selv korte perioder med avbrudd i strømforsyningen. Samtidig er også toleransen for strømavbrudd i dag blitt svært lav, både i næringsliv og hos private husholdninger.

Avslutningsvis vil Fremskrittspartiet si at det er uheldig at Norge som en av verdens største energinasjoner kanskje skal forbli avhengig av å måtte være permanent importør av atom- og kullkraft for framtiden. Derfor ønsker altså Fremskrittspartiet en ny norsk kraftpolitikk som tillater ny vannkraftutbygging i Norge i en skala som ikke bare gjør landet selvforsynt i et normalår, men som også er robust nok til å takle år med lite nedbør.

Jeg ønsker med dette å ta opp det forslaget som Fremskrittspartiet er medforlagsstiller til.

E i r i n F a l d e t hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [14:29:22]: Dagens debatt om kraftlinjer versus kabling utfordrer oss på tilvante løsninger i energisektoren, som stammer fra en tid da elforsyning generelt sett var et særdeles framtidrettet gode og kraftlinjer var en selvsagt del av dette bildet. Det symboliserte vekst og velstand og ikke minst arbeidsplasser.

Ute i Distrikts-Norge, hvor kraften ble skapt, var kraftlinjene akseptert av befolkningen, fordi det førte til synlig velstandsutvikling. I dag er situasjonen en annen. Kraft-

linjene er planlagt gjennom sårbare områder for å gi økonomisk vekst langt borte. Som alt annet i vår tid endres også oppfatningen av verdifulle landskapsrom, som kan bety vekst i en voksende reiselivsnæring som gir mer positiv lokal virkning.

Norge – og særlig Vestlandet – har noen av de flotteste naturområder i verden. Hvert år kommer hundre tusenvis av turister hit for å beundre våre fjorder og fjell. To områder, Nærøyfjorden og Geirangerfjorden, er begge innlemmet i FNs eksklusive verdensarvliste. Så Norges fjordlandskap har derfor både nasjonal og internasjonal interesse. Dette gir et særlig ansvar for hvordan vi forvalter denne naturarven.

Planen om omfattende utbygging av kraftnettet for å sikre kraftforsyningen rundt Bergen og i Midt-Norge har derfor møtt massiv motstand fra turistnæring, lokalbefolkning, friluftsutøvere, hytteeiere og naturvernere. Denne motstanden må vi ta på alvor. Det er derfor viktig å finne en fornuftig avveining mellom behovet for å sikre kraftforsyningen og det å ta vare på vår unike naturarv.

Viktige avveininger er trasévalg, kabel i jorden eller på sjøbunnen framfor høyspentmaster oppå bakken. Men også valg av lokalisering av kraftproduksjon som kan begrense behovet for kraftoverføring, er en viktig del av bildet. Det kan også være at storsamfunnet må betale noe mer for kraftoverføring, kanskje særlig gjennom vakre og sårbare områder for å ta vare på denne naturarven.

Når man ser på totalkostnadene for et prosjekt, er det viktig at også kostnadene i forhold til miljø og natur tas med. Det framgår av merknadene at det er bred enighet om at Stortinget må få diskutere ulike strategier for hvordan vi kan forene behovet for en sikker kraftforsyning med det å ta vare på disse naturverdiene.

Jeg opplever at det er bred støtte til intensjonene bak Høyres forslag om å be Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme sak for Stortinget. Riktignok vil ikke selve representantforslaget få flertall, siden regjeringspartiene ikke vil stemme for det, men jeg opplever likevel at det gjennom de nevnte merknader er en enstemmig tilslutning til intensjonen bak forslaget. Tar jeg feil her, regner jeg med at representanter for regjeringspartiene eller statsråden sier tydelig fra i dagens debatt. Det er mange, også i regjeringspartiene ute i landet, som forventer klar tale.

Olje- og energiministeren skriver i brev til komiteen at departementet arbeider med en strategi for hvordan det kan tas sterkere hensyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn når forsterkninger i kraftnettet planlegges. Det er Høyre glad for, og vi ser fram til at statsråden kommer tilbake til Stortinget med en sak. Den problematisering som saksordføreren gav seg inn på, syns jeg hører hjemme i den debatten vi da får.

I Høyre vil vi peke på potensialet for lokal eller regional kraftproduksjon. Behovet for kraftlinjer mellom ulike landsdeler kunne blitt betydelig redusert dersom flere prosjekter for lokal kraftproduksjon hadde blitt realisert. Eksempler på slike prosjekter er:

- Industrikraft Møres planer om et gasskraftverk ved Hustad Marmor

– StatoilHydros planlagte gasskraftverk på Tjeldbergodden, som har fått konsesjon, men hvor de mangler utslippstillatelse

– BKKs planer for et nytt gasskraftverk på Mongstad

Og det gjelder alle de små og store prosjektene innenfor fornybar energi, enten vann eller vindkraft, som hittil ikke har blitt realisert på grunn av for dårlige støtteordninger eller rett og slett tungvint offentlig saksbehandling.

Statnett peker jo selv på at det er bedre med økt lokal produksjon enn å løse forsynings situasjonen bare med å øke overføringen av kraft fra andre deler av landet.

En strategi for en sikker kraftforsyning til alle deler av landet må derfor også komme inn på hvordan vi legger til rette for å møte vårt energibehov gjennom økt kraftproduksjon.

Ta Høyres oppfordring om å utvikle et nytt regime som i større grad ser samfunnsøkonomi og nytte-kost for alle aktørene i et bredt perspektiv. Det er på høy tid med en fornying, og vi ser fram til at Stortinget får bidra til dette gjennom en stortingsmelding om temaet så snart som mulig.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:34:44]: I SV er vi glade for at det er igangsatt et strategiarbeid som skal ta sterkere hensyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn i forbindelse med bygging av store høyspentlinjer.

Jeg kommer ganske nylig fra helse- og omsorgskomiteen, hvor jeg satt som medlem i to år. Der var også helseperspektivet knyttet til høyspentlinjer et viktig tema, for få vil bo rett under en høyspentlinje.

Jeg vil også trekke fram et perspektiv i tillegg til alle disse, nemlig sårbarhetsperspektivet. I en kronikk i Bergens Tidende av Tor Håkon Inderberg og Per Ove Eikeland, som er forskere ved Fridtjof Nansens Institutt, påpeker de at sårbarheten knyttet til kommende klimaendringer må inn i debatten om kabling.

Klimascenarioene utviklet for Norge indikerer at vi vil få et villere, våtere og varmere klima. Dette vil føre til økt belastning på luftledninger, med fare for langvarige strømavbrudd, som vi har sett eksempler på flere steder. Forskerne påpeker at klimascenarioene indikerer en økende frekvens av hendelser som kan påvirke luftledningene – ising på luftledninger som følge av kombinasjonen av økt nedbør og temperaturstigning, nedblåste ledninger som følge av økt styrke og retning på vinden, trefall og erosjon. Dette vil innebære store kostnader, som også må tas med i dette regnskapet.

Det er viktig å bedre forsynings sikkerheten, og dette arbeider Regjeringa med. Dette er også viktig for å dempe konfliktnivået i kommende konsesjonssaker for linjeutbygging. De siste tiåra har det vært investert for lite i et godt og sikkert overføringsnett i Norge. Vi må få opp investeringsnivået i nettet. Dette gir oss utfordringer som bl.a. gir seg uttrykk i store folkelige mobiliseringer. Folk er glad i urørt natur, og de er opptatt av å sikre verdier som det ikke umiddelbart går an å sette en prislapp på. Det er bra. I tillegg er de opptatt av f.eks. potensialet for grønt reiseliv, som er en næring i vekst, og som vi må bygge opp om.

Til slutt vil jeg påpeke at kabling ikke alltid vil være det mest miljøvennlige alternativet. Kabling kan også ha miljøkonsekvenser, men der kabling er det mest miljøvennlige alternativet etter en kost-nytte-betraktning, er det SVs mening at det bør skje. Jeg tror at det vil skje i større grad enn det som har vært tilfellet hittil i Norge.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:37:32]: Norge står overfor store utfordringer i årene framover for å dekke opp et økende kraftunderskudd i enkelte deler av landet. Spesielt i Midt-Norge og i Bergensregionen er kraftproduksjonen mindre enn behovet. Årsaken til dette er i hovedsak økt aktivitet innen offshore- og kystbasert industri, men det skyldes også et stadig økende strømforbruk i husholdningene.

Lite kraft stiller krav til økt lokal kraftproduksjon samt økt utbygging av overføringsnettet, noe som reiser en rekke problemstillinger, som også saksordføreren var inne på. Kristelig Folkeparti er likevel glad for at Høyre adresserer disse problemstillingene i det foreliggende representantforslaget.

Etter mange år med liten eller ingen utbygging av kraftnettet, er behovet for å øke kapasiteten for overføring av kraft mellom landsdelene stort. Statnett planlegger flere store utbyggingsprosjekter de nærmeste årene. Prosjektene er nødvendige for å bedre forsynings sikkerheten, men flere av prosjektene skaper store konflikter med lokalbefolkningen på grunn av de store naturinngrepene de vil medføre. Kraftkabler i luftspenn planlegges utbygd i flere unike områder med store natur- og miljøverdier, bl.a. langs Hardangerfjorden, i Setesdal og gjennom Sunnmørsalpen. Den planlagte kraftlinjen gjennom Hardanger vil føre til store naturinngrep i Eidfjord, Ulvik, Granvin, Kvam og Samnanger. Befolkningen i dette området har gått sterkt ut mot planene i form av folkeaksjonen «Stopp kraftlinja».

Det har også vært stor folkelig motstand mot den planlagte overføringslinjen mellom Ørskog kommune på Sunnmøre og Fardal i Sogn. Kraftlinjen er planlagt i nærheten av Geirangerfjorden, som, sammen med Nærøyfjorden, ble tatt opp på UNESCOs verdensarvliste i 2005. Bygging av en kraftlinje i området kan i verste fall medføre at Geiranger mister plassen på verdensarvlisten.

I Setesdal er det også stor folkelig motstand mot en planlagt kraftledning i luftspenn fra Skåreheia i Birkenes kommune til Holen kraftverk i Bykle kommune. Traseen er vel 100 km lang. Lokalpolitikere mener at villreinen vil bli skadelidende, og at store naturherligheter går tapt om Statnett får lov til å legge en gigantisk 420 kV høyspentledning langs Setesdals landskapsvernområde.

Alternativet til de planlagte kraftlinjene i luftspenn i disse sakene er jordkabel eller sjøkabel. Kristelig Folkeparti ønsker en endring av dagens politikk, slik at miljøet tillegges større vekt når kabelalternativ velges. Jord- og sjøkabel må i større grad velges når dette kan redusere belastningen på naturmiljøet i forhold til linjer framført i luftspenn, også om det medfører økte kostnader.

Med det store antallet omstridte kraftlinjeprosjekter vi er vitne til, er det på høy tid at Stortinget på nytt får ta en debatt om utbyggingen av kraftnettet her i landet.

Mangel på kraft kan imidlertid ikke løses utelukkende gjennom økt utbygging av overføringsnett. Vi er også nødt til å øke kraftproduksjonen lokalt. Norge har fram til i dag vært tilnærmet selvforsynt med ren elektrisk kraft gjennom storstilt satsing på vannkraft, men vi vet at Jens Stoltenberg har annonsert at epoken for de store vannkraftutbyggingene er over, noe Kristelig Folkeparti er glad for. Derfor må vi i framtiden satse på økt kraftproduksjon fra andre fornybare energikilder.

Norge har et enormt potensial når det gjelder fornybar energi. Dette må vi bruke. Derfor er det viktig å få på plass grønne sertifikater, men det er også viktig at vi får på plass en midlertidig ordning før de grønne sertifikatene er i boks, hvis vi skulle få et forhandlingsresultat med svenskene som tilsier det.

Til slutt vil jeg understreke at vi har et stort potensial for energisparing i Norge. Vi bruker mye mer kraft enn andre land som vi kan sammenlikne oss med. Naturvernforbundet har lagt fram en rapport som viser at Norge vil kunne frigjøre 10 pst. av energiforbruket ved å redusere forbruket. Der har vi en stor jobb å gjøre.

Erling Sande (Sp) [14:42:58]: Utbygging av kraftlinjer, som er ein viktig del av dette representantforslaget, berører tre viktige felt for Senterpartiet: forsyningstryggleik, miljø- og naturvern og lokalsamfunn. Derfor meiner vi at det fortener ei grundig og god handsaming.

I Senterpartiet er vi opptekne av å ha ei sikker kraftforsyning i heile landet. Vi er opptekne av at innbyggjarar og industri skal ha tilstrekkeleg med kraft, og at produksjonen av fornybar kraft skal auke. Ei betre kraftutveksling mellom ulike delar av landet er på denne bakgrunnen nødvendig. Mykje av denne utfordringa har Regjeringa allereie teke fatt i: Satsinga på energiomlegging gjennom Enova er nærare dobla samanlikna med i fjor, grunnfondet er styrkt, satsinga på fornybare energikjelder er i gang, planlegging av eit nytt linjenett er òg i gang, og forhandlingane med svenskane om grønne sertifikat er tekne opp igjen.

Eit godt utbygd linjenett er nødvendig for at fleire av prosjekta for produksjon av fornybar energi kan realisast. Det er viktig og nødvendig for å ha tilstrekkeleg fleksibilitet og forsyningstryggleik i heile landet, men vi må sjå dette behovet i høve til naturomsyn, for store inngrep i naturen er ikkje berre ei utfordring for reiselivet, som tidlegare nemnt her, men òg for dei lokalsamfunna som får desse inngrepa tett innpå seg. Både kabling under jord, kabling på sjøbotnen og kraftlinjer i høgspektimeter medfører naturinngrep. Traseane må byggjast så skånsomt som mogleg, og val av trasear må ta omsyn til både naturinngrep og estetikk. Kabling må vurderast i dei enkelte tilfella, og det er verd å minne dei ivrigaste kablingsentusiastane på at alternativet med kabling på land ofte er noko av det som gjev dei største varige naturinngrepa.

Så er det slik at det er nokre regionar og lokalsamfunn som i større grad enn andre sit igjen med ulempe for den resten av landet skal få fordelane av eit godt utbygd overføringsnett. Saka har – og med god grunn – skapt betydeleg engasjement lokalt, og statsråden har varsla at ho vur-

derer om det må innførast ordningar for å kompensere for ulempe. Senterpartiet meiner at dette i lag med kabling på enkelte strekningar, fjerning av eksisterande linjenett og avbøtande tiltak i traseane må vere sentralt når denne utbygginga skjer.

I Senterpartiet er vi tilfredse med at vi får nye sjansar til å drøfte desse problemstillingane når Regjeringa legg saka fram for Stortinget på eigna måte.

Gunnar Kvassheim (V) [14:45:51] (komiteens leder): Representantforslaget som vi i dag diskuterer, omhandler viktige problemstillinger, spørsmålet om lokal energiproduksjon og bygging av kraftlinjer, som har vært diskutert i Stortinget ved flere anledninger. Jeg er usikker på om den behandlingen som sluttføres ved dagens debatt, har brakt fram noe nytt, eller om det er tale om et saksfelt hvor vi har å gjøre med oppholdende strid. Vi får vente og se hva som er realitetene. Men det framstår i alle fall klarere og klarere at Norge er en sinke når det gjelder utbygging av fornybar energi, og ikke på noen måte har gjort seg bruk av det potensialet som er tilgjengelig. Dette skyldes et dårlig støttesystem. Det er et resultat av at en valgte vekk et grønt sertifikatsamarbeid med Sverige. Det er bra at en nå igjen har kommet i forhandlinger om dette med sikte på å få på plass et slikt system.

Det er åpenbart at større lokal kraftproduksjon ville redusert og påvirket behovet for overføringslinjer. Men uansett vil det være bruk for nye linjer, og det er behov for en debatt om hvilke hensyn som skal tillegges vekt når en velger linjetrasé for disse kabelprosjektene. Venstre er helt klar på at vi må tillegge miljøhensyn større vekt enn tidligere, og at det i en del tilfeller må tillegges avgjørende vekt, slik at en velger andre løsninger enn det en vil gjøre med dagens retningslinjer. Vi mener at strekningen fra Sima til Samnanger i Hardanger er et eksempel på en strekning hvor det vil være så konfliktfylt å framføre kraftlinjer langs fjorden at alternativet med sjøkabel bør velges.

Det haster med å få på plass en ny politikk på dette området, og Stortinget burde ha fått seg forelagt en sak i løpet av våren hvor Regjeringen redegjorde for sitt syn. Regjeringen har bebudet en justert strategi med økt vekt på miljøet når det skal bygges kraftlinjer, og det gjenstår å se om denne nye strategien også blir ny praktisk politikk. Det får vi kanskje svar på når det skal tas en avgjørelse om trasévalg langs eller i Hardangerfjorden.

Jeg registrerer at statsråden i ulike sammenhenger har bebudet en mulig kompensasjonsordning for kommuner som berøres av linjeutbygging som gir store ulemper, altså at en ser for seg at en skal betale for de ulempe som trasévalg og linjeframføring representerer. Jeg vil ikke utelukke at en slik kompensasjonsordning kan være et riktig og viktig virkemiddel som kan brukes i noen sammenhenger. Men jeg håper ikke at det er det som blir det praktiske resultatet av den nye strategien som Regjeringen sier en vil komme fram til. Det finnes strekninger der ulempe er så store ved å framføre kraftlinjer i luften at en ikke kan kompensere seg bort fra dem. Jeg håper Stortinget snarlig får en avklaring av Regjeringens politikk her, og at

vi får en ny strategi som også gir en ny politikk som innebærer at sjøkabel og jordkabel blir valgt i større utstrekning enn så langt.

Statsråd Åslaug Haga [14:49:45]: Dokument nr. 8-forslaget som vi har til behandling, tar opp viktige problemstillinger.

Å ha et sikkert og godt strømmnett i alle deler av landet er en viktig samfunnsoppgave. Det er behov for å bygge nye kraftledninger og ruste opp eldre etter en del år med lav aktivitet innen nettinvesteringer. I nettutviklingsplanen for sentralnettet skisserer Statnett investeringer for de kommende ti år på om lag 16 milliarder kr. Dette vil innebære en høy planleggings- og investeringsaktivitet i alle deler av landet.

En av de store utfordringene for kraftsystemet i åra framover er knyttet til veksten i forbruk av elektrisitet i petroleumsnæringa. Å forsyne petroleumssektoren med kraft fra land er positivt i klimasammenheng, men øker presset i kraftsystemet. De store forbruksøkningene som har vært, og forventes framover, er i stor grad rettet mot noen få områder der verken nettet eller produksjonskapasiteten i utgangspunktet er dimensjonert for store forbruksøkninger i løpet av kort tid. Mangelen på overføringskapasitet har medført at sårbarheten for svikt i nedbøren har økt, samtidig som samfunnets avhengighet av elektrisitet også har økt. Slik kan vi ganske enkelt ikke ha det framover.

Store regionale forbruksøkninger kan dekkes opp ved økt produksjon, energieffektivisering eller investeringer i nett og derved import fra andre områder. Svært ofte vil den beste løsningen for kraftsystemet og samfunnet være en kombinasjon av disse tiltakene. Sjøl om økt lokal produksjon i noen tilfeller kan redusere behovet for nye kraftledninger, er det ikke alltid slik. I flere regioner er situasjonen nå at nettkapasiteten er en begrensning på utbygging av ny produksjon.

Produksjonsselskaper i Norge er ikke pålagt det samme ansvaret for å fremme en samfunnsøkonomisk drift og utvikling som det Statnett er for sentralnettet. På tross av Regjeringas satsing på å fremme økt produksjon av energi, har vi derfor likevel en koordineringsutfordring mellom utviklinga i nett og produksjon. Dette ble trukket fram av flere grupper under arbeidet med evalueringen av energiloven og er et tema som Olje- og energidepartementet vil jobbe videre med i den nærmeste tida. Et tiltak som allerede er igangsatt, er at NVE styrker sin koordinerings- og konsesjonsbehandling av prosjekter innen nett og produksjon. Dette gir seg bl.a. uttrykk i folkemøter rundt omkring i landet hvor man diskuterer ulike sider ved denne problemstillinga, noe som blir møtt med begeistring rundt omkring.

Regjeringa har som kjent et ambisiøst mål om 30 TWh ny fornybar energiproduksjon og energieffektivisering innen 2016. Derfor styrker vi Enova til de grader vi nå gjør. Enova vil ha vel 1,4 milliarder kr til disposisjon i 2008. Vi styrker også saksbehandlingsskapasiteten i NVE. De konsentrerer seg spesielt om de mest sårbare områdene, som Midt-Norge.

Regjeringa fremmet høsten 2006 forslag om en egen støtteordning for fornybar el. Den er nå til behandling i ESA. Vi håper på å få en rask godkjenning. For øvrig er det, som mange i salen her allerede har pekt på, nye samtaler på gang med svenskene om grønne sertifikater. Vi ser fram til fortsatte drøftinger med svenskene, og håper sjølsagt at vi skal nå i mål med det.

Olje- og energidepartementet har, som jeg allerede har nevnt, flere større utredninger på gang som er klart relatert til temaene som representantene nevner i Dokument nr. 8-forslaget. For det første: Stortinget har bedt Regjeringa om å legge fram ei brei vurdering av incentivene for økt miljøvennlig utbygging av vannkraft og annen fornybar energi i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2008. Det skal vi sjølsagt følge opp. Jeg har tidligere varslet at jeg vil orientere Stortinget på egnet måte om strategien for økt hensyn til miljøestetikk og lokalsamfunn ved planlegging av kraftledninger når denne er ferdig utredet. Denne strategien inkluderer bl.a. økt fokusering på å redusere den totale belastninga regioner påføres av kraftledninger, og en styrket innsats innenfor utredninger om avbøtende tiltak.

Videre: Siden det ved bygging av kraftledninger kan være en betydelig skjevfordeling av fordeler og ulemper mellom ulike regioner og lokalsamfunn, vurderer jeg også om det bør innføres en ordning for å kompensere kommuner som i betydelig grad blir negativt berørt ved utbygging av store kraftledninger. Dette krever eventuelt en endring i energiloven og vil eventuelt – hvis jeg fremmer det – bli forelagt Stortinget som egen sak.

I tida framover skal vi også, som kjent, gå gjennom energiloven, og vi kommer tilbake til mange sider ved nett og produksjon i den forbindelse. Stortinget får med andre ord en rekke anledninger til å ta debatten framover, og jeg ser fram til disse viktige diskusjonene knyttet både til nett og til økt produksjon samt sammenhengene mellom dem.

Presidenten: Det blir adgang til replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [14:55:27]: Det er slik at Norge er i en underskuddssituasjon når det gjelder elektrisk energi. De fleste år er vi netto importør. Det er hovedsakelig atomenergi og strøm som er produsert ved kullkraftverk, som vi ikke vil ha i Norge.

Så er det slik her i Norge at vi fortsatt har et uutnyttet potensial når det gjelder vannkraft, som kan være 20, 30, kanskje 40 TWh. Ville det ikke være bedre om Regjeringa satte i gang en prosess, slik at vi kunne ta i bruk noe av det gjenværende vannkraftpotensialet som fortsatt finnes i Norge, slik at Norge ble uavhengig av nesten hvert eneste år å importere kullkraft og atomkraft – altså forurensende kraft – fra fortrinnsvis Sverige og Danmark? Statsråden bør ha en mening om ikke det er et godt forslag. Fremskrittspartiet mener det er veien å gå. Hva mener Regjeringen om det?

Statsråd Åslaug Haga [14:56:33]: Representanten Andersen har helt rett i at vi har utfordringer i kraftforsyninga i Norge. Det er viktig å angripe den utfordringen fra

flere perspektiver. Det er et faktum at vi sløser med energi i Norge. Vi trenger definitivt å jobbe mer med energieffektivisering, og potensialet er stort med relativt enkle virkemidler.

Så er vi avhengige av å få opp økt produksjon, og der jobber vi med ulike strategier. Gasskraft med CO₂-håndtering er en av dem. Så ligger det en stor utfordring i å få opp mer fornybar energi. Der håper vi at de grønne sertifikatene skal hjelpe oss med det, hvis ikke må vi ha en forbedret elstøtteordning. I denne sammenhengen er utviklingen av småkraft viktig. Ellers på vannkraftsiden tror jeg det meste vi kan hente ut, er knyttet til opprusting av eksisterende verk. De store vannkraftutbyggings tid er forbi, som kjent.

Øyvind Halleraker (H) [14:57:50]: Jeg har fulgt denne saken nøye over lengre tid. Jeg tror jeg tør si at den fikk fornyet oppmerksomhet etter et møte i Hardanger som fokuserte på den nye, skjemmende kraftlinjen mellom Sima og Samnanger. På det møtet lovte vi i Høyre å reise debatten i Stortinget gjennom en interpellasjon og senere gjennom dagens representantforslag.

Den forrige senterpartistatsråden var, for å si det forsiktig, lite villig til å foreta seg noe særlig konkret i saken. Jeg registrerer en annen tone fra nåværende statsråd, og det syns vi i Høyre er veldig bra. Men jeg har lyst til å høre fra statsråden selv om vi kan forvente en ny politikk på feltet når hun kommer med en sak til Stortinget. Og med all respekt, økonomisk kompensasjon for ødelagt natur er etter vår mening ikke tilstrekkelig ny politikk.

Statsråd Åslaug Haga [14:58:56]: Dette er en sak som opptar meg. Jeg søker frender i Stortinget også på dette området – jeg har dem i regjering fra før.

Jeg var seinest i Sogn og Fjordane på torsdag, ikke minst for å se på hvordan vi skal håndtere ledningsutfordringene der. Jeg skal til Hardanger for å følge opp de spesifikke problemstillingene i det området.

Det har blitt mye fokusering rundt mulig avbøtende tiltak, kompensasjon f.eks. gjennom næringsfond, der man ikke unngår å strekke ledninger – der storsamfunnet har behov som får konsekvenser for småsamfunnene.

La meg understreke at det er det siste svaret vi har. Vi skal lete oss fram til gode løsninger før vi kommer dit at vi må ende opp med næringsfond som kompensasjon. Jeg går inn i dette med maksimal kreativitet, og ønsker en diskusjon omkring det. Jeg opplever også at vi har et apparat bl.a. i NVE som er villig til å ta disse utfordringene sammen med oss.

Gunnar Kvassheim (V) [15:00:20]: I likhet med representanten Halleraker registrerer jeg at den nye olje- og energiministeren har en annen tone enn sin forgjenger i disse spørsmålene når hun møter Stortinget. Jeg skulle gjerne vite om det betyr at det kommer en annen politikk, men jeg velger å tolke det engasjementet som legges for dagen, slik: Det gjør det. Da håper jeg også at kompensasjonen blir et av verktøyene og ikke et hovedspor.

I og med at det bebudes en ny politikk som kan få konsekvenser for det trasévalg som gjøres på strekninger som kan være omstridt, ønsker jeg å høre om statsråden kan forsikre at det ikke vil bli tatt avgjørelser på disse kontroversielle prosjektene før det foreligger en avklaring av Regjeringens politikk, slik at den kan ligge i bunnen når disse sakene skal avgjøres.

Statsråd Åslaug Haga [15:01:12]: Vi har en rekke krevende saker som skal komme til avklaring om ikke altfor lang tid. Her er det kontroverser rundt alle linjer. Det betyr at klagesakene til sjuende og sist kommer på min pult.

Jeg er, og det kan jeg forsikre representanten Kvassheim om, opptatt av at vi skal få fram den nye politikken før vi fatter viktige avgjørelser om disse store, kontroversielle sakene som vi vet kommer. Jeg ser fram til en brei og god diskusjon i Stortinget og håper at jeg kan komme med et diskusjonsgrunnlag så raskt som mulig i løpet av første halvår.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed slutt.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Torbjørn Hansen (H) [15:02:16]: Jeg må si at jeg er godt fornøyd med at det er en samlet energi- og miljøkomite som i innstillingen slutter seg til intensjonen i dette viktige forslaget fra Høyre. Det er positivt at også regjeringspartiene tar inn over seg at store høyspentlinjer vil medføre betydelig konflikt i forhold til miljø, estetikk og visuelle uttrykk.

Når komiteen slår fast at Stortinget må få anledning til en debatt om ulike strategier for kraftframføring, har Høyre langt på vei fått et gjennomslag i denne saken. Dette er et viktig signal. Jeg merker meg også at komiteen entstemmig oppfatter at dagens politikk for kabling er restriktiv og mener at det er på tide at Stortinget på nytt får tatt en debatt om utbygging av kraftnett.

Regjeringspartiene konkluderer med at Regjeringen skal legge fram en sak på egnet måte om dette.

Denne saken bør, som representanten Kvassheim var inne på, komme i god tid før ankesakene i de prosjektene som er omtalt i representantforslaget, blir behandlet av Regjeringen. Noe annet ville vært et ganske klart brudd med de intensjoner som jeg opplever ligger fra komiteen i denne innstillingen.

Høyre er opptatt av forvalteransvaret, og det å ta vare på verdifull natur for kommende generasjoner er en grunnleggende, konservativ verdi. Det er liten tvil om at vårt unike landskap, f.eks. i Hardanger, ikke bare er verdifullt i seg selv, det har også en klar økonomisk verdi, særlig for reiselivsnæringen.

Næringsministeren la i dag fram en reiselivsstrategi. Skal Regjeringen ha troverdighet på dette området, må man være i stand til å se at debatten som vi har her i salen i dag, også er viktig for reiselivsnæringen.

Jeg vil også si at det er et paradoks at NVE setter foten ned når tidligere fylkesordfører i Hordaland, fra Horda-

land Senterparti, vil bygge et lite småkraftverk på gården sin i Granvin. NVE begrunnet dette med følgende formulering, gjentatt i Bergens Tidende den 22. oktober i år:

«Betydningen av landskapsverdier i vestlandsfjordene og spesielt Hardangerfjorden kan knapt overdri- ves».

Slik stoppes altså et lite småkraftverk, som knapt ville vært synlig. Samtidig planlegger Statnett enorme kraftlinjer i luftspenn. Linjene, lokalt omtalt som monsterlinjene, er ca. 40 meter høye og skal dekorere landskapet gjennom Hardangerfjorden fra Sima til Kvam og over Kvamskoen, som er det viktigste rekreasjonsområdet for Bergen.

Jeg synes NVE overdriver i sin kampanje mot kabling, særlig når det gjelder Hardangerfjorden. Riktignok er kabling som løsning noen ganger dyrere enn luftspenn, men det økte kraftbehovet stammer i stor grad fra økt aktivitet i Nordsjøen, og når vi tjener milliarder av kroner på olje- og gassutvinning, bør det også være et samfunnsansvar å overføre kraften på en måte som er forsvarlig i forhold til å forvalte bort unike naturlandskap.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 1614)

S a k n r . 9

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet (Innst. S. nr. 76 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 3 (2007-2008))

Alf Ivar Samuelson (Sp) [15:05:55] (ordfører for saken): Vi skal i dag ratifisere overenskomsten om delelinjen i Varangerfjorden mellom Norge og Russland, som ble undertegnet i Moskva den 11. juli 2007. Dette er et viktig delmål i den 30-årige forhandlingsprosessen mellom Norge og Russland – tidligere Sovjetunionen – for å etablere en full delelinje etter havrettens prinsipper. Det er videre et viktig skritt for å styrke både forutsigbarhet og stabilitet på det politiske, forvaltningsmessige og økonomiske området mellom våre to land. For folk og næringsliv i nord er det videre viktig for bedre å kunne forene landbasert og havbasert virksomhet og bidra til bedre samordning mellom aktiviteter i Barentshavet og i Barentsregionen.

Overenskomsten fastsetter en grenselinje i et kystnært område i og utenfor Varangerfjorden. Grenselinjen, med en lengde på til sammen 73 km, avgrensar sjøterritoriet, de økonomiske soner, kontinentalsokkelen så langt, og de tilstøtende soner mellom Norge og Russland. Den bygger på havrettens regler om maritim avgrensning etter en såkalt forenklet midtlinje trukket mellom veldefinerte punkter.

Drøftelsene mellom Norge og Russland om avgrensning av kontinentalsokkelen i Barentshavet har pågått siden 1970, for 200-milssonens del siden 1984. Fram til nå har drøftelsene i det vesentlige fokusert på området der det er overlapping mellom det norske midtlinjekravet og det russiske sektorkravet i Barentshavet.

Området som det nå er enighet om, ligger nordøst for Varangerfjord-området. Helt siden avgrensingsdrøftelsene startet, har det vært på det rene at også havområdet lenger sør i Barentshavet måtte avgrensas. Det er dette vi nå skal ratifisere. En samlet utenrikskomite har uttrykt at den ser det som viktig at en kommer fram til enighet om den maritime avgrensningen mellom Russland og Norge i Varangerfjord-området. Grenselinjen avklarer hvor langt hver av de to statenes myndighetsutøvelse strekker seg i dette havområdet. Det vil bidra til større forutsigbarhet i regionen, noe som vil ha positiv innvirkning på forvaltningen av ressursene utenfor kysten og utvikling av lang-siktige arbeidsplasser på land.

Videre er det en fordel for stabilitet og samarbeid i regionen at en nå er blitt enig om grenselinje i Varangerfjord-området, og at enigheten er i tråd med Norges posisjoner knyttet til midtlinjen. Utenrikskomiteens medlemmer har også uttrykt at de er enige med Regjeringen, og at denne overenskomsten vil fastholde og styrke det gode naboforholdet mellom Norge og Den russiske føderasjon.

Jeg vil understreke at denne overenskomsten er et positivt element i Regjeringens nordområdesatsing. Det er å håpe at overenskomsten vil bidra positivt til det videre arbeidet for å komme til enighet om avgrensning i den resterende delen av Barentshavet.

Avklaring av delelinje i Barentshavet er avgjørende for framtidig stabilitet. Den overenskomsten som vi nå ratifiserer, befester målet om slik stabilitet og forutsigbarhet, ved at den ikke inneholder bestemmelser om hvor lenge den skal gjelde, eller bestemmelser om oppsigelse. Dermed vil den være i kraft på ubestemt tid. Det bidrar til klarhet og forutsigbarhet. Derfor er det positivt at det nå er kommet til en avklaring om de 73 kilometer som ligger nærmest land. Den resterende delen av den uavklarte maritime grenselinjen mellom Norge og Russland er det eneste gjenstående avgrensningsspørsmålet Norge har.

La meg igjen understreke hvor viktig det er at vi har fått avklart grensen så langt ut i havet i samsvar med folkeretten. Vi har tid til å finne den beste løsningen på det som står igjen. Samtidig er det å håpe at denne overenskomsten kan legge til rette for et videre godt samarbeid mellom våre to land om delelinjespørsmålet og i alle de andre viktige områdene for Norge og nordområdene.

Med dette anbefaler jeg den enstemmige innstillingen fra komiteen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 1614)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 146/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2003/87/EF av 13. oktober 2003 om en ordning for handel med kvoter for klimagassutslipp (kvotdirektivet), samt tilhørende rettsakter (Innst. S. nr. 107 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 26 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Kristiansen (H) [15:12:17] (ordfører for saken): Jeg skal ikke ta noen reprise på debatten som vi hadde her den 19. juni om Ot.prp. nr. 66 for 2006-2007. Likevel er det nødvendig å tilknytte saken noen få tilleggsmerknader. Komiteen slutter seg enstemmig til Regjeringens forslag i forbindelse med kvotedirektivet. Vi følger opp opplegget som ble vedtatt i juni. Vi har fått på plass et kvotehandelssystem som er tilpasset EUs kvotehandelssystem, dog med visse unntak. Det er disse unntakene jeg vil kommentere kort. De andre partiene vil nok redegjøre for sine særstandpunkter, men det er som sagt en enstemmig komite som står bak tilslutningen til det råd som er gitt fra Regjeringens side.

Blant annet er det kommet den tilleggsopplysningen at Stortinget ikke ønsker å sette et tak når det gjelder å benytte seg av de Kyoto-baserte mekanismene. Vi har fått knesatt det resultat at vi bare i inntil 20 pst. av våre kvoter kan anvende disse mekanismene. Det kan man selvfølgelig synes er leit, men det er dog sånn, i rettferdighetens navn, at det er blant de beste av alle lands muligheter til å anvende de samme mekanismene.

Det som det er grunn til å påpeke, og som ikke er positivt, er at Regjeringen har somlet forferdelig i dette spørsmålet. Det er ikke blitt sånn som daværende miljøminister Helen Bjørnøy lovte de berørte, nemlig norsk industri, at de skulle få god tid i høringsprosessen rundt forskriftene. Regjeringen har vært forsinket hele veien, både overfor Stortinget og overfor norsk industri. Ett forhold er at man valgte en annerledes referanseperiode enn det de øvrige EØS- og EU-nasjonene har lagt opp til. At man ikke fulgte EU fullt ut her, tror jeg, etter hvert som norsk industri får kjennskap til hvordan dette kan treffe, kommer til å få mer oppmerksomhet enn det hittil har fått. Og det at man ikke gir norsk industri, altså industri som er etablert eller har utvidet sin virksomhet etter 2001, de samme muligheter til frikvoter som man gjør utenfor landets grenser, vil ikke være til gunst verken for klimaet totalt sett, for utslippsnivået totalt sett eller for konkurranseevnen til norske kvotepliktige virksomheter.

La meg også få si at jeg ikke er kjent med, i hvert fall var vi ikke det på det tidspunktet da komiteen avsluttet sitt arbeid, om saken som forutsatt er sendt ut på høring til dem som blir berørt av kvotedirektivet – og det i en situasjon hvor direktivet skal begynne å gjelde fra årsskiftet. Som kjent er det julaften ganske snart, og vi er i en situasjon hvor allokeringssystemet ikke er kjent for dem som er berørt. Det kan neppe anses som noen heldig eller lyk-

kelig situasjon, fordi de bedriftene som blir berørt, ikke har oversikt over hva de forventede CO₂-forpliktelsene som de blir rammet av fra 1. januar neste år, vil innebære.

Det er også grunn til å understreke at man heller ikke ved Kårstø-anlegget på det nåværende tidspunkt er kjent med, hvis jeg ikke mot formodning har gått glipp av annen informasjon, hva slags system og hva slags nivå på vederlagsfrie kvoter man vil få fra årsskiftet. Så begrepet «sommel» har på alle måter sin plass i Regjeringens håndtering av denne saken.

Tore Nordtun (A) [15:18:04]: Regjeringen foreslår i denne proposisjonen at det gis samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 146/2007 av 26. oktober 2007, og jeg vil gjøre representanten Kristiansen oppmerksom på at det i dag, den 18. desember, ikke er så veldig lenge siden 26. oktober.

Når det gjelder endringer i klimakvoteloven, ble de vedtatt 22. juni i år. En EØS-beslutning ble derfor tatt med forbehold om Stortingets samtykke til etterfølgende godkjenning i samsvar med Grunnloven § 26 annet ledd. Formålet med rettsaktene er å bidra til kostnadseffektive reduksjoner i klimautslipp ved å opprette et kvotesystem for handel med klimagasser i Europa. I proposisjonen, som er enstemmig, som saksordføreren, Kristiansen også sa, gjøres det nærmere rede for disse rettsaktene.

Så er det slik at det gjenstår en rekke forskriftsendringer før kvotedirektivet og de tilhørende rettsaktene kan anses fullt ut gjennomførbare i det norske rettssystemet. Det er det som er kjernen her. Det er også derfor Regjeringen vil utarbeide en plan for tildeling av kvoter med detaljert beskrivelse av det norske kvotesystemet, og planen er at det skal legges fram for ESA til godkjenning.

Manglende tilknytning til EUs kvotesystem – vi er jo ikke medlem av EU, som kjent – har gjort at Norge til nå ikke har hatt et operativt elektronisk kvoteregister. Statens forurensingstilsyn har nå etablert et elektronisk kvoteregister som skal settes i drift når beslutningen om kobling til det europeiske kvotesystemet trer i kraft.

Heldigvis viser en enstemmig komite til formålet med disse rettsaktene, og det er i hovedsak å bidra til kostnadseffektive reduksjoner i klimagassutslipp ved å opprette et kvotesystem for handel med klimagasser i Europa, noe som Norge tidligere har sluttet seg til. Det norske kvotesystemet vil fra 2008 omfatte mer enn 40 pst. av de norske utslippene av klimagasser.

Hvis vi så ser på perioden 2008–2012, skal minst 90 pst. av kvotene tildeles vederlagsfritt. EØS/EFTA-landene er gitt unntak fra denne bestemmelsen i EØS-komiteens beslutning, og jeg viser også til den.

Komiteen, som er enstemmig på nesten alle punkter, viser til at flertallet i Stortinget vedtok at det ikke skulle tildeles vederlagsfrie kvoter for ny virksomhet eller utvidelser av virksomheter etter 2001.

Så har Fremskrittspartiet og Høyre en merknad hvor de beskriver noen uheldige og diskriminerende konsekvenser av dette. Men det er verdt å merke seg, i disse tider, at i denne konkrete saken rettet Høyre og Fremskrittspartiet kritikk mot Regjeringen for å dele ut for få kvoter. I prak-

tisk politikk er Regjeringen for streng, sier de. I media derimot rettet de samme partiene, spesielt Høyre, kritikk mot Regjeringen for ikke å være streng nok. Ja, slik er den politiske opposisjonen i Norge for tiden.

Jeg viser til at Regjeringen er på vei mot en ny og offensiv klimapolitikk for Norge. Den saken vi nå har til behandling, vil føre til en bedring av klimaet, og det er nok en sak som viser at Regjeringen følger ord med konkret handling.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:22:28]: La meg bare begynne med nærmest å be representanten Nordtun bruke et treminuttersinnlegg til å forklare kritikken mot Høyre og Fremskrittspartiet, for jeg klarer ikke å se at det har vært noen inkonsekvent holdning fra Fremskrittspartiets side i forhold til klimakvoteloven, verken da den ble vedtatt i Stortinget i juni, eller da den ble debattert i denne sal for ca. 1 1/2 uke siden – og ei heller i merknadene i den innstillingen som vi skal debattere. Så her har representanten Nordtun konstruert en virkelighet som ikke eksisterer.

Når vi ser på klimakvoteloven som Stortinget vedtok, og som er en del av den debatten som nå foregår, bærer den preg av hastverksarbeid – her er saksordførerens innlegg meget bra. Jeg konstaterer at Regjeringen ikke har levert forutsigbarhet, slik en lovte i valgkampen, og slik en for så vidt fikk inntrykk av fra representanten Nordtun at en har gjort. Veldig mye er uavklart. Det er litt rart når en vet at utenriksministeren i sin redegjørelse for Stortinget for en måned siden om aktuelle EØS-saker gav inntrykk av at en kjempet for å sikre konkurransedyktige rammevilkår for norsk industri – og så har Norge altså en klimakvotelov med de strengeste rammene, som sier at har en etter 2001 etablert noe som slipper ut CO₂, skal en ikke få konkurransevilkår på linje med sine konkurrenter. Tvert imot skal en få verre rammevilkår, som faktisk gjør at det ville være mer lukrativt å eie en industri med større utslipp, hvis den bare ble etablert før 2001, enn å investere i ny teknologi i et nytt selskap som skal konkurrere.

Eksempelet på at vi burde brukt mer tid og fått en grundigere gjennomgang, er Kårstø gasskraftverk og situasjonen der, der vi nå – mindre enn en uke før jul, mindre enn to uker før nyttår – ennå ikke vet hva slags ramme Regjeringen vil gi Kårstø gasskraftverk i forhold til CO₂-tildeling. Skal en legge til grunn det som olje- og energiminister har sagt, er det slik at hvis noe skal basere seg på CO₂-rensing, må det ha CO₂-rensing ved oppstart. Det har ikke Kårstø. Men det er nettopp den samme formuleringen som ligger til grunn når en skal tildele kvoter til gasskraftverk ifølge klimakvoteloven. Eller skal en definere den samme setningen ulikt, avhengig av hva slags formål en vil ha? Det er godt mulig. Jeg ville være veldig fornøyd hvis en legger helt andre meninger til grunn for hva en baserer CO₂-rensing på i klimakvoteloven, hvis det betyr at Kårstø overlever og får kvoter. Men det gir ikke akkurat forutsigbarhet for industrien.

Jeg konstaterer også at denne loven ble innlemmet i EØS-avtalen samtidig som det pågår en retts sak i retts sys-

temet: NorFraKalk har klaget inn fordi vedtaket vil ha tilbakevirkende kraft og er åpenbart diskriminerende.

EØS-avtalen er jeg for – jeg er sterkt for – men klimakvoteloven og slik Norge forholder seg i denne saken på grunn av Regjeringens politikk, er jeg sterkt imot. Det er et selvvalgt norsk opplegg med en kraftig forverring av konkurransevilkår for norsk industri. Regjeringen burde ha gjort bedre forarbeid, ført en konsekvent politikk – som ble gjennomført – og ikke bare ha en fin retorikk.

Jeg konstaterer også at miljøvernministeren, som er til stede her i egenskap av bistandsminister, har innrømmet at CO₂-messig er jo denne loven likegyldig i forhold til hvordan en tildeler. Det er en kostnadsfordeling vi diskuterer, ikke mengden kvoter. Så om vi hadde tildelt all norsk industri, også etablert etter 2001, kvoter basert på samme rammevilkår som en har generelt i EU, ville ikke det betydd større CO₂-utslipp i EU globalt netto, det ville bare betydd at kostnaden ble tatt vekk fra industrien, og at Regjeringen ikke kunne selge de samme kvotene i EU-markedet.

Det er jo litt påfallende at en regjering som skryter av at vi har en slik offensiv klimakvotelov, og dermed gir inntrykk av at det reduserer CO₂-utslippene mer enn om en ikke hadde hatt en like offensiv klimakvotelov, bruker overskuddet av klimakvoter til å selge i EU-markedet. En skal altså selge klimakvoter for 8 millioner tonn, men en skal bare kjøpe for 1 million tonn. Og så tilfører en systemet ytterligere 5 millioner tonn ved å gjøre tiltak gjennom Den grønne utviklingsmekanismen. Dette er altså ikke et tiltak for å redusere CO₂-utslipp, det er et tiltak for å fylle statskassen.

Jeg håper statsråden i sitt innlegg vil informere oss på Stortinget om hva slags kvotetildeling en nå legger opp til på Kårstø, for når det er mindre enn to uker igjen til nyttår, da må en vel ikke vente lenger.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:27:53]: Formålet med rettsaktene er, som det er sagt, å bidra til kostnadseffektive reduksjoner i klimagassutslipp ved å opprette et kvotesystem for handel med klimagasser i Europa. Det norske kvotesystemet vil fra 2008 omfatte mer enn 40 pst. av de norske utslippene av klimagasser. Norsk deltagelse i europeisk kvotehandling vil tre i kraft fra 1. januar 2008. Dette vil være et viktig bidrag for å få ned utslippene og for å stimulere til omstillinger.

Vi har nettopp vært gjennom noen historiske klimauker, først med klimaforhandlingene på Bali, som med et nødsrik endte med et veikart for veien videre. Jeg tror vi alle sammen pustet lettet ut da det endelig ble klart at det gikk i orden, og at USA ble tvunget i kne. I forrige uke deltok mange av oss på arrangementer i forbindelse med at fredsprisen gikk til FN's klimapanel og Al Gore. Endelig har FN's klimapanel fått den anerkjennelse de fortjener. Mange mektige aktører forsøker systematisk å underminere dette arbeidet, noe som har bidratt til å hindre nødvendige grep for å bremse utviklinga. De har nå fått en vanskeligere jobb – heldigvis.

Vi vet at CO₂-innholdet i atmosfæren ikke har vært høyere på 650 000 år. Vi kommer til å få en temperaturøk-

ning som vil få uoverskuelige konsekvenser for oss. Hvis vi lar dette utvikle seg uten å sette inn nødvendige tiltak, vil dette kunne komme helt ut av kontroll. Uansett vil vi antakelig måtte venne oss til at det å få bukt med klima-problemene vil være en av de største utgiftspostene på statsbudsjettet. I møte med klimaforandringene er vi nødt til å tenke på at vi skal få mest mulig igjen for de pengene vi investerer, i form av utslippsreduksjoner. At forurenser skal betale, er et prinsipp som hele Stortinget har sluttet seg til, og vi må gjøre ting så kostnadseffektivt som mulig.

Vi har tatt et viktig skritt forbi EU når vi har bestemt at vi ikke skal ha gratisvoter etter 2012. Det blir viktig å jobbe opp mot EU-systemet for at det skal bli likedan der, at det ikke skal være gratisvoter i EU-systemet etter dette tidspunktet.

Det er viktig å understreke at kvotesystemet bare er én av flere måter å møte klimautfordringene på. Vi må i tillegg ha et betydelig fokus på forskning og utvikling. Som bl.a. Teknologirådet har påpekt, er det nødvendig med andre og mer målrettede virkemidler for å sette fart på teknologiutviklingen i Norge. Kvotesystemet skal bidra til at utslippsreducerende tiltak gjennomføres der de gir størst mulig kutt pr. investerte krone, og kan også gjøre det mer attraktivt å investere i og utvikle teknologi. Ifølge Teknologirådets ekspertgruppe er kvotesystemets viktigste bidrag i dag spredning av tilgjengelige teknologier, mens de i liten grad bidrar til teknologisk nyvinning og inkrementell innovasjon. Årsaken er at prisen på karbon er for lav og Kyoto-avtalen for kortsiktig. Det samme problemet kan EUs kvotesystem også stå overfor. Teknologisk nyvinning krever bredere og mer målrettet virkemiddelbruk.

Bali-forhandlingene har vist at teknologiutvikling utover det kvotehandel kan initiere, vil bli avgjørende for å få på plass en ny avtale. Vi som bor i den delen av verden som har best forutsetninger for å drive fram ny teknologi, har et særlig moralsk ansvar for å gjøre nettopp dette. Jeg syns at det er på sin plass å nevne det, selv om det nå er kvotedirektivet vi debatterer.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [15:31:37]: Klimaproblemet er en av vår tids største utfordringer. Vi har nok av dokumentasjon på at dette skyldes våre menneskeskapt aktivitet. De globale klimaendringene vil få alvorlige konsekvenser. Jeg kan nevne helsemessige, økologiske og økonomiske konsekvenser.

Så er det slik at vi har fått noen gode, faglige råd. FN har bl.a. gitt oss dette: at vi innen 2015 må klare å redusere utslippet av klimagasser i atmosfæren, for så innen 2050 å redusere utslippene med 50-80 pst. Norge har et stort ansvar. Det må vi ta inn over oss. Vi må ha effektive og omfattende nasjonale tiltak. Så må vi bruke internasjonale mekanismer, slik avtaler åpner opp for.

Forurenser betaler-prinsippet er et viktig prinsipp for Kristelig Folkeparti i vår miljøpolitikk. Dette prinsippet mener vi bør knyttes opp til en ny og mer ambisiøs klimaavtale som skal overta etter Kyoto-avtalen når dens ende kommer.

I 2004 fremmet Bondevik II-regjeringen klimakvoteloven. Et viktig prinsipp som her ble slått fast, var at det

skal knyttes en pris til klimautslipp. Vi vet at vi har en stor utfordring i det å få på plass en global karbonpris som gjør det lønnsomt å rense, og at det er dyrt å forurense. På dette området må vi tenke kreativt og se på hvordan vi kan få det til, fordi vi gjennom kvotehandel kan få industri og næringsliv til å investere i miljøvennlig teknologi, som er framtiden. Men vi vet at sluttsummen, bunnlinjen, er avgjørende viktig i forhold til industri og framtidens næringsliv.

Kristelig Folkeparti mener at gjennom tydelige signaler om at det skal koste å slippe ut klimagasser, vil også industrien legge om til en mer miljøvennlig retning. Men det er viktig å understreke at det må være tydelige signaler, og at det ikke finnes altfor mange smutthull.

Det er ikke noe problem å utsette sommerferien for Stortinget. Det gjorde vi i år for å vedta kvoteloven. Det at vi utsatte sommerferien med noen dager, forteller vel at Regjeringen er litt på hæla i denne saken, også når vi i dag, den nest siste dagen i høstsesjonen, behandler oppfølgingsaken til den loven vi behandlet på overtid i vår-sesjonen.

Erling Sande (Sp) [15:35:18]: Verda står overfor store utfordringar som følge av utslipp av klimagassar og etterfølgjande klimaendringar. Løysingane på desse utfordringane ligg i internasjonalt samarbeid om forpliktande utslippsreduksjonar. Ved at vi sluttar oss til EU sitt kvotedirektiv, bidreg vi til kostnadseffektive klimagassutslipp gjennom eit kvotesystem for handel med klimagassar i Europa.

Senterpartiet sin ideologi byggjer på at politiske utfordringar skal finne si løysing på eit lågast rimeleg nivå i den offentlege forvaltninga. Sjølv om vi alle kan gjere ein innsats for å berge miljøet, er det ingen tvil om at den situasjonen vi no er oppe i, i tillegg fordrar politisk styrte endringar og forpliktande internasjonalt samarbeid. Senterpartiet sitt EU-standpunkt tør vere kjent, men det betyr ikkje at Senterpartiet ikkje ynskjer samarbeid med landa i Europa når det gjeld saker som må finne si løysing globalt.

Kvotedirektivet vil forplikte Noreg til å leggje fram femårsplanar som viser omfanget og fordelinga av kvotane. Stortinget har tidlegare slutta seg til at landbasert næringsliv vil bli tildelt vederlagsfrie kvotar tilsvarande i gjennomsnitt 92 pst. av utslippa dei hadde i åra 1998–2001, samt at det ikkje skulle tildelast vederlagsfri kvote for nye verksemdar eller utvidingar etter 2001.

Mange av innlegga i dag har gått inn i innhaldet i saka, så eg skal berre kort få seie at kvotesystemet er ein viktig reiskap for at vi skal kunne ta vår del av ansvaret med å avgrense utslippa av klimagassar. Det er eitt av våre bidrag til den globale dugnaden som verda må setje i gang for å berge miljøet på kloden. Sjølv om vi er eit lite land, er vi eit rikt land, så i den dugnaden må vi bidra.

Gunnar Kvasheim (V) [15:37:33] (komiteens leder): Kvotedirektivet er et viktig verktøy i klimaarbeidet. Det ser ut til at kvotehandelen nå skal brukes på stadig flere områder og overfor stadig flere utslippskilder. Det har vi

(Kvassheim)

fått eksempel på også i dag. Det bringer meg over til Inga Marte Thorkildsen, som påpekte at kvotehandel kan være et effektivt verktøy, men ikke er drivende når det gjelder innovasjon og teknologiutvikling. Til det er karbonprisen for lav. Inga Marte Thorkildsen sier også at det kreves en helhetlig tilnærming for å drive teknologiutvikling og få fram innovative gode løsninger. Det er jo nettopp det en står overfor når det gjelder Mongstad-anlegget, hvor en har valgt å kjøpe kvoter for noen titalls millioner i stedet for å gjøre den jobben en lovte en skulle gjøre for å drive fram dette prosjektet på en måte som representerte rensing av 100 000 tonn CO₂ fra dag én.

Venstre kommer til å slutte seg til innstillingen. Vi understreker at realitetene i dette dokumentet har vært diskutert i denne sal og bredt belyst tidligere. For Venstre er det grunnleggende viktig at en innretter politikken slik at forurenser betaler. Vi ønsker et strammere regime enn det flertallet la opp til da saken ble behandlet forrige gang. Jeg vil understreke at det er veldig viktig å få til en innstramming av regimet i neste avtaleperiode, og at arbeidet overfor EU intensiveres og holdes på et høyt nivå, nettopp for å oppnå det resultatet.

Da dette ble behandlet forrige gang, var Venstre uttrykkelig klar på at en er imot at gasskraftverk uten CO₂-håndtering skal inkluderes og få gratiskvoter. Det er grunn til å etterlyse hva som er Regjeringens politikk på dette området, slik også tidligere talere har gjort.

Vi står overfor et direktiv som skal være gjeldende om 10–14 dager, og fortsatt er det sentrale aktører som ikke vet hva de skal forholde seg til av rammeverk. Jeg håper at statsrådets innlegg vil virke avklarende i forhold til dette.

Statsråd Erik Solheim [15:40:08]: La meg starte med å rette en takk til Inga Marte Thorkildsen og Line Henriette Holten Hjemdal for at de minnet oss på hva saken dreier seg om. For når vi går inn i klimakvoter og teknikk, glemmer vi veldig fort at det hele dreier seg om, er helt sentrale spørsmål for jordas overlevelse, det store bildet. Jeg bare sier det, for det er nødvendig at vi minner oss om det hver eneste gang, så vi ikke går oss bort i en stor kran- gel om relativt tekniske detaljer og glemmer hovedbildet.

Selv om det er mye teknikk, er det en stor og viktig beslutning som vi nå gjør. Jeg er glad for at vi gjør det, og jeg er glad for at Stortinget enstemmig slutter seg til det, og at Norge blir en del av EUs kvotehandelssystem. Jeg tror det på lang sikt er et helt avgjørende virkemiddel for å bekjempe klimaødeleggelse. Det er også et kostnadseffektivt system. Det er rett og slett en viktig beslutning som blir tatt, og jeg er glad for at det skjer enstemmig.

Så er det fra enkelte talere fra opposisjonen pekt på punkter de er kritiske til – nær sagt samtlige av dem hadde vi en mye større debatt om i Stortinget for bare 14 dager siden. Jeg kan selvsagt gjenta det nå. Hvis Stortinget ønsker det, skal vi gjerne gjøre det. Men la meg bare minne om det jeg sa da.

Når det gjelder den grønne utviklingsmekanismen, vil altså norske bedrifter få en mulighet til å kjøpe den eller

felles implementering i EU-systemet for 13 pst. av de forventede utslipp. Dette er identisk med hva som vil være konkurransesituasjonen også for bedrifter i EU-området, og er basert på felles beslutninger, som ikke Norge alene kan ta. Men en positiv side ved det er at slike kjøp vil gi penger til vesentlige utviklingstiltak i mange fattige land – utviklingstiltak som man ellers ikke ville fått.

Fremskrittspartiet peker på spørsmål som vi også hadde oppe for ti dager siden, spørsmål om basisperiode. La meg da igjen si det samme – jeg tror næringslivet trenger forutsigbarhet, jeg tror man trenger en basisperiode. Hvis man ikke har det og skal sjonglere med dette nær sagt til enhver tid på basis av de populistiske utspill og synspunkter som måtte komme, vil man aldri få det som er det grunnleggende her, nemlig et konsekvent incentiv og en drive i retning av å investere i ny og framtidsrettet teknologi.

Så vil forskriftene til tildelingsplanen, inkludert spørsmålet om kvoterreserve, bli sendt ut på høring i aller nærmeste framtid, forhåpentligvis denne uken. I den forbindelse vil det, som jeg tidligere har sagt i Stortinget, bli gitt gratiskvoter, og en del av de bedriftene som er nevnt her, vil da selvsagt ha anledning til å søke om de gratiskvotene.

Saksordføreren og andre har kritisert Regjeringen for å «some» – det var begrepet som ble brukt. Jeg vil ikke strekke det så langt, men jeg skal gå så langt som til å si at så mye bra som denne regjeringen har gjort, tror jeg vi kan innrømme at denne saken kunne vært håndtert noe raskere. Jeg er ikke glad for at vi så tett opp under jul ikke har fått sendt ut disse retningslinjene. Men det skyldes også at dette er uhyre tekniske spørsmål, som naturlig nok involverer en rekke departementer, og det krever presisjon i det arbeidet som må gjøres. Vi kunne ha vært raskere, og vi skal forsøke å være raskere hvis det skulle oppstå en parallell situasjon i andre saker.

Til slutt vil jeg si: Når Fremskrittspartiet hisser seg opp, må det være lov i mange andre spørsmål i Stortinget. Men Fremskrittspartiets kritikk i klimapolitikken er jo ikke lett å ta seriøst. Hvis man har brukt 20 år av sitt liv på å kritisere alle dem som syntes at klimatrusselen var et alvorlig spørsmål, ber jeg om at man må være litt moderat i språkbruken når man aksepterer at slik er det. Jeg har vært i debatt med Fremskrittspartiet på 1980-tallet – da det het at dette var noe SV hadde funnet på for å vinne stemmer. Gjennom hele 1990-tallet var dette noe som den grønne fanatiker holdt på med, og som ikke hørte virkeligheten til. Og så sent som da Nobelprisen ble tildelt FNs klimapanel for et par måneder siden, brukte Fremskrittspartiet anledningen til å så tvil ved om det virkelig eksisterte noen klimatrussel. Hvorfor i all verden skal man da ta partiet seriøst i denne debatten? Hvis man har vært hedning i hele sitt liv, så bør man ikke uttale seg om hva som er sann kristendom.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:45:03]: Det at vi diskuterer store spørsmål, er jo ingen unnskyldning for å gjennomføre dårlig politikk.

Jeg skulle ønske at statsråden hadde gitt inntrykk av at det er en viss progresjon når det gjelder tidspunktet for høringssaken om tildeling, eller i hvert fall sagt at saken vil komme i den aller, aller, aller nærmeste tid – det at den vil komme i den aller nærmeste tid, har vi hørt i snart et par måneder.

Spørsmålet gjelder det som statsrådets partikollega, representanten Thorkildsen, sa i sitt innlegg, at det er bestemt at vi ikke skal ha gratiskvoter etter 2012. Vi har hørt mange utsagn fra statsråder om at Norge har ambisjon om ikke å ha gratiskvoter etter 2012, men hele veien har en vegret seg for å slå det bastant fast, fordi en vil se hva EU gjør – sannsynligvis fordi en har en viss forståelse for at en trenger konkurransedyktige rammebetingelser. Er representanten Thorkildsens utsagn en stadfesting av Regjeringens politikk? Har Regjeringen nå bestemt seg for at en ikke skal ha gratiskvoter etter 2012?

Statsråd Erik Solheim [15:46:12]: Jeg tror vi skal prøve å ha et politisk blikk på hva som skjer internasjonalt med hensyn til klimaødeleggelse og de gigantiske forhandlingene som vil pågå i to år fram til København-møtet i 2009. La oss ikke ha en revisortilnærming til dette, hvor vi tror man på prikken kan fastslå nå hva som vil være situasjonen i 2012.

Jeg tror det mest sannsynlige vil være at ledet av en amerikansk president med visjoner på dette området, der Kina vil slutte opp om det, og der EU vil være en drivkraft i det, vil jeg kunne glede meg over – men fra Fremskrittspartiets synspunkt kan man risikere – at man vil ha vesentlig strammere vilkår å forholde seg til i 2012. Men ingen av oss kan på prikken si dette.

Norge må forholde seg til hva som skjer internasjonalt, men vår ambisjon er å være i ledelsen når det gjelder å innføre akkurat de retningslinjene som verden trenger for å kunne ta hensyn til dette. Inkludert i det er at man ikke skal strø om seg med gratiskvoter etter 2012.

Ivar Kristiansen (H) [15:47:24]: Jeg er glad for at statsråden slutter seg til den kritikk som jeg rettet mot Regjeringen – jeg brukte begrepet «sommel». At statsråden valgte å bruke andre ord, er likevel ikke noe grunnlag for å redusere min glede over at han erkjenner at Regjeringen kunne ha arbeidet langt raskere i denne saken.

Dette illustrerer jo også litt av det som var mitt hovedankepunkt når det gjelder de nyansene i disse spørsmålene hvor man skiller lag med EU. Spørsmålet mitt går da på om statsråden synes det er greit at ny industri, industri etablert etter 2001, som sannsynligvis er den mest miljøvennlige, som investerer i ny og mest mulig miljøvennlig teknologi, skal straffes økonomisk og få en konkurranseulempe i forhold til industri utenfor landets grenser, som slipper denne straffen.

Statsråd Erik Solheim [15:48:32]: Vi hadde en ganske grundig diskusjon om dette i Stortinget for bare ca. ti dager siden, men jeg gjentar med stor glede hva jeg da sa:

Det er nødvendig med en basisperiode på dette området for ikke å komme i en situasjon hvor dette blir flytende

– hvor industrien ikke vet hva den har å forholde seg til, og hvor ulike former for politisk press vil være det som avgjør. Hvilken basisperiode man så velger, er for så vidt litt tilfeldig. Denne regjeringen valgte å bruke den samme basisperiode som Bondevik-regjeringen gjorde – og å følge opp det. Så det er grunnlaget for den basisperioden.

Jeg tar klar avstand fra at dette kan være noe man sjonglerer med. Man kunne ha valgt en annen basisperiode, men det ville ha skapt akkurat de samme problemene som de som her nevnes.

Det grunnleggende og viktige er å få til et system hvor industrien vet hva den har å holde seg til, ha klare incentiver når det gjelder å forske og utvikle for å få til mer miljøvennlige løsninger – og ikke tro at man ved å utsette og vente kan komme billigere fra det.

Gunnar Kvassheim (V) [15:49:54]: Det kan sikkert diskuteres i hvor stor grad Fremskrittspartiet har skiftet politikk, men det blir bare småtteri i forhold til kursskiftet når det gjelder SV og spørsmålet om gasskraftverk.

Det startet med at SV var imot alle gasskraftverk – uansett om de hadde CO₂-rensing eller ikke. Så ble det vedtatt, etter kampvotering, på landsmøtet at en skulle være for – på den betingelse at det ble rensing fra dag én. Så ble en med i regjering – fordi gasskraftverket på Kårstø skulle ha rensing fra 2009. Så gikk en inn for Mongstad-anlegget – fordi testanlegget der skulle ha rensing fra 2010.

Nå vet vi at Kårstø-løftet er brutt. Nå vet vi at Mongstad-løftet er brutt. Og nå vurderer en jagggu om en skal gi gasskraftverket på Kårstø gratiskvoter i stor utstrekning.

Føler statsråden at han fortsatt har øyekontakt med SVs opprinnelige politikk når det gjelder gasskraftverk?

Statsråd Erik Solheim [15:50:52]: Det grunnleggende spørsmålet her gjelder utviklingen av teknologi for CO₂-fangst og -lagring.

Den teknologien har utviklet seg – igjen som jeg sa i Stortinget for ca. ti dager siden – fordi Kristin Halvorsen la seg på tverke. Det lå ingen incentiver fra Bondevik-regjeringen for å få dette til. Bondevik-regjeringen hadde f.eks. nettopp satt i gang prosjektet på Melkøya – uten å stille de samme kravene. Men så la Kristin Halvorsen og Åslaug Haga seg på tverke og sa at uten CO₂-fangst og -lagring kan vi ikke akseptere en videre utvikling på dette området.

Det vesentlige, norske bidraget internasjonalt er å få dette til. Bidrar vi til det – forhåpentligvis kan briter, amerikanere og andre også bidra – gjør vi noe som er helt grunnleggende i klimakampen, fordi vi da vil være med og utvikle en teknologi som det nesten er umulig å tro at vi kan stoppe utslippsveksten globalt uten. Og kan vi utvikle den teknologien i Norge, vil det også være viktig å spre den til fattige land på en billig måte.

Presidenten: Replikordskiftet er over.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.
Unnskyld – Ketil Solvik-Olsen!

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:52:20]: Jeg vil gjøre oppmerksom på at jeg bad om ordet under statsrådets innlegg.

Det er egentlig statsrådets meget arrogante opptreden på talerstolen som gjør at jeg ønsker å ta ordet. Én ting er at statsråden er uenig i Fremskrittspartiets politikk. Det lever jeg meget godt med – jeg er egentlig ganske stolt av det når jeg vet hvilken politisk bakgrunn han har. En annen ting er å tillegge Fremskrittspartiet en rekke standpunkter og harselere med dem, slik som han gjør. Jeg synes egentlig det lover dårlig når statsråden legger opp til den form for debatt som han gjør, med tanke på de to årene som er igjen.

Når det gjelder min replikk, la meg først begynne med å si: Det var ikke undertegnede som laget dette til en revisordebatt. Det var det SVs egen representant i komiteen som gjorde, ved bastant å slå fast at det er bestemt at vi ikke skal ha gratis kvoter etter 2012. Når det er bestemt, så er jo det vedtaket gjort – hvis vi skal stole på representantens ord. Så tolker jeg allikevel svaret fra statsråden slik at det på ingen måte er bestemt; det er noe en vurderer. Og det er jo slik sett veldig greit at en SV-statsråd slår i hjel en SV-representants ord. Det lever jeg også veldig godt med.

Når det gjelder klimapolitikken, viser statsråden at han har en religiøs tilnærming til klimadebatten. Du må være rettroende for å få lov til å ha en mening om tingene. Hvis du i det hele tatt peker på at det er grunn til å være i tvil om noe som helst, blir du sparket ut av det gode selskap. Jeg vet hva slags forhold SV har til en del religiøse grupper. De pleier ikke akkurat å snakke oppløftende når en har en tilnærming til religiøs tro. Og jeg synes det er trist når SV har en slik tilnærming til en debatt om et så viktig tema.

Statsråden trekker fram Fremskrittspartiets skepsis til at en har gjort Nobels fredspris til en klimapris. Da viser jeg til at dette er ikke bare noe Fremskrittspartiet synes, men jeg viser til forskning som er gjort ved norske universiteter, bl.a. ved NTNU. En kan gå inn på forskning.no og se at tre forskere ved NTNU ikke bare har gått igjennom

enkeltsituasjoner, men har hatt en helhetlig tilnærming til verdens konflikter, verdens ressursgrunnlag og verdens miljøutfordringer og sier at det er ingen korrelasjon med hensyn til miljøutfordringer og -konflikter, tvert imot. Så bevisbyrden her er egentlig på statsrådets side.

Jeg vil også vise til at Fremskrittspartiet har fremmet et omfattende forslag – som i omfang er to og en halv gang tykkere enn Regjeringens egen fornybare stortingsmelding – om hvordan Fremskrittspartiet ønsker å innfri Kyoto-avtalen. Vi kommer med mer enn 30 forslag. Vi hadde jo ikke fremmet de forslagene hvis vi mente problemstillingen ikke var viktig. Men vi har andre tilnærminger, som tar hensyn til virkeligheten, og som ikke bare er symbolpolitikk. Det håper jeg at statsråden respekterer og ikke latterliggjør i framtiden.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [15:56:13]: Det var i svaret til representanten Kvassheim statsråden var litt høyt på banen, like høyt på banen som han var for ti dager siden. Statsråden sier at vårt vesentlige bidrag er å få dette – dvs. CO₂-håndtering – til. Ja, det er det, men dagens mediebilde i Norge forteller noe helt annet. Det hjalp ikke at Kristin Halvorsen la seg «på tverke», som statsråden sa.

Da vi diskuterte dette i budsjettdebatten for ti dager siden, gav jeg en historisk beskrivelse av hva Bondevik II-regjeringen la på bordet. Vi la på bordet teknologiutvikling, vi la på bordet konkrete penger for å få dette til. Jeg fikk et smil fra statsråden for ti dager siden, og jeg får et smil fra statsråden i dag. Men jeg håper at også statsråden lytter til det Bondevik II-regjeringen sa, for det er noe med at vi må kunne krabbe før vi kan gå. Slik er det i denne saken, og jeg synes at de utfordringer vi står overfor her, er så store at også vi politikere må være så store og si at vi må legge stein på stein for å komme videre, og for å klare de klimautfordringene vi står overfor.

Presidenten: Da har ikke flere bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, se side 1614)

Formiddagens møte vil nå bli hevet, og nytt møte blir satt kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.58.

Møte tirsdag den 18. desember 2007 kl. 18

President: E i r i n F a l d e t

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 36)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Miljøverndepartementet (Innst. S. nr. 93 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 16 (2007-2008))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1614)

S a k n r . 1 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Torbjørn Andersen, Hans Frode Kielland Asmyhr, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen om å begrense fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker (Innst. S. nr. 87 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:112 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid. Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Tore Nordtun, på vegne av sakens ordfører, Asmund Kristoffersen.

Tore Nordtun (A) [18:02:09]: Vi behandler nå et representantforslag om innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker.

Vi trenger helt klart en overordnet nasjonal arealpolitikk. Jeg tror ikke det hersker noen tvil om det. Vi må og ha organ som kan følge opp den nasjonale politikken, slik at vi sikrer en lokal oppfølging. Det er nok å se rundt seg hvordan det er i strandsonen i enkelte områder eller i høyfjellsområdene. Innsigelse er heller ikke noe veto, men det er en anledning til å tenke seg godt om. Vi vet også at når sakene først kommer til megling, går de videre til Miljøverndepartementet dersom partene ikke blir enige – og ofte er det veldig viktig at de havner der.

Derfor er vi ikke enige i at fylkeskommunens/fylkesmannens adgang til å fremme innsigelse til kommunal- og planforslag bør fjernes, slik som forslagsstillerne vil ha det. Jeg viser til brev datert 14. november 2007 som miljøvernministeren skrev til komiteen, der han bl.a. stadfestet at en tar sikte på i nær framtid å fremme en odels-

tingsproposisjon med forslag til ny plan- og bygningslov basert på Planlovutvalgets forslag. Flertallet er av den oppfatning at det er riktig å vurdere alle eventuelle endringer i en helhetlig sammenheng i forbindelse med lovforslaget som da vil komme. En vil dessuten vise til ytterligere kommentarer som miljøvernministeren skriver i brevet som er vedlagt innstillingen.

Der kommunen tar tilstrekkelig hensyn til de nasjonale og regionale interessene i planarbeidet, vil kommunen selv kunne egengodkjenne planene, slik det er i dag. De fleste sakene løses lokalt ved at kommunen og innsigelsesmyndighetene blir enige. Det er situasjonen. Det er bare ca 30–40 plansaker som avgjøres av departementet årlig. Det er en svært liten andel av de totalt ca. 200 kommuneplaner eller kommunedelsplaner og 2 000–3 000 reguleringsplaner som vedtas av kommunene hvert år. Tallene viser at plansystemene fungerer ganske bra ved at de fleste planene nå blir vedtatt lokalt.

I praksis har det vist seg at det er nødvendig å ha bestemmelser om innsigelse for å sikre at nasjonale og viktige regionale hensyn blir godt nok ivaretatt i det helhetlige planarbeidet. Det er et sterkt byggepress mange steder, bl.a. langs kysten og i fjellområdene. Kommunene skal avveie ulike interesser, og de har ansvaret for at utbygging skjer i samsvar med de føringene som er gitt fra det overordnede nivå, bl.a. av Stortinget gjennom behandlingen av stortingsmeldinger.

Det er et solid flertall for innstillingen i denne saken, nemlig at dokumentforslaget som er fremmet her, ikke bifalles. Jeg har og vist til hvor det er naturlig å behandle denne saken, nemlig i forbindelse med plan- og bygningsloven når den blir fremmet av Regjeringen på vårparten.

Torbjørn Andersen (FrP) [18:05:58]: De aller fleste kommuner, rådmenn, ordførere og lokalpolitikere rundt i det ganske land har nok mer enn én gang vært meget frustrert når fylkesmannen har grepet inn med innsigelse overfor kommunens vedtak og planer. Svært mange kommunestyremedlemmer oppfatter i dag fylkesmannens bruk av innsigelse som en utidig og helt unødvendig innblanding og uthuling av det lokale selvstyret.

Etter Fremskrittspartiets syn er det derfor på høy tid med en grundig debatt om fylkesmannens framtidige rolle og funksjon i det norske forvaltningssystemet. Primært mener Fremskrittspartiet at fylkesmannen har utspilt sin rolle på lik linje med fylkeskommunen, og at begge deler bør avskaffes og erstattes av helt andre myndighetsorganer.

Et viktig element i en reform av vårt framtidige styringssystem bør dreie seg om å overføre mer politisk beslutningsmyndighet fra staten til lokale folkevalgte beslutningsorganer, i første rekke kommunestyrene.

Mye av dagens norske politiske og offentlige styringsstruktur har sitt utspring i Grunnloven fra 1814 og er basert på flere hundre år gamle samfunnsforhold og lite oppdaterte samfunnsmessige og politiske idealer. Fremskrittspartiet mener at vi nå bør drøfte å innføre mer moderne styringsmodeller som dagens og morgendagens samfunn krever. Vi må avskaffe disse flere hundre år gam-

le offentlige styringssystemene som vi mener hører fortiden til.

Fremskrittspartiet vil at mer av makten i samfunnet ikke bare skal komme ovenfra og ned, fra staten og pålegges kommunen, men komme nedenfra – og opp til kommunene selv. Om det skulle være tvil om lovligheten av kommunale vedtak, mener Fremskrittspartiet at den lovmessige kontrollen så vel som enkeltpersoners klageadgang, langt bedre kan ivaretas av et eget uavhengig domstollignende organ, f.eks. en forvaltningsdomstol, som er plassert utenfor fylkesmannens myndighetsområde – dette selvsagt for å øke rettssikkerheten.

I forarbeidet til plan- og bygningsloven i 1985 framgår det klart at det ved bruk av innsigelser fra fylkesmannen alltid skal vises stor varsomhet ved overprøvelse av det lokalpolitiske skjønn. Problemet er at varsomheten ikke er så stor lenger fra fylkesmannens side. Ved Riksrevisjonens undersøkelse av klagesaksbehandlingen ved fylkesmannsembetene uttalte en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomite i Innst. S. nr. 82 for 2001-2002, når det gjelder behandling av saker etter plan- og bygningsloven:

«(...) det fremkommer av undersøkelsen at det er store forskjeller mellom embetene når det gjelder utfallet av klagesakene. Det er også forskjeller mellom embetene i hvilket omfang sakene ble opphevet eller omgjort. Komiteen finner dette alarmerende og ber Regjeringen undersøke om det er stort avvik i praksis i tilnærmet like saker hos de forskjellige fylkesmennene. Komiteen finner det uheldig dersom lovverket blir praktisert ulikt i kommunene eller ved fylkesmannsembetene.»

Kontroll- og konstitusjonskomiteens merknader indikerer klare svakheter ved fylkesmannsembetets sakshåndtering. Også rettssikkerheten er på gyngende grunn når fylkesmennene behandler like saker ulikt.

Fremskrittspartiet vil øke det kommunale selvstyret og bl.a. gi kommunene fri beskatningsrett. Vi vil gi dem retten til å bestemme over egen arealdisponering i strandsonen, eller hyttebygging på fjellet. Også når det gjelder rovdyrpolitikk eller håndtering av motorisert ferdsel i utmark, bør lokalpolitikere selv få bestemme dette uten innblanding fra fylkesmannens side.

Fremskrittspartiet vil altså derfor frata fylkesmannen, og også fylkeskommunen, dagens rett til å reise innsigelse på eget grunnlag overfor kommuner i en del av disse sakene som jeg viste til.

Da er tiden ute, så jeg får bare med dette ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tatt opp de forslag han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [18:11:23]: Nå har vi vel hatt nesten tilsvarende forslag oppe til behandling noen ganger før i denne sesjonen. Vi fra Høyres side mener fortsatt det samme som vi har gjort tidligere, derfor tar jeg opp det forslaget som vi har fremmet, og som fremkommer i innstillingen.

Vi går ikke fullt så langt som Fremskrittspartiet gjør i denne saken. Men vi følger langt på vei den argumentasjonen som Fremskrittspartiet bruker i dette spørsmålet – også ved siden av å ta hensyn til alle de erklæringer, herunder Soria Moria-erklæringen og andre erklæringer som sier ganske mye om hvordan man skal styrke det kommunale selvstyret. Derfor fremmer Høyre det forslaget, og jeg har denne gangen lyst til å sitere det:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å innskrenke fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealvedtak.»

Jeg tror at med bakgrunn i de mange erklæringer både om å styrke det lokale selvstyret og om behovet for å få en gjennomgang av plan- og bygningsloven, vil et slikt forslag være tilpasset tiden vi er i. Det er behov for at Stortinget får en gjennomgang av den praksis som representanten Andersen var inne på – den ulike praksisen som gjennomføres rundt om i landet.

Fra Høyres side ser vi at behov for å ha en mulighet for innsigelse nok kan begrunnes med eksempler i strandloven, men det er ett av sikkert flere eksempler. Det finnes mange eksempler på unødvendig innsigelsesansøknader – som altså virker den andre veien – derfor er det behov for en gjennomgang. Vi ser at mange tilfeller av innsigelser fører til tapt tid, økte kostnader og altfor mange som sitter og flytter og behandler papir – til betydelig irritasjon for dem som blir berørt. Vi stiller også spørsmål ved om lovanvendelse og den lovfestede rett og plikt til å gjennomføre fylkesplanutøvelse fortsatt er like aktuell og tilpasset den tid vi er i.

På denne bakgrunn tar jeg opp Høyres forslag.

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Erling Sande (Sp) [18:14:20]: Eg skal ikkje halde noko langt innlegg. Eg har berre lyst til å presisere at Senterpartiet er sterk tilhengar av det lokale sjølvstyret. Vi trur faktisk at dei som er best skikka til å fatte avgjerslene, er dei som skal leve med avgjerslene i framtida. Det at makta sit nær folk, er òg hovudgrunnen til at vi er varme tilhengarar av ein desentralisert kommunestruktur. Så er utfordringa, med eit slikt desentralisert demokrati, at kommunane ikkje kan ha kompetanse på absolutt alle felt. Til det vil fagmiljøa innanfor nokre felt bli for små, og det vil vere dårleg samfunnsplanlegging å la kommunane ha ein svær overkapasitet på absolutt alle forvaltningsområde. Sjølv ikkje med eit godt samarbeid mellom kommunane, noko Senterpartiet er tilhengar av, klarer ein å løyse alle oppgåvene. Derfor sit det kompetanse på enkelte område på regionalt nivå. Eksempel på dette kan vere miljø- og kulturminnevern. Ansvar er gjev seg utslag i t.d. motmåleretten i arealplanane.

Forslagsstillarane sin eigenlege intensjon kjem til uttrykk i merknadsteksten frå Framstegspartiet, nemleg ei avskaffing av det regionale forvaltningsnivået. Det fyrste argumentet som blir borte til torgs, er at dei regionale institusjonane er gamle – ja, fleire hundre år. Ein kunne jo litt flåsete peike på at trass i at staten òg etter kvart begyn-

ner å nå ein høg alder, går ikkje forslagsstillarane inn for å fjerne han – snarare tvert om: Staten skal styrkjast. Domstolane, som har ein arv som går over tusen år tilbake, skal også styrkjast. Ein er altså ikkje konsekvent i dette argumentet. Motargumentet, alder inga hindring, står seg eigenleg godt også når det gjeld forvaltningsnivåa våre.

Sett i lys av eit sterkt ynske om å avvikle det regionale nivået, ha ei storslått samanslåing av kommunane og bygge ein sterk stat, er ikkje forslaget så overraskande – snarare logisk, faktisk. Men for oss som er opptekne av at makta skal sitje nær folk, og som arbeider for å avgrense statleg overbyråkrati og sentralisering av makt, er ikkje auka statsstyring vegen å gå – snarare tvert om: å auke folkestyret.

Her ser ein nøkkelforskjellen mellom Senterpartiet og Framstegspartiet. Der Senterpartiet ynskjer meir folkestyre og desentralisering av makt, ropar Framstegspartiet på statsstyre, domstolsvelde og sentralisering.

Statsråd Erik Solheim [18:17:13]: Jeg skal ikke ta mye tid, for som Høyres taler sa, har lignende forslag vært fremmet ved flere anledninger. Det er et meget bredt flertall i Stortinget for å avvise det forslaget som er fremmet. Og kanskje aller viktigst: Til våren vil Stortinget bli forelagt et utkast til en ny plan- og bygningslov, som vil gi Stortinget vid anledning til å diskutere disse spørsmålene mye mer prinsipielt, mye bredere og mye mer i sin helhet. I den grad Stortinget er interessert i å få anbefalinger fra min side, må det være å ta debatten på en grundig måte i den sammenheng.

Når det er sagt, vil jeg allikevel si at jeg mener det er veldig viktige prinsipielle grunner for å beholde en innsigelsesrett for fylkesmannen og fylkeskommunene, for selv om – som Sande så veldig godt beskriver det – det lokale selvstyret må være utgangspunktet, må det også tas hensyn til regionale, nasjonale og i noen tilfeller internasjonale interesser. Det er der innsigelsesretten kommer inn. Disse bredere, videre samfunnsinteressene, som ikke alltid kan tas vare på på en god nok måte på det lokale nivå, må også komme inn i prosessen. At dette skulle være et så voldsomt omfattende problem, som skildres av Fremskrittspartiet, motbevises jo av tallenes tale. Det er i 30-40 av de mellom 2 500 og 3 000 reguleringsplaner og kommuneplaner som vedtas hvert år, at innsigelsesretten ankes inn for Miljøverndepartementet. Så det er altså et bitte lite antall saker av et stort antall saker. I det store flertallet av sakene går dette sin gang og avgjøres på lokalt nivå.

Der disse motsetningene kommer tydeligst til uttrykk, er i spørsmål om strandsonen, om uvetting, overdreven hyttebygging i fjellet og i områder der det kan ødelegge for allmennheten, og i spørsmål knyttet til villreinens leveområder. Spesielt i synet på strandsonen er det ganske store forskjeller mellom Fremskrittspartiets syn og – jeg tror – det store flertallet i Stortinget. Regjeringspartiene og flere av opposisjonspartiene mener at vi nå må sette bremsene på, slik at ikke framtidens generasjoners mulighet til å bruke strandsonen i Norge ødelegges én gang for alle. Det er jo et veldig grunnleggende spørsmål her. Et flertall

i en kommune skal og bør på et gitt tidspunkt ha vidt spillerom for å ta beslutninger. Men de kan ikke og skal ikke ha så vidt spillerom for å ta alle slags beslutninger at de kan ødelegge strandsonen for framtidige generasjoner. Det er nesten umulig å gjenopprette en skade som f.eks. kan skje hvis flertallet i en kort periode ønsker å utnytte sin lokale handlefrihet til total neglisjering av regionale, nasjonale og internasjonale interesser.

Jeg advarer derfor mot Fremskrittspartiets forslag. Det har også et stort flertall i Stortinget gjort. Men i den grad man ønsker en mye bredere og videre debatt om det, vil det være rik anledning til det i forbindelse med plan- og bygningsloven, som vil bli framlagt i løpet av 2008.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [18:20:30]: Vi har vel i løpet av de siste 10–20 årene sett en synkende interesse for lokalpolitisk deltakelse. Det har vært stadig vanskeligere å rekruttere folk som vil delta i kommunepolitikken. Det er også slik at to av tre kommunestyrepolitikere slutter etter første periode. Hvorfor gjør de det? Jo, de opplever det som meningsløst å sitte i et kommunestyre, for de føler at de egentlig ikke har noen reell makt som kommunepolitikere. De føler seg totalt overstyrt av sentrale myndigheter. Jeg har også registrert at SVs representant ved flere anledninger taler veldig varmt om det lokale selvstyret og for å styrke det lokale selvstyret.

Hva er egentlig så galt i en del saker? Kommunestyret og kommunerepresentantene er ofte de som best vet hvor skoen trykker, så jeg skjønner ikke det prinsippet. Hvorfor skal ikke kommunestyret få litt mer å si, bl.a. i noen av de sakene som jeg viste til i mitt innlegg fra talerstolen? Jeg tror det ville øke interessen for å delta på den lokalpolitiske arena. Det er et meget viktig anliggende, egentlig.

Statsråd Erik Solheim [18:21:57]: Jeg er helt enig med representanten Andersen, at utgangspunktet er at de lokale vet best. Det er også grunnen til at det bare er i et bitte lite antall saker man griper inn i det lokale selvstyret. Med det utgangspunktet at de lokale vet best, kan man allikevel ikke se bort fra at noen kan ta veldig egosentriske beslutninger som kan være til skade for andre – for andre kommuner i nærheten som regionen og alle har interesse for, og som har nasjonale interesser. Det gjelder også mennesker som bor i andre kommuner enn den angjeldende, og det kan bryte med internasjonale forpliktelser som Norge har. Vi må ha den åpningen for å kunne vurdere dette i disse gitte tilfeller.

Så vil jeg også si at hvis representanten Andersen er bekymret for interessen for å sitte i kommunestyret, vil jeg anbefale ham å slutte seg til Regjeringens politikk. Vi har gitt et vidt spillerom for lokal aktivitet som ikke eksisterte der i forrige periode. Vi har bevilget mer enn 6–7 milliarder kr mer til kommunene, som gir spillerom for det enkelte kommunestyre til faktisk å ta politiske beslutninger – om man ønsker å bruke det på eldreomsorg, skole, idrettsanlegg, kulturanlegg, eller hva man måtte ønske å bruke det på. Det handlingsrommet eksisterte ikke da

Fremskrittspartiet hadde innflytelse på politikken under Bondevik-regjeringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Peter Skovholt Gitmark (H) [18:23:24]: Det lokale selvstyret er under press, og en av grunnene til det er nettopp dagens regjering. Når man hører representanten Sande, kan man godt forstå hvorfor. Representanten lovpriser fylkeskommunen og fylkesmannens innsigelser. At folkestyret skal presenteres i denne sal ved å overstyre folket, uavhengig av hva slags utfall EU-valget i 1994 hadde fått, stiller hele Senterpartiets ønske om økt lokalt selvstyre i et merkelig lys. Men prinsippet i denne saken er nettopp at hvis vi virkelig vil noe med det lokale selvstyret, må vi se på det rammeverket som finnes. Da er det økonomiske handlingsrommet, slik som også statsråden påpeker, svært viktig. Det er også merkelig at ikke statsråden har merket seg de betegnelser som er kommet fra KS, hvor man beklager at dagens frie midler ikke har økt mer enn under den forrige regjeringen. Ja, det har kommet mer penger til kommunene, men størsteparten av det har nettopp funnet sted på bakgrunn av økte skatteinntekter som er skapt, ikke fordelt, av denne sal.

La meg så knytte et par kommentarer til denne saken. For Høyres vedkommende er det ekstremt viktig å bygge opp om nettopp det kommunale selvstyret. Vi ser at fylkesmannen ikke bare bruker sin innsigelse, men at han også bruker trusselen om innsigelse, og det er den trusselen som gjør at lokale tillitsvalgte fra alle partier føler seg overkjørt for fylkesmannen faktisk gjør dette. Av de sakene som kommer til departementet, selv om det bare er omtrent 1 pst. av de samlede plansakene, er det likevel to tredjedeler som avgjøres til fordel for kommunene. Jeg mener dette må vies stor oppmerksomhet i nettopp den plan- og bygningsloven som endelig kommer til Stortinget i løpet av neste år. Hvis vi virkelig ser at vi ønsker å øke det kommunale selvstyret, må vi også ta dette inn over oss.

Jeg ser det som et stort problem at min egen landsdel, Sørlandet, blir omfattet av nøyaktig det samme statlige regelverket som indre Oslofjord, Vestlandet og Nord-Norge. Det er åpenbart at dette i sterkere grad bør frikobles både sentral politikk og ikke minst fylkesmannens politikk. Så er det likevel et paradoks at vi ser at fylkesmannen på svært ulikt grunnlag blander inn skjønn i spesielt plan- og arealsaker.

Det har vært knyttet svært få kommentarer til, både i denne debatt og i tidligere debatter, at fylkesmannen som et ikke-valgt organ skal ha rett og myndighet til å overprøve valgte organer. Det kan sågar bety at enstemmige kommunestyre får sine vedtak overkjørt av en embetsmann – og det er nettopp det som skjer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, se side 1615)

S a k n r . 1 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie og Olemic Thommessen om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern (Innst. S. nr. 85 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:10 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Marianne Marthinsen (A) [18:27:57] (ordfører for saken): Det er ingen tvil om at vern kan være konfliktfylt, og at det som regel er motsetninger mellom lokale og regionale eller nasjonale interesser som skaper konfliktene. Alle som er opptatt av vern som et virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, har en interesse av at verneprosessene skjer i dialog med lokalsamfunnene som berøres, og at man kan finne løsninger som gjør at det er mulig å kombinere vern med lokal næringsutvikling. Arbeidet med frivillig skogvern er et godt eksempel på en måte å jobbe på som sikrer et direkte samarbeid mellom vernemyndighetene og lokale interesser. Alle ønsker at frivillig vern skal benyttes så langt det lar seg gjøre, samtidig er det ikke tvil om at sikring av utrydningstruede arter og andre viktige miljøverdier gjør at myndighetsstyrte verneprosesser må kunne benyttes.

Norge har et mål om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. Nå går vi snart inn i 2008, og jeg tror alle ser at det er et krevende mål. Det er et mål som krever mer vern.

Forslagsstillerne skriver om en tillitskrise mellom lokalsamfunn og sentrale myndigheter. Jeg mener at det er positivt at interessekonflikter og ulike syn på vernet kommer til uttrykk gjennom verneprosessene. Det er et tegn på at prosessene fungerer. Men det er klart at det vil alltid være potensial for å gjøre ting bedre, f.eks. når det gjelder sektorsamordning.

Så er det åpenbart at noen kommuner og noen deler av landet yter en større innsats enn andre for at målet om biologisk mangfold skal nås. Det er klart at disse kommunene må gis gode muligheter for ny næringsutvikling. Stortinget skal om kort tid i gang med å revidere plan- og bygningsloven. Vi skal ha en ny naturmangfoldlov som skal erstatte den naturvernloven som vi har i dag. Jeg er opptatt av at man har muligheter for bærekraftig aktivitet og ny næringsutvikling med i bevisstheten når man gjør en slik type lovarbeid. Miljøvernministeren skriver også i sitt

brev av 23. november til Stortinget at Regjeringen i sammenheng med lovarbeidet skal vurdere virkemidler som i større grad kompenserer kommuner som bidrar aktivt til å nå viktige nasjonale målsettinger. Det mener jeg er fornuftig.

En forutsetning for at vern skal kunne bidra til lokal verdiskaping, er naturligvis at de forvaltes på en ordentlig måte. I Soria Moria-erklæringen sier vi at vi vil legge fram en handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder. I arbeidet med en slik plan har det bl.a. kommet innspill om et eget verdiskapingsprogram for verneområdene. Det er et innspill som Regjeringen har sagt at de jobber videre med. Det er bra.

Forslagsstillerne mener at det bør lages nasjonale retningslinjer for alle etater med vernemyndighet, som da skal ta hensyn til at noen kommuner har et stort båndleggingsbehov. Det er grunn til å minne om at formålet med vern er å sikre viktige miljøverdier, sikre naturmangfoldet. Miljøverdier og naturmangfold er ulikt fordelt, og derfor må andelen vern også være ulikt fordelt hvis vernet skal ha noen hensikt.

Om det er slik at noen kommuner tar en så stor belastning at det går ut over lokal næringsutvikling og lokale arbeidsplasser, må det kompenseres, men det må kompenseres med andre virkemidler. Regjeringen jobber med slike virkemidler på bred front – jeg har nevnt plan- og bygningsloven, reiselivsstrategien blir viktig, og jeg har nevnt naturmangfoldloven. På denne bakgrunn finner flertallet at forslaget ikke kan bifalles.

Tord Lien (FrP) [18:32:00]: Denne saken har det til felles med den forrige saken at den handler litt om stor-samfunnet opp mot ofte små lokalsamfunn rundt omkring i Norges land. Ikke sjelden gjelder det plasser med betydelige næringsutfordringer allerede før disse verneprosessene kommer i gang, dette også til felles med den forrige saken.

Det er kommuner i Norge som har vernet 40 pst. av sitt totale areal i medhold av naturvernloven. Det er kommuner i Norge som, hvis man legger sammen og plusser på de forskjellige vernetyperne – f.eks. i Naustdal i Sogn og Fjordane – har vernet mer enn 100 pst. av sitt areal. At dette medfører næringsutfordringer, kan det ikke være mye tvil om. Dette er begrunnet i en klokkertro hos flertallet på at passivt arealvern som virkemiddel er det eneste hellige virkemiddelet i forhold til å ivareta naturmangfoldet.

Jeg tror at man i denne situasjonen skal huske på at man faktisk har hatt skogsdrift i Norge i tusenvis av år. Det er skogen som står for tur med hensyn til framtidige verneprosesser nå. De store verneprosessene som er gjennomført i medhold av nasjonalparkplanen fra 1992, omfatter områder som i hovedsak representerer høyfjellstopografi, og som ligger i grisgrendte strøk ved svenskegrensen. Men de vernene som kommer nå, gjelder områder som ligger ned mot tettere befolkede områder, hvor det er til dels betydelig næringsvirksomhet i tilknytning til de arealene som er tenkt vernet.

Men det har altså vært skogsdrift i Norge i hvert fall i tusen år, og like lenge har man eksportert tømmer fra Norge. Det har ikke ført til tap av artsmangfold. Sannheten er faktisk den at det er en rekke arter som er avhengig av både ungskog, randsoner, hogstfelt osv. Det er også et faktum at det er mer død skog i Norge nå enn det noensinne tidligere har vært.

Jeg vil også peke på at man har kommet langt med frivillig vern. Men frivillig vern hjelper kun skogeierne – man får ikke til å produsere papir på frivillig vernet skog heller. Så Fremskrittspartiet mener fortsatt at det er betimelig med en skikkelig evaluering og en pause i de pågående verneprosessene.

Så var det flere av dem som holdt innlegg i den forrige debatten, som snakket om at det er veldig forskjellig håndhevelse av regelverket. Til dels er det massevis av nasjonalparker i Norge, store områder i Norge hvor det er veldig divergens både med hensyn til om det er forskrifter, og hvordan disse forskriftene håndheves. Dette er åpenbart et problem for dem som ønsker å drive turisme i tilknytning til nasjonalparkene.

Så har vi også det begrepet som har sneket seg inn i forvaltningen, om urørt og villmarkspreget natur i områder som ikke er vernet, men som grunneierne likevel er skeptiske til å benytte seg av – og hvor fylkesmannen bruker som argument at dette er urørt natur og villmarkspreget natur. Det har altså Stortinget aldri gitt sin tilslutning til, og forhåpentligvis vil de heller aldri gjøre det.

Til slutt vil jeg ta opp forslagene i innstillingen.

Presidenten: Representanten Tord Lien har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [18:36:21]: Når vi tok opp våre forslag – og i sin tid fremmet vårt Dokument nr. 8-forslag, hvor vi ber om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern – var det fordi vi faktisk langt på vei trodde at dette ville få tilslutning i Stortinget. Men dette forslaget blir stemt ned i dag.

Når vi tar opp dette, er det ut fra flere argumenter og synsvinkler. For det første ville vi gjerne ha fått presentert fra Regjeringens side en strategi for hva vi kan gjøre for Utkant-Norge, for Bygde-Norge og for Kyst-Norge – de områdene av landet som har fra en svært høy prosentvis andel arealmessig vern og ned til en noe mindre prosentvis andel. Det som er felles for disse områdene, nesten identisk, er at de har reduksjon i folketallet. De gis ikke de samme mulighetene som andre deler av landet. Det er satt noen stempler på disse geografiske områdene som gjør at muligheten til å utvikle ny næringsvirksomhet, muligheten til å få en jobb på hjemmeplassen, til å utvikle seg der, til å utvikle ideer, satse kapital og arbeidskraft, er mindre her enn i de såkalt mer sentrale deler av landet.

Vi har fremmet dette forslaget med belegg i de siste års befolkningsutviklingsstatistikker. Og siste kvartals statistikk har på nytt dokumentert at de mest sentrale deler av landet – Oslo, Bærum, Stavanger, Trondheim og Bergen – prosentvis vokser mer under dagens regjering enn noen gang før. Det er mulig man kan slå seg på brystet og være

veldig stolt over det, men samtidig konstaterer jeg at minuskurven er blitt enda større i de områdene som er utsatt for de forskjellige variantene av vern. Det skulle tilsi at vi burde ha fått flertall for vårt forslag i dag, og at man ikke vedtar det som blir vedtatt, nemlig at vårt forslag «bifalles ikke».

Det er ingen tvil om, uavhengig av politisk ståsted, når vi ser på de ferdselsbegrensningene vi har i disse områdene, områder som fra storsamfunnets side har fått et nei til å ta i bruk mulighetene og skaffe seg inntekter, at det f.eks. medfører tap av kraftinntekter, reduserte muligheter for å utøve friluftsliv, jakt og fiske, og begrensninger innenfor motorisert ferdsel. Vi ser det også på sjøsiden, hvor arealvern i forbindelse med laksefjorder og -vassdrag nå legger en betydelig demper på aktiviteten.

Jeg sier ikke at det som er gjort, er galt, men vi vil fra Høyres side ha en debatt om og forslag fra Regjeringen om hvordan storsamfunnet, som setter vernestemplet på disse områdene, kan stramme seg opp, ta en gjennomgang og se på om det finnes noen mulighet for å iverksette kompenserende tiltak. Vi prøvde å få på plass noen kompenserende tiltak, som f.eks. nasjonalparksentre, men vi har sett at disse knapt har dukket opp, og de lever med bevilgninger som knapt gjør dem i stand til å holde dørene åpne for å gjennomføre jobben de er satt til.

På denne bakgrunn må jeg bare si at jeg er litt skuffet over den mottakelsen og håndteringen som dette forslaget har fått. All statistikk, alle flyttelassene, har krevd – og vi hadde forventet – en annen tilnærming fra regjeringsspartienes side enn det dette forslaget har blitt møtt med.

Statsråd Erik Solheim [18:41:21]: Under et av pressemøtene på Bali i forrige uke stilte Børge Brende et spørsmål som jeg egentlig syntes var ganske godt. Det var: Hvorfor har ikke den rød-grønne regjeringen vernet mer?

Når jeg starter der, er det fordi det blir slående når man da kommer til Stortinget og opplever at høyresiden her i alle sammenhenger – i hvert fall i alle sammenhenger som jeg opplever – bare snakker om vern som et problem, en vanskelighet og noe man bør ha minst mulig av, i stedet for å se på vern som noe stort, fint, flott, noe det er viktig at vi gjør, at vern av helt avgjørende naturområder i Norge er noe som gir mulighet for næringsutvikling, noe som gir mulighet for turisme, noe som faktisk er med på å gjøre Norge til det flotte landet vi lever i, nettopp fordi vi sikrer dyrearter, plantearter og mye av det vi vil ha. Hvorfor snakkes det alltid om vern som problem, i stedet for å snakke om det på en helt annen, positiv måte?

Når det er sagt, er Regjeringen selvsagt også helt enig i det som er framført i debatten, nemlig at frivillig vern er langt å foretrekke og skal være den foretrukne metode. Det har vist seg at vi kan komme langt med frivillig vern på mange områder. Regjeringen er akkurat i slutfasen av å fullføre avtaler om frivillig vern av tolv ulike – riktignok relativt små – områder i Norge, som jeg håper vi kan få slutført i løpet av de aller nærmeste dagene. Prosessen med åpne og frivillige vern går videre, og vi håper kanskje

å kunne komme opp i hundre områder i løpet av de nærmeste årene.

Jeg tror også vi i Norge kan bli flinkere til å snu vern til noe positivt – også for dem som er kritiske til det. Mitt inntrykk er at man altfor ofte har skjult vernet i stedet for å holde det fram. – Er dette skiltet godt nok? Er området som er vernet på en eller annen måte, som er en attraksjon, tydelig avmerket på kart? Er det tydelig avmerket på vei-skilt? Gjør det lokale næringslivet det de kan for å få alt ut av det? Jeg tror vi er altfor lite flinke til dette. Jeg tror mange andre land som har verneverdier, på en helt annen måte holder det fram og har befolkningsutvikling, fortjeneste og mange andre fordeler av vernet.

Til slutt: Vi er enig med forslagsstillerne i at det er vel verd å tenke på bruk av lokale næringsfond i områder hvor vern kan være et problem. Men vi stiller oss tvilende til at det er nødvendig så å si med nasjonale retningslinjer for dette, og mener det må diskuteres mer konkret i det enkelte tilfelle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [18:44:26]: La meg først bare skynde meg å understreke at jeg ikke anser Børge Brende for å være en ledestjerne når det gjelder norsk nasjonal vernepolitikk, og således er jeg fornøyd med vernepausen som Erik Solheim har snikinnført.

Riksrevisjonens rapport fra i sommer viser at vern alene som virkemiddel ikke fungerer. Det slås klart fast at også aktiv forvaltning av verneområdene er nødvendig. Statsråden har, slik jeg har tolket det, vært klar på at man vil sette i gang et arbeid med å kartlegge de økologiske forholdene i norske verneområder tilknyttet norsk vernepolitikk. Men det man ikke har gitt uttrykk for så langt, er at man skal se på de sosiologiske og økonomiske konsekvensene av vern. Vil statsråden også ta med de sosiologiske og økonomiske aspektene i en eventuell evaluering av norsk vernepolitikk?

Statsråd Erik Solheim [18:45:29]: For det første har jeg vært miljøvernminister i to måneder og har ikke innført noen vernepause, og vi vil få rik anledning til å komme tilbake til framtidige verneplaner. For det andre synes jeg det er helt all right å kunne gi honnør til Børge Brende på et område hvor han som statsråd fikk til en god del ting som vi andre gjerne viderefører. Og for det tredje: Når det gjelder det lokale vernet, ser jeg behovet for å avbøte ulemper når de eksisterer. Men det er jo ikke noen tvil om at det i en del tilfeller er konflikter rundt vern, og at det er lokale vanskeligheter med det. Det kan avhjelpes, f.eks. i form av et næringsfond eller på andre måter. Men jeg tror også det er behov for å snu litt av tankegangen og se litt mer på de store mulighetene som vern gir til å tjene penger, til å opprettholde lokal sysselsetting og til å få flere turister – kort sagt: til å gjøre vern attraktivt.

Gunnar Gundersen (H) [18:46:32]: Jeg synes miljøvernministeren hadde en utrolig lettvent holdning til hele problematikken. Det å verne mer tror jeg i og for seg

ikke er problemet. Det som er problemet, er alle rådgivningsbegrensningene som også følger med arealene rundt.

Børge Brende viste vei, han, med frivillig vern. Det har også vist seg at det finnes arealer i massevis der ute til å verne. Men det er når man ikke avklarer erstatningsproblematikken, når man ikke avklarer bruksproblematikken og mulighetene til å skape noe ut av dette – i det hele tatt hvilken situasjon man setter samfunnet i – og også skaper en lang periode med usikkerhet, at konfliktene virkelig begynner å toppe seg, for det er heller ikke sikkerhet rundt full erstatning, slik situasjonen er i dag. Jeg hadde derfor trodd at miljøvernministeren hadde gått inn i akkurat den tillitskrisen som faktisk er på tur til å utvikle seg mellom Distrikts-Norge og sentrale deler av Norge, på en helt annen måte enn det han i og for seg gav uttrykk for i innlegget i dag. Så mitt enkle spørsmål er om miljøvernministeren ikke ser konfliktene som ligger i dette i det hele tatt, for det gav han ikke inntrykk av å gjøre.

Statsråd Erik Solheim [18:47:41]: Alle ser konflikter knyttet til vern. Det er også grunnen til at frivillig vern er den foretrukne metode, som vil bli brukt i langt de fleste tilfeller. Det er også derfor jeg nevnte at vi er inne i slike prosesser i en serie områder rundt i det ganske land for å få til frivillig vern. Så vil det være enkelte verneverdier som er så store, og hvor sakene er så komplekse, at frivillig vern ikke er nok. I disse situasjonene mener jeg vi må se på hvordan et lokalsamfunn i så fall kan kompenseres for de ulempene vernet måtte gi, men også se på de mange positive mulighetene som vern kan gi i form av mer turistinntekter, mer til det lokale næringsliv og bosetting og arbeidsplasser tilknyttet vernet. Det er også mange fordeler med vern hvis man prøver å snu det til det positive.

Til slutt vil jeg bare få si: Jeg synes ikke Høyre både skal framheve hva Børge Brende fikk til, som er en fin ting, og så forsøke å spille på all den misnøyen som det blir rundt slikt vern.

Erna Solberg (H) [18:48:45]: Jeg synes at statsråden, som nå har brukt veldig lang tid på å reise til mange spennende deler av verden, og har sett på mange store utfordringer, skal bruke litt tid til å reise rundt i Norge og møte en del av de kommunene som opplever å ta storsamfunnsbelastningen av at vi genuint mener at det er mange viktige verneverdier i et så vakkert land som vårt, og høre og ta på alvor hvordan hans ytre etat og byråkrati møter disse kommunene hver eneste gang de ønsker å gjøre noe av det han sier de kan gjøre: bruke naturen som en turistmagnet, gjøre ting som gjør at de kan skape nye arbeidsplasser. Og så kan han etter de reisene spørre seg: Opplever den ytre etat som en medspiller for disse kommunene eller som en motspiller? Jeg tror konklusjonen vil være at han får høre at de er motspillere. Derfor trengs det rikspolitiske retningslinjer for hvordan man totalt fra det offentlige håndterer denne typen kommuner, som altså gjør en stor innsats for det norske samfunnets vernebehov.

Statsråd Erik Solheim [18:50:08]: Først: Jeg blir litt lei av at det blir forsøkt skapt et slags inntrykk av at jeg

bare reiser i utlandet. Jeg vil gjerne vite hvilke andre stortingsrepresentanter som har vært i mer enn 400 av landets kommuner. Som partileder har jeg reist så mye rundt i Norge at jeg våger den påstand at jeg kjenner dette landet ganske godt. Så legg det til side: Jeg reiser både i Norge og i utlandet.

Når det gjelder det andre, som er viktigere: Jeg er mer enn villig til å lytte til den lokale kritikken som måtte være av de etater som er under Miljøverndepartementet, eller som Miljøverndepartementet er avhengig av for å kunne spille den rollen vi skal spille. Den kritikken som måtte komme, tar vi gjerne – vi lytter gjerne til den – og ser om vi kan korrigere og forbedre kursen. Det vil alltid være vanskeligheter og spenninger mellom et byråkratisk apparat og det lokale selvstyret. Men hovedsynspunktet, at det må kompenseres for de ulemper vern måtte påføre en kommune, men at vi i større grad enn det vi har klart å gjøre til nå, må se på de mange spennende muligheter vern gir, står jeg fast ved.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Erna Solberg (H) [18:51:25]: En av de tingene som har slått meg ofte når jeg både tidligere som statsråd og andre ganger har vært rundt og reist i Distrikts-Norge, er hvor mange aktive, glødende mennesker vi har som ønsker å utvikle sitt lokalsamfunn, som ønsker å bruke mulighetene til å skape nye arbeidsplasser, til å skape attraktive arbeidsplasser, og som dessverre ofte opplever at de driver skyggeboksing med statens ytre etater, særlig knyttet til at man er underlagt rådgivningsbegrensninger enten direkte forårsaket av vern eller avledet av vern eller forårsaket av andre samfunnsforhold.

Da jeg var kommunalminister, bad jeg en gang om å få en oversikt over alle rådgivningsbegrensningene som var på de ulike kommunene i Norge. Det finnes ikke, det var ikke mulig å oppdrive. Det er altså nesten umulig for hver enkelt kommune å vite hva det er. Det vil i hvert fall være et veldig stort problem å se hvilke båndlegginger som er. Vi har kommuner i dette landet som har 70–80 pst. av arealet sitt direkte eller indirekte underlagt den typen rådgivningsbegrensninger. Høyres utgangspunkt er ikke at dette er et problem, hvis vi ikke gjør det til et problem, for Norge er et fantastisk flott land, og vi har mange store naturressurser som vi skal ta vare på. Ikke minst har varsom bruk og vedlikehold av disse naturressursene gjort at de er blitt verneverdige i dag, fordi lokal bruk har vært i pakt med verneønsker, ikke i strid med verneønsker. Likevel opplever jeg veldig klart at det er en økende tillitskrise mellom rikspolitikere – uavhengig av politisk farge – som ønsker vern, og lokalpolitikere som frykter vern. Hvorfor er det blitt slik? Jo, fordi man opplever at i møte med vernebestemmelser trekkes de av og til ut til den ytterste grense. Det oppleves som at rådgivningsbegrensningene er slik at det nesten er umulig å gjøre noe.

Hvis vi reiser til en kommune i mitt hjemfylke, Kvinnherad, er det i utgangspunktet i store deler av kommunen

ikke mulig å gjøre noe. Det er ganske tynne striper mellom fjordsonen og strandsonen og der verneområdene begynner i fjellsiden. Selvfølgelig må man finne gode løsninger, men ofte oppleves dette som en kamp mellom lokale myndigheter og offentlige etater.

Vårt forsøk i dag gikk ut på å rydde opp i dette gjennom å sørge for at vi hadde en strategi for det, at det ble laget rikspolitiske retningslinjer slik at hele staten kunne snakke med én tunge og vise hvordan kommuner som var i denne situasjonen, skulle forholde seg, slik at alle de som ønsker å utvikle sitt lokalsamfunn i pakt med vernet, faktisk kan gjøre det.

Jeg er helt enig med statsråden i at det er stort potensial og mange muligheter, og man skal ikke vær redd for vern. Vi gjør mange kommunepolitikere mer redde for vern fordi vi ikke har en helhetlig strategi. Jeg synes det er leit at Regjeringen ikke vil gå inn for det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

(Votering, se side 1616)

S a k n r . 1 4

Innstilling frå finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet for 2007 (Innst. S. nr. 105 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 28 (2007-2008))

Reidar Sandal (A) [18:55:22] (leiar for komiteen og ordførar for saka): Stortinget blei sist informert om staten sine inntekter for inneverande år då nasjonalbudsjettet for 2008 blei lagt fram 5. oktober. I St.prp. nr. 28 for 2007–2008 om nysaldering for 2007 har vi fått ny informasjon om skatte- og avgiftsinngangen i år. Den er i all hovudsak positiv.

Det oljekorrigerte underskotet blir no stipulert til 2,8 milliardar kr, som svarer til den faktiske bruken av petroleumsinntekter. Statens pensjonsfond – Utland overfører eit beløp i same storleik for å dekkje underskotet. Då Stortinget vedtok budsjettet for 2007, var det oljekorrigerte underskotet sett til 51,3 milliardar kr høgare enn det ein no baserer seg på. Reduksjonen har i stor grad si årsak i auka skatteinntekter frå fastlandsøkonomien på 41,8 milliardar kr. Ein vesentleg del kan tilskrivast konjunktursituasjonen. Det har dessutan skjedd endringar på grunn av auka renteinntekter og inntekter eksklusiv dei to sistnemnde inntektskjeldene, m.a. auka utbetaling av utbytte.

Det økonomiske biletet blir endå lysare ved at utgiftene er reduserte med 3,4 milliardar kr frå saldert budsjett til nysaldert budsjett. Det er gledeleg at utgiftene til folketrygda blir redusert med 3,6 milliardar kr. Utbetalingane av dagpengar kan setjast ned med 2,4 milliardar kr. Det er endå ein positiv konsekvens av tilstanden på arbeidsmarknaden. Stadig fleire kjem i arbeid. Særleg gledeleg er det at talet på langtidsledige går sterkt ned.

På eitt område er situasjonen mindre positiv no enn då Stortinget vedtok saldert budsjett. Netto kontantstraum frå petroleumsverksemda er redusert med 45,2 milliardar kr i den nemnde perioden. Dette kjem m.a. av at skattar og

avgifter frå olje- og gassverksemda er redusert med vel 33 milliardar kr. Innbetalingane frå SDØE går ned med ca. 13 milliardar kr. Nedjusteringa har i hovudsak si årsak i lågare petroleumsproduksjon i 2007 enn det som opphavleg var lagt til grunn. I tillegg er både investeringar og driftskostnader høgare i år enn det som var forventa. Rett nok har gjennomsnittleg oljepris i år vore høgare enn det ein tidlegare baserte seg på. I sin tur har dette medverka til å dempe nedgangen i kontantstraumen noko.

Sjølv om det har vore ei positiv utvikling i inntektene til staten sidan saldert budsjett for 2007 blei vedteke, kan vi ikkje vere sikre på at ny saldering av 2007-budsjettet gir dei endelege tala. Det gjeld både på inntektsida og på utgiftssida. Vi må sjå dette i samanheng med den utryggleiken som knyter seg til endeleg forbruk på regelstyrte utgiftsordningar, skatte- og avgiftsinntekter og nivået på overførte løyvingar frå 2007 til 2008.

I budsjettinnstillinga er det fleirtal for alle forslaga frå Regjeringa. Det er tilleggsforslag berre frå Framstegspartiet. Dette partiet står åleine om den alternative kursen sin.

Tradisjonen tru fremmar Framstegspartiet forslag om tilleggsloyvingar på fleire område, f. eks. sletting av gjeld i helseføretak, tilleggsloyving til helseføretak, auka rammetilskott til kommunesektoren, ekstra utbetaling til minstepensjonistar inneverande månad, sletting av gjeld til bompengeselskap og auka investeringar for politiet.

Framstegspartiet meiner at sletting av gjelda i helseføretaka skal finansierast gjennom lånetransaksjonar. Alle dei andre forslaga sine vil Framstegspartiet finansiere gjennom auka bruk av petroleumsinntekter. Samla sett vil Framstegspartiet dermed auke bruken av oljepengar med vel 15 milliardar kr.

Det er ingen tvil om at effekten av Framstegspartiets forslag vil føre til vesentlege impulsar mot norsk økonomi. Det er i ein situasjon der aktiviteten er svært høg. Eg meiner at ein slik kraftig auke i bruken av petroleumsinntekter vil skape større utryggleik rundt innretninga av budsjettpolitikken – ikkje berre på kort sikt, men òg i komande år. Tunge fagøkonomiske miljø har gong etter gong peikt på at verknadene av ein slik økonomisk politikk vil vere uheldige både for rentenivået og for valutakursen. Eit breitt fleirtal i finanskomiteen og Stortinget legg stor vekt på slike råd og tek klart omsyn til desse erkjeningane i utforminga av sin politikk. Det meiner eg er politisk klokt.

Framstegspartiet gjer eit nummer av at det hadde vore rom for deira alternative budsjett for i år utan noko inn- eller uttak i forhold til det opphavlege budsjettanslaget frå Regjeringa. I den samanhengen vil eg peike på at det ofte er usikkert kor høgt budsjettanslag skal setjast. Eitt år kan budsjettet bli styrkt gjennom året; eit anna år kan vi få ein motsatt effekt. Det strukturelle underskotet skal i utgangspunktet vere reinsa for verknader av konjunkturutviklinga. Dei endringane som vi har fått for 2007, kjem først og fremst av at ein ikkje fullt ut har fanga opp verknadene på budsjettet av den sterke aktivitetsveksten i norsk økonomi. Etter mi oppfatning er det avgjerande at vi unngår å kome i ein situasjon der konjunktursvingingane i skatteinntektene slår ut i budsjettpolitikken. Det vil i tilfelle gi

ein medsyklisk budsjettpolitikk. Eit breitt fleirtal i Stortinget avviser ein slik kurs.

Vi må leve med at det er noko usikkert kor høgt budsjettanslag skal setjast. Denne utryggeleiken kan heller ikkje i seg sjølv vere noka grunngeving for å svekkje budsjettbalansen når Stortinget drøftar nysalderinga av budsjettet rett før jul. Inntektene og utgiftene til staten har reell effekt i økonomien utan omsyn til kor usikre anslaga i budsjettet måtte vere. Heller ikkje her kan vi skyggje unna realitetane.

I innstillinga frå finanskomiteen hevdar Framstegspartiet at det finst eit skilje mellom forbruk og investeringar. Synspunktet blir ytra i samband med forslaget frå partiet om statleg nedbetaling av gjelda for bompengeselskapa. Det blir dessutan argumentert med at forslaget ikkje reduserer nasjonalformuen, fordi det gjeld ei investering i varige verdiar. Resonnementet frå Framstegspartiet må basere seg på at gjelda til bompengeselskapa ikkje har reell verknad i økonomien. Det må definitivt vere feil. All sletting av gjeld vil i realiteten vere overføring av midlar frå utlånar til låntakar. Det er faktisk slik at låntakaren slepp unna ein kostnad han elles måtte betale for. Den som ikkje treng betale ein forventa kostnad, kan bruke pengane på ein annan måte.

Framstegspartiet har fremma ei rekkje forslag i innstillinga som vi no debatterer. Rett nok er forslaga lanserte under behandlinga av nysalderinga for 2007. Men det er all grunn til å tvile på at mange – om nokon i det heile – kan bli gjennomførte i år. Eg meiner det er lite realistisk at Regjeringa vil kunne greie å bruke pengane til sine formål for nyttår. Det inneber at forslaga kan vere problematiske i forhold til kravet om realistisk budsjettering. I den samanhengen viser eg til løyvingsreglementet i Stortinget, der det i § 3 heiter at løyvinga skal vere «basert på realistiske anslag over utgiftene og inntektene». Når ei løyving ikkje er brukt innan budsjettåret, fell ho normalt bort. Restmidlane går tilbake til statskassa.

For dei fleste av forslaga sine har nok Framstegspartiet erkjent at midlane ikkje kan brukast i 2007. Mange av forslaga til løyving er påførte stikkorda «kan overføres». Det medfører at pengane òg kan brukast neste år. Eg vil poengtere at sjølv om ein fører stikkorda «kan overføres» til forslag, så inneber det ikkje noko avvik frå kravet om realistisk budsjettering. Riksrevisjonen har peikt på dette poenget fleire gonger.

Etter mitt syn er det eit sentralt vilkår i denne samanhengen at midlar som er tenkt brukte i 2008, skal først opp i budsjettet for det same året. Formålet med nysalderinga er å oppdatere budsjettet med dei siste anslaga for regelstyrte utgiftsordningar, endringar i anslaga for skatte- og avgiftsinntekter og endeleg avstemming av inneverande års budsjett. Derfor er det spesielt når det under behandlinga av denne saka blir fremma forslag om ny politikk.

Ramma for t.d. transport- og kommunikasjonskomiteen er for 2008 fastsett til ca. 24,7 milliardar kr. Endeleg fordeling på kapittel og post blei vedteke av Stortinget 6. desember i år. Når Framstegspartiet i samband med behandlinga av nysalderinga fremmar forslag om å slette

gjeld for bompengeselskapa, vil det i praksis seie at ramma for den nemnde komiteen blir overskriden med 11,7 milliardar kr. Det utgjer 47 pst. av den ramma som Stortinget vedtok så seint som 28. november 2007. Det ser elles ikkje ut til at dette forslaget om gjeldssletting er innarbeidd i Framstegspartiets eige forslag til rammefordeling i Budsjett-innst. S. nr. I for 2007-2008.

Eg konstaterer at Framstegspartiet med ei rekkje av forslaga sine utfordrar krava til realistisk budsjettering og krava i løyvingsreglementet for Stortinget.

Eit breitt fleirtal i finanskomiteen står bak tilrådinga som er lagd fram for Stortinget. Denne forsamlinga står på trygg grunn når ho seinare i dag sluttar seg til tilrådinga.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [19:07:16]: Som saksordføraren var inne på, har vi eit gigantisk overskot på statsbudsjettet på ca. 400 milliardar kr for inneverande år. Det er altså ein auke på nesten 60 milliardar kr i forhold til det ein trudde for eit halvt år sidan.

Framstegspartiet har heilt korrekt, som det er sagt, foreslått at ein del av dette – ein fjerdedel av denne auken, litt over 15 milliardar kr – kan brukast til forskjellige gode tiltak.

Representanten Reidar Sandal er redd for oppheiting av økonomien. Eg har lyst til å spørje han kva for eit av desse forslaga han er mest redd for vil heite opp økonomien. Er det det at vi ønskjer å gi 2 000 kr til einslege minstepensjonistar? Er det det at vi ønskjer å gi meir pengar til Fattighuset, til Kirkens Bymisjon og til Frelsesarmeen? Er det det at vi ønskjer å gi meir pengar til kommunane, eller er det sletting av bompengegjeld representanten Sandal er mest redd for skal heite opp økonomien i Noreg?

Reidar Sandal (A) [19:08:22]: Eg synest at det for så vidt er greitt at representanten Hagesæter prøver seg.

Det eg er redd for, er først og fremst den samla effekten av dei forslaga som Framstegspartiet har lagt fram. Når vi skal saldere budsjettet for 2007, fremjar ein forslag om ny politikk på ei rekkje område. Ein aukar reelt sett budsjett-ramma for 2008, slik eg har gjort greie for i innlegget mitt, med å bruke oljepengar tilsvarende ca. 15 milliardar kr meir enn det resten av Stortinget legg opp til. Det meiner vi samla sett vil skape presstendensar i økonomien. Det er særleg uheldig å gjere det i ein periode då vi har ein sterk høgkonjunktur. Skadeverknadene vil då bli særleg store med ein så ekstremt ekspansiv politikk som det her blir lagt opp til.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [19:09:30]: Politikk dreier seg om å prioritere, ikkje minst er Arbeiderpartiet flinke til å påpeke dette.

I går valgte Regjeringa å prioritere de palestinske selvstyremyndighetene og forærte dem 760 mill. kr. De

pengene kommer sikkert godt med i en travel førjulstid i Gaza og på Vestbredden.

I dag foreslår Fremskrittspartiet å gi enslige minstepensjonister 2 000 kr i julegratiale og 20 mill. kr til tre hjelpeorganisasjoner, slik at de kan arrangere juletilstelninger for de aller fattigste i dette landet. Totalt vil dette koste 175 mill. kr, eller en fjerdedel av gaven til president Abbas.

Dersom representanten Sandal fikk anledning til å fungere som statsminister for en dag, hvilket av disse to forålene ville han prioritere?

Reidar Sandal (A) [19:10:24]: Eg skjønner det er ein strategi frå Framstegspartiet i samband med dette replikkordskiftet å utfordre på enkeltheiter. Den invitten takkar eg for, men eg vil ikkje gjere bruk av han.

Det som er poenget for oss, er at den samla effekten av Framstegspartiets forslag vil vere uheldig for norsk økonomi. Framstegspartiet bruker moglegheiter ved saldering av budsjettet til å ligge i ytterkanten av det som er forsvarleg og realistisk budsjettering, og det som er i samsvar med Stortingets budsjettreglement. Det vil eg tru at Framstegspartiet kjem til å få betydeleg problem med dersom dei ein gong i ei fjern framtid skulle kome i den situasjonen at dei måtte ta ansvar for å styre landet. Eg meiner at dei gjennom politikken sin her illustrerer at dei ikkje er modne for den oppgåva enno.

Gjermund Hagesæter (FrP) [19:11:28]: Då den såkalla handlingsregelen blei vedteken, låg oljeprisen på ca. 20 dollar fatet. No ligg oljeprisen på godt over 90 dollar fatet. Det gjer at Noreg, den norske staten, har fått inn tusenvis av milliardar kr meir enn det ein i utgangspunktet føresette at ein ville komme til å få inn dersom oljeprisen heldt seg. Ifølgje Finansdepartementets berekningar vil oljefondet, dersom oljeprisen held seg på dagens nivå, i 2030 utgjere 14 000 milliardar kr. Dersom vi deler det på innbyggjartalet, og føreset at det er like mange innbyggjarar i Noreg i 2030 som det er i dag – det kjem sjølv sagt litt an på innvandring og slike ting – vil det utgjere 3 mill. kr pr. innbyggjar.

Då er spørsmålet mitt: Synest representanten Sandal at oljefondet på eit eller anna tidspunkt blir stort nok, eller er det ikkje grenser for kor stort det bør bli?

Reidar Sandal (A) [19:12:32]: Eg håper at petroleumsfondet blir stort, slik at vi kan vere solidariske med etterkomarane våre. Det er noko av motivet for å bygge dette fondet så stort og sterkt som mogleg.

Eg vil berre seie at dei svære tala som representanten Hagesæter viser til, har ikkje eg noko imot skal gå i oppfylling, men det er ingen grunn til å lage seg bekymringar for at oljefondet skal bli stort. Eg har heller ikkje tenkt meg at det skal setjast noko tak for kor stort det kan bli, før ein begynner å disponere pengane på annan måte. I alle fall trur eg ikkje det bør vere regjeringspartia – eg trur faktisk ikkje dei tidlegare regjeringspartia heller – si linje å begynne å dele ut pengar i sjekkar, slik som representanten Hagesæter og Framstegspartiet dreiv med i fjor.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Før vi går videre på talerlisten, vil presidenten foreslå at de talere som melder seg utover hovedtalerne for hvert parti og talere fra Regjeringa, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Ulf Leirstein (FrP) [19:14:12]: Jeg skjønner at presidenten så konturene av hvordan denne debatten kunne bli, når hun foreslo taletidsbegrensning senere i debatten.

Fremskrittspartiet konstaterer at det oljekorrigerte underskuddet nå anslås til 2,8 milliarder kr i nysalderingen. Dette betyr at Regjeringen nesten ikke bruker oljepenger. Skulle man fulgt handlingsregelen, kunne man anvendt 75,6 milliarder kr. Dette innebærer, slik jeg ser det, at Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2007, med en merbruk av oljepenger i forhold til Regjeringen på 22,8 milliarder kr, også lå godt innenfor handlingsregelen.

Underskuddet på statsbudsjettet er redusert med hele 51,3 milliarder kr siden budsjettet ble saldert i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2007. Vi merker oss samtidig at statsbudsjettets utgifter er redusert med 5,4 milliarder kr, til 711,3 milliarder kr.

For statens inntekter har anslagene også store avvik. Vi konstaterer at statens skatte- og avgiftsinntekter er blitt langt høyere enn forutsatt, og har økt med 45,5 milliarder kr siden behandlingen av revidert.

Tallene som framkommer i nysalderingen for 2007 på skatteinntekter, viser at Fremskrittspartiets foreslåtte skatte- og avgiftslettelser i forbindelse med vårt forslag til alternativt budsjett for 2007 ikke ville medført det proveny tap for staten som Finansdepartementet anslo. Eksempelvis er statens merinntekter innenfor skatt på lønn tilsvarende om lag Fremskrittspartiets foreslåtte lettelsers, slik at dette også kunne vært gjennomført uten inntektstap for staten. Det er videre verdt å framheve at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett vrir utgiftene over på investeringer, i motsetning til Regjeringen, som i større grad prioriterer utgifter til offentlig forbruk.

I forbindelse med nysalderingen for 2007 mener Fremskrittspartiet det er rom for noen store grep.

Fremskrittspartiet er bekymret over den gjeldsbelastningen de regionale helseforetakene har opparbeidet seg. Når helseforetakene har et akkumulert underskudd som ved utgangen av 2007 kan nærme seg 2,6 milliarder kr, blir de regionale helseforetakenes økonomiske handlingsrom svært begrenset. Det akkumulerte underskuddet gjør at likviditeten blir presset. Gjeldssletting er helt nødvendig for at de regionale helseforetakene skal kunne klare å få kontroll på gjeld og samtidig ha en tilfredsstillende likviditet. Fremskrittspartiet foreslår at den samlede gjelden til staten reduseres med 2 milliarder kr. Vi foreslår også en tilleggsbevilgning på 1 milliard kr til helseforetakene. Daglig hører vi om nedskjæringer som vil ramme pasientene. Dette kan Stortinget ikke stilltiende akseptere, slik vi ser det.

Vi ser at situasjonen i eldreomsorgen er alvorlig mangelfull og prekær i en rekke kommuner. Det er nødvendig med økte midler for å heve kvaliteten og bedre tilbudet til den enkelte bruker. Vi viser også til det økte vedlikeholds-

etterslepet i skolen samt behovet for investeringer i IKT-utstyr og IT-infrastruktur i skolen. Vi mener det er nødvendig å øke det statlige bidraget for å sikre elevene et godt innelima, topp teknisk utstyr og oppdaterte skolebøker. På denne bakgrunn foreslår vi å bevilge 2 milliarder kr mer til kommunesektoren.

Videre har vi forslag om 2 000 kr ekstra til aleneboende minstepensjonister denne julen. Enslige minstepensjonister tjener minst av alle de store gruppene i samfunnet. Selv sosialhjelp gir 17 000 kr mer å rutte med i året. Norge vil i 2007 gå med et overskudd i statsøkonomien på nesten 400 milliarder kr. Derfor både bør og har man råd til å gi den gruppen som har det aller vanskeligst rent økonomisk, et inntektsløft. Vi fremmer forslag om disse 2 000 kr for desember måned 2007 til enslige minstepensjonister. Dette er et helt konkret forslag i den debatten som har vart en lang stund. Det gjelder bl.a. fattigdomsbekjempelse, som Regjeringen sier man er opptatt av.

Vi ønsker også nedbetaling av bompengegjelden, som vil tilsvare 11,7 milliarder kr. Det er et sterkt økende antall veiprojekter i Norge som er finansiert gjennom at bompengeselskaper har lånt penger i markedet for deretter å gjennomføre utbygging av veiprojekter. I tillegg til ovennevnte er det flere bompengeprojekter som er ferdig prosjektert og klare til oppstart. Disse lånene blir betjent ved at bilistene betaler bompenger for å bruke den ferdigbygde veien, eller der veien er planlagt bygget. Fremskrittspartiet mener med bakgrunn i misforholdet mellom de totale innbetalte avgifter fra bilistene og bruken av midler til veiformål at det er grunnlag for ettergivelse av gjelden til bompengeselskapene og for ekstraordinære bevilgninger til de prosjekter som allerede er bestemt finansiert gjennom bompengeskatt.

En slik finansiering av veiprojekter vil ikke skape vesentlig økt etterspørsel i markedet, da midlene enten er bundet eller allerede brukt. Jeg ønsker også å presisere at nedbetalingen av bompengeselskapenes gjeld ikke vil være å betrakte som en kostnad i regnskapsmessig forstand, men som en omplassering av formue fra omløpsmidler til anleggsmidler, og altså en investering i varige verdier og ikke en reduksjon av nasjonalformuen.

Dette framkommer ikke i budsjettssystemet, ettersom dette er utgiftsbasert og ikke skiller mellom kostnader og investeringer, slik et vanlig regnskap mer korrekt ville gjøre.

Vi mener også det er rom for noen ytterligere investeringer innenfor politiet, og foreslår bevilget 40 mill. kr til investeringer i politiet.

Vi fremmer også en del andre forslag, bl.a. om at rammen til de regionale helseforetak økes med 150 mill. kr, samt 2,5 mill. kr til gratis influensavaksine. Vi har også et verbalforslag – at NO_x-avgift som ikke er satt i miljøfond eller benyttet til miljøtiltak, settes i fond. I denne innstillingen fremmer vi dessuten forslag om 20 mill. kr til frivillige organisasjoner for å styrke arbeidet disse gjør for de fattigste.

Fattigdomsproblematikken, som jeg var inne på tidligere her i dag, har vært debattert heftig de siste årene. Vi har sett en rekke utspill, og vi har registrert at alle partiene

sier man er opptatt av å gjøre noe med dette. Likevel kommer det altså ikke konkrete forslag fra Regjeringen.

Fremskrittspartiet har konkrete forslag for å gjøre forholdene for de fattigste i Norge bedre. Jeg vil peke på det gode arbeidet som utføres av mange frivillige organisasjoner – kanskje særlig i advents- og julesesongen. Fattighuset, Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen er eksempler på dette. Det vil være mulig å skape en hyggeligere jul for svært mange gjennom en ekstra bevilgning til slike organisasjoner for å sette dem i stand til å arrangere juletilstelninger for dem som ikke selv er i stand til det. Vi ønsker derfor å bevilge – og fremmer forslag om det – 20 mill. kr til fordeling mellom de frivillige organisasjonene.

Selv med disse foreslåtte påplusninger og det gjeldslettingsforslag som jeg har redegjort for, vil vi bruke langt mindre enn det Regjeringen og stortingsflertallet mente var forsvarlig i juni 2007 i forbindelse med behandlingen av revidert statsbudsjett, altså for veldig få måneder siden.

På denne bakgrunn ønsker jeg å ta opp de forslag som Fremskrittspartiet har framsatt i innstillingen fra finanskomiteen.

Presidenten: Representanten Ulf Leirstein har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [19:21:06]: I merknadene til Fremskrittspartiet forholder de seg ikke til at det er forskjell mellom oljekorrigert underskudd og det strukturelle oljekorrigerte underskuddet. Riktignok er terminologien her vanskelig å forstå, men Fremskrittspartiet gjør et poeng av at de ikke vil forholde seg til det strukturelle underskuddet, slik Regjeringen gjør.

Da blir mitt spørsmål til Fremskrittspartiet: Betyr det at dersom Fremskrittspartiet skulle komme i regjeringssjøsjon, så vil de gå bort fra hele budsjettssystemet, som alle regjeringer har forholdt seg til i sitt arbeid? Hvis dette stemmer, er det viktig at Fremskrittspartiet flagger det synspunktet, og jeg regner med at de flagger det i god tid før valget. Hva er Fremskrittspartiets syn på det?

Ulf Leirstein (FrP) [19:22:08]: La meg aller først presisere at Fremskrittspartiet er kjent som partiet som kaller en spade for en spade. Vi sier rett ut hva som faktisk ligger mellom linjene i det som fra Regjeringens side ofte skal omtales med veldig vanskelige ord og pakkes inn i det systemet man har valgt.

Ja, hvis Fremskrittspartiet kommer i regjering, ønsker vi å endre budsjetteringssystemet i Stortinget. Vi har sågar i vårt partiprogram at vi ønsker et budsjett som i langt større grad skiller mellom hva som går til drift, og hva som går til investering, og vi ønsker innført et langtidsbudsjetteringssystem som bl.a. finanskomiteen hørte hvordan praktiseres i England, da finanskomiteen var der for noen måneder tilbake. Fremskrittspartiet ønsker omfattende reformer også av budsjetteringssystemet slik som vi kjenner det i Stortinget i dag.

Torgeir Micaelsen (A) [19:22:56]: Først hadde det vært fristende å spørre Fremskrittspartiet: Hva er grunnen til at man ikke bruker litt mer enn det man gjør? Hvorfor ikke et par tusenlapper ekstra til minstepensjonistene, f.eks.? Det tyder jo på at det ikke er noen yttergrense for hva økonomien tåler, hvis man skal tolke Fremskrittspartiet rett. Derfor er spørsmålet til Leirstein: Hva er grunnen til at man ikke velger å bruke enda litt mer? Jeg antar også at representanten Leirstein er enig i at selv med Fremskrittspartiets budsjett, hvis det ble saldert og hadde blitt vedtatt i dag, hadde det fortsatt vært uløste oppgaver i Norge.

Så har jeg et konkret spørsmål til. Tidligere i høst har denne regjeringen blitt kritisert av resten av borgerligheten for å være for ekspansiv i pengebruken. Ja, det gikk til og med så langt at Høyre nå har garantert at i samarbeid med Fremskrittspartiet i en eventuell ny regjering vil det være helt uaktuelt å legge opp til den type pengebruk og budsjettering som vi i dag opplever på nytt fra Fremskrittspartiet. Er representanten Leirstein villig til å akseptere den virkelighetsbeskrivelsen på borgerlig side? Hvis han ikke er det, hvilke løfter er det i så fall som vil brytes først, hvis Fremskrittspartiet må kutte nærmere 30 milliarder kr neste gang?

Ulf Leirstein (FrP) [19:24:04]: Her var det mange spørsmål. Jeg klarer selvfølgelig ikke å svare på alle dem på ett minutt. Men vi jo har mange debatter, jeg og representanten Micaelsen, i denne sal, og skal sikkert komme tilbake til det enten utover kvelden i dag eller ved en senere anledning.

La meg i hvert fall først si: Ja, selvfølgelig hadde det selv om våre forslag hadde blitt vedtatt i dag, vært uløste oppgaver i samfunnet. Det er sånn at vi har en regjering i dag som på en rekke områder faktisk svikter totalt, og spesielt er jeg ganske overrasket over at man svikter totalt når det gjelder bl.a. å gjøre konkrete ting for fattigdomsbekjempelsen. Da finansminister og SV-leder Kristin Halvorsen snakket om dette i valgkampen, trodde jeg faktisk på henne – jeg var helt overbevist. Men jeg ser altså at glimrende forslag ikke kommer fram helt konkret.

Hvorfor fremmer vi forslag om bare 2 000 kr? Vel, når den regjeringen som sitter i dag, og stortingsflertallet viser så liten interesse for å følge opp konkrete forslag, trodde i hvert fall Fremskrittspartiet at et så enkelt og greit og helt konkret forslag som vi har fremmet, som utgjør veldig lite i sum, nemlig 146 mill. kr, burde stortingsflertallet kunne gå for. Allikevel konstaterer jeg at flertallet faktisk velger å avvise den bruken av disse 146 mill. kr.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [19:25:21]: Representanten Leirstein beskrev høykonjunkturen som kraftig. Ja, den er så kraftig at økningen i antall årsverk i arbeid overstiger alles prognoser. Det er sammen med det en enorm kostnadsvekst ikke minst i sentrale strøk, spesielt på investeringsprosjekter. Fremskrittspartiet legger til grunn mer investeringer, mer veiinvesteringer, og først og fremst mer veiinvesteringer i sentrale strøk.

Jeg har to spørsmål. Ser Fremskrittspartiet denne kostnadsutviklinga som et problem? Og pkt. 2: Hva er Fremskrittspartiets forslag i salderinga som vil dempe denne kostnadsveksten framover?

Ulf Leirstein (FrP) [19:26:11]: Da vi la fram vårt alternative statsbudsjett for 2006, for 2007 og for 2008, viste Fremskrittspartiet med våre strukturelle forslag hvordan man kan gjøre noe med den problemstillingen som representanten Lundteigen er opptatt av. I en behandling av nysalderingen vil det selvfølgelig ikke være mulig å ta de store grepene. Vi anser selv at vi har gjort noen enkle og mindre grep i denne salderingen, selv om det også blir karakterisert som vel i overkant, av noen representanter i denne sal.

Når Fremskrittspartiet foreslår konkrete investeringer, gjør vi bl.a. dette i samråd med hva bransjeorganisasjonene selv sier det er mulig å investere f.eks. innenfor anleggssektoren her i Norge. Vi stoler på at bransjeorganisasjonene selv vet hvilken ledig kapasitet som er der, for det finnes faktisk ledig kapasitet på en del områder.

Når vi i nysalderingen nå foreslår å fjerne og nedbetale gjelden til bompengeselskapene, er det fordi det er investeringer som allerede er foretatt, eller prosjektert og skal foretas, og som vil ha liten innvirkning på det som representanten Lundteigen er opptatt av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jan Tore Sanner (H) [19:27:34]: Det er fristende å gjøre dette til en stor reprise på finansdebatten vi hadde tidligere i høst, men jeg skal prøve å unngå å gjøre det. Bare noen ganske få merknader fra Høyres side.

Jeg vil starte med å gi finansministeren honnør for en ryddig nysaldering. Høyre har alltid vært opptatt av at nysalderingen skal være ryddig, og det skal være en avslutning av budsjettåret. Det er ikke der man skal putte inn ny politikk.

Jeg slutter meg også til de vurderingene som komiteens leder, Reidar Sandal, hadde når det gjaldt realistisk budsjettering. Men jeg har da lyst til å minne representanten Reidar Sandal om at både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i forrige periode, da de var i opposisjon, også syndet på dette området, om ikke i samme grad som Fremskrittspartiet gjør i denne nysalderingen. Jeg husker veldig godt at jeg etter budsjetttrunder hadde behov for også å refse Arbeiderpartiet for at man i nysalderingen puttet inn noen ekstra godbiter. Men jeg er glad for at Arbeiderpartiet nå gjør det så klart at nysaldering skal være en nysaldering, og at den politikken man har, om det er ekstra penger til kommuner, til fattigdomstiltak eller til vei, skal avspeiles i de ordinære budsjettene man legger frem.

Det som er interessant i nysalderingen, er opplysningene om den veldig kraftige veksten i skatteinntektene. Faktisk økte skatteinntektene i 2006 med 20 milliarder kr utover det som var budsjettet, og for 2007 øker skatteinntektene med hele 42 milliarder kr mer enn budsjettet. Vi kan selvfølgelig reise en debatt om de redskapene

Finansdepartementet har for å gjøre anslag for skatteinntekter, men grunnen til at jeg synes dette er interessant, er at det også er et politisk perspektiv ved det. Det viser at det ikke er skatteinntektene som i dag hemmer en videre utbygging av velferdssamfunnet vårt, men det er rett og slett mangel på arbeidskraft. Dermed punkteres jo veldig mye av den retorikken som også finansministeren brukte i forkant av forrige stortingsvalg, nemlig at valget stod mellom skattelettelse og velferd. Faktisk ser vi nå at skatteinntektene vokser så kraftig at selv ikke en regjering med SV makter å bruke opp alle de skatteinntektene som man nå får på grunn av den sterke veksten i økonomien. Tvert imot ville det være mer fornuftig nå å iverksette tiltak for å få økt tilgang på arbeidskraft. I den forbindelse har Høyre og flere av de andre borgerlige partiene tatt til orde for at man heller burde ha redusert skatten på lavere og vanlige inntekter, fordi vi vet at moderate skattelettelse på lavere og vanlige inntekter bidrar til å øke tilbudet av arbeidskraft. Vi har også i våre alternative budsjetter fremmet en rekke andre forslag for å øke tilbudet av arbeidskraft, men vi tar selvsagt ikke dem opp igjen nå i nysalderingen. Men det er noe av det viktigste vi faktisk kan gjøre for å kunne sikre en videre utbygging av velferden. Da er det ikke skatteøkninger som skal til, men tiltak som bidrar til at vi får mer arbeidskraft.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [19:31:46]: Nysalderinga av statsbudsjettet for 2007 innebærer bare små justeringer. Det viktigste med dokumentet er en ajourføring og drøfting av budsjettets helhet. Årets nysaldering innebærer historisk store endringer både i redusert faktisk oljekorrigert underskudd og redusert strukturelt oljekorrigert underskudd. Samtidig er differansen mellom disse to sentrale beregningsmåtene nå hele 56 milliarder kr, noe som viser den enorme styrken i dagens høykonjunktursituasjon. Dette gir oss dermed klar melding om den nødvendige styrken som må til av korrigerende økonomiske virkemidler for å dempe høykonjunktorens negative sider, med stor kostnadsvekst i sentrale strøk.

Samtidig er netto kontantstrøm til fellesskapet fra petroleumssektoren redusert med hele 45 milliarder kr fra saldert budsjett 2007, fra i fjor høst, til dagens nysaldering. På tross av økte petroleumspriser gir ytterligere fall i produksjonen kombinert med sterk vekst i investeringene denne budsjettsprekken. Per oktober i år har den totale årsproduksjonen av olje falt til 195 millioner oljeekvivalenter, eller om lag 5 pst., på ett år. Konsekvensene av dette må nå få økt oppmerksomhet i den politiske debatten.

Statsbudsjettets samlede skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge anslås nå til 631 milliarder kr i 2007, en økning på enorme 12,3 pst. fra 2006. Dette gir en økning på om lag 41 milliarder kr i forhold til saldert statsbudsjett 2007 vedtatt på denne tid i fjor.

Tilgangen på arbeidskraft er langt større enn budsjettet. En rekke stimulerende tiltak er satt inn, ikke minst fra statsråd Bjarne Håkon Hanssen. Det er positivt. Skatteprofilen for personlige skattytere bør forsterkes til fordel for dem med lavere inntekter, både ut fra fordelingshen-

syn og dagens arbeidskraftsituasjon. Entydig forskning viser at disse arbeidstakergrupper reagerer med størst økt arbeidsinnsats ved lavere skattlegging. Omfordeling av skattebyrden blir derfor et sentralt tema i arbeidet med 2009-budsjettet.

Det offentlige konsumet har de siste fire åra hatt en reell underliggende utgiftsvekst med et godt samsvar mellom tallene i Gul bok, altså Regjeringas forslag til statsbudsjett, og de endelige regnskapstallene for året. Det offentliges andel av bruttonasjonalproduktet reduseres planmessig gjennom dette faktum. Dagens situasjon innebærer videre at nasjonalbudsjettets tall for privat konsum, oljeutvinning og rørtransport samt boliginvesteringer viser kraftig økning fra budsjett til regnskapstall. På godt norsk, denne delen av nasjonalbudsjettet sprekker. Arbeidskraftbehovet øker kraftig på disse samfunnsområdene. Her ligger Regjeringas største utfordring i det kommende nasjonalbudsjett. Dersom vi ikke får en mer realistisk budsjettering basert på sterkere styringsvirkemidler for disse samfunnsområder, vil dette føre til et så sterkt press for å gjennomføre en strammere finanspolitikk at denne kommer i enda større utakt med folks nøkterne forventninger til bl.a. kommunenes velferdstilbud, offentlige investeringer i bedre kommunikasjoner samt stimulans til nødvendige investeringer i fornybar energi. Verken Fremskrittspartiet eller de tidligere regjeringspartiene viser vilje til å debattere denne helheten. Et prisverdig modig unntak er tidligere Høyre-statsråd Victor D. Norman i Dagens Næringsliv 8. desember i år. Hans hovedpoeng var: «Regningen, takk!» «Skal vi ha et førsteklasses offentlig tjenestetilbud, må vi betale prisen.» Hans forslag om økte skatter for at bedrifter skal beslaglegge færre folk, er til overmål i strid med skatteløftet i Soria Moria-erklæringa til Regjeringa.

Senterpartiets tradisjon er blandingsøkonomi, hvor korrigerende av markedskreftene for å nå samfunnsmessige mål står svært sterkt. Vi har altså en tradisjon for en pragmatisk økonomisk politikk hvor nye radikale virkemidler kan brukes for å sikre en samfunnsmessig utvikling som gir en mer langsiktig satsing på å bygge Norge. Vi fortsetter gjerne debatten med Victor D. Norman for å få flertall for en ny og mer udogmatisk økonomisk politikk.

Lars Sponheim (V) [19:36:46]: Det hadde vært veldig fristende å ta opp tråden fra den diskusjonen som representanten Lundteigen her drar opp i sin støtte til Victor D. Normans ønske om raskere å avvikle tradisjonell industri, jordbruk og fiske for å få folk over i tjenesteytende næringer og offentlig sektor. Men jeg skal ikke ta den debatten. Jeg vil nok heller problematisere konsekvensene av mye av det han gir uttrykk for.

Jeg vil for det første gi uttrykk for at når vi nå behandler nysalderingen, er det bred tilslutning til å gjøre den til en siste ryddejobb i budsjettet, og ikke lage all den politikk som det i teorien er mulig å lage av nysaldering. I så måte må en gratulere den sittende regjering med å ha en bedre opposisjon enn noen annen regjering har hatt før i det siste. Det er kanskje den største styrken denne regjeringen har.

(Sponheim)

Det er to forhold jeg har lyst til å reflektere over når vi nå behandler nysalderingen. Det er jo slik at når en får et så fantastisk dokument på sitt bord som Regjeringens nysaldering, som gjør opp status i kongeriket, er det nesten så en ikke vet om en skal le eller gråte eller – det tradisjonelle – trekke på skuldrene. Debatten bærer jo litt preg av det siste, for det har vi tradisjon for. Det er allikevel grunnlag for å gjøre noen refleksjoner over: Hva er det dette forteller i stort? Skatt er stikkord for det ene. Det er helt eventyrlig hvilken kraft det er i økonomien, og hvor eventyrlig mye mer kraft det er i økonomien enn det noen var i stand til å forutsi, selv alle Finansdepartementets kloke mennesker, da budsjettet ble laget. Jeg skal komme litt tilbake til det forhold, for jeg synes det for oss alle reiser noen utfordringer vi skal adressere.

Det peker også på den debatt vi nå har begynt å få omkring samlede skatteinntekter og skattenivå. For det første er det slik at den sittende regjering har valgt å binde seg til et skattenivå som er likt skattenivået fra 2004. I 2004 ble det etablert et skattenivå av Bondevik II-regjeringen. Det var omtrent midt i den regjeringsperioden og er kanskje uttrykk for det gjennomsnittlige skattenivå som var under Bondevik II-regjeringen. Det er ikke noen mer dramatiske endringer enn det som har skjedd.

Det er åpenbart ikke det høyeste skattenivået vi har hatt her i landet, men vi har åpenbart de høyeste skatteinntektene vi har hatt her i landet. Jeg vil ta til orde for det jeg har sagt mange ganger før: Det er ingen åpenbar sammenheng, etter mitt skjønn, mellom skattenivå og skatteinntekter i den forstand at jo høyere skattenivået er, jo høyere blir skatteinntektene. Jeg tror det er rett å snakke om et riktig skattenivå som gir de høyeste inntektene, ved at det blir mye mer penger å beskatte. Mange flere skaffer seg inntekt, og økonomien går godt. I så måte mener jeg vi har et skattenivå som i dagens situasjon tar det maksimale ut av hva vi kan frambringe av skatteinntekter.

Nå tror ikke jeg at det alene er skatteletter under den forrige regjering som har skapt gode tider – definitivt ikke. Det er først og fremst konjunkturer, og først og fremst mange heldige forhold. Men jeg mener at det dokumentet vi har fått i dag, viser at det gjelder ikke å ha høyest mulig skattenivå for å få høyest mulig skatteinntekter. Det gjelder å ha et skattenivå som utløser arbeidskraft, ledig arbeidskraft, som utløser innsats og et antall bedrifter som kan skattlegges.

Jeg husker jeg var i en debatt i forrige periode med daværende parlamentarisk leder for Arbeiderpartiet, Jens Stoltenberg, hvor jeg nettopp gav uttrykk for at rette skatteletter, rett skattenivå vil kunne gi høyere skatteinntekter. Jeg husker han kalte meg woodoo-Lars, at det var en slags trolldom å skulle forene slike størrelser. Det er min oppfatning – og med forbehold om at det er mange andre forhold som også virker – at den salderingen vi har til behandling i dag, er et bevis på at dette ikke var trolldom. Det er ganske god logikk, nemlig at vi kan få rekordhøye skatteinntekter uten å ha et rekordhøyt skattenivå. Det tror jeg vi kommer til å få mange debatter om framover. Det betyr da at debatten om enten skattelette eller rett skatte-

nivå eller fellesskapet blir en helt feil problemstilling. Det må kombineres på en rett måte.

Så er det en annen problemstilling som jeg har lyst til å sende med som en julehilsen – eller skal vi si nyttårsforsett – til finansministeren. Det er det problemet at vi nå behandler en nysaldering som viser at det vi trodde var finstilte instrumenter da vi behandlet budsjettet for ett år siden, viser seg nå å være utrolige avvik. Etter å ha fulgt budsjettbehandlingene gjennom veldig mange år, og det med skiftende regjeringer, mener jeg å kunne registrere at det er et økende avvik mellom det som er sluttresultatet, og det som er det vi budsjetterer med. Jeg synes det begynner å komme opp i et omfang som er ganske problematisk. Jeg synes dette skjer spesielt i gode tider hvor vi ikke har systemer, budsjetteringssystemer, kanskje modeller, som fanger kraften i økonomien.

Nettopp fordi jeg med mine amatør tanker omkring disse tingene har reflektert rundt dette, om vi har eksakt nok kunnskap til å sette så klare rammer for økonomiens kapasitet f.eks., fikk jeg en liten øyeåpner da vi hadde høring i komiteen om neste års budsjett, fra LOs sjefsøkonom Stein Reegård, som på vegne av faget sitt, sosialøkonome, de hellige bestyrere av Finansdepartementet, tok litt selvkritikk med å si at vi nå sitter med en slags utilstrekkelig kunnskap om hva som egentlig skjer i økonomien. Jeg skal komme med noen sitater fra det Reegård gav uttrykk for, for jeg synes det var veldig interessant. Han sier selvsagt at det er en «positiv utvikling» som skjer. Han sier videre:

«Men det vi samtidig sier er at vi vet litt lite. Og det er ikke fordi vi mener at det er fordi vi er litt lite opplyste, men vi tror det er et problem som plager flere og som burde plage enda flere. Det betyr igjen at vi ikke helt forstår grunnlaget for makropolitikken. Hva den bygger på og hva den burde bygget på.»

Som et talleksempel brukte Reegård følgende i høringen i komiteen:

«En måte å se dette på, er hvordan sysselsettingsveksten er undervurdert. Anslagene har vært veldig, veldig lave. FIN anslo at sysselsettingsveksten i 2006 først skulle bli 18.000 deretter 55.000, mens svaret ble 72.000.»

I tillegg kommer arbeidsinnvandring og tjenesteyting. Så sier han selvsagt at dette er positivt, men så sier han:

«Det vi ser er avvik som er langt utenfor det som er vanlig. Norges Bank er like fjernt fra målet om 2,5% prisstigning enn noen gang. Det har vært mye større kapasitet i økonomien enn hva man har basert pengepolitikken på.»

Så avslutter han med å si:

«Dette kaller jeg for «makromysteriet». Det ligger noen strukturelle trekk som er problematiske. Her står vi overfor nye problemer som gjør at departementets (finans) systemer og register ikke helt henger med.»

Jeg slutter meg til det Reegård sier, og om jeg ikke kan slutte meg til alt han sier her, vil jeg si at den problematisering det representerer, synes jeg det er verdt å ta med seg når vi i dag har et dokument som viser så store avvik at økonomien vår åpenbart har tålt veldig mye mer enn det

vi trodde for bare ett år siden, og at litt av den selvransakelse som her gjøres av fagøkonomen Reegård, også bør gjøres av alle fagøkonomer i og rundt Finansdepartementet, som kanskje også med et kritisk blikk burde se på de modeller og systemer en bruker for å drive den finanspolitiske planlegging som et budsjett er.

Dette er ikke kritikk av denne finansminister eller noen andre, men det er et behov for undring i en situasjon der det skjer så mye spesielt rundt økonomien vår som viser at det er økonomifaget som er litt utilstrekkelig. Da bør en reise på kunnskapssøk og se om det er ting vi kan modernisere, modeller vi kan forbedre, og ta det med oss når vi skal budsjettere videre. Jeg håper at vi i framtiden vil stå overfor nysalderinger hvor resultatene ligger nærmere det vi har finsiktet når vi har budsjettet, ellers begynner dette å bli litt for rart.

Siden det kanskje er siste gang jeg står her i år, vil jeg gjerne benytte anledningen til å ønske presidenten og Stortinget en riktig god jul.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutt.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [19:45:47]: La meg aller først få gratulere representanten Lars Sponheim med et utmerket innlegg. Jeg kan slutte meg til det aller meste av det han sa.

Norge går så det griner. Norge AS hadde ekstra skatteinntekter på 41,8 milliarder kr, som det har blitt sagt en del ganger fra denne talerstolen. Det betyr at aktiviteten i innenlandsøkonomien, som også representanten Sponheim var innom, har vært langt høyere enn Finansdepartementet, Norges Bank eller noen andre forståelsepåere hadde trodd. Hva vil det si? Jo, det vi si at norsk økonomi har tålt en langt større aktivitet uten at det er skapt inflasjon, uten at det er skapt press på kronkursen, uten at arbeidsplasser er blitt flagget ut. Det eneste som har gått opp, er renten. Og renten har gått opp fordi forskriftene ikke følges. Inflasjonsmålet på 2,5 pst. er ikke fulgt, men likevel velger sentralbanksjefen å øke renten. Så det eneste som har gått opp, er renten. Da er det litt merkelig at Fremskrittspartiet, som bruker beløp langt lavere enn dette, får den voldsomme kritikken vi får. I fjor var posisjonen like påståelig. De sa at vår politikk ikke ville fungere, det ville bli press i økonomien, og alt ville gå galt, og de er like påståelige nå, kanskje med unntak av representanten Sponheim, og sier at det vil gå galt med Fremskrittspartiets politikk. Vi venter til neste år, hva som vil skje i saldert budsjett, og så får vi se hva fasiten blir da. Mitt tips er at posisjonen vil være like påståelig.

Saldert budsjett viser med all tydelighet at handlingsregelen er død og begravet. Det tror jeg egentlig alle, hvis de er litt ærlige, må innrømme. Det må også reflektere det jeg sa i sted, nemlig at man ikke kan ha makroøkonomi som eksakt vitenskap. Handlingsregelen er død og begravet. Når man bruker 0,15 pst. av Statens pensjonsfond, og man regelstyrt kan bruke 4 pst. – litt mindre, litt mer – så kan man ikke forsvare handlingsregelen. Man bruker

0,15 pst., og så sier man at det er måleinstrumentet. Det er ikke måleinstrumentet.

Men det merkeligste med dagens debatt er at de økte skatteinntektene omtales som Regjeringens penger. Det er jo ikke Regjeringens penger. Det er folkets penger. Og det mest naturlige ville jo være å betale noe tilbake til de rettmessige eierne av pengene, som har skapt denne aktiviteten i norsk økonomi – ikke minst når Regjeringen sier at den ikke kan bruke disse pengene, men i stedet må salte dem ned i aksjer rundt omkring og i obligasjoner i andre land. Det mest fornuftige ville være å betale tilbake til de rettmessige eierne.

Avslutningsvis må jeg si til representanten Sandal: Det er mulig han kan unnskylde alt mulig med masse teknikaliteter, men sannheten er at minstepensjonister, narkomane eller hjemløse ikke bryr seg om teknikalitetene. Det lar seg gjøre å gi noe støtte i julehøytiden til dem som har aller minst.

Arne Sortevik (FrP) [19:49:08]: Denne sluttsalderingen av årets budsjett er nasjonen Norges julelønning. Det hyggelige med nasjonen Norges julelønning er at situasjonen er svært god. Nasjonen formelig strutter av penger når årets regnskap gjøres opp. Det går så godt at vi nesten ikke bruker oljepenger i 2007, og det er mulig, og etter Fremskrittspartiets mening også fullt forsvarlig, for nasjonen å bruke litt ekstra på viktige områder i julemåneden desember. Det er faktisk også opp til Stortinget å bestemme det selv.

I innstillingen foreslår Fremskrittspartiet å disponere ca. 16 milliarder kr. 14 milliarder kr er omplassering av nasjonens formue fra statlig finansielt overskudd til statlig anleggskapital. Av disse nesten 14 milliarder kr vil vi bruke ca. 12 milliarder kr på å slette bompengeselskapenes gjeld i veiprosjekter. Vi fjerner bompengegjelden og fjerner bompengebetalingen. Nasjonaløkonomisk og for den enkelte bilist som i dag betaler bompenger, fjerner vi ikke bare innkrevningen for bygget vei på avbetaling, vi fjerner også betaling av renteutgifter, innkrevingsutgifter for bygging og riving av bomstasjoner, som også må betales av bilistene når vei finansieres på avbetaling. Vi fjerner en ueffektiv finansiering og en unødvendig og uforholdsmessig dyr og uproduktiv jobb med innkreving. Samlet gir dette god samfunnsøkonomisk effekt.

Hvert år ved behandlingen av statsbudsjettet foreslår Fremskrittspartiet større bevilgninger til bygging av veier, og hvert år får vi høre at vi er uansvarlige, vi overoppheter økonomien. Hvert år får Fremskrittspartiet også høre at dette ikke er mulig, fordi det ikke finnes ledig kapasitet til å bygge veier. Samtidig sier de partiene som advarer mot Fremskrittspartiets politikk, ja til å bygge samferdselsprosjekt på avbetaling. Men byggingen som finansieres over 15 til 20 år, gjennomføres jo på kortere tid. Man bygger i normalt tempo, med arbeidskraft og maskiner som finnes. Bygging skjer altså uavhengig av finansieringsformen. Bompengefinansierte prosjekter med gjeld pr. 31. desember 2007 er i hovedsak prosjekter som er bygget og vedtatt bygget. Anleggskapasiteten er brukt eller vedtatt brukt. Det blir altså ikke flyttet en spade, det blir ikke bygget én

meter vei til. Det er null effekt og null overoppheting av økonomien, med mindre representanten Sandal da mener at sparte utlegg til bompenger for den enkelte bilist fører til en tøylesløs pengebruk og en varmgang i nasjonal økonomi.

Fremskrittspartiets forslag om sletting av bompenggjeld blir altså en omplassering av statlig formue fra finanskapital til realkapital, og ikke noe forbruk.

Statsråd Kristin Halvorsen [19:52:37]: Bare noen korte kommentarer på slutten av denne debatten, som selvfølgelig er preget av at vi har hatt den sterkeste høykonjunkturen i Norge på 30 år nettopp nå. Antakelig er vi mot slutten av den, men det er jo ikke godt å si, fordi den er i veldig stor grad et resultat av en internasjonal høykonjunktur, og vi er plassert midt i smørøyet av den. Vi får gode priser for det vi eksporterer, og vi importerer rimelig.

Det er helt riktig at kapasiteten og utviklingen på arbeidsmarkedet har vært veldig gunstig, og langt gunstigere enn vi har historisk grunnlag for å kunne tro. Det er jo noe av det som er utfordringen her at det er ikke så mye i den nærmeste historien vi kan lære av med hensyn til hvordan akkurat denne situasjonen er. Det er altså 150 000 flere som er i arbeid nå enn for to år siden. Det er like mange som bor i Tromsø og Fredrikstad til sammen. Det er en betydelig arbeidskraft som vi har klart å mobilisere til å løse viktige oppgaver, men det er jo langt flere enn vi kunne tro for to år siden at det var mulig å få ut i det norske arbeidsmarkedet. Og takk og pris for det, for det betyr at vi til tross for en svært lav arbeidsløshet, har klart å få den ytterligere ned og likevel har klart å løse mange oppgaver. Men jeg er helt enig med representanten Sponheim i at vi må søke stadig ny kunnskap og forbedre de virkemidlene og styringsmulighetene vi har i forhold til den økonomiske politikken.

Så til noe av det som er diskusjonen her. Det er selvfølgelig slik at når vi ser på det faktiske oljekorrigerte underskuddet, gjør det opp regnskapet for bedriften Norge. Men det er ikke slik vi vurderer det når vi lager statsbudsjetter, for da korrigerer vi det for det som er konjunktursituasjonen, vi renser på en måte statsbudsjettet for konjunktursituasjonen. Det er selvfølgelig fordi vi kapper toppen av høykonjunktorene, men vi kapper også bunnen av lavkonjunktorene. Hvis Fremskrittspartiet skulle ta sin egen argumentasjon helt ut, hadde det betydd at i lavkonjunktur måtte man stramme inn kraftig på skoler og helsevesen og hva det måtte være, mens i høykonjunktur kan man pøse på. Vi jamner altså ut de svingningene, fordi det er en mer fornuftig måte å bygge et velferdssamfunn på. Jeg må si at det er en nyhet for meg i hvert fall at Fremskrittspartiet har tenkt å knytte handlingsregelen og styringsinstrumentene for budsjettpolitikken til det faktisk oljekorrigerte underskuddet, ikke det strukturelt korrigerede underskuddet, for det ville føre til helt andre svingninger i økonomien.

Det er en stor utfordring nå å forvalte disse gode tidene slik at de varer lengst mulig. Det viktigste vi da må ha for øye, er å sørge for at vi har en situasjon med lav arbeids-

løshet så lenge som mulig. Det har betydd at mange flere har kunnet ta del i den velstandsøkningen vi har hatt, og det er det fremste målet for den økonomiske politikken i en velferdsstat som ønsker å inkludere flest mulig, og som trenger den arbeidskraften som mange kan bidra med, og antakelig enda flere enn i dag, hvis vi gjennomfører statsbudsjettet slik som planlagt for 2008.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

(Votering, se side 1616)

S a k n r . 1 5

Forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 14. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 22):

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme sak for Stortinget hvor man vurderer å fremme nødvendige lov- og forskriftsendringer, slik at Tollvesenet kan få nødvendig myndighet til for eksempel å holde igjen mistenkte, stoppe kontrollobjekter, adgang til å bruke blålys og til å fravike vegtrafikkloven.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1621)

S a k n r . 1 6

Forslag fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 23):

«Stortinget ber Regjeringen i sitt arbeid med politiregisterloven sørge for at den som registreres i identitetsregisteret kan slettes etter en viss tid, med mindre den registrerte er dømt for nye lovbrudd eller andre viktige forhold tilsier at registreringen bør opprettholdes.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1621)

S a k n r . 1 7

Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 25):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og eventuelt fremme nødvendige forslag i forhold til om staten også i andre saker enn de som faller inn under voldsoffererstatningen, skal ha en ordning hvor staten forskutterer erstatningsbeløpet og deretter krever regress. Regjeringen melder tilbake til Stortinget på egnet måte i egen sak.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1622)

S a k n r . 1 8

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 (jf. Innst. O. nr. 25):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008 om å komme tilbake med en nærmere gjennomgang av voldsoffererstatningsordningen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1622)

E i r i n F a l d e t gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal votere i sakene nr. 1-18.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram syv forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 3–5, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslag nr. 6, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 7, fra May Helen Molvær Grimstad på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslag nr 7, fra Kristelig Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere om det bør innføres et eget oppstartstilskudd til organisasjoner i en oppstartsfase og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 97 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.05.21)

Presidenten: Forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om den nye fordelingen av spilleoverskuddet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.05.38)

Presidenten: Forslagene nr. 3–5, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre tas opp til votering.
Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om å åpne kommisjonærnettverket for andre aktører enn Norsk Tipping AS.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om en full gjennomgang av rammevilkårene for drift av lotterier og fremme forslag om endringer i Lotteriloven for å sikre bedre utnyttelse av det potensialet som ligger i lotterivirk-somheten.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig gjennomgang av norsk spillpo-litikk og fremtidige utfordringer knyttet til denne.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 61 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.05.59)

Presidenten: Forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre tas opp til votering.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede spørsmålet om å fjerne arveavgift på testamentariske gaver som tilfaller frivillig sektor.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge frem en egen sak der tjenestemoms, gradert moms og nullsats på moms for frivillige lag og organisasjoner vurderes.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.06.19)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 39 (2006-2007) – om frivillighet for alle – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:107 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Olemic Thom-messen, May-Helen Molvær Grimstad og Trine Skei Grande om å bedre vilkårene og rammebetingelsene for frivillig sektor – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Votering i sak nr. 3

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2007 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
800		Barne- og likestillingsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 91 953 000 til kr 90 953 000	1 000 000
840		Krisetiltak	
	60	Tilskot til krisesenter, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 123 000 000 til kr 146 000 000	23 000 000
	61	Tilskot til incestsenter, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 41 000 000 til kr 50 840 000	9 840 000
842		Familievern	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 70</i> , v e r t a u k a med frå kr 169 733 000 til kr 172 233 000	2 500 000
844		Kontantstønad	
	70	Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 1 917 400 000 til kr 1 975 000 000	57 600 000
845		Barnetrygd	
	70	Tilskot, v e r t a u k a med frå kr 14 381 000 000 til kr 14 420 000 000	39 000 000
846		Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 50</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 14 831 000 til kr 13 331 000	1 500 000
852		Adopsjonsstønad	
	70	Tilskot til foreldre som adopterer barn frå utlandet, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 26 456 000 til kr 16 861 000	9 595 000
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet	
	64	Tilskot ved bosetting av einslege, mindreårige asylsøkjjarar og flyktningar, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 127 269 000 til kr 96 969 000	30 300 000
	65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knytt til einslege, mindreårige asylsøkjjarar og flyktningar, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 139 860 000 til kr 173 800 000	33 940 000
855		Statleg forvaltning av barnevernet	
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 22</i> , v e r t a u k a med frå kr 2 596 317 000 til kr 2 600 317 000	4 000 000
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 39 312 000 til kr 35 312 000	4 000 000
865		Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	
	21	Spesielle driftsutgifter, forskning, utviklings- og opplysningsarbeid, v e r t a u k a med frå kr 11 006 000 til kr 13 006 000	2 000 000
2530		Foreldrepenigar	
	70	Foreldrepenigar, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 10 260 000 000 til kr 10 460 000 000	200 000 000
	71	Eingongsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 420 875 000 til kr 415 000 000	5 875 000
	72	Feriepenigar av foreldrepenigar, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 290 000 000 til kr 285 000 000	5 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
I n n t e k t e r			
3854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, v e r t a u k a med frå kr 6 606 000 til kr 11 920 000	5 314 000
3855		Statleg forvaltning av barnevernet	
	03	Refusjon for einslege, mindreårige asylsøklarar og flyktningar, v e r t r e d u s e r t med frå kr 55 000 000 til kr 47 900 000	7 100 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2007 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
300		Kultur- og kyrkjedepartementet	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 104 044 til kr 106 186	2 142 000
305		Lotteri- og stiftelsestilsynet	
	21	Særskilde driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 750 000 til kr 6 750 000	6 000 000
315		Frivillig verksemd	
	70	Meirverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjonar, b l i r a u k a med frå kr 180 316 000 til kr 184 016 000	3 700 000
320		Allmenne kulturformål	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 42 120 000 til kr 42 920 000	800 000
	78	Ymse faste tiltak, b l i r r e d u s e r t med frå kr 33 393 000 til kr 32 593 000	800 000
321		Kunstnarformål	
	1	Driftsutgifter, b l i r r e d u s e r t med frå kr 16 053 000 til kr 14 653 000	1 400 000
323		Musikkformål	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 135 714 000 til kr 136 479 000	765 000
	78	Ymse faste tiltak, b l i r r e d u s e r t med frå kr 62 496 000 til kr 61 731 000	765 000
324		Teater- og operaformål	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 105 729 000 til kr 111 729 000	6 000 000
325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museum	
	21	Særskilde driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 20 000 000 til kr 35 000 000	15 000 000
326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål	
	76	Ibsenpris m.m., b l i r r e d u s e r t med frå kr 3 000 000 til kr 0	3 000 000
	78	Ymse faste tiltak, b l i r a u k a med frå kr 86 790 000 til kr 89 790 000	3 000 000
329		Arkivverket	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 206 273 000 til kr 210 873 000	4 600 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
334		Film- og medieformål	
	21	Særskilte driftsutgifter, b l i r a u k a med frå kr 5 209 000 til kr 7 709 000	2 500 000
	78	Ymse faste tiltak, b l i r r e d u s e r t med frå kr 30 252 000 til kr 26 252 000	4 000 000
I n n t e k t e r			
3300		Kultur- og kyrkjedepartementet	
	1	Ymse inntekter, b l i r a u k a med frå kr 58 000 til kr 2 200 000	2 142 000
3305		Inntekter frå spel, lotteri og stiftelsar	
	2	Gebyr-lotteri, b l i r r e d u s e r t med frå kr 38 186 000 til kr 36 486 000	1 700 000
	4	Avgift, gebyr-stiftelsar, b l i r a u k a med frå kr 7 250 000 til kr 18 752 000	11 502 000
	7	Inntekter ved oppdrag, b l i r a u k a med frå kr 750 000 til kr 6 750 000	6 000 000
3324		Teater- og operaformål	
	1	Inntekter ved Riksteatret, b l i r a u k a med frå kr 16 000 000 til kr 22 000 000	6 000 000
3325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museum	
	2	Inntekter ved oppdrag, b l i r a u k a med frå kr 20 000 000 til kr 35 000 000	15 000 000
3329		Arkivverket	
	1	Ymse inntekter, b l i r a u k a med frå kr 1 431 000 til kr 4 631 000	3 200 000
3334		Film- og medieformål	
	2	Inntekter ved oppdrag, b l i r a u k a med frå kr 5 209 000 til kr 7 709 000	2 500 000

II

Tilføying av stikkord

Stortinget samtykkjer i at:

1. stikkordet «kan nyttast under post 73» blir føydd til løyvinga under kap. 325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museum, post 1 Driftsutgifter, i statsbudsjettet for 2007.
2. stikkordet «kan nyttast under post 1» blir føydd til løyvinga under kap. 325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museum, post 73 Prosjekt- og utviklings-tiltak, i statsbudsjettet for 2007.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har May-Helen Molvær Grimstad satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen orientere om personalsituasjonen i barnehagesektoren i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.07.49)

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
231		Barnehager	
	60	Driftstilskudd til barnehager, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 13 918 105 000 til kr 13 668 605 000	249 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	61	Investeringstilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 265 000 000 til kr 310 500 000	45 500 000
	64	Tilskudd til midlertidige lokaler, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 40 000 000 til kr 27 500 000	12 500 000
	65	Skjønnsmidler til barnehager, n e d s e t t e s med fra kr 3 214 831 000 til kr 3 133 831 000	81 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Line Henriette Holten Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre

Forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

- «1. Rettshaverne i Skarv skal gjennomføre et program, gjerne i samarbeid med andre aktører, som skal legge til rette for å utvikle teknologier for overføring av store kraftmengder til produksjonsskip. Programmet skal bli forelagt styresmaktene innen 1. juli 2008, og ferdigstilles senest innen utgangen av 2010.
2. Stortinget forutsetter at teknologiprogrammet som pålegges rettshaver, skal bidra som grunnlag for å avklare bruk av FPSO-er i fremtidens norske olje- og gassutvinning.
3. Stortinget ber Regjeringen om at man fra nå av i utgangspunktet baserer seg på kraft fra land eller annen utslippsfri kraftforsyning ved nye utbygginger på norsk sokkel. Dette bør også reflekteres i utlysningsteksten ved kommende konsesjonsrunder. Vilkåret må stilles i utlysningsteksten i 20. konsesjonsrunde og alle senere konsesjonsrunder.
4. Stortinget ber Olje- og energidepartementet i tildeleingsbrevet til Oljedirektoratet presisere at direktoratet har i oppgave å bidra til etablering av utslippsfrie utbyggingsløsninger på norsk sokkel.
5. Stortinget ber Regjeringen vurdere endringer i prosedyrene knyttet til behandling av fremtidige utbygginger på norsk sokkel, hvor Stortinget får anledning til å behandle saken før det gis samtykke til betydelige preinvesteringer.»

Forslag nr. 3, fra Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stille krav om strømforsyning fra land når en sikker og hensiktsmessig løsning for elektrifisering av installasjonen er tilgjengelig.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 89 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.08.43)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stille som vilkår for utbygging og drift av Skarvfeltet at driftsorganisasjonen skal lokaliseres nord for 62. breddegrad.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 74 mot 29 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.09.03)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Skarv, i samsvar med vilkår presentert i St.prp. nr. 5 (2007-2008).

II

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartementet gjev løyve til plan for anlegg og drift av røyr frå Skarv, i samsvar med vilkår presentert i St.prp. nr. 5 (2007-2008).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2007 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål		Kroner
U t g i f t e r				
1800		Olje- og energidepartementet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med		9 400 000
		frå kr 37 100 000 til kr 46 500 000		
1810		Oljedirektoratet		
	1	Driftsutgifter, blir auka med		5 700 000
		frå kr 168 950 000 til kr 174 650 000		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med		28 600 000
		frå kr 128 700 000 til kr 157 300 000		
1820		Noregs vassdrags- og energidirektorat		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir redusert med		5 000 000
		frå kr 55 600 000 til kr 50 600 000		
	22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i> , blir auka med ...		15 000 000
		frå kr 93 500 000 til kr 108 500 000		
(ny) 25		Tilbakebetaling av konsesjonsavgifter, blir løyvd med		2 900 000
2442		Disponering av innretningar på kontinentalsokkelen		
(ny) 70		Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , blir løyvd med		4 600 000
2490		NVE Anlegg		
	24	Driftsresultat		0
		Driftsinntekter	-55 500 000	
		Driftsutgifter	49 300 000	
		Avskrivningar	5 200 000	
		Renter av statens kapital	1 000 000	
			0	
I n n t e k t e r				
4800		Olje- og energidepartementet		
	2	Ymse inntekter, blir auka med		2 000 000
		frå kr 1 050 000 000 til kr 1 052 000 000		
(ny) 3		Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir løyvd med		500 000
70		Garantiprovisjon, Gassco, blir redusert med		130 000
		frå kr 910 000 til kr 780 000		
4810		Oljedirektoratet		
	1	Gebyrinntekter, blir auka med		5 700 000
		frå kr 9 000 000 til kr 14 700 000		
	2	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir auka med		28 600 000
		frå kr 35 000 000 til kr 63 600 000		
4811		Statoil ASA		
	96	Sal av aksjar, blir auka med		7 900 000
		frå kr 2 434 000 000 til kr 2 441 900 000		
4820		Noregs vassdrags- og energidirektorat		
	2	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir redusert med		5 000 000
		frå kr 43 600 000 til kr 38 600 000		
4829		Konsesjonsavgiftsfondet		
	50	Overføring frå fondet, blir auka med		2 900 000
		frå kr 154 500 000 til kr 157 400 000		
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda		
	24	Driftsresultat, blir auka med		4 700 000 000
		frå kr 102 800 000 000 til kr 107 500 000 000		
		Spesifikasjon:		
		Driftsinntekter	162 800 000 000	
		Driftsutgifter	-30 900 000 000	
		Leite- og feltutviklingsutgifter	-1 900 000 000	
		Avskrivningar	-15 600 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Renter av statens kapital	-6 900 000 000
			<u>107 500 000 000</u>
	30	Avskrivningar, b l i r a u k a med	500 000 000
		frå kr 15 100 000 000 til kr 15 600 000 000	
	(ny) 50	Overføring frå Statens petroleumforsikringsfond, b l i r l ø y v d med	1 700 000 000
5680		Innskuddskapital i Statnett SF	
	85	Utbytte, b l i r a u k a med	500 000
		frå kr 151 500 000 til kr 152 000 000	

II

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at løyvinga under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overskridast mot tilsvarende meirinntekt under kap. 4800 Olje- og energidepartementet, post 3 Oppdrags- og samarbeidsverksemd.

III

Fullmakt til innlemming av Tampen Link i Gassled

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartementet kan godkjenne og gjennomføre naudsynte transaksjonar ved overdraging av SDØE-delar for å innlemme røyrleidningar og transportrelaterte anlegg i Tampen Link i Gassled.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Torbjørn Andersen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme egen sak for Stortinget om hvordan en kan øke lokal kraftproduksjon for å redusere behovet for store naturinngrep ved høyspentledninger, samt alternative løsninger med kabling/sjøkabel i spesielt utsatte områder.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:9 (2007-2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Børge Brende, Harald Victor Hove, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve om strategi for bygging av kraftlinjer – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 55 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.36)

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 146/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2003/87/EF av 13. oktober 2003 om en ordning for handel med kvoter for klimagassutslipp (kvotedirektivet), samt tilhørende rettsakter.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
			U t g i f t e r
1400		Miljøverndepartementet:	
	1	Driftsutgifter, r e d u s e r e s med	1 000 000
		fra kr 171 418 000 til kr 170 418 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 60 557 000 til kr 65 707 000	5 150 000
	80	Tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21, r e d u s e r e s med</i> fra kr 20 000 000 til kr 17 500 000	2 500 000
	81	Tilskudd til lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21, r e d u s e r e s med</i> fra kr 11 000 000 til kr 8 350 000	2 650 000
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	21	Spesielle driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 93 979 000 til kr 95 979 000	2 000 000
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 19 450 000 til kr 23 250 000	3 800 000
	33	Statlige erverv, barskogvern, <i>kan overføres, r e d u s e r e s med</i> fra kr 18 668 000 til kr 14 868 000	3 800 000
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre, <i>kan overføres, f o r h ø y e s med</i> fra kr 12 700 000 til kr 13 200 000	500 000
1441		Statens forurensningstilsyn	
	73	Tilskudd til biloppsamlingssystemet, r e d u s e r e s med fra kr 51 900 000 til kr 35 900 000	16 000 000
	76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning, r e d u s e r e s med</i> fra kr 54 000 000 til kr 50 000 000	4 000 000
1471		Norsk Polarinstitutt	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 105 647 000 til kr 106 167 000	520 000
I n n t e k t e r			
4441		Statens forurensningstilsyn	
	8	Inntekter fra salg av bilvrak, f o r h ø y e s med fra kr 34 254 000 til kr 37 254 000	3 000 000
5322		Statens miljøfond, avdrag	
	91	Innbetaling av avdrag, r e d u s e r e s med fra kr 97 200 000 til kr 88 797 000	8 403 000
5621		Statens miljøfond, renteinntekter	
	80	Renteinntekter, r e d u s e r e s med fra kr 5 900 000 til kr 2 046 000	3 854 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

– forslagene nr. 1–3, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet

– forslag nr. 4, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, lyder:
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget som fjerner fylkeskommunen/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealvedtak.»

Forslag nr. 2, , fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om en egen forvaltningsdomstol/forvaltningstilsyn for å behandle klager etter kommunale planvedtak.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget hvor klagetilgangen til politiske vedtak i kommunene vurderes.»

Det vil bli votert alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:112 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Torbjørn Andersen, Hans Frode Kielland Asmyhr, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen om å begrense fylkeskommunens/

fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 81 mot 22 stemmer

(Voteringsutskrift kl. 20.13.00)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 4, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å innskrenke fylkeskommunen/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealvedtak.»

Presidenten antar at Fremskrittspartiet nå ønsker å støtte forslaget subsidiært. – Det nikkes.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 66 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.28)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern. En slik strategi bør bestå i:

1. Å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål.
2. Å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings/vernegrad
3. Å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne/arealbruksmyndighet slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling.

4. Å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern.

5. Å vurdere om det bør innføres en særskilt lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:10 (2007-2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Hellemeland, Bent Høie og Olemic Thommessen om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 67 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.40)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen våren 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.15.04)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten har Ulf Leirstein satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«På statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	30	(Ny) Investeringsbudsjett, bevilges med	30 000 000
441		Oslo politidistrikt	
	45	(Ny) Investeringsbudsjett, bevilges med	10 000 000
571		Rammetilskudd til kommuner	
	67	(Ny) Ekstraordinært innbyggertilskudd, <i>kan overføres</i> , bevilges med	2 000 000 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	66	(Ny) Styrking av grunnopplæringen (øremerket), bevilges med	400 000 000
621		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	
	70	Frivillig arbeid, forhøyes med	20 000 000
		fra kr 21 800 000 til kr 41 800 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
1323		Bompengeprosjekter – overslagsbevilgning	
	70	(Ny) Sletting av bompengeselskapenes gjeld på veiprojekter pr. 31. desember 2007, <i>kan overføres</i> , bevilges med	11 700 000 000
2655		Uførhet	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	32 838 400
		fra kr 1 390 000 000 til kr 1 422 838 400	
2670		Alderdom	
	73	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	111 562 600
		fra kr 4 810 000 000 til kr 4 921 562 600	
2680		Etterlatte	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	2 199 000
		fra kr 62 000 000 til kr 64 199 000	
3732		Regionale helseforetak (jf. kap. 732)	
	92	(NY) Ekstra avdrag på investeringslån, bevilges med	2 000 000 000
5800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 2800)	
	50	Overføring fra fondet, nedsettes med	36 272 900 000
		fra kr 54 142 000 000 til kr 17 869 900 000	
5999		Statslånemidler	
	90	Overføring fra fondet, nedsettes med	6 663 626 000
		fra kr 65 604 000 000 til kr 58 940 374 000»	

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et forslag som innebærer at et beløp tilsvarende det som er innkrevd av NO_x-avgift i 2007 og som ikke er anvendt til miljøtiltak, settes i et fond for miljøtiltak.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om bompengefinansierte prosjekter vedtatt av Stortinget i 2007, samt evt. ny bompengegjeld opptatt i 2007 for andre bompengefinansierte prosjekter. Prosjektene har ulikt innhold i form av vei- og kollektivtiltak og har ulik fremdrift. Saken skal gi grunnlag for vedtak om statlig gjeldsovertakelse og gjeldssletting for veiprojektene. Stortinget ber Regjeringen vurdere alternativ løsning der staten trer inn som debitor i bompengesel-

skapenes gjeld pr. 31. desember 2007, og derved overtar den fastlagte nedbetalingen på vegne av trafikantene.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 22 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.15.39)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
1600		Finansdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med	6 000 000
		fra kr 247 500 000 til kr 241 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s med	2 000 000
		fra kr 31 200 000 til kr 29 200 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten:	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	1 200 000
		fra kr 1 098 400 000 til kr 1 099 600 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s med	15 000 000
		fra kr 106 100 000 til kr 91 100 000	
1618		Skatteetaten:	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	47 500 000
		fra kr 3 602 800 000 til kr 3 650 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, n e d s e t t e s med	14 000 000
		fra kr 101 500 000 til kr 87 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med fra kr 169 400 000 til kr 188 900 000	19 500 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s med fra kr 64 000 000 til kr 0	64 000 000
1620		Statistisk sentralbyrå:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med fra kr 185 000 000 til kr 206 000 000	21 000 000
1631		Senter for statlig økonomistyring:	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 251 700 000 til kr 254 700 000	3 000 000
1634		Statens innkrevingsentral:	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 230 800 000 til kr 234 800 000	4 000 000
1650		Statsgjeld, renter m.m.:	
	89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 16 064 000 000 til kr 16 073 100 000	9 100 000
2309		Tilfeldige utgifter:	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 11 225 888 000 til kr 169 535 000	11 056 353 000
2315		Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet:	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr -27 166 000 til kr 0	27 166 000
2800		Statens pensjonsfond – Utland:	
	50	Overføring til fondet, n e d s e t t e s med fra kr 364 893 000 000 til kr 319 700 400 000	45 192 600 000
I n n t e k t e r			
4610		Toll- og avgiftsetaten:	
	1	Ekspedisjonsgebyr, n e d s e t t e s med fra kr 7 200 000 til kr 6 500 000	700 000
	2	Andre inntekter, f o r h ø y e s med fra kr 2 100 000 til kr 2 400 000	300 000
	3	Refunderte pante- og tinglysingsgebyrer, f o r h ø y e s med fra kr 1 200 000 til kr 2 000 000	800 000
	11	Gebyr på kredittdeklarasjoner, f o r h ø y e s med fra kr 250 000 000 til kr 260 000 000	10 000 000
4618		Skatteetaten:	
	1	Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr, f o r h ø y e s med fra kr 21 700 000 til kr 34 000 000	12 300 000
	5	Gebyr for utleggsforretninger, f o r h ø y e s med fra kr 14 800 000 til kr 22 000 000	7 200 000
	7	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser, n e d s e t t e s med fra kr 2 000 000 til kr 1 700 000	300 000
4620		Statistisk sentralbyrå:	
	1	Salgsinntekter, f o r h ø y e s med fra kr 300 000 til kr 500 000	200 000
	2	Oppdragsinntekter, f o r h ø y e s med fra kr 185 000 000 til kr 206 000 000	21 000 000
	85	Tvangsmulkt, f o r h ø y e s med fra kr 6 500 000 til kr 7 500 000	1 000 000
4634		Statens innkrevingsentral:	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning, f o r h ø y e s med fra kr 125 000 000 til kr 200 000 000	75 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	86	Bøter, inndragninger, f o r h ø y e s med fra kr 1 170 000 000 til kr 1 350 000 000	180 000 000
	87	Vegadministrasjonsgebyr, f o r h ø y e s med fra kr 55 000 000 til kr 57 000 000	2 000 000
	88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret, f o r h ø y e s med fra kr 115 000 000 til kr 148 000 000	33 000 000
5309		Tilfeldige inntekter:	
	29	Ymse, f o r h ø y e s med fra kr 90 783 000 til kr 471 065 000	380 282 000
5501		Skatter på formue og inntekt:	
	70	Toppskatt mv., f o r h ø y e s med fra kr 19 400 000 000 til kr 22 300 000 000	2 900 000 000
	72	Fellesskatt, f o r h ø y e s med fra kr 134 118 000 000 til kr 147 300 000 000	13 182 000 000
5506		Avgift av arv og gaver:	
	70	Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 1 963 000 000 til kr 2 650 000 000	687 000 000
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum:	
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt, n e d s e t t e s med fra kr 84 400 000 000 til kr 70 700 000 000	13 700 000 000
	72	Særskatt på oljeinntekter, n e d s e t t e s med fra kr 139 370 000 000 til kr 119 600 000 000	19 770 000 000
	74	Arealavgift mv., f o r h ø y e s med fra kr 900 000 000 til kr 1 100 000 000	200 000 000
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen:	
	70	Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 3 500 000 000 til kr 3 400 000 000	100 000 000
5509		Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen:	
	70	Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 630 000 000 til kr 500 000 000	130 000 000
5511		Tollinntekter:	
	70	Toll, f o r h ø y e s med fra kr 1 664 000 000 til kr 2 000 000 000	336 000 000
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter, f o r h ø y e s med fra kr 80 000 000 til kr 112 000 000	32 000 000
5521		Merverdiavgift:	
	70	Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 171 200 000 000 til kr 184 000 000 000	12 800 000 000
5526		Avgift på alkohol:	
	70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer, f o r h ø y e s med fra kr 10 109 000 000 til kr 10 348 000 000	239 000 000
5531		Avgift på tobakkvarer:	
	70	Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 6 907 000 000 til kr 6 812 000 000	95 000 000
5536		Avgift på motorvogner mv.:	
	71	Engangsgift på motorvogner mv., f o r h ø y e s med fra kr 19 010 000 000 til kr 22 000 000 000	2 990 000 000
	72	Årsavgift, f o r h ø y e s med fra kr 7 992 000 000 til kr 8 117 000 000	125 000 000
	73	Vektårsavgift, n e d s e t t e s med fra kr 381 000 000 til kr 352 000 000	29 000 000
	75	Omregistreringsavgift, f o r h ø y e s med fra kr 2 120 000 000 til kr 2 200 000 000	80 000 000
	76	Avgift på bensin, n e d s e t t e s med fra kr 8 930 000 000 til kr 8 200 000 000	730 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn og fritidsbåt (dieselavgift), f o r h ø y e s med fra kr 6 115 000 000 til kr 6 405 000 000	290 000 000
5537		Avgifter på båter mv.:	
	71	Avgift på båtmotorer, f o r h ø y e s med fra kr 347 000 000 til kr 372 000 000	25 000 000
5541		Avgift på elektrisk kraft:	
	70	Forbruksavgift, n e d s e t t e s med fra kr 6 481 000 000 til kr 5 700 000 000	781 000 000
5542		Avgift på mineralolje mv.:	
	70	Avgift på mineralolje, n e d s e t t e s med fra kr 700 000 000 til kr 641 000 000	59 000 000
	71	Avgift på smøreolje, f o r h ø y e s med fra kr 91 000 000 til kr 94 000 000	3 000 000
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.:	
	70	CO ₂ -avgift, n e d s e t t e s med fra kr 4 556 000 000 til kr 4 427 000 000	129 000 000
	71	Svovelavgift, f o r h ø y e s med fra kr 124 000 000 til kr 136 000 000	12 000 000
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall:	
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall, f o r h ø y e s med fra kr 589 000 000 til kr 725 000 000	136 000 000
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier:	
	70	Trikloretten (TRI), n e d s e t t e s med fra kr 3 000 000 til kr 2 000 000	1 000 000
	71	Tetrakloretten (PER), n e d s e t t e s med fra kr 3 000 000 til kr 2 000 000	1 000 000
5548		Miljøavgift på klimagasser:	
	70	Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK), f o r h ø y e s med fra kr 207 000 000 til kr 226 000 000	19 000 000
5549		Avgift på utslipp av NO _x :	
	70	Avgift på utslipp av NO _x , n e d s e t t e s med fra kr 845 000 000 til kr 702 000 000	143 000 000
5555		Sjokolade- og sukkervareavgift:	
	70	Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 1 114 000 000 til kr 1 076 000 000	38 000 000
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:	
	70	Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 1 090 000 000 til kr 1 017 000 000	73 000 000
5557		Avgift på sukker:	
	70	Avgift, n e d s e t t e s med fra kr 204 000 000 til kr 200 000 000	4 000 000
5559		Avgift på drikkevareemballasje:	
	70	Grunnavgift på engangsemballasje, f o r h ø y e s med fra kr 572 000 000 til kr 669 000 000	97 000 000
	71	Miljøavgift på kartong, n e d s e t t e s med fra kr 352 000 000 til kr 260 000 000	92 000 000
	72	Miljøavgift på plast, n e d s e t t e s med fra kr 89 000 000 til kr 86 000 000	3 000 000
	73	Miljøavgift på metall, n e d s e t t e s med fra kr 121 000 000 til kr 99 000 000	22 000 000
	74	Miljøavgift på glass, f o r h ø y e s med fra kr 46 000 000 til kr 49 000 000	3 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5565		Dokumentavgift:	
	70	Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 5 005 000 000 til kr 5 529 000 000	524 000 000
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet:	
	70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene, f o r h ø y e s med fra kr 194 600 000 til kr 196 900 000	2 300 000
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser:	
	70	Inntekter fra telesektoren, n e d s e t t e s med fra kr 167 000 000 til kr 150 000 000	17 000 000
5584		Andre avgifter:	
(NY)	70	Etterslep, netto tilbakebetaling av utgåtte avgifter, b e v i l g e s med 5605	130 000 000
	80	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer: Av statskassens foliokonto i Norges Bank, f o r h ø y e s med fra kr 6 025 100 000 til kr 6 344 500 000	319 400 000
	82	Av innenlandske verdipapirer, n e d s e t t e s med fra kr 971 300 000 til kr 912 800 000	58 500 000
	83	Av alminnelige fordringer, f o r h ø y e s med fra kr 50 000 000 til kr 80 000 000	30 000 000
	84	Av driftskreditt til statsbedrifter, f o r h ø y e s med fra kr 220 680 000 til kr 228 680 000	8 000 000
5700		Folketrygdens inntekter:	
	71	Trygdeavgift, f o r h ø y e s med fra kr 72 600 000 000 til kr 75 600 000 000	3 000 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift, f o r h ø y e s med fra kr 103 179 000 000 til kr 109 800 000 000	6 621 000 000
5800		Statens pensjonsfond – Utland:	
	50	Overføring fra fondet, n e d s e t t e s med fra kr 54 142 000 000 til kr 2 809 950 000	51 332 050 000
5999		Statslånemidler:	
	90	Lån, n e d s e t t e s med fra kr 65 604 000 000 til kr 56 940 374 000	8 663 626 000

II

Stortinget samtykker i at folketrygdens finansieringsbehov for 2007 dekkes ved statstilskudd.

III

Sletting av heftelse i Sør-Varanger

Stortinget samtykker til at heftelsen på gnr. 22 bnr. 56 i Sør-Varanger kommune kan slettes.

IV

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2007 kan foreta følgende korrigeringer i kapitalregnskapet:

1. Kr 4 623 018,15 til debet konto 63.51.16 og til kredit konto for forskyvning i balansen.
2. Kr 17 231 860 til kredit konto 80.44.44 og til debet konto for forskyvning i balansen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det vil bli votert over forslag fra stortingsrepresentant Peter Skovholt Gitmark på vegne av

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 14. desember 2007:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme sak for Stortinget hvor man vurderer å fremme nødvendige lov- og forskriftsendringer, slik at Tollvesenet kan få nødvendig myndighet til for eksempel å holde igjen mistenkte, stoppe kontrollobjekter, adgang til å bruke blålys og til å fravike vegtrafikkloven.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.16.24)

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Lars Sponheim – vær så god!

Lars Sponheim (V) (fra salen): President! Jeg ber om at forslaget i sak nr. 16 gjøres om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Det vil bli imøtekommet!

Lars Sponheim (V) (fra salen): Takk, president!
(Munterhet i salen)

Presidenten: Forslaget fra stortingsrepresentant Odd Einar Dørum på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007 er da omgjort til et oversendelsesforslag og vil lyde i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen i sitt arbeid med politiregisterloven å sørge for at den som registreres i identitetsregisteret kan slettes etter en viss tid, med mindre den registrerte er dømt for nye lovbrudd eller andre viktige forhold tilsier at registreringen bør opprettholdes.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvurdering – og anser det som bifalt.

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det vil bli votert over forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og eventuelt fremme nødvendige forslag i forhold til om staten også i andre saker enn de som faller inn under voldsoffererstatningen, skal ha en ordning hvor staten forskutterer erstatningsbeløpet og deretter krever regress. Regjeringen melder tilbake til Stortinget på egnet måte i egen sak.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.17.24)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Det vil bli votert over forslag oversendt fra Odelstingets møte 13. desember 2007:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008 om å komme tilbake med en nærmere gjennomgang av voldsoffererstatningsordningen.»

Arbeiderpartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti står bak dette forslaget, men presidenten antar at også Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å støtte forslaget. – Fremskrittspartiet ønsker ikke å støtte forslaget.

Da blir det Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre som vil støtte forslaget.

Lars Peder Brekk (Sp) (fra salen): Også Senterpartiet vil stemme for dette forslaget.

Presidenten: Dette blir bedre og bedre. (Munterhet i salen)

Også Senterpartiet vil støtte forslaget. Da er det bare Fremskrittspartiet som ikke vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget ble bifalt med 81 mot 22 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.18.59)

S a k n r . 1 9

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.20.
